DIDEROT

RAHİBE

ENGIN
YAYINCILIK

6

DÜNYA KLASİKLERİ DİZİSİ

ISBN 975 - 379 - 022 - 8

İkinci Baskı: Eylül 1990
Birinci Baskı: Mart 1984
Dizgi: Engin Yayıncılık
Baskı: Matbaa 70

DENIS DIDEROT

RAHİBE

Türkçesi: Adnan CEMGİL

Tiyatro Caddesi Aydın Saray İşhanı No: 26 /117 -118
Beyazıt/İstanbul Tel: 511 79 39 - 511 79 38

SUNU

XVIII. Yüzyıl Fransız düşünür ve yazarları arasında Denis Diderot (1713-1784), her alandaki atılımlarıyla, çağının, en önde giden temsilcisidir. «Büyük Fransız Devrimi»nin fikir öncüleri içinde Diderot, felsefe alanında, pozitif bilimlere dayanan çağdaş materyalizmin en katıksız öncüsüdür. Sanat alanında resim eleştirisini, çağdaş dramın ilkelerini yarattığı gibi, en büyük gelişmesini XIX. Yüzyılda göstermiş olan gerçekçi romanın da kurucusudur.

İnsanı sosyal çevresinden ayrı ele alan klasik trajediye karşılık, nasıl, oyun kişilerini insanüstü kahramanlar değil, günlük toplum yaşayışı içindeki kederleri, sevinçleri, acıklı ve gülünç taraflarıyla basit insanları sahneye koymuşsa, romanlarında da, insanların sosyal durumlarıyla alınyazıları arasındaki ilişkiler üzerinde durmuştur. Diderot, romanlarındaki ince psikoloji ile birlikte, kişilerini toplum şartları ve toplumsal ilişkileri içinde yaşatması bakımından modern romanın da öncüsü olmuştur.

Diderot'nun romanları arasında Rahibe «La Religieux» Katolik kilisesine, insanları hayattan koparıp, doğa dışı bir köleliğe mahkûm eden manastır cehenneminin korkunç gerçekleri-

ni ortaya seren ateşli bir yergidir. Elinizdeki bu roman, taşduvarlar arasına diri diri gömülmüş mutsuz kadınların acıklı serüvenlerinin eşine az rastlanır bir ustalık ve sürükleyicilikle anlatılan hikâyesi olduğu kadar; normal hayattan, doğadan koparılan, sevgisiz ve erkeksiz kadınların melankoliden maniye ve histeriye varan iç sarsıntılarının, bunalımlarının, çağdaş psikanalizcileri hayran bırakacak ince bir çözümlemesidir. Bu romanda yaşlı bir rahibenin, manastıra kapatılan genç kızlara karşı duyduğu çılgınca eğilimini gösteren cinsel sapıklık tablosunu okurken, histeriyi meydana getiren başlıca etken olarak doyurulmamış cinsel heyecanları ileri süren Freud'u hatırlamamak elden gelir mi?

A. C.

M. Marquis de Croisemare mektubuma yanıt verseydi bu, öykümün ilk satırlarını oluştururdu. Kendisine yazmadan önce nasıl bir adam olduğunu öğrenmiştim. Kamu görevlerinde başarılı olmuş, soylu bir adam, yaşlı ve evli. Bir kızı ve iki oğlu var. Çok severmiş çocuklarını. Onlar da babalarına düşkünmüşler.

Dediklerine göre ince düşünceli, özgün görüşleri olan, bilgili, güzel sanatlardan anlayan bir insandır Marquis. Bana, ince duygulu, onuruna düşkün bir insan olarak da övmüşlerdi. Derdime ilgi gösteriyordu, onun için söylenilenlere de bakarak, kendisine başvurmamda bir sakınca olmayacağını düşündüm. Ama beni tanımıyordu ki. Kim olduğumu bilmeden nasıl kurtarabilirdi beni şu içinde bulunduğum durumdan? Bu nedenle hiç hoşlanmadığım halde, onurumu kırıp başımdan geçenleri anlatmaya karar verdim.

Kimi mutsuzluklarımı hiç özentiye sapmadan, yetenekli görünmeye kalkmadan, benim yaşımdaki bir çocuğun saflığı ile ve açık yüreklilikle anlatacağım. Anılarımın tümünü yazıp bitirmeyi, izlerinin belleğimden sileceği bir zamana bırakırım belki. Bu yazıların sonundaki özet, ben yaşadıkça silinmeyecek derin izlerini taşıyarak

başımdan geçenleri doğru olarak anımsamama yardımcı olacak. Beni koruyan Marguis de bunu ister belki.

Babam avukattı, annemle evlendiği zaman oldukça yaşlıymış. Üç kızları oldu. Babam bütün çocuklarının geleceğini güvence altına alacak kadar zengindi. Ama bunun için çocukları arasında ayırım yapmaması, hepsini bir sevmesi gerekirdi. Bu bakımdan onu övemem. Doğruyu söylemek gerekirse hem ruh, hem yüz güzelliği bakımından kardeşlerimden üstündüm ben. Hem daha iyi huylu, hem daha yetenekliydim onlardan. Benim yaradılışımdan geldiği kadar özen göstererek de elde ettiğim bu üstünlük annemle babam için büyük bir üzüntü kaynağıydı. Bunu anladığım en küçük yaşımdan beri, onlar gibi sevilip okşanabilmek için kardeşlerimden ayrı görülmemeye, onlara benzemeye can atardım. Biri çıkar da anneme «ne tatlı çocuklarınız var...» derse, bu söz hiçbir zaman benim üstüme yorulmazdı.

Kimi zaman uğradığım haksızlığın öcünü alanlar olurdu beni çok beğendiklerini söyleyerek. Ama, böyle övülmüş olmam sonra bana o kadar pahalıya mal olurdu ki, ne olur benimle hiç ilgilenmeseler, dahası kötüleseler diye dua ederdim içimden. Evimize gelenler beni kayıracak olurlarsa, onlar gittikten sonra bir karış asılırdı bizimkilerin suratları. Kaç kez çirkin, budala, kendini beğenmiş bir kız olmadığıma yanarak ağlamışımdır için için. Ah, ne olur, kardeşlerimi annemle babama şirin gösteren unsurlar bende de olsaydı, diye düşünürdüm. Aslında, namuslu doğru ve sofu insanlar olan annemle babamın neden bana karşı böyle acaip davrandıklarını bir türlü anlayamıyordum, bu tutumlarının nedenini bulmaya çalışırdım kendi kendime. Şimdi size bunun iç yüzünü açıklamama izin verir misiniz Sayın Marquis? Babamın öfkeli olduğu zamanlar ağzından kaçırdığı sözler, kimi

olaylar, kimi komşunun çıtlattığı bir iki sözcük, hizmetçilerin gevezelikleri, onları oldukça haklı bulmama yol açan bir şüphe düşürdü içime. Öyle görünüyor ki babam, benim kendi öz çocuğu olduğuma inanmıyordu. Belki de eskiden işlediği bir suçu ve bir zamanlar her isteğine boyun eğdiği bir adamın vefasızlığını hatırlatıyordum anneme. Onların bu şüpheleri yersiz de olsa, yine size anlatmakta bir sakınca görmüyorum.

Bu yazdıklarımı yakın siz, ben de yanıtınızı yakacağıma söz veriyorum.

Kardeşlerimle aramızda yaş farkı az olduğu için üçümüz, birlikte genç kızlık çağına eriştik. Evlenme isteğinde bulunanlar çıktı. Büyük ablamı yakışıklı bir genç istedi. Ama sonra bu adamın beni gözüne kestirdiğini hissettim. Ablamla, evimize girip çıkabilmek için ilgileniyor gibi görünüyordu. Beni beğenmesinin başıma ne dertler getirebileceğini bildiğimden anneme açtım. Bu da, bütün ömrümde, iyi bulduğu biricik davranışım oldu. Bakın bu davranışım nasıl ödüllendirildi? Annemle konuşmamızın üstünden dört beş gün geçtikten sonra bana bir manastırda yer ayırttıklarını söylediler. Hemen ertesi gün oraya götürüldüm. Evde çok hor görüldüğüm için canım sıkılmadı buna. Sainte-Marie manastırıydı bu ilk kapatıldığım manastır. Önce bu durum beni keyiflendirdi diyebilirim. Ablamı isteyen adam, gözünden ırak olunca, gönlünden de çıkardı beni, evlendiler, K. idi bu adamın adı.

Küçük ablam da, Paris'te, Quincompois'e ipekli kumaş satıcılığı yapan B. Bauchon adlı biriyle evlendi. Oldukça iyi geçiniyorlardı.

Kız kardeşlerim ev bark sahibi olunca, annemle babamın beni düşüneceklerini sanıyordum. Artık manastırdan alırlar beni diye düşünüyordum. Onaltı buçuk yaşındaydım. Kardeşlerime hatırı sayılır birer drahoma ver-

mişlerdi. Bana da verirler diye umutlanıyordum. İşte, böyle tatlı hayallere kapıldığım bir gün beni konuşma odasına çağırdılar. Rahip Séraphim gelmişti. Annemle ikimiz ona günah çıkartırdık. Bunun için gelişinin nedenini sıkıntısızca açıkladı bana.

Beni rahibe yapmayı düşünüyorlarmış. Bu korkunç tasarıya bütün gücümle karşı koydum ve papaza, rahibe olmak için hiç istek duymadığımı söyledim. «Öyleyse derdinize yanın!» diye yanıt verdi bana. «Çünkü, dedi, annenizle babanız, kardeşlerinize drahoma vermek için tüm ellerinde, avuçlarındakilerini tükettiler. Artık dara düştükten sonra bilemem size ne verebilirler. Bunu iyi düşünün matmazel: Ya bir daha çıkmamak üzere burada kalırsınız, ya da az bir ücret karşılığında bir taşra manastırına gidersiniz. Oradan da ancak, babanızla annenizin ölümünden sonra çıkarsınız, bu da pek öyle yakın gibi görünmüyor bana...»

Bu sözler, yüreğime bir hançer gibi saplandı, acı acı dert yanıyordum, sel gibi akıyordu gözümün yaşı. Başrahibeye haber verdiler. Konuşma odasından dönüşte beni yanına çağırttı. «Neniz var yavrum?» diye sordu. (Aslında nem olduğunu çok iyi biliyordu!) «Bakın şu halinize! Dünya yıkılmış da altında kalmışsınız sanki! Beni korkutuyorsunuz. Annenizi babanızı yitirdiniz mi yoksa?» Yanıt vermedim, boynuna sarıldım. «Eh, Tanrı'ya şükürler olsun,» dedi. Ben, «Yazık ki ne annem var, ne babam. Mutsuz bir kızım ben. Diri diri gömmek istiyorlar beni!» diye bağırdım.

Başrahibe fırtınanın dinmesini, sakinleşmemi bekledi. Rahip Séraphim'in söylediklerini ona açık seçik anlattım. Kadın üzülür gibi göründü. Halime acıdığını söyledi. İstemiyorsan rahibe olma, dedi. Benim için gerekenlere başvuracak, zorlamamaları için ricada bulunacaktı. Oh,

bilseniz, ne entrikacı şeylerdir şu manastır rahibeleri! Gerçekten bir yere mektup yazdı. Ne yanıt geleceğini bilmiyor değildi. Yazdığını bana da okuttu. Ancak çok sonra kadının iyi niyetli olmadığını anlayabildim. Sonunda, rahibeliği isteyip istemediğimi bildirmem için verdikleri süre bitti. Başrahibe bunu çok yapmacıklı bir üzüntü ile bildirdi bana. Önce bir şey söylemeden durdu, sonra bana çok acıdığını anlatan bir iki sözcük döküldü ağzından. Ne diyeceğini anlamıştım. Nasıl umutsuzluk içinde çırpındığımı anlatamam size. Bu rahibeler duygularını gizlemekte pek ustadırlar. Benim bu halim karşısında ağlamaklı bir sesle: «Peki yavrum, demek bizden ayrılıyorsunuz, sizi bir daha göremeyeceğiz öyle mi?» dedi. Ardından işitemediğim bir şeyler mırıldandı. Bir iskemleye yığılıp kalmıştım. Hıçkıra hıçkıra ağlıyor, bir süre katılmış gibi kımıldamadan durduktan sonra yerimden fırlıyor, duvara dayanıyor, sonra derin bir acıyla inleyerek başrahibenin göğsüne yaslanıyordum.

Bana: «Peki ama neden bir şeyler yapmıyorsunuz?» dedi. «Size öğüt verdiğimi sakın kimseye söylemeyin. Sır tutacağınıza inanıyorum. Çünkü neden olursa olsun bana toz kondurulmasını istemem. Ne istiyorlar sizden? Rahibe giysisine bürünmenizi mi? Peki ama ne diye giymiyorsunuz? Bunu yaparsanız kendinizi bağlamış olmazsınız ki! Benim yanımda iki yıl daha kalmış olursunuz. Ne çıkar bundan? Kimin kahp kimin öleceği belli olmaz ki... İki yılda neler olmaz...» Beni kandırmak için bunları öyle içtenlikle, öyle yap macık bir tatlılıkla söylemişti ki, razı oldum. Bunun üzerine babama mektup yazdı. Çok güzel yazılmıştı bu mektup, çektiğim bütün azapları, bütün acıları bir bir sayıp dökmüştü. İnanm ki benden daha cin fikirli bir kız bile kanardı bunlara. Bir sürü laftan sonra başrahibe, babama, rahibe giysisini sırtıma geçirmeye ra

zı olduğumu bildiriyordu. İşler öylesine bir el çabukluğu ile yapılmıştı ki rahibe giysim bile hazırlanmış, giyeceğim gün kararlaştırılmıştı.

Sonunda, dinlenmeme olanak vermeden, tören saati gelip çattı.

Bu arada annemle babamla konuştuğumu, onları acındırmak için ne diller döktüğümü ama kıllarının kıpırdamadığını size söylemeyi unuttum. Sarbonne doktorlarından rahip Blin yüreklendirme vaazını okudu. Bu çeşit törenler hiç de neşeli değildir: O gün büsbütün kasvetli oldu. Rahibeler bana cesaret vermek için çevremde pervane gibi dönerlerken, belki yirmi kez dizlerimin bağının çözüldüğünü duymuştum, mihrabın önündeki basamakların üstüne yığılacaktım nerdeyse. Bir şey duymaz, görmez olmuştum. Beni çekiyorlardı, yürüyordum. Bir şeyler soruyorlar, sonra kendileri yanıt veriyorlardı. Böylece bu işkenceli tören sona erdi. Çağrılılar çekilip gittiler, kendimi öteki genç rahibeler sürüsü içinde buldum. Arkadaşlarım çevremi sardılar, beni kucakladılar. Şöyle diyordu aralarından biri ötekine: «Ne kadar da güzel şey bu kız, ma *soeur!* (*) Siyah tülü yüzünün beyazlığını nasıl da belirginleştiriyor, çenesinin altındaki sargı ne güzel yaraşıyor, tombullaştırıyor... Ya rahibe giysisi endamını, kollarını nasıl da göze çarptırıyor!.»

Onların bu sözlerini yarım yamalak işitebiliyordum. Çok dertliydim. Ama şunu söyleyeyim ki, kızların biraz önceki övgülerini anımsadım, küçük aynaya bakmaktan kendimi alamadım. Söyledikleri büsbütün yersiz değildi hani. Böyle tören günlerinde yapılan övgüler benim için büsbütün abartılmıştı. Ama bende çok az iz bırakıyordu bunlar. Oysa, ötekiler sanki bunun tersi olmuş gibi davranıyorlardı. Akşam duasından çıktıktan sonra başrahibe

(*) *Kızkardeş* anlamına rahibelere verilen ad.

hücreme geldi. Beni bir süre süzdü: «Doğrusu, dedi, bu giysiye karşı neden nefret duyduğunuzu anlamıyorum. Öyle yakıştı ki size. Çok tatlısınız. Soeur Suzanne çok sevimli bir rahibe, onu bu giysiyle daha çok sevecekler. Şöyle biraz yürüyün bakayım. İyice dik durmuyorsunuz. Böyle kamburunuzu çıkartarak durmanız doğru değil.» Başımın, ellerimin, ayaklarımın, bütün vücudumun duruşunu düzeltti. Manastır yaşamındaki incelikler üzerine *Marcel*'in(*) verdiği bir zariflik dersi gibi bir şeydi bu. Gerçekten vücudun her yerinin ayrı bir zarifliği vardır. Başrahibe oturdu: «Oldu» dedi «şimdi biraz ciddi konuşalım. Bakın iki yıl kazanmış oluyorsunuz. Annenizle babanız kararlarını değiştirebilirler bu süre içinde. Belki de siz, onlar almak isteseler de kalmak istersiniz. Hiç olmayacak şey değil bu.» O, bunları söylerken içimden «Aklınızdan çıkarın bunu madam» dedim. Başrahibe konuşması sürdürdü: «Epeydir yanımızdasınız. Ama henüz yaşayı şımızı iyi tanıyamadınız. Buranın elbet birtakım sıkıntıları var, ama tatlı yanları da yok değil...» Bundan sonra bana dış dünya ile manastır yaşamı üzerine neler söylediğini kestirebilirsiniz. Bu konuda çok şey yazılmıştır, hepsi de birbirine benzer. Bereket versin, din adamlarının çok iyi bildikleri ama nefret ettikleri sorunları öğrenmeden bana, şu sevdikleri dünyayı kötülemek için yürekleri parçalanarak neler söyledikleri konusunda bir sürü saçma sapan şey okutmuşlardı.

Size adaylığımı uzun uzadıya anlatacak değilim. İnsan bu dönemin ne kadar çetin olduğunu sezebilse, kesinlikle katlanamaz. Ama manastır yaşamının en tatlı zamanıdır bu. Rahibe adaylarına annelik eden sör, ötekilerin arasında en hoşgörülü bir rahibedir. Sizi manastır yaşamının sıkıntılarından kurtarmak için elinden geleni yapar. Sözleri, insanın zihnini çelen çok iyi hazırlanmış

(*) *Marcel*, XVIII. yy'da Paris'te ünlü bir dans öğretmeni.

bir derstir. Çevrenizi saran karanlıkları büsbütün koyulaştırır, sizi avutur, uyutur, büyüler. Bizim sör bana ayrı bir ilgi gösteriyordu. Hiç deneyi olmayan genç bir insanın bu uğursuz yöntemlere karşı koyabileceğini sanmıyorum. Yaşam birçok uçurumlarla dolu. Ama buna sürüklenmenin bu kadar olabileceğini düşünemiyordum. Çok gözetiyorlardı beni. Üst üste iki kez aksırsam, ayinlerden, işten, dualardan bağışık tutuluyordum. Erken yatıyor, geç kalkıyordum. Kurallar işlemez olmuştu benim için. Kendimi feda ettiğim anın ardından günlerce pişmanlık içinde kıvrandığımı da düşünün efendim. Dış dünyadaki kötü bir olayı hiç kaçırmazlardı. Gerçekten böyle bir şey olmuşsa, bu istedikleri biçime sokulur, bire bin katarak dallandırılır, budaklandırılır, sonra da bizi böyle alçaltıcı maceralardan koruduğu için Tanrı'ya şükredilirdi. Bu sırada kimi zaman isteklerimle çabuklaştırdığım an yaklaşıyordu. Ama yaklaştıkça hülyalara dalıyordum. İçinde bulunduğum bu yaşantıya karşı duyduğum nefret içimde canlanıyor, artıyordu. Gidip bu durumu başrahibeye ya da adayların annesine açıyordum. Sizin kendilerine verdiğiniz sıkıntının öcünü almasını çok iyi bilir bu kadınlar. Çünkü, çünkü oynadıkları ikiyüzlüce rolden, tekrarlamak zorunda kaldıkları budalaca sözlerden hiç de hoşlandıkları sanılmasın. Bu iş onlar için giderek çok usandırıcı, yıpratıcı bir hal alır. Ama yine de vazgeçmezler bundan, çünkü bu yapmacıklı tutumları, manastırlarına binlerce altın kazandırır. İşte bunların bütün ömürlerince yalan söylemelerinin ve saf genç kızları kırk elli yıl sürecek bir umutsuzluk içine atmalarının ve belki de sonsuza kadar gidecek bir felakete sürüklemelerinin asıl nedeni budur. Elli yaşına girmeden ölen yüz rahibeden yüzü de cehennem azaplarına mahkûm olur. Bu arada çıldıranları, aptallaşanları, saldırgan olanları hesaba katmıyorum.

Bu sonunculardan biri günün birinde kapatıldığı hücreden kaçmıştı. Gördüm onu. İşte sayın Marquis bana

karşı göstereceğiniz anlayışa göre en mutlu ya da en mutsuz günleri yaşıyordum o dönemde. Ömrümde bundan daha korkunç bir şey görmemiştim. Saçı başı darmadağınıktı, hemen hemen çırçıplaktı, ayaklarına vurulan prangaları sürüklüyor, göğsünü yumrukluyor, saçlarını yoluyor, hem kendine hem başkalarına müthiş lanetler yağdırıyordu. Kendini aşağıya atmak için bir pencere arıyordu. Fena halde korkmuştum. Bütün vücudum tir tir titriyordu. Talihsizin bu halinde kendi sonumu görür gibi olmuştum. O anda, böyle bir duruma düşmektense, bin kez ölümü yeğleme kararı doğdu içimde. Bu olayın, benim üstümdeki etkisini sezmişlerdi. Bunu önlemeye çalıştılar. Bu rahibe hakkında ne ipe sapa gelmez, ne birbirini tutmaz yalanlar söylediler bilseniz. Daha bu manastıra alındığı zaman kaçıkmış, yaşamının bunalımlı bir zamanında büyük bir korkuya kapılmışmış, gözüne hayaletler görünüyormuş, meleklerle konuştuğuna inanıyormuş. Okuduğu zararlı kitapların etkisiyle kafası karışmış; vaazlarını dinlediği kimi aşırı ahlak öncüleri, Tanrı'nın gazabını anlatan sözleriyle kızı öylesine korkutmuşlar ki, zaten sağlam olmayan aklı büsbütün yerinden oynamış, artık şeytanlardan, cehennemden ve ateş dolu uçurumlardan başka bir şey görmez olmuş. Bütün bu masalları uyduranlar onun bu hali karşısında çok üzgün olduklarını da söylüyorlardı. Manastırlarında böyle bir yaratığın bulunması işitilmiş değildi. Daha neler, neler? Ama bütün bu anlatılanlar, üstümde hiçbir etki yapmadı. Deli rahibenin hali bir an gözümün önünden gitmiyor, rahibeliği kabul etmemeye içimden tekrar tekrar yemin ediyordum.

Sözümü tutup tutmayacağımı kanıtlayacağım an gelip çatmıştı. Bir sabah, ayinden sonra başrahibe odama girdi. Elinde bir mektup vardı. Yüzünden keder ve bitkinlik okunuyordu. Kolları yanma sarkmıştı. Mektup eline ağır geliyordu sanki. Bana bakıyordu. Gözlerinden yaş boşanacaktı nerdeyse. İkimiz de susuyorduk. Önce be-

nim konuşmamı beklediği belliydi. Ağzımı açacaktım ama tuttum kendimi. Nasıl olduğumu sordu. Sonra bugünkü ayinin çok uzadığını, benim biraz öksürdüğümü, biraz rahatsız göründüğümü söyledi. Bütün bunlara sadece şu yanıtı verdim: «Hayır, sevgili *mère.*»(*) Bu sırada elindeki mektubu durmadan sallıyordu. Bir aralık dizlerinin üstüne bıraktı. Eli zarfın yarısını kapamıştı. Annemle babama ilişkin bir şeyler sorduktan sonra, benim, «bu kâğıt nedir?» diye sormadığımı görerek: «İşte size bir mektup...» dedi. Bu sözü duyar duymaz yüreğim ağzıma geldi. Dudaklarım titreyerek kısık bir sesle: «Annemden mi?» diye sordum.

- Evet, öyle, alın, okuyun...

Biraz kendimi toparlayarak mektubu aldım. Başlangıçta oldukça sıkı durarak okudum. Korku, tiksinti, öfke, küskünlük... Ne bileyim daha bunun gibi bir sürü duygu birbirini kovaladı içimde. Bunların etkisiyle, sesim değişiyor, yüzüm biçimden biçime giriyor, birtakım hareketler yapıyordum. Arada bir de parmaklarım gevşiyor, kâğıt elimden düşecek gibi oluyordu, sonra fırlatıp atmak, yırtmak, parçalamak ister gibi parmaklarımın arasında buruşturuyordum mektubu.

- E, ne yanıt vereceğiz buna yavrum?

- Siz de biliyorsunuz bunu.

- Hayır, bilmiyorum. Zaman kötü, aileniz büyük zararlara uğradı. Kızkardeşlerinizin işleri bozulmuş. İkisinin de bir sürü çocuğu var. Annenizle babanız onları evlendirmek için ellerinde avuçlarında ne varsa tüketmişler. Şimdi de onlara yardım için çırpınıyorlar. Size herhangi bir gelecek sağlamaları olanaksız. Rahibelik giysisini sırtınıza geçirdiniz. Bunun için de birçok masrafa girdiler. Bu hareketinizle umutlandırdınız onları. Rahibe olacağınız haberi her yere yayıldı. Ne olursa olsun benim

(*) *Mère*, «ana» anlamına gelir.

yardımıma güvenebilirsiniz. Ben kimseyi din yoluna girmeye zorlamış değilimdir. Bizi bu yaşama çağıran Tanrı'dır. İnsanın kendi sesini Tanrı'nın sesine karıştırmaya kalkması çok tehlikelidir. Eğer Tanrı bu yola girmek için hiçbir istek yaratmıyorsa gönlünüzde, duygularınızı etkilemeye kalkışacak değilim. Şimdiye kadar bir başkasının mutsuzluğuna neden olmakla suçlamış değilim kendimi. Şimdi ömrümde ilk kez siz sevgili yavrumu mutsuz edebilir miyim? İlk adımlarınızı atmaya sizi benim razı ettiğimi unutmuş değilim. Ama, sizin isteğinizin tersine, rahibe olmaya zorlamalarına katlanamam. Hadi, sorunu birlikte gözden geçirelim, danışalım birbirimize. Rahibe olmak istiyor musunuz?

- Hayır, madame?

- Rahibelikten hiç hoşlanmıyor musunuz?

- Evet, madame.

- Annenizle babanızın isteklerine boyun eğmeyecek misiniz?

- Evet, madame.

- Peki, öyleyse ne olmak istiyorsunuz.

- Rahibelikten başka her şey. Rahibe olmak istemiyorum, olmayacağım da.

- Peki öyleyse olmayacaksınız. Haydi şimdi annenize bir mektup yazalım. Bir kaç nokta üzerinde uyuştuk. Mektubu başrahibe yazdı, sonra bana gösterdi; yazdıkları çok iyi göründü bana. Bu sırada yönetici rahibi hareket geçirdiler. Rahibe urbasını giydiğim gün bana vaaz veren din bilginini getirttiler. Adayların annesi olan rahibeye başvurmamı istediler. Alep kardinalini gördüm. İşime burunlarını sokan tanımadığım bir sürü sofu kadınla tartışmak zorunda kaldım. Keşişler, papazlarla sürekli söyleşiler. Babam geldi, kızkardeşlerimden mektuplar aldım. En sonunda annem boy gösterdi. Hepsine karşı koydum. Ama yine de rahibeliği benimsediğimi ilan edecekleri gü-

nü saptadılar. Beni razı etmek için başvurmadıkları çare kalmamıştı. Ama hepsinin boşa çıktığını görünce diretmekten vazgeçtiler.

Şimdi beni hücreme kapadılar, kimseyle konuşturmuyorlardı. Herkesten ayrı tutuluyordum; kendi halime bıraktılar. Bensiz benim hakkımda karar vermeye azimli olduklarını açıkça görüyordum. Rahibe olmamaya kesinlikle kararlıydım. Beni ürkütmek için başvurdukları gerçek ya da uydurma şeyler karşısında kılım kıpırdamadı. Bununla birlikte çok acınacak bir durumdaydım. Bunun ne kadar süreceğini, sona ererse başıma neler geleceğini bilmiyordum. Bütün bu kararsızlıklar arasmda kendimce bir yol tuttum. Bunu ister beğenin ister beğenmeyin sayın Marquis. Kimseyi gördüğüm yoktu. Başrahibeye haber gönderdim. Annemle babamın isteklerine boyun eğiyor gibi görünecektim. Ama amacım bu baskıları gürültüyle sona erdirmek ve herkesin gözü önünde bana yapacakları zulmü protesto etmekti. Yaşamıma istedikleri yönü vereceklerini söyledim. Madem ki rahibe olmam isteniyor, ben de olacağım dedim. Bunun üzerine bütün manastır sevinçle çalkalandı. Yine ayinlerle, coşkun duygularla sevip okşamalar başladı. Dediklerine göre: «Tanrı'nın sesini duymuştum gönlümde. Başka türlü olamazdı zaten. Herkes bunu bekliyordu. Rahibeliğe benden daha uygun biri bulunamazdı. Hem Tanrı'nın bu yola layık görmediği bir genç kız, görevlerini böylesine candan ve hiç gevşetmeden yapamazdı. Adayların annesi olan sör, öğrencilerinin hiçbirinde, rahibelik için bendeki kadar yetenek görmemişti hiç. Başlangıçta benim aykırı davranışım şaşırtmıştı onu. Ama başrahibemize bunun geçeceğini, sıkı durmak gerektiğini söylemişti. Dine çok bağlı rahibelerin bile böyle anları olmuştu. Benim davranışlarım, şeytanın, avını elinden kaçıracağını anladığı zaman çabasını artırmasından başka bir şey değildi. Artık elinden kurtuluyordum. Artık her şey güllük gülistanlıktı benim için. O

denli abarttığım dinsel yaşamım zorunluluklarına o ölçüde kolayca katlanacaktım. Boynuma geçen boyunduruğun böylesine ağır gelmesi Tanrı'nın bir bağışıydı. Bu yolla hafif gelmesini sağlıyordu...» Aynı şeyin kâh Tanrı'dan, kâh şeytandan geldiğini söylemeleri çok şaşırtıyordu beni. Dinde buna benzeyen çok durumlar vardır. Bundan ötürü de düşüncelerim, beni avutmaya kalkanların kimine şeytanın ayartması, kimine göre de Tanrı'nın esiniydi. Aynı kötülük keyiflerine göre bizi deneyen Tanrı'dan ya da kışkırtan şeytandan gelebiliyordu. Tasarımı kimseye sezdirmemeye çalışıyordum. Böyle yapmamm uygun olduğuna inanmıştım. Babamı gördüm, soğuk davrandı. Annem kucaklayıp öptü beni. Ablalarımdan ve daha bir çoklarından kutlama mektupları aldım. Saint-Roche Kilisesi başrahip yardımcısı B. S. Ornin törenimde vaaz vereceğini, üniversite rektörü B. Therriy'nin de rahibe olma isteğimi kabul edeceğini öğrendim. Büyük günün bir gün öncesine kadar her şey yolunda gitti. Yalnız, törenin gizlilik içinde yapılacağını, pek az kimsenin bulunacağını öğrendim. Bunun üzerine, manastır dışı ilişkilerle görevli rahibeyle, eşi dostu çağırttım, tanıdıklarımın kimisine de mektup yazmama izin verdiler. Hiç beklenilmeyen bu çağrılı kalabalığı kilisenin önünde toplanınca, çaresiz içeri bıraktılar. Tasarılarıma uygun bir kalabalık toplanmıştı. Ah, o geceyi nasıl geçirdiğimi bilemezsiniz sayın Marquis. Başımı yastığa koymadım. Yatağımın kenarına iliştim. Ellerimi gökyüzüne kaldırarak: «Bana çektirilen azaplara sen tanık ol Tanrım» dedim. Gözümün önüne şu tablo geliyordu: Mihrabın önünde duran genç bir kız, benimser gibi göründüğü şeye başkaldırıyor. Müthiş bir rezalet. Gelenler şaşkınlık içinde. Rahibeler perişan. Annem babam öfkelerinden ateş püskürüyorlar. (Tanrım neler gelecek başıma?) diye mırıldanırken, birden tükendiğimi duydum: yastığımın üstüne, baygın düştüm. Dizlerim titriyor, dişlerim takırdıyarak birbirine çarpıyordu.

Bu titremenin ardından bütün vücudumu korkunç bir ateş bastı. Beynim uyuşur gibi oldu. Nasıl soyunduğumu, hücremden nasıl çıktığımı anımsamıyordum. Geceliğimle yarı çıplak başrahibenin kapısının önünde, hareketsiz, hemen hemen cansız yere serili bulmuşlar beni. Bunu sonradan öğrendim. Sabahleyin kendimi hücremde buldum. Başrahibe, adayların annesi ve yardımcıları başıma toplanmışlardı. Çok bitkindim. Bir şeyler sordular. Yanıtlarımdan olup bitenlerin farkında olmadığımı anladılar. Bir daha bundan söz edilmedi. Kendimi nasıl hissettiğimi sordular: Kutsal kararımda sebat edecek miydim, törenin yorgunluğuna dayanabilecek miydim? Evet diye yanıt verdim. Korktukları olmadı, değişen bir şey yoktu.

Her şey bir gün önceden hazırlanmıştı. Bir genç kızın mutsuz edileceğini herkese duyurmak için çanlar çalmaya başladı. Yüreğim hâlâ çarpıyordu. Beni süslemeye geldiler. O gün bir tuvalet günüydü. Şimdi bütün bu törenleri anımsarken, bunların, başka şeylere eğilimi olmayan saf bir genç kız için göz kamaştırıcı ve çekici bir yanı olacağını düşünüyorum. Beni kiliseye götürdüler. Büyük tören başlıyordu. Rahibeliği bütün gönlümle istediğimi sanan iyi yürekli rahip uzun bir vaaza girişti. Söylediklerinin içinde saçma olmayan tek bir sözcük yoktu. Doğrusu, mutluluğumdan, cesaretimden, kendimi Tanrı'ya adamak için gösterdiğim istekten, Tanrı'nın bağışından, bende varsaydığı iyi duygularımdan dem vurarak pek gülünç bir şeyler söyledi. Adamın övgüleriyle, yapmak üzere olduğum şey arasındaki terslik zihnimi alt üst ediyordu. Bir an kararsızlığa düşer gibi oldum, ama bu çok sürmedi. İyi bir rahibe olmak için gerekli şeylerden hiçbirinin bende bulunmadığını anlıyordum. Şimdi o korkunç an geldi çattı. Rahibe olmak istediğimi söyleyeceğim yere gireceğim anda dizlerimin bağı çözüldü. Yanımda yürüyen arkadaşlarımdan ikisi hemen kollarıma girdiler. Başım bunlardan birisinin omuzuna düştü. Sürüklenir gibi gidi-

yordum. Orada bulunanların içlerinden neler geçtiğini bilmiyordum ama gördükleri şuydu: Kurban edilmek üzere sunağa götürülen yarı ölü bir genç kız. Birden iç çekişler, hıçkırıklar kapladı ortalığı. Ama annemle babamın istiflerini bozmadıklarından hiç şüphem yok. Herkes ayağa kalkmıştı. Kimi gençler iskemlelerin üstüne çıkmış, kimileri de parmaklıklara tırmanmış, derin bir sessizlik vardı. Törene başkanlık eden bana seslendi:

- Marie-Suzanne Simonin doğru söyleceğinize söz veriyor musunuz?

- Veriyorum.

- Tamamıyla kendi isteğiniz ve özgür iradenizle mi buraya geldiniz.

Bir an duraksadım, rahip bekledi; sonra:

«Hayır efendim» diye yanıt verdim.

Yeniden sordu:

«Marie-Suzanne Simonin, bakire kalacağınız, yoksulluğa ve baş eğmeye katlanacağınıza Tanrı adına yemin eder misiniz?»

Daha metin bir sesle yanıt verdim:

«Hayır, efendim, hayır!»

Durdu ve bana: «Yavrum, kendinizi toparlayın ve dinleyin beni» dedi.

- Sayın rahip, dedim, bana bakire kalacağıma, yoksulluğa ve baş eğmeye Tanrı adına yemin edecek miyim diye sordunuz; söylediğinizi iyice duydum ve size hayır, diye yanıt verdim...

Sonra mırıltıları gittikçe artan kalabalığa dönerek, bir şeyler söyleyeceğimi işaretle anlattım. Mırıltılar dindi. Dedim ki: «Baylar, özellikle siz, annemle babam, hepiniz tanık olunuz ki...»

Ben bunları söyler söylemez bir rahibe parmaklığın önündeki perdeyi indirdi, sözümü sürdürmemin bir şeye

yaramayacağını anladım. Rahibeler çevremi sardılar, hep bir ağızdan beni azarlıyorlardı. Söylediklerini ağzımı açmadan dinliyordum. Hücreme götürdüler, kapıyı üstüme kilitlediler. Yapayalnızdım. Düşüncelere daldım. Ruhumu sükûnete kavuşturmaya çalıştım. Yaptıklarımı gözümün önüne getirdim, hiç pişman değildim. Kopardığım gürültüden sonra, burada uzun süre kalamam, diye düşünüyordum. Belki de beni manastıra kapamaya cesaret edemezlerdi. Bana ne yapacaklarını bilmiyordum. Ama insanın istemediği halde rahibe olmasından daha kötü bir şey olamazdı bence. Uzun süre olup bitenlerden habersiz kaldım. Bana yemek getiren rahibeler içeri giriyor, tepsiyi yere bırakıp sessizce çıkıp gidiyorlardı. Bir ay kadar geçti, bir gün bana manastırdan çıkan rahibelerin giydiği giysiden getirdiler. Sırtımdakileri çıkarıp onları giydim. Manastırdakilerden ayrılıyordum. Başrahibe odama girerek ardından yürümemi söyledi. Manastırın kapısına kadar geldi. Beni bir arabaya bindirdiler. Arabada yalnız annem vardı. Ön tarafa oturdum. Araba yola koyuldu. Bir süre hiç konuşmadan annemle karşı karşıya oturduk. Hep önüme bakıyordum. Yüzüne bakmaya cesaret edemiyordum. Kalbinden neler geçtiğini bilmiyordum ama nasıl oldu bilmem, birdenbire annemin ayaklarına kapandım. Başımı dizine yasladım. Hiç bir şey söylemiyor, boğula boğula hıçkırarak ağlıyordum. Beni sert bir hareketle itti. Doğrulmadım. Burnumdan kan geliyordu. Çekmesine meydan vermeden elini tuttum; gözyaşına ve kana bulanan bu ele ağzımı yapıştırdım. Hem öpüyor, hem de şunları söylüyordum: «Ne olursa olsun, annemsiniz benim, ben de sizin çocuğunuzum...» Bu sefer beni daha sertçe itti. Elini, elimden kurtararak: «Kalk, kötü kız, kalk yerden...» dedi. Sözünü dinledim, yerime oturdum. Bunu öyle buyuran bir sesle söylemişti ki, onunla göz göze gelmemem gerektiğini anladım, tülümü yüzüme örttüm. Gözyaşlarım, burnumdan akan kana karışa-

rak, çenemden, boynumdan, kollarımdan aşağıya doğru süzülüyordu. Üstüm başım bulanmıştı ben farkında olmadan. Söylediği bir kaç sözcükten annemin giysisinin ve çamaşırının kanlandığını ve ıslandığını anladım, buna çok içerlemiş görünüyordu. Evimize geldik. Beni doğruca önceden hazırladıkları küçük bir odaya götürdüler. Merdivende bir kez daha annemin ayaklarına kapanmıştım. İki elimle eteğine sarıldım. Ama o bana doğru dönüp başı, dudakları ve gözleriyle benden nefret ettiğini anlatmaktan başka bir şey yapmadı. Bunun ne korkunç şey olduğunu anlatamam; siz tasarlayabilirsiniz. Yeni hapisanemde de altı ay geçirdim. Babamın beni bağışlaması için her gün boşuna yalvarıyor, ona yazmak, annemle ikisini görmek istiyordum. Yemeğimi getiriyor, soframı kuruyorlardı. Bir hizmetçi işlerimi görüyor, sayılı günlerde kiliseye götürüp getiriyordu. Odama kapanıyordum yine. Okuyor, çalışıyor, arada sırada şarkı söylüyordum. İşte böyle geçip gidiyordu günler. İçimde gizli bir duygu destek oluyordu bana: manastırdan kurtulmuştum, yaşayışım ne kadar çetin olsa da değişebilirdi. Ama bir kez rahibe olmam kararlaştırılmıştı ve oldum. Annemle babamın bunca insanlık dışı davranışları ve diretmeleri doğumum konusundaki kuşkumu doğruladı. Onları haklı gösterecek başka hiç bir neden bulamıyordum. Annem bir gün aile servetinden pay istememden, hakkımı aramamdan çekiniyor ve bir piçi yasal çocuklarına karıştırmaktan korkuyordu herhalde. Ne var ki, bir olasılık gerçeğe dönüşmüştü.

Eve kapatıldığımdan beri kiliseye pek az gidiyordum, yalnız büyük bayramlardan bir gün önce günah çıkartmaya gönderiyorlardı. Size annemle aynı papaza günah çıkarttığımızı söylemiştim. Papaza, üç aydan beri bana yapılan bütün işkenceleri, kötü davranışları birer birer anlattım. O da bunları biliyordu zaten. Annemden kinle, acı acı yakındım. Bu adam papazlığa geç başlamış-

tı. İnce duygulu bir adamdı, beni sessizce dinledikten sonra:

«Annenize acıyın yavrum, kınayacağınıza acıyın ona. İyi yürekli bir kadındır. İnanın ki istemeyerek böyle hareket ediyor size karşı.»

- İstemeyerek mi efendim. Onu buna zorlayan nedir? Beni dünyaya getiren kendisi değil mi? Kız kardeşlerimle benim aramda, ne fark var?

- Çok.

- Çok mu? Hiç bir şey anlamıyorum bu sözünüzden.

Kendimle kız kardeşlerimi karşılaştırmaya girişecekken sözümü kesti:

«Haydi, haydi, bunları bırakın. O kadar kötü yürekli insanlar değil annenizle babanız. Alınyazınıza sabırla razı olun ve Tanrı'yı hoşnut etmeye çalışın. Annenizi göreceğim ve inanın ki onun ruhu üzerindeki bütün etkimi kullanacağım.»

Bana yanıt verirken ağzından çıkan «çok» sözcüğü herşeyi aydınlatmıştı. Artık doğuşum üzerindeki düşüncemin doğruluğundan şüphem kalmadı.

Papazla konuşmamızdan sonraki cumartesi günü saat beş buçuğa doğru işlerime bakan hizmetçi odama geldi ve «anneniz giyinmenizi emrediyor» dedi. Bir saat sonra yeniden gelerek annemin kendisiyle aşağıya inmemi istediğini söyledi. Hizmetçi ile kapının önünde duran bir arabaya bindik. Yolda, Feuillant'da(*) oturan rahip Séraphim'e gittiğimizi öğrendim.

O da bizi bekliyordu, yalnızdı. Hizmetçi kadın uzaklaştı. Konuşma odasına girdim, acaba bana neler söyleyecek diye merak ve kaygıyla oturdum.

İşte şunları söyledi:

(*) Rahibe adaylarının yerleştirildiği manastır.

«Matmazel, annenizle babanızın size karşı davranışlarının içyüzünü açıklayacağım. Annenizden izin aldım, bunun için. Aklı başında, ince fikirli, metin bir genç kızsınız. Sizinle ilişkisi olmasa bile, artık bir sırrı öğrenebilecek yaştasınız. Nasıl olsa bir gün öğrenecektiniz bunu. Size açması için çoktandır annenizi zorlar dururum. Ama buna bir türlü karar veremedi. Bir annenin, büyük bir suçunu, çocuğuna söylemesi zor bir iştir. Onun karakterini bilirsiniz. Bunu yaparak küçük düşmek istemez. Bu yola gitmeden size istediğini yaptıracağını sanıyordu. Aldanmıştı, buna kızdı. Şimdi öğüdümü tuttu. İşte, B. Simonin'in çocuğu olmadığınızı size söylemem için o görevlendirdi beni.

Ona: «Ben de bundan şüphe ediyorum,» dedim.

- İşte, matmazel, şimdi düşünün bi kez, anneniz, babanızın rızası olmadan, sizi kardeşleri olmadığınız çocuklarla bir tutabilir, sayın babanızın zaten şüphelendiği bir konuyu ona açıklayabilir miydi?

- Peki ama benim babam kim?

- Bunu bana söylemediler matmazel. Yalnız gerçek olan bir şey varsa o da şu: Annenizle babanız bütün varlıklarını kızkardeşleriniz için harcamışlar. Bir gün yasal yollara baş vurarak hakkınızı isterseniz, elinize çok az bir şey geçsin diye, akla gelebilecek her yola baş vurulmuş, evlenme sözleşmeleri yapmak, taşınmazları taşınır gibi göstermek, ileride ablalarınıza vermesi koşuluyla bazı şeyleri birine bırakmak, özel koşullara baş vurmak gibi. Annenizle babanızı kaybettikten sonra elinize az bir şey geçecek. Bir manastıra girmeyi reddediyorsunuz. Ama sonra pişman olacaksınız.»

- Böyle bir şey olmayacak efendim. Bir şey istemiyorum ben.

- Siz daha sıkıntı, yoksulluk, geçim için çalışmak nedir bilmiyorsunuz.

- Hiç olmazsa özgürlüğün değerini ve insanın hiç istemediği bir yaşantıya katlanmasının kötülüğünü biliyorum.

- Ben söyleyeceğimi söyledim, artık siz düşünüp taşınarak kararınızı verin.

- Bir şey daha soracaktım efendim.

Böyle diyerek ayağa kalktı.

- Sorun istediğinizi?

- Bana söylediğiniz şeyi kardeşlerim biliyorlar mı?

- Hayır.

- Peki öyleyse kardeşlerim nasıl oluyor da beni soyup sovana çevirmeye razı oluyorlar?

- Ah, matmazel, çıkar düşüncesi, hep çıkar! Yoksa arslan payını elde edemezlerdi. Bu dünyada herkes kendini düşünüyor. Bunun için annenizle babanızı kaybettiğiniz zaman bir şey beklememenizi salık veririm size. Elinize ne kadar az bir şey geçerse geçsin son meteliğe kadar kapmak için sizinle çekişeceklerdir; şüpheniz olmasın bundan. İkisinin de çocukları var. Bu da sizi dilenecek hale düşürmek için bir bahane olacak. Kaldı ki onlar da bir şey yapamazlar artık. Her şey kocalarının elinde. Size biraz acısalar bile, el altından yardım ederlerse, kocalarıyla aralarının açılmasından korkarlar. Kimsenin, evinin dirliğini düzenliğini bozma pahasına anasının babasının yüzüstü bıraktığı bir genç kıza el uzatacağını sanmıyorum. Bir de şu var: ekmeğini başkasından beklemek insana çok ağır gelir. Beni dinlerseniz anneniz ve babanızla anlaşın, annenizin istediğini yerine getirerek rahibe olmayı kabul edin. Size ufak bir aylık bağlarlar, bununla pek refah içinde olmasanız bile, az çok katlanılabilir bir ömür sürersiniz. Annenizin ilgisiz görünüşü, sizi manastıra ka-

pamak için diretişi, şu sonradan öğrendiğim bazı durumlar babanızın üzerinde de etki yapmış, o da doğumunuz konusunda şüpheye düşmüş. Ama artık bunun gerçek olduğunu anlamış bulunuyor. Kendisine işin doğrusu söylenmemiş olmakla birlikte, yasal olarak adını taşıdığınız çocuğu sayıldığınızdan şüphe etmiyor. Haydi matmazel, akıllı uslu bir kızsınız siz, benden öğrendikleriniz üzerinde düşünün de kararınızı verin.

Kalktım, ağlamaya başladım. Rahibin de bana acıdığı belli oluyordu. Gözlerini gökyüzüne dikerek beni kapıya kadar götürdü. Hizmetçi kadın orada bekliyordu, birlikte arabaya bindik.

Vakit gecikmişti. O gece, öğrendiğim şeyleri ve ertesi gün ne olacağımı uzun uzun düşündüm. Babasız bir çocuktum. Annem de tedirgin olduğu için beni yakasından atmıştı. Meşrû bir çocuk gibi ileride hak istememi önlemek için önlemler almışlardı. Evin içinde de bir köle gibi çetin bir ömür sürecekti. Ne bir umut ne bir kurtuluş çaresi vardı benim için. Eğer benimle daha önce anlaşmış olsalardı, ablam ev bark sahibi olduktan sonra, beni de baş göz ederlerdi. Evimize gelenler arasında huyumu, zekamı, yüzümün güzelliğini yeterli bir drahoma sayanlar bulunabilirdi. Bu hâlâ olmayacak şey değildi ama manastırda kopardığım gürültü bunu güçleştiriyordu. On yedi on sekiz yaşında bir kızın eşine az rastlanır bir güçlülüğü olmasa, nasıl böyle bir aşırılığa kalkışabilirdi, bunu anlayamıyorlardı bir türlü. Erkekler bu meziyeti överler ama evlenecekleri kadınm böyle biri olmasını istemezler sanırım. Başka bir yola baş vurmadan önce, bu düşüncemi anneme açmak istedim, kendisiyle konuşma dileğimi kabul etti. Mevsim kıştı. Annem ateşin karşısında bir koltuğa yerleşmişti. Asık yüzlüydü, kımıldamadan oturuyordu.

Ayaklarına kapandım. Benim yaptıklarım için kendisinden özür diledim.

«Buna layık olduğunuzu söylemek için mi geldiniz buraya? dedi. Haydi kalkın. Babanız yokken düşündüklerinizi anlatın bana. Rahip Séraphim'den ne olduğunuzu öğrendiniz artık. Kefaretini fazlasıyla ödediğim bir kabahat için beni bütün ömrümce cezalandırmayı mı tasarladığınızı söyleyeceksiniz yoksa? Eh, söyleyin bakalım matmazel, ne istiyorsunuz benden, neye karar verdiniz?»

- Anne, diye yanıt verdim ona, bir hiç olduğumu ve hiç bir şey isteyemeyeceğimi biliyorum. Sizin sıkıntınızı artırmak kesinlikle aklımdan geçmez. Eğer benim kestiremeyeğim bazı durumları bana bildirmiş olsaydınız, isteğinize daha önce boyun eğerdim. Durumuma en uygun yolu tutmaktan başka çare olmadığım biliyorum. Bana kızkardeşlerimden ayrı davranmanıza da şaşmıyorum artık. Bunda haklı olduğunuzu kabul ediyorum, ama ne olursa olsun sizin çocuğunuzum. Beni karnınızda taşıdınız. Bunu unutmamış olduğunuzu umarım.

- Elimde olduğu halde size gerçeği söylememişsem kahrolayım!

- Pekala öyleyse anneciğim, şefkatinizi esirgemeyin benden, yardım edin, babam olduğunu sananın sevgisini kazandırın bana.

- Sizin kendi çocuğu olmadığınızı o da hemen hemen sizin ve benim kadar biliyor. Ne zaman sizi yanımda görse çatıyor bana. Size davrandığı gibi sertlikle davranıyor bana da. Bundan başka bana hep bir başka adamın ihanetini, iğrenç nankörlüğünü anımsatıyorsunuz. Öyle ki aklıma geldikçe çileden çıkıyorum. Bu adam hep sizinle benim aramda boy gösteriyor, beni itiyor, ona beslediğim kini sizin üstünüze sıçratıyor.

- Peki, dedim, siz de B. Simonin de bana bir yabancı, acıyarak evinize aldığınız tanımadığınız biri imişim gibi davranamaz mısınız, bunu bekleyemez miyim?

- Ben de o da yapamayız onu. Yaşantımı daha fazla zehirlemeyin kızım. Eğer, hiç kardeşiniz olmasaydı, ne yapacağımı biliyorum ben. Ama iki kız kardeşiniz var. İkisinin de kalabalık bir aile var başlarında. Çoktandır bana destek olan duygu söndü, şimdi yalnız aklın sesini duyuyorum.

- Ya peki benim dünyaya gelmeme neden olan adam?

- Yok artık. Sizi bir kerecik olsun anımsamadan ölüp gitti. Daha ne büyük alçaklıkları var bunun yanında.

Sözün burasmda annemin yüzü değişti. Gözlerinden ateş saçılıyordu. Derin bir nefret belirdi yüzünde. Konuşmak istiyor ama tek sözcük söyleyemiyordu. Dudaklarının titremesi konuşmasına engel oluyordu. Oturuyordu. Başını ellerinin arasına aldı. İçindeki sarsıntıyı benden gizlemek ister gibi bir hali vardı. Bir süre böyle kaldı. Sonra bir kaç kez, odanın içinde boydan boya gidip geldi. Gözyaşlarını güçlükle tutarak «Canavar!» diye bağırdı.

- Daha karnımdayken, onun yaptıkları yüzünden boğulup gitmiştiniz. Tanrı korudu sizi de beni de, ananın suçunu çocuğuyla ödetmek için. Malınız mülkünüz, hiç bir şeyiniz yok kızım, olamaz da. Size ancak ablalarınızdan aşırarak azıcık bir şey verebilirim. İşte bir zayıflık anının sonuçları. Bununla birlikte ölürken vicdanımda hiçbir ağırlık duymayacağımı umuyorum. Şundan bundan artırarak size bir drahoma sağladım ama hiçbir zaman onun iyiliğini kötüye kullanmış değilim. Zaman zaman onun cömertliğinden yararlanarak her gün bir kenara koydum. Bütün takılarımı sattım. Kocam elde ettiğim parayı iste-

diğim gibi kullanmama izin verdi. Kumarı severim ama oynamıyordum artık. O kadar sevdiğim tiyatroya da gitmez oldum. Giyim kuşamdan, parlak, gösterişli yaşantıdan hoşlanırdım. Eğer benim ve B. Simonin'in isteğine uyarak rahibe olmayı kabul ederseniz, her gün dişimden tırnağımdan artırdıklarımla size bir drahoma vereceğim.

- Ama, anne, buraya arada sırada iyi yürekli insanlar gelir. Belki bunlar arasında benden hoşlanan biri bulunur da, beni manastıra yerleştirmek için biriktirdiklerinizi istemez.

- Hiç düşünmeyin bunu, kopardığınız gürültü mahvetti sizi.

- Bu kötü durumdan kurtulmanın hiç çaresi yok mu?

- Yok.

- Peki ama, koca bulamam diye, manastıra kapatılmam mı gerekli?

- Gözümü kapayıncaya kadar, beni acıdan ve vicdan azabından kurtarmak istemiyorsanız bunu kabul etmezsiniz. Şimdi hayatımın son anlarını düşünüyorum. O korkunç an... kızkardeşleriniz başucuma toplanacaklar. Düşünün bir kez, sizi onların arasında görmeye nasıl katlanabilirim? O son dakikalarda sizin de bulunuşunuz ne etki yapar, biliyor musunuz? Bakın kızım, sizin bir suç sonucu taşıdığınız bir adı kızkardeşleriniz yasal olarak elde ettiler. Son nefesini veren anaya daha çok acı çektirmeyin. Bırakın da içi rahat olarak mezara gitsin. Büyük yargıcın karşısına çıktığı zaman kendi kendine, suçun neden olduğu yıkıntıyı elinden geldiği kadar onardığını ve ailesinin huzurunu bozamayacağını ve hakkınız olmayan şeyleri istemeyeceğinizi kendi kendine söyleyebilsin.

- Anne, dedim, bu bakımdan içiniz rahat olsun. Bir

avukat çağırın, bütün haklarımdan vazgeçtiğimi bildiren bir belge hazırlasın; sonra ne isterseniz onu yapayım.

- Böyle şey olmaz. Bir çocuk kendisini mirastan yoksun bırakamaz. Bunu ancak, haklı olarak öfkeye kapılan bir ana baba cezalandırmak üzere yapabilir. Yarın Tanrı beni yanına çağırmayı dilese hemen yarın, bu en son ödevi yerine getirmem ve kocama içimi dökerek, onunla birlikte bir karara varmam gerekir. Beni onun gözünden düşürecek, onun gözünde iğrenç bir yaratık haline getirecek, sizin de onur kırıcı sonuçlar verecek bir itirafa zorlamayın beni. Benden sonraya kalırsanız, adsız, varlıksız ve hiçbir konumu olmayan bir insan olarak yaşarsınız. Ne yaparsınız o zaman? Düşün bir kez zavallı çocuk: Nasıl düşüncelerle öteki dünyaya gitmemi istiyorsunuz? Babanıza söylemem gerekir ki... Ama ne söyleyeceğim. Kendi çocuğu olmadığınızı mı? Sizi razı edebilmek için ayaklarınıza mı kapanayım kızım? Ne söylesem boş... Benim neler çektiğimi anlamıyorsunuz bir türlü. Babanız olan adam gibi taş yüreklisiniz...

Tam bu sırada B. Simonin içeriye girip annemin perişan halini gördü. Ters bir adamdı. Olduğu yerde durdu, öfke dolu bir bakışla beni süzdü: «Çıkın dışarıya!» diye bağırdı. Eğer öz babam olsaydı boyun eğmezdim, ama değildi. Sonra bana ışık tutan hizmetçiye: «Söyleyin ona bir daha ortalıkta görünmesin» dedi.

Yeniden küçük hapisaneme kapandım. Annemin söylediklerini düşünüyordum. Diz çöküp bana yardım etmesi için Tanrı'ya yalvardım, dualar ettim. Secdeye kapandım. İnsan ne yapacağını bilmediği zaman Tanrı'yı yardıma çağırır. Ama onun da bize boyun eğmekten başka bir şeyi öğüt verdiği çok az görülmüştür. Ben de onun bu öğüdünü tuttum. Annem ve babam rahibe olmamı isti-

yorlardı. Tanrı'nın buyruğu da buydu. Peki öyleyse, madem ki mutsuz olmam alnıma yazılmış, ha şurada, ha burada olmuşum ne çıkar?

Hizmetçiye, babam evden çıkınca bana haber vermesini tenbihledim. Annem, B. Simonin'e benimle konuşmayacağına söz verdiğini, bir kurşun kalem gönderdiğini, bununla kendisine söylemek istediklerimi yazabileceğimi bildirdi. Bir kâğıt parçasına (Bu Allahın belası kâğıt parçası sonradan ele geçti ve bana karşı çok iyi kullandılar.) şunları yazdım: «Anne, size çektirdiğim bütün azaplardan ötürü çok üzgünüm. Bağışlayın beni. Her buyruğunuzu yerine getireceğim. Bir manastıra girmemi istiyorsanız, Tanrı'nın bu isteğinizi gerçekleştirmesini diliyorum.»

Hizmetçi kâğıdı anneme götürdü. Bir dakika sonra yeniden göründü. Heyecanlıydı. «Matmazel, annenizi babanızı mutlu etmek için tek bir sözcük yeterken neden bunu söylemekte bu kadar geciktiniz? İkisinin de yüzü güldü. Bu eve geldim geleli ilk kez görüyorum bunu. Sizin yüzünüzden durmadan kavga ediyorlardı. Çok şükür sona erdi artık...»

O bunları söylerken ben kendi elimle, idam hükmümü imzaladığımı düşünüyordum. Eğer siz de beni kendi halime bıraksaydınız sayın Marquis, ben içime doğduğu gibi, çoktan ölüp gitmiş olurdum. Bu sırada ne olup bittiğini bilmiyordum, böylece birkaç gün geçti. Bir sabah saat dokuza doğru odamın kapısı birdenbire açıldı. Başında takkesi, sırtında sabahlığı ile B. Simonin içeriye girdi. Babam olmadığını öğrendiğim günden beri ne vakit bu adamla karşılaşsam beni bir korku alıyordu. Ayağa kalktım, eğilerek selamladım. İki yüreğim vardı sanki: Annemi ne zaman düşünsem içim sızlıyordu, ama B. Simonin

için böyle değildi. Herhalde bir baba çocuğuna öyle bir duygu aşılardı ki, insan bunu başka hiç kimseye karşı duyamazdı. Bunu kimse benim gibi, babalık gibi yüce bir niteliği yitirmiş olan bu adamla karşılaştığım anda duyduğum gibi duyamaz. Ondan ayrılıp annemin yanına gitsem büsbütün başka bir insan oluverirdim.

- Suzanne bu kâğıdı siz mi yazdınız? diye sordu.

- Evet efendim.

- Özgür olarak mı yazdınız?

- Evet efendim.

- Peki, bu kâğıtta verdiğiniz sözü tutmaya kararlı mısınız?

- Evet kararlıyım.

- Herhangi bir manastırı ötekilere yeğliyor musunuz?

- Hayır, bana göre hepsi bir.

- Peki, yeter bu kadar.

İşte ona söylediklerim bunlardı. Ama ne yazık ki yazılı değildi yanıtlarım. Olup bitenlerden haberim olmadan onbeş gün geçti. Bu süre içinde birkaç manastıra başvurduklarını sanıyorum. Çıkardığım rezalet yüzünden beni hiçbir manastır almak istememişti herhalde. En sonunda epey direttikten sonra LONGCHAMP beni almaya razı olmuş. Bunda, müzikten anladığımı, sesimin güzel olduğunu söylemelerinin etkisi olduğunu sonradan öğrendim.

Ötekilerin çıkardıkları güçlüklere karşılık bu manastırın beni almakla birlikte büyük bir bağışta bulunduğunu ballandıra ballandıra anlattılar. Başrahibesine bir mektup yazmamı istediler. Elimden alman bu belgenin ne so-

nuç verebileceğini kestirememiştim. Bir gün, rahibe olmak için yaptığım dileği geri almamdan korkuyorlardı herhalde. Benden tamamıyla özgür olarak rahibe olmak isteğimi kanıtlamaya yarayacak bir senet almak istemişlerdi. Böyle olmasaydı, başrahibede kalması gereken bir mektup enistelerimin eline nasıl geçebilirdi? Her neyse... Bay Simonin'i bana istemediğim gibi göstermek istiyorlardı: yani artık benim için o onların göstermek istedikleri insan değildi.

Beni Longchamp'a götürdüler, yanımda annem vardı. B. Simonin'e allahaısmarladık demek gelmedi içimden. Bunu yolda düşündüm. Manastırda beni bekliyorlarmış. Daha önce maceramı duymuşlar, yetenekli bir kız olduğumu öğrenmişler. Ama bundan hiç söz etmediler. Sadece değerimi anlamak için çok acele ediyorlardı. Şundan bundan birçok şey üzerinde konuşuldu. Ama böyle birinin manastıra alınışı sırasında alışılagelmiş olan şeylerden, Tanrı'dan, Tanrı'nın çağrısından, dünyayı dolduran tehlikelerden, manastır yaşamının zevklerinden ve buna benzer bir sürü dinsel saçmalıklardan hiç söz etmediler. Başrahibe bana: «Matmazel dedi, müzikten anlarmışsınız, sesiniz de güzelmiş, bizde bir klavsen var isterseniz salona gidelim.» İçim sıkılmıştı ama naz etmenin sırası değildi. Annem önde ben arkada yürüdük. Başrahibe ve beni merak eden bir iki rahibe arkamızdan geldiler. Akşam olmuştu. Mumları yaktılar. Klavsenin başına geçtim. Önce bir giriş olsun diye bir şeyler çaldım. Kafamda bir şeyler arıyordum. Bildiklerimin hiç biri aklıma gelmiyordu. Başrahibe de bir yandan sıkıştırıp duruyordu. İnceliklerini vermeye çalışmadan bildiğim şu parçayı alışkanlıkla çalıp söyledim: ***Tristes Apprétts, pijáles flambeaux, jour plus affreux que les tènébres.*** Bu şarkının ne etki yaptığını bilmiyorum. Öyle uzun boylu dinlemedi-

ler beni. Yarıda kesip övgülere boğdular. Bu kadar çabuk ve kolayca beğenilişime şaştım. Annem beni başrahibeye bıraktı, elini öptürdü ve dönüp gitti.

Yeni bir manastırdaydım şimdi. Yine rahibe adayı olmuştum. Hem de görünüşte buraya rahibe olmayı can ve gönülden istemiştim. Şu ana kadar bütün olup bitenleri bildiğinize göre, siz ne düşünüyorsunuz acaba sayın Marquis? Daha sonraları rahibe olmak isteğimi geri almaya kalktığım zamanlardan bu olup bitenlerden hiçbiri söz konusu edilmedi. Çünkü bunlardan kimisi kanıttan yoksun hakikatlerdi, kimisi de işime yaramayarak beni kötü bir yaratık olarak gösterecekti. Özgürlüğümü kazanmak için anasının babasının adını lekeleyen kötü evlat diyeceklerdi bana. Buna karşı olan durum için kanıt vardı. Ama yararına olan ne ileri sürülebilir ne de kanıtlanabilirdi. Dahası, yargıçlarda doğuşum üzerinde kuşku yaratılmasını da istemedim. Yasaları bilmeyen bazı kimseler, annemle benim günahımızı çıkartan papazı da davaya karıştırmamı öğütlediler. Böyle şey olamazdı, olsaydı bile ben yapamazdım. Sırası gelmişken bir şey söylemek istiyordum size. Bana yardım etme isteğinizin bu nokta üzerinde düşünmenize engel olacağına inanıyorum. Siz daha iyi bilirsiniz ama benim müzikten anladığımı ve klavsen çaldığımı söylememek iyi olacaktır. Bu yeteneklerimin açığa vurulması, gölgede kalmak ve kendimi güven içinde hissetmek için duyduğum isteğe uygun düşmeyecek. Bu yaşama girenler bunları bilmezler, benim de bilmemem gerekir. Eğer, başka bir ülkeye gidecek olsam bu yeteneğimden yararlanırdım. Başka bir ülkeye gitmek! Ama söyleyin, neden bu düşünce ürkütüyor beni? Nereye gideceğimi bilmiyorum da ondan. Hem sonra gencim, deneyimsizim, yoksulluğa düşmekten, kötü yollara sürüklenmekten korkuyorum. Şimdiye kadar dört duvar arasın-

da yaşadım. Paris'in dışına çıkarsam şu koca dünyada yiterim gibi geliyor bana. Belki doğru değil bu ama ne yapayım ki böyle bir duygu var içimde. İşte artık nereye gideceğimi, ne olacağımı bilip bilmemem size bağlı sayın Marquis.

Birçok manastırda olduğu gibi, Longchamp'ta da başrahibe üç yılda bir değişir. Oraya girdiğim sırada Madame de Moni adında bir başrahibe vardı. Onun iyiliğini ne kadar anlatsam azdır. Aslında beni mahveden bu kadının iyiliği oldu. İnce duyguluydu, insanın içinden geçeni anlardı; hoşgörülüydü. Bütün rahibe adaylarına öz çocuklarıymış gibi bakardı. Yalnız göze batan, görmezlikten gelemeyeceği kusurlar üzerinde dururdu. Bir çıkarım olduğu için söylemiyorum bunu. Ödevimi hiç aksatmadan yerine getiriyordum. Benim için kusurumdan ötürü cezalandırmak ya da bağışlamak durumunda kalmadığını söyleyerek hakkımı tanırdı. Bir rahibeyi, bir başkasından daha meziyetli gördüğü için yeğlerdi. Beni şefkatle sevdiğini mi söylesem, yoksa gözdelerinin sonuncularından olmadığımı mı söylesem daha uygun düşer. Bu gözde sözünü manastırdaki kızlar, başrahibenin çok sevdiklerini kıskandıkları için kullanırlar. Bunu söylemekle pek fazla övünmüş olacağımı bilmiyor değilim. Bence, Madame de Moni'nin kimi kusurları varsa o da başkalarının kıskançlığına neden olan erdem tutkusu, şefkati, açık sözlülüğü, yumuşaklığı, meziyetleri, onurlu bir insan oluşudur. Sonra bu meziyetlere sahip olmayanların onun karşısında ezildiklerini de bilmiyor değildi. Bir de onda, manastırlarda, dış dünyadakinden daha çok rastlanan insanları tanıma yeteneği vardı. Başlangıçta hoşlanmadığı bir rahibeyi sonradan sevdiği çok az görülmüştür. Beni daha ilk anda kayırmıştı, ben de sonsuz bir güvenle bağlanmıştım ona. Başrahibeye kendilerini zahmetsizce beğendiremeyenler

acınacak kimselerdi. Böyleleri kötü huylu, yeteneksiz ve kendilerini açığa vuran insanlardı. Benimle Saint-Marie manastırındaki maceram üzerinde konuştu. Size olduğu gibi, ona da hiçbir şeyi saklamadan hepsini olduğu gibi anlattım. Size anlattıklarımın hepsini söyledim. B. Simonin'in öz kızı olmadığımı açıkladım, çektiklerimle ilgili ne varsa sayıp döktüm. Acıdı, beni avutmaya çalıştı. Benim daha iyi bir geleceğe kavuşacağımı umduğunu söyledi.

Adaylık dönemi böylece geçti. Rahibe giysisini giymenin zamanı gelmişti. Bu dönemi hiçbir hoşnutsuzluk göstermeden geçirmiştim. Bu nedenle bunu kısa kesiyorum. Bu iki yıl için de keder duymuyordum. Yalnız içimde, istemediğim bir hayata doğru adım adım sürüklendiğim duygusu vardı. Ama yine de zaman zaman kederim canlanıyordu. O vakit iyi yürekli başrahibeye koşardım. Beni kucaklar, beni avutmak için bütün inandırıcılık gücünü kullanır, sonra da hep: «Öteki yaşam düzenlerinin de kendine özgü birtakım sıkıntıları yok mu? İnsan yalnız içinde yaşadığı durumunun acılarını duyar. Haydi yavrum, diz çökelim de dua edelim» derdi.

Diz çöküp yüksek sesle duaya başlardı. Bunu öyle bir kuvvet, bir ruh yüceliği ile yapardı ki Tanrı'nın ruhunu esinlediğini sanırdınız. Düşünceleri, sözleri, dile getirdiği hayalleri kalbin ta derinlerine işlerdi. Önce onu dinlerdiniz sadece. Sonra yavaş yavaş sizi alır götürürdü, onunla kaynaşırdınız. Onun heyecanlarını duyardınız içinizde. Başkalarını büyüleme amacını gütmezdi ama, etkisi bu olurdu. İnsan onun yanından yüreği ateşli duygularla dolu, sevinçli ayrılırdı ve içinin aydınlığı vururdu yüzüne. Ne tatlı sevinç gözyaşları dökerdik. Onun ve bizim ortaklaşa duyduğumuz ve uzun zaman içimizde gizlediğimiz bir duyguydu bu.

Bunları size sadece kendi deneyime göre anlatmıyo-

rum. Onun için, öteki rahibelerin hepsi benim gibi duyup düşünüyorlardı. Bunların içinde, avutulmaya gereksinme duyduklarını söyleyenler vardı. Benim de bu gereksinmeyi duymam için bu yaşama biraz daha alışmam gerekirmiş.

İşte böylece rahibeliğe girmem zamanı yaklaştıkça içime derin bir keder çöküyordu. Bu halim iyi başrahibeyi perişan etmişti; artık beni avutmak için hiç güç bulamıyor gibiydi kendisinde. Bunu kendisi de açıkça söyledi: «Ne oluyor bana, bilmem dedi, siz yanıma yaklaştığınız zaman Tanrı'nın benden uzaklaştığını, ilhamını benden esirgediğini duyar gibi oluyorum. Boş yere kendi kendimi yiyorum, bir şeyler düşünüp size söylemek için çırpmıyor, duygularımı coşturmaya çalışıyorum. Ama kendimi dar görüşlü, sıradan bir kadın gibi görüyorum konuşmaktan korkuyorum.»

«Ah! Sevgili annem, ne derin bir sezgi bu! Eğer sizi böyle dilsizleştiren Tanrı ise...» dedim ona.

Kendimi her zamankinden daha kararsız, daha perişan duyduğum bir gündü. Başrahibenin hücresine gittim. Gelişim onu şaşırttı önce. Gözlerinden, bütün halinden derin bir umutsuzluk içinde olduğumu okumuş gibiydi. Zaferden emin olmadıkça mücadeleye girmek istemezdi. Bununla birlikte benimle konuşmaya başladı, yavaş yavaş ateşlendi. Benim kederim azaldıkça onun heyecanı artıyordu. Birden diz çöktü. Ben de onun gibi yaptım. Heyecanının beni de sardığını duyuyordum. Bir şeyler mırıldandı, sonra birden sustu. Boş yere bekledim, durdum, hiç konuşmadı. Ayağa kalktı. Gözlerinden yaşlar boşanıyordu. Elimi tuttu, beni kucaklayarak: Ah sevgili yavrum dedi, benim üstümde öyle ezici bir etki yaptınız ki! İşte olan oldu, hiçbir şey düşünemez oldum, haydi gidin, Tanrı size seslensin, çünkü size iradesini duyurmak istemiyor benim ağzımdan...»

Başrahibeye ne olduğunu bir türlü anlayamadım. Kendine olan güvenini mi yitirmişti, çekingenlik göstermesine mi neden olmuştum, Tanrı'ya olan bağını mı kopartmıştım, bilmiyorum. Ne olursa olsun o büyük avutma yeteneğini bir daha gösteremedi: Rahibeliğe gireceğimden bir gün önceydi. Gittim, onu gördüm. O da benim kadar tedirgindi. Ağlamaya başladım, o da ağladı. Ayaklarına kapandım. Beni kutsadı, ayağa kaldırdı, kucakladı. Şunları söyleyerek yanından uzaklaştırdı: «Canımdan bıktım artık ölsem daha iyi. Tanrı'dan bana bu günü göstermemesini dilemiştim. Ama ne yapayım ki o, böyle istiyormuş. Haydi gidin şimdi. Annenizle görüşeceğim. Sizin için bütün gece dua edeceğim. Siz de dua edin. Ama önce yatıp dinlenin, ben emrediyorum bunu size.»

- Sizinle birlikte dua etmeme izin verir misiniz? dedim.

- Dokuzdan on bire kadar izin veriyorum, fazla değil. Dokuz buçukta duaya başlayacağım, siz de bana katılırsınız. Ama saat on birde beni yalnız bırakıp yatmaya gideceksiniz. Haydi gidip dinlenin şimdi yavrucuğum. Bütün gece uyumadan Tanrı'ya yalvaracağım.

Dua etmek istedi ama yapamadı. Ben uyuyordum. Bu sırada bu azize ruhlu kadın, bütün kapıları birer birer vurarak rahibeleri uyandırmış, hepsini sessizce kiliseye indirmiş. Herkes tamam olunca onları benim için Tanrı'ya dua etmeye çağırmış. Bu dua töreni önce sessizce başlamıştı. Sonra başrahibe ışıkları söndürmüş, daha sonra bütün rahibeleri bir ağızdan *Miserere*(*) yi söylemeye başlamışlardı. Yalnız başrahibe söylemiyor, kendine eziyet ederek, dövünerek, mihrabın önünde diz çöküp şunları söylüyormuş:

(*) *Acı bana* anlamına gelen *miserere* sözcüğüyle başlayan katolik duası.

«Tanrım! Sana karşı bir günah işledim de bunun için mi beni yalnız bıraktın? Bağışla beni. Benden aldığın gücü geri vermen için yalvarıyorum sana. Şimdi uyuyan o yavrucağın anasına babasına duyur sesini ve bağışla beni.»

Ertesi sabah erkenden hücreme geldi. İçeri girdiğini duymamıştım. Daha uykudaydım. Yatağımın kenarına oturmuş bir elini alnıma koymuştu, bana bakıyordu. Gözlerimi açtığım zaman onu yanı başımda böyle görmüştüm. Tasa, keder ve tedirginlik okunuyordu yüzünden. Geceleyin olup bitenlerden hiç söz etmedi. Sadece erkenden yatıp yatmadığımı sordu.

- İstediğiniz saatte yattım.

- Dinlendiniz mi?

- Çok dinlendim.

- Ben de bunu bekliyordum...

Şimdi kendimi nasıl hissettiğimi sordu.

- Çok iyi, dedim. Ya siz sevgili başrahibem?

- Ne yazık ki, diye yanıt verdi. Şimdiye kadar rahibeliğe girerken kaygılanmayam görmedim. Ama bunlardan hiçbiri için sizin hakkınızda duyduğum üzüntüyü duymuş değilim. Mutlu olmanızı o kadar istedim ki.

- Beni her zaman severseniz bu istediğiniz olur.

- Eğer mutluluğunuz buna bağlıysa! Gece bir şeyler düşündünüz mü?

- Hayır.

- Rüya görmediniz mi?

- İçinizden neler geçiyor şimdi.

- Bilmem bir sersemlik var üstümde. Nefret ya da sevinç duymadan yazgıma boyun eğiyorum. İşte bu kadar... Kendimi olanların seline bıraktım, sürüklenip gidiyorum. Ah! Sevgili annem! Benim içinde bulunduğum şu anı yaşayan genç kızların duydukları o neşe o ürperti, o hüzün, o tatlı kaygı yok içimde. Sersemlemiş gibiyim. Ağlayamıyorum bile. Ne isterlerse onu yapmam gerek. Ve zihnimdeki tek düşünce... Ama bir şey söylemiyorsunuz siz.

- Konuşmaya değil, sizi görmeye, sizi dinlemeye geldim. Annenizi bekliyorum. Beni heyecanlandırmamaya dikkat edin. Bırakın da bu duygular biriksin gönlümde. Dolduğum zaman sizden ayrılacağım. Susmam gerek. Kendimi bilirim ben. Birdenbire coşkuya kaptırırım kendimi. Sizin yanınızda olmasını istemiyorum. Haydi, ben buradayken biraz daha dinlenin. Bir iki sözcük daha söyleyin bana. Bırakın da aradığım şeyi alıp gideyim buradan... Sonrasını Tanrı bilir.»

Susuyordum. Yastığıma eğilmiştim. Uzattığım elimi ellerinin arasma aldı. Derin çok derin düşüncelere dalmış görünüyordu. Ağır ağır kapatmıştı gözlerini. Arada bir açıyor, yukarıya çeviriyor, sonra bana bakıyordu. Belliydi ki içi kaynıyor, ruhunda fırtınalar kopuyordu. Çalkanıyor, sonra duruluyordu. Her halde bu kadın peygamber olmak için yaratılmıştı. Böyle bir yüzü, böyle bir karakteri vardı. Güzel bir kadındı. Yaşlılık, yüz çizgilerini daha derinleştirerek bir soyluluk vermişti ona. Küçük gözleri içine çevriliyor, ya da çevresindeki şeylerin ötesinden geçmişe ya da ta uzaklardan geleceğe bakıyor gibiydi. Arada bir kuvvetle elimi sıkıyordu. Bu arada saati sordu.

- Altıya geliyor.

- Allahaısmarladık. Gidiyorum. Neredeyse sizi giy-

dirmeye gelirler. O sırada yanınızda bulunmak istemiyorum. Bu anı, zihnimi perişan eder. Şimdi tek düşüncem ilk anlarda soğukkanlılığı elden bırakmamam.

Başrahibe dışarı çıkar çıkmaz rahibe adaylarının annesi ve arkadaşlarım içeriye girdiler. Arkamdan rahibe giysisini çıkardılar ve dış giysimi giydirdiler. Bunun adet olduğunu bilirsiniz. Çevremde söylenenlerin bir tekini bile duymuyordum. Zaman zaman bütün vücudum titriyordu. Bana yapacağım şeyleri öğretiyorlardı. Ama her söylediklerini bir kaç kez tekrarlamak zorunda kalmışlardı. Bir kez söylendiğinde anlayamıyordum. Başka bir şey düşündüğümden değildi bu. İçime gömülmüştüm. Sanki derin derin düşünmüşüm gibi kafam yorgundu. Bu sırada başrahibe annemle görüşüyordu. Neler konuştuklarını hiç öğrenemedim. Arkadaşlarımın dediklerine göre annem başrahibeden ayrıldığı sırada pek perişan haldeymiş. Girdiği kapıyı bulamamış, başrahibe de başı ellerinin arasında odasına çıkmış.

Çanlar çalmmaya başlamıştı. Aşağıya indim. Orada toplananlar pek kalabalık değildi. İyilikten kötülükten söz ederek bana vaaz verdiler. Söylediklerinin hiç birini duymamıştım. Beni bütün o sabah saatleri boyunca orada tuttular. Ama bu, yaşamımda hiçbir iz bırakmadı. Ne kadar kaldığımın farkında değildim. Ne yaptığımı ne söylediğimi bilmiyordum. Bana elbet bir şeyler sormuşlardı, yanıt vermişimdir elbet. Ama sorduklarının bir tekini bile anımsamıyorum. Nasıl hiç anlamadan Hıristiyan olmuşsam öyle de rahibe olmuştum. Vaftiz töreninden nasıl bir şey anlayamamışsam, rahibeliğe girerken yapılan bu törenden de hiçbir şey anlamış değildim. Yalnız ikisi birbirinden ayrı: Birincisi insana Tanrı'nın bağışını kazandırır, öteki ise umutlandırır. Sakın, Saint-Marie'de yaptı-

ğımı Longchamp'da yapmadığıma bakarak rahibeliği gönül hoşluğuyla benimsediğimi sanmayın. Bunun böyle olmadığını bilirsiniz, Tanrı da bilir. Öyle bitkin bir haldeydim ki birkaç gün sonra koroya alındığımı söyledikleri zaman bunu anlayamamıştım. Rahibeliği gerçekten rahibeliği benimsediğimi söyledim mi diye sordum. Verdiğim imzayı görmek istedim. Bu kanıtlardan başka, bütün manastırdakilerin ve törene çağrılı bir kaç yabancının da tanıklığı gerekmişti. Bir kaç kez başrahibeye: «Bunlar doğru mu?» diye sormuş «Hayır yavrum, sizi aldatıyorlar» diye yanıt vermesini beklemiştim. Onun tekrar tekrar güvence vermek için söylediklerine inanamıyordum. Çünkü böylesine gürültülü, böylesine değişik acaip ve çarpıcı olaylarla geçen bir günden sonra, nasıl olup da bana yardım etmiş olanların, bana vaaz eden rahibin, rahibeliği benimsediğimi söylediklerimin yüzlerini anımsamadığımı, yalnızca rahibe giysisi yerine dışarı giysisini giydirdiklerini anımsayışımı düşünerek böyle bir şeyin nasıl olmuş olacağını kavrayamıyordum. O zamandan beri beyni sarsılmış yaratıklardan olmuştum. Bu sersemlikten ancak, aylar sonra kurtulabildim. Olup bitenleri unutuşumu, iyileşme dönemimin uzun sürmesine bağlıyordum. Uzun bir hastalık geçiren, papazın can çekişenlere söylediği duayı da dinledikten sonra iyileşen, ama sonradan hiçbir şeyi anımsayamayanlara dönmüştüm. Manastırda unutkanlığın çeşitli örneklerini gördüm. Kendi kendime: «İşte rahibeliğe girdiğim gün de böyle olmuştu besbelli» diyordum. Ama bu işler insana yakışır şeyler mi ve böyle olabilir mi?

Aynı yıl içinde benimle ilgisi olan üç kişiyi yitirdim: Babamı ya da böyle sayılan adamı, annemi ve başrahibemi.

Bu soylu rahibe, öleceğini, çok önceden hissetmiş,

derin bir suskunluğa gömülmüştü. Tabutunu odasına getirtmişti. Uyumuyordu hiç. Gece gündüz düşünüyor ve yazıyordu. Düşüncelerini on beş ayrı bölüm halinde bıraktı. Bence son derece güzeldi bu yazılar. Bende bir kopyası var. Eğer bir gün, bu anm esinlediği duygularımı öğrenmek isterseniz bunları veririm size. Bu yazıların başlığı: Rahibe Monin'in Son Anıları'dır.

Ölümüne yakın kendisini giydirmelerini istedi, yatağına uzandı: son dualarını okudular. Haçını kollarının arasına almıştı. Geceydi: bu hüzünlü sahneyi, şamdanların ışığı aydınlatıyordu. Çevresine toplanmıştık, ağlıyorduk, gözyaşlarımız sel gibi akıyordu. Hücresi haykırışlarla doldu. Birden gözleri parladı, sert bir hareketle doğruldu, konuşmaya başladı. Sesi hemen hemen sağlıklı olduğu zamanki kadar kuvvetliydi. Yitirdiği yeteneğini yeniden kazanmıştı. Sonsuz mutluluğu ona çok görüyormuşuz da bu yüzden ağlıyormuşuz diye bize sitem etti. «Biliyorum çocuklarım, size kederiniz döktürüyor bu gözyaşlarını.» Sonra gökyüzünü göstererek: «Size oradan yardım edeceğim. Gözüm üstünde olacak hep bu manastırın. Sizi bağışlaması için Tanrı'ya yalvaracağım dileğim kabul olunacak. Yaklaşın da sizi kucaklayayım. Gelin de dualar edeyim size, vedalaşalım...» İşte bu eşine az rastlanır kadın, böyle diyerek can verdi. Ardında derin bir keder bırakarak.

Annem de sonbaharda, kızlarının birinin yanından döndükten sonra öldü. Dertliydi, sağlığı çok bozulmuştu. Babamın adını da, nasıl doğduğumu da öğrenemedim. Annemin ve benim günah çıkarttığımız papaz onun bıraktığı küçük bir paketi bana verdi. Çevresi dikilmiş, küçük bir torbanın içinde elli altınla kısa bir mektup vardı. Yavrum, size çok az bir şey bırakıyorum. Daha fazlasını ver-

meye vicdanım razı olmuyor. B. Simonin'in bana vermiş olduğu ufak tefek armağanlardan arttırdığımı gönderiyorum size. Dine bağlı olarak yaşayın. Bu dünyada bile mutlu olmanın yolu budur. Benim için dua ediniz. Sizi doğurmuş olmam hayatta işlediğim en büyük günahtır. Bu günahın kefaretini ödeyebilmem için yardım ediniz bana. Tanrı, sizi dünyaya getirmekle işlediğim günahı, sizin iyiliklerinizle bağışlasın. Özellikle ailemizin huzurunu bozmamaya dikkat edin. Her ne kadar seçtiğiniz hayat yolu, gönlünüzce olmamışsa da, bu yoldan ayrılmaktan çekinin. Ah! Ne olurdu ben de bütün ömrümce bir manastıra kapatılsaydım. Tanrı'nm katmda hesap vereceğim. O korkunç anı düşünerek perişan olmazdım. Düşünün ki yavrum annenizin öteki dünyadaki yazgısı, sizin bu dünyadaki gidişinize sıkı sıkıya bağlıdır. Her şeyi gören Tanrı, adaletini yerine getirirken sizin iyi ya da kötü yaptığınız her şeyin hesabını benden soracak. Allahaısmarladık Suzanne! Kardeşlerinizden hiçbir şey istemeyin, size el uzatacak durumda değil onlar. Babanızdan da bir şey istemeyiniz. Çünkü benden önce gitti, sonsuza kavuştu. Beni bekliyor orada. Kavuşmamız ikimizin de azabını azaltacaktır. Size tekrar veda edemem. Ah, ne mutsuz anaymışım ben. Ne mutsuz çocukmuşsunuz siz! Zavallı yavrum. Kızkardeşleriniz geldiler, onlardan hoşnut değilim. Son nefesini vermek üzere olan analarının gözleri önünde yüreğimi sızlatan çıkar kavgalarına daldılar. Yatağıma yaklaştıkları zaman arkamı dönüyorum. Yüzlerinde ne göreceğim ki? Yoksulluk. Yoksulluk hiçbir güzel duygu bırakmamış yüreklerinde. Doktora, hasta bakıcıya yakışıksız şeyler söylüyorlar. Kendilerine pek bir şey bırakmadığıma yanıyorlar. Doktora, hastabakıcıya, benim ölümümü nasıl dört gözle beklediklerini açığa vuran yakışıksız

şeyler soruyorlardı. O zaman, çevremde ne varsa kapışacaklardı. Bir aralık yatağımın altına bir kaç para koymuş olduğumdan kuşkulandılar. Beni yatağımdan kaldırmak için ellerinden geleni arkalarına koymayacaklardı. Bereket versin ki, bir gün önce size bunları getiren geldi, ona bu mektubu söyleyip yazdırdım ve bu küçük paketi verdim. Bu mektubu yakın; ve ben bu dünyadan göçtükten sonra -ki yakındır- benim için bir ayin yaptırın ve rahibe olma yolundaki dileğinizi tekrarlayın. Çünkü sizin hep rahibe olarak kalmanızı istiyorum. Sizin dünyada, bu genç yaşınızda kimsesiz, yardımcısız, desteksiz kalmanız düşüncesi, şu son dakikalarımda beni büsbütün perişan ediyor.»

Babam beş ocakta ölmüştü. Başrahibem o ayın sonunda, annem de ikinci noel bayramında ölmüşlerdi.

Ölen Başrahibenin yerine Soeur Sainte-Christine geldi. İkisinin arasında dağlar kadar fark vardı. Ölen Başrahibenin nasıl bir kadın olduğunu anlatmıştım size. Bu yenisi küçük ruhlu, boş inançlara saplanmış, dar kafalı bir kadın. Yeni görüşleri benimsiyor, *Sulpicien*'ler(*) ve Cizvitlerle konuşuyordu. Kendisinden önceki başrahibenin bütün gözdelerine düşman kesilmişti. Az zamanda manastırın içi karıştı. Kin, dedikodu, kötüleme, iftira ve eziyet aldı yürüdü. Şimdi hiçbir şey anlamadığımız teoloji sorunları üzerinde açıklama yapmamız, birtakım büyücü tekerlemelerini benimsememiz, acaip birtakım hareketler yapmamız gerekiyordu. Mére de Moni manastırdakilerin, günahlarından kurtulmak için bedenlerine eziyet etmelerine izin vermezdi. Bütün ömründe iki kez çileye girmişti. Biri benim rahibelik törenimden bir gün önce. Bir başka kez de böyle bir şeyden ötürü. Ona göre bu

(*) *Sulpicien*: Bir Katolik tarikatı (Çev.).

çeşit dövünmelerin, kusurların düzeltilmesinde etkili olması şöyle dursun, bunu yapana böbürlenme vermesi gibi bir kötülüğü de vardı. Rahibelerin sağlıklı, sağlam yapılı oldukları kadar kafalarının dinç olmasını da isterdi. Görevine başladığı gün bütün kıl işkence gömleklerini, kırbaçları ortadan kaldırmış, cezalandırılacak rahibelere yedirilen içine kül katılmış yemekler yapılmasını, sert yataklarda yatılmasını ve herhangi bir işkence aletinin kullanılmasını yasaklamıştı. Oysa yeni gelen, her rahibeye bir kırbaç ve bir kıl gömlek verdirdi. Elimizdeki Tevrat ve İncil'i aldı. Eski dönemin gözdeleri şimdi gözden düşmüştü. Daha kötü bir şey söylememek için umursamaz olmuştum diyeceğim. Beni buna sürükleyen nedenler ondan öncekine bağlayanlardı. Ne denirse densin davranışlarımla durumumu büsbütün kötüleştirmekte gecikmedim. Siz belki buna ihtiyatsızlık ya da gözüpeklik diyeceksiniz; bunu şu ya da bu açıdan gözden geçirdiğinize göre.

İlkin, başrahibemizi yitirmenin derin kederine gömülmüştüm. Her fırsatta onu övüyordum. Onunla yenisi arasında karşılaştırmalar yapıyordum ve bu hiç de yenisi için olumlu değildi. Manastırın eski yıllardaki durumunu anlatıyor, huzur içinde geçen günlerimizi, bize karşı gösterilen hoşgörüyü, hem ruhumuzu hem de bedenimizi ne kadar iyi beslediklerini, Soeur de Moni'nin huyunun güzelliğini, iyi adetlerini göklere çıkarıyordum. İkinci olarak, bana verilen kıl gömleği yaktım, kırbacı bir yana attım. Disiplini bozdum, arkadaşlarıma benim gibi yapmalarını öğütledim. Kimileri bana uydular. Üçüncüsü de bir Tevrat ile İncil edindim. Dördüncüsü hiçbir mezhepten yana olmadım. Jansèniste(*) ya da Moliniste(**) dlarından birini benimsedim. Beşincisi de manastırın kuralları içinde kalarak bunun ilerisinde ya da gerisinde yükümlülüğü

(*) *Jansèniste:* Piri Jansenius olan Katolik tarikatı (Çev.).

(**) *Moliniste:* Molina'nın düşüncelerini benimseyenlerin tarikatı (Çev.).

aşan hiçbir şey yapmadım. Yapmak zorunda olduklarımı yapmak bile bana ağır geliyordu. Bir de yalnız bayram günleri org çalıyor, ancak koroya girdiğim zaman ilahi okuyordum. Nezaketimi ve yeteneklerimi kötüye kullanmalarına izin vermedim. Beni her gün işe koşmalarına fırsat vermedim. Manastır tüzüğünü tekrar tekrar okumuş, ezberlemiştim. Eğer bana bir iş yapmam buyurulursa, bu bana pek açık gelmez, işime elvermez ya da tüzüğe aykırı görünürse kitabı yakalayıp: «Ben ancak bunlara uyarım, bunların dışında bir şey yapmam» diyordum. Sözlerim bir kişiyi sürükledi de. Öğretmenlerin üstümüzdeki buyurganlıkları çok daralmıştı. Artık bizi köle gibi kullanamaz oldular. Gün geçmiyordu ki gürültülü bir sahne olmasın. Arkadaşlarım, ne yapacaklarını bilmedikleri zaman bana danışıyorlardı. Ben de baskıya karşı her zaman kuralları ve tüzüğü ileri sürmelerini öğütlüyordum. Az zamanda isyancı bir tip gibi görünmeye başlamıştım. Başpiskoposun yardımcıları sık sık manastıra çağrılıyordu. Beni sorguya çekiyorlardı. Bunda hem kendimi hem arkadaşlarımı savunuyordum. Bir kez bile bana ceza veremediler. Çünkü, her zaman, haklı olacak biçimde hareket ediyordum. Görev bakımından bana toz konduramazlardı. Çünkü harfi harfine yerine getiriyordum. Başımızdakilerden hiçbirinin beni bağışlamalarını istemiyordum. Konuşma odasma hiç adım atmadığım gibi tek bir konuğum da yoktu. Ne var ki kıl gömleğimi yakmış, kırbacımı atmış, başkalarına da benim gibi yapmalarını öğütlemiştim. Jansénisteʼlere ya da Molinisteʼlere karşı ya da bunlardan yana konuşmaları dinlediğim yoktu.

Bana Anayasayı tanıyıp tanımadığım sorulunca, Kilise'ninkine boyun eğdiğimi, Papa'nm mührünü taşıyan buyruğu benimseyip benimsemediğimi sorduklarında İncil'e inandığımı söylüyordum. Odama girdiler, Tevrat'la İncil'i buldular. Kimi gözdeler arasındaki sıkı fıkılıkla ilgi-

li bir şeyler çalınmıştı kulağıma. Başrahibe, genç bir rahibe ile sık sık ve uzun süre başbaşa kalıyormuş. Bunun nedenini, sonucunun nasıl bahanelerden kaynaklandığını sezmekte gecikmedim. Benden korkmalarına, nefret etmelerine ve mahvetmelerine yol açacak herşeyi yaptım ve bu yolda sonuna kadar gittim. Benden üstlerime yakınmıyorlardı artık. Ama canımı burnumdan getirmek için ellerinden geleni artlarına koymuyorlardı. Öteki rahibelerin bana yaklaşmalarını yasakladılar. Az zamanda yapayalnız kaldım. Ancak bir kaç arkadaşım vardı. Bunların, baskıdan kurtulmak amacıyla, gündüzleri benimle konuşmadıkları için geceleyin ya da yasak saatlerde odama geleceklerinden kuşkulanmış olmalıydılar, bizi gözetlemeye başladılar. Beni bu arkadaşlarımdan biri ya da ötekiyle birlikte bulunduğumuz sırada yakaladılar. Bu ihtiyatsızlığımdan iyice yararlandılar, en insanlık dışı bir yöntemle cezalandırdılar. Haftalarca ayinlerde, koronun içinde yere diz çökerek oturttular. Ekmek ve sudan başka yiyecek vermediler. Hücreme kapatıldım. Manastırın en pis işlerini bana gördürüyorlardı. Suç ortağım saydıkları kızlara da benden daha iyi davranmıyorlardı. Hiçbir kabahatimi bulamadıkları zaman, kesinlikle bir suç işlemiş olacağımı ama anlayamadıklarını düşünüyorlardı. Olmayacak işler istiyor sonra yapamadım diye ceza veriyorlardı. Dua ve yemek saatlerini ileri alıyor, manastır yaşayışının düzenini, haberim olmadan değiştiriyor, çok dikkatli davrandığım halde her gün suçlu görülüyor ve cezalandırılıyordum. Cesaretliyimdir. Ama terk edilmişliğe, yalnızlığa ve baskılara dayanmak olanaksızdı. İşler öyle bir hale gelmişti ki, bana eziyet etmek bir eğlence olmuştu onlar için. Birlik olmuş elli kişinin eğlencesiydi bu. Yaptıkları kötülükler saymakla tükenmez. Ne uyurken ne uyanıkken, ne de dua ederken rahat bırakıyorlardı beni. Kimi zaman giysilerimden birini aşırıyor, kimi zaman da anahtarlarımı ya da dua kitabımı ortadan kaldırıyorlardı. Te-

dirgin etmek için odamı düzeltmeme engel oluyor ya da her şeyi karmakarışık ediyorlardı. Söylemediğim şeyleri söylemiş, yapmadıklarımı yapmış sayılarak hep sorumlu tutuluyordum. Yaşamım böylece bir gerçek ya da uydurma suçlar ve cezalar zinciri halinde sürüp gidiyordu.

Vücudum bütün bu ağır ve ezici eziyetlere dayanamadı. Güçsüzleşmiştim, derin bir kedere gömüldüm. İlk zamanlarda mihrabın önüne diz çöküp güç kazanmaya ve boyun eğmeye alışmaya çalışıyordum. Kimi zaman elde ediyordum aradığımı. Boyun eğmekle umutsuzluk arasında bocalayıp durmaktaydım. Kimi zaman ne kadar ağır olursa olsun yazgıma katlanıyor kimi zaman da şiddete baş vurarak kendimi kurtarmayı düşünüyordum. Bahçenin bir köşesinde derin bir kuyu vardı. Kaç kez bu kuyunun başına kadar gitmiştim, eğilip içine bakmıştım. Yanında bir taş sıra vardı. Kaç kez oturup başımı kuyunun kenarına dayamıştım. Kaç kez düşüncelerimin karma karışıklığı arasında, yerimden fırlayarak bu çektiklerime son vermeyi istemiştim, ama yapamıyordum. Beni tutan neydi? Neden sadece ağlamakla tülümü yüzümden çekip, atarak ayaklarımın altında çiğnemekle, saçlarımı yolmakla, haykırmakla, yüzümü gözümü tırmalamakla kalıyordu. Tanrı mıydı kendimi öldürmeme engel olan? Öyleyse neden bütün bana yapılanların önüne geçmiyordu. Size inanılmaz gibi gelecek bir şey söyleyeceğim. Ama inanın ki doğru söylüyorum. Hiç şüphem yok: acımasız düşmanlarım, sık sık kuyunun kenarına gidişime bakarak kendimi öldüreceğimi düşünerek pek keyiflenmişlerdi. Ne vakit o yana gitsem, hemen benden uzaklaşır, başka yere bakar gibi yaparlardı. Çoğu kez özellikle eziyet ettikleri günler, kapalı durması gereken saatlerde bahçe kapısını açık bırakıyorlardı.

Beni çileden çıkarmak için ellerinden geleni yaptıktan sonra, aklımdan zorum olduğunu ileri sürmeye başla-

mışlardı. Ama beni böylece umutsuzluğa düşürüp kuyuya sürüklemek istediklerini sezer sezmez, bu düşünceyi aklımdan çıkardım ve başka şeyler düşünmeye başladım; koridorda durarak pencerelerin yüksekliğini ölçüyordum, soyunurken, hemen hemen farkında olmadan, jartiyerlerimin sağlamlığını denemiştim. Başka bir gün, yemekhaneye kadar gittiğim halde, sofraya oturmadım; sırtımı bir duvara dayayıp kollarımı yanıma sarkıtarak, gözlerim kapalı durdum önüme konan yemeklere elimi sürmedim. Kendimi o kadar unutmuştum ki, öbür rahibeler çıkıp gittikleri halde ben hep öylece kalmıştım. Hepsi sessizce çekilmişler, beni orada bırakmışlar, sonra da dualarda bulunmadığım için ceza vermişlerdi. Daha ne diyeyim bilmem ki? Beni bezdirip canımdan etmek için her çareye başvuruyorlardı. Bizi ölüme sürüklemelerini istemiyoruz besbelli. Bunlara engel olmak şöyle dursun, tersine, önüme serdiklerini sezer gibi olmuştum. Yoksa beni önlemeye çalışmış olsalardı çoktan öteki dünyaya gitmiş olurdum. Canına kıyan insan bunu yaparken, sonradan başkalarının acı duyacağını sanır, ama keyifleneceklerini düşünürse bundan vaz geçer. Bunlar içimizden, bir anda geçen duygulardır. Anımsadığıma göre ben kuyuya yaklaştıkça, benden uzaklaşan zavallı kızlara şöyle bağırmak geliyordu içimden: «Gelin, bana doğru bir adım atın. Beni kurtaracakmış gibi yapın. İnanın ki geç kalmış olacak, ölümü göreceksiniz. Gerçekten onlar ölümümü istedikleri için yaşıyordum. Özgür insanların dünyasında, bir insana zarar vermek, eziyet etmek için ne kadar kudurmuşçasına bir istek duyulursa duyulsun, en sonunda bir an gelir bundan bıkılır. Ama manastırdakiler asla bıkmazlar.

İşte geçmişe dönerek, rahibe olmak için ileri sürdüğüm dileği geri almayı düşündüğüm o günlerde, bu halde bulunuyordum. Bunu önce uzaktan uzağa tasarlamıştım. Yapayalnız, kimsesiz, desteksizdim. Böyle güç bir tasarı-

yı bana yardım edenler bulunsaydı bile nasıl gerçekleştirebilirdim? Bununla beraber bu düşünce bana huzur verdi, ruhumu sükuna kavuşturdu. Kendime daha fazla hakim olabildim. Olabildiğince kederlenmemeye çalışıyor, başıma gelenlere de sabırla katlanıyordum. Bu değişikliği farkettiler ve şaşırdılar. Etrafımdaki kötülük birden durdu. Tıpkı peşinize düşen alçak bir düşmanın ummadığı andaki saldırınız karşısında afallaması gibi. Size şunu sormak isterdim efendim: Umutsuzluk içinde çırpınan bir rahibenin kafasından geçen bunca karanlık düşünceler arasında, neden manastırı ateşe vermek düşüncesi yok acaba? Ötekiler gibi ben de bunu aklıma getirmemiştim. Oysa bundan kolay bir şey yoktu. Bütün iş, çok rüzgarlı bir günde bir tavan arasını, bir odunluğu tutuşturmaktı. Böyle bir şey olunca, kapılar ardına kadar açılır. Artık o zaman kaçan kaçana! Yoksa kendimizle birlikte sevdiklerimizin de tehlikeye düşmesinden korktuğumuz kadar, nefret ettiklerimizin faydalanabileceğini düşündüğümüz için mi bu yola baş vurmuyoruz? Gerçek olmayacak kadar ince bir düşüncedir bu.

İnsan bir şey düşüne düşüne bu düşüncenin yerinde olduğunu hissettiği gibi, bunu gerçekleştirebileceğine inanır. İnsan bir kez bu noktaya vardı mı, kendini kuvvetli duyar. Benim için bu, on beş günlük bir iş oldu. Kafam öyle hızlı işliyordu ki... Ama ne yapmayı düşünüyordun diye soracaksınız belki; hemen yanıt vereyim: durumumu açıklayan bir yazı hazırlayarak, bunu başkalarına okutup danışmak.

Bu iş tehlikesiz değildi. Kafamda değişiklik olduğunu sezdikleri günden beri beni eskisinden daha büyük bir dikkatle göz altında tutuyorlardı. Bir adım atsam derhal duyuluyordu. Ağzımdan bir söz çıksa derhal bir anlam vermeye çalışıyorlardı. Kafamın içindekilerini daha iyi okumak istercesine bana sokuluyor, sorular soruyor,

acır, dostluk gösterir gibi yaparak geçmişimi kurcalıyor, kabahatlerime hafifçe değinip yaptıklarımı hoş gördüklerini hissettiriyorlardı. Bundan sonra, daha iyi hareket edeceğimi, böylece daha güzel bir geleceğe kavuşacağımı söylemekten de geri kaldıkları yoktu. Bir yandan da gece gündüz demeden, her an bir bahane uydurarak birden hücreme dalıyor, yavaşça perdeleri açtıktan sonra çekilip gidiyorlardı. Bu yüzden soyunmadan yatmayı alışkanlık haline getirmiştim. Bir alışkanlığım daha vardı; günah çıkartırken söyleyeceklerimi yazmak. Günah çıkarma gününden önce başrahibeden kalem, mürekkep istiyordum. Vermemezlik etmiyordu. Böylece günah çıkartmak günü söyleyeceklerimi tasarlayarak yazıyordum. Bunlar, size yazdıklarımın özeti gibi bir şeydi. Yalnız adlar değişik. Ama bu sırada budalaca üç şey yaptım; bunlardan ilki, başrahibeye yazacak çok şeyin olduğunu söylemem. İkincisi dilekçemle uğraşmam ve itirafımı meydanda bırakmam. Üçüncüsü ise, hiç günah çıkartmamış, buna hazırlanmamış olduğum için günah çıkartma odasında bir dakika durup dışarı çıkmamdı. Bu yüzden kâğıtları, söylediğimden başka bir iş için kullandığım meydana çıktı. İtiraflarımı yazmadığıma göre bu kâğıtları hangi işte kullanıyordum? Bu işi kurcalayacaklarını bilmemekle beraber, odamda öyle önemli herhangi bir yazının ele geçmemesi gerektiğini sezmiştim. Önce bunları yastığımın içine ya da şilteye dikmeyi düşündüm. Sonra üstümde saklamayı ya da bahçenin bir köşesine gömmeyi uygun buldum. Bir ara hepsini ateşe verip yakmak da aklıma geldi. Yazarken elimi ne kadar çabuk tuttuğumu ve bu işin gittikçe bana ne büyük bir sıkıntı verdiğini kestiremezsiniz. Başlangıçta bir zarfa koyup saklıyordum. Çan çalınca koynuma sokup kiliseye gidiyordum. İçimdeki kaygı, davranışlarımdan belli oluyordu. Kilisede, beni seven genç bir rahibenin yanına oturdum. Bana acır, zaman zaman da başıma gelenler için göz yaşı dökerdi. Hiç konuşmazdı be-

nimle, ama üzülürdü. Her tehlikeyi göze alarak kâğıtlarımı ona emanet etmeye karar verdim. Dua sırasmda bir an herkes diz çöker, yere eğilir ve adeta rahlesinin içine gömülür, işte böyle bir anda, kâğıdı, geriden ona uzattım aldı ve hemen koynuna soktu. Bu, çok büyük bir yardım oldu bana. Yardımları bu kadarla kalmadı. Birçok başka durumlarda da yardımıma koşmuştu. Ötekilerin beni cezalandırabilmek için önüme çıkardıkları engelleri ortadan kaldırmayı, aylarca iş edinmişti kendisine. Üstelik bunu, kendini ele vermeden beceriyordu. Dışarı çıkma zamanı gelince kapımı vurur, başkalarının bozduklarını düzeltir, gerektiğinde zili çalar bir şey sorulursa yanıt verir; bulunmam gereken her yerde bulunur ve bütün bunlardan haberim olmazdı. Bu işi pek iyi becermişti. Korodan dönüşte başrahibe: «Soeur Suzanne, arkamdan gelin» dedi. Ardı sıra gittim, bir süre yürüdükten sonra koridorda, başka bir kapının önünde durdu: «İşte artık hücreniz burası; sizinkinde Soeur Saint-Jerome kalacak» dedi. İçeri girdim. O da arkamdan geldi. İkimiz de hiç konuşmadan birer iskemleye iliştik. O sırada bir rahibe gelip elindeki giysiyi bir iskemlenin üzerine bıraktı. Başrahibe:

«Soeur Suzanne, soyunun da bunu giyin» emrini verdi. Önünde dediğini yaptım. Her hareketimi büyük bir dikkatle gözlüyordu. Kapıda duran rahibe çıkardıklarımı alıp gitti. Arkasından da başrahibe çıktı. Bunu neden yaptıklarını sormadım. Ben içerde giysimi değiştirirken eski hücremin her yanını aramış taramış, altını üstüne getirmişler, yastığımı, şiltemi didik didik etmişler. Bununla da yetinmeyerek bahçenin her yanını aramışlar, kuyunun içine bile bakmışlar. Bu araştırmaların bir bölümünü görmüştüm. Ötekilerin de yapılmış olacağını tasarlıyordum. Bir şeycik bulamadılar. Ama bir şeyler olması gerektiği kanısından vazgeçmiş görünmüyorlardı. Günlerce beni

gözetleyip durdular nereye gitsem peşimden geliyorlardı. Her yere bakıyorlardı ama boşuna. Sonunda, başrahibe, gerçeği ancak benden öğrenebileceğini düşünmüş olmalı ki bir gün hücreme girerek:

- Kusurlarınız var Soeur Suzanne, ama yalancı değilsiniz. Doğruyu söyleyin bana, size verdiğim o kadar kâğıdı ne yaptınız? dedi.

- Size ne yaptığımı söylemiştim efendim.

- Böyle şey olmaz. Çünkü benden çok kâğıt aldığınız halde günah çıkartma odasında bir dakika durup dışarı çıktınız.

- Evet efendim.

- Ne yaptınız o halde bu kâğıtları?

- Söylediğim şeyi.

- Yemin edin öyleyse. Bunu yaparsanız yine de size inanırım.

- Bu kadar önemsiz bir şey için bana yemin önerisinde bulunmaya yetkiniz yoktur efendim. Bunun için bana da izin verilmemiştir. Yemin edemem.

- Beni aldatıyorsunuz Soeur Suzanne. Ama bunun başınıza neler getirebileceğinin farkında değilsiniz. Size verdiğim kâğıtları ne yaptınız?

- Söyledim.

- Nereye koydunuz onları?

- Bende değil.

- Ne yaptınız?

- Yazıldıktan sonra bir işe yaramayan yazılar ne yapılırsa onu.

- Bunları günah çıkartırken yararlanmak üzere kullandığınıza, sonradan da yırtıp attığınıza yemin edin bakayım.

- Söyledim size efendim, bu da öteki gibi önemli bir şey olmadığı için yemin edemem.

- Yemin edin, yoksa...

- Kesinlikle etmem...

- Kesinlikle etmeyecek misiniz?

- Evet efendim.

- O halde suçlusunuz.

- Neymiş acaba suçum?

- Her şey. Sizin yapamayacağınız şey yok. Hangi birini sayayım? Beni herkesin gözünden düşürmek için eski başrahibeyi göklere çıkardınız. Onun ortadan kaldırdığı ama benim yeniden ele aldığım yöntemleri, düzenleri yere batırdınız. Bütün manastırı ayaklandırdınız, düşünce birliğini bozdunuz, ödevlerinizi yapmadınız. Hem kendinizi, hem de size uyanları cezalandırmama neden oldunuz. Bu da bana çok pahalıya mal oldu. Ne sert yöntemlere başvurabilirdim ama yine de gözettim sizi. Hatalarınızı anlayacağınızı, rahibeliğe layık olmaya çalışacağınızı, bana yaklaşacağınızı ummuştum. Ama bunu yapmadınız. Kafanızın içi kötü düşüncelerle dolu. Birtakım şeyler tasarladığınız belli. Kurumumun yararı bunları öğrenmemi gerektirir, öğreneceğim de. Size tekrar söylüyorum Soeur Suzanne, gerçeği söyleyin bana.

- Söyledim.

- Peki, şimdi gidiyorum ama dönüşümden korkun. Haydi biraz daha oturayım. Karar vermeniz için bir an daha izin veriyorum. Eğer kâğıtlar hâlâ elinizde ise...

- Değil.

- Öyleyse bunların günah çıkartmayla ilgili notlardan başka bir şey olmadığına yemin edin.

- Edemem.

Bir an hiçbir şey söylemeden durdu; sonra kalkıp gitti. Yanında dört gözdesi olduğu halde tekrar geldi. Hepsi de kızgındı ve gözü dönmüştü bunların. Ayaklarına kapandım, ayrı ayrı hepsine bana acımaları için yalvardım. Hepsi de bir ağızdan:

- Hiç acımayın ona, ya kâğıtları verir ya da zindanı boylar, diye bağırdılar.

Birinin dizini bırakıp ötekini öpüyordum. Bir yandan da:

- Sainte-Agnes, Soeur Sainte-Julie ne yaptım size ben? Neden başrahibemi bana karşı kışkırtıyorsunuz? Size böyle mi yaptım ben. Sizin için kaç kereler yalvarıp yakarmadım mı? Anımsamıyor musunuz artık? Sizin kabahatiniz vardı oysa ben suçsuzum, diyordum.

Başrahibe hiç kımıldamadan, bana bakıyordu:

- Kötü kız! Ya kâğıtları ver, ya da yazdıklarını açıkla!

- Ne yazdığını sormayın ona, dediler kızlar; çok iyisiniz, tanımıyorsunuz onu. İsyancı bir ruhu var bu kızın. Ancak sert çarelere başvurarak yola getirilebilir. Sizi buna sürükleyen kendisidir, günahı boynuna.

- Aziz anne, ne Tanrı'ya karşı geldim ne de insanlara bir kötülük yaptım yemin ederim buna, dedim.

- Sizden istediğim yemin bu değil.

- Başpiskopos yardımcısına, piskoposa bizi ve sizi kö-

tüleyen dilekçeler yazmış olacak; manastırm içini nasıl anlatmıştır kim bilir. Kötü şeylere kolayca inanılır, bu kızı el altmda tutalım, yoksa o başımıza çıkar, diyorlardı kızlar. Başrahibe:

- Soeur Suzanne, bakın... diye sözlerine ekledi.

Birden doğruldum ve ona:

- Her şeyi açıkça görüyorum, dedim, kendimi mahvettiğimi anlıyorum, ha bir an önce ha bir an sonra, düşünmeye değmez. Ne istiyorsanız yapın. Bu kızların öfkeli kışkırtmalarına uyarak elinizden gelen adaletsizliği yapın, dedim ve kollarımı onlara uzattım.

Başrahibenin yanındakiler kollarımı tuttular. Yüzümden tülümü çekip kopardılar. Beni utanmadan çırçıplak soydular. Göğsümde eski başrahibenin küçük bir resmi vardı, onu da aldılar. Bu resmi son bir kere öpmeme izin vermeleri için yalvardım ama boşa gitti. Üstüme bir gömlek giydirdiler. Çoraplarımı da çıkardılar. Sırtıma bezden bir rahibe elbisesi geçirdiler. Sonra yalınayak, başı açık koridorlarda sürüklemeye başladılar. Bağırarak imdat istedim. Ama kimsenin dışarı çıkmaması için çan çalınmıştı. Tanrı'dan yardım diledim; yerdeydim, beni sürüklüyorlardı. Merdivenin alt başına geldiğim zaman en taş yürekli insanları bile acındıracak halde idim. Ayaklarımdan kanlar akıyordu. Bacaklarım morarmıştı. Yer altındaki küçük, karanlık bir bodrumun kapısını kocaman anahtarlarla açarak beni, nemden yarı yarıya çürümüş bir battaniyenin üstüne yuvarladılar. Orada kara bir ekmek parçasından, bir testiden ve kimi gereksinmeler için gerekli bir kaptan başka bir şey yoktu. Battaniyenin bir ucunu da yastık gibi kıvırmışlardı. Bir taş yığının üstünde bir iskelet kafası, bunun yanmda da tahtadan bir haç vardı. İlk aklıma gelen şey kendimi öldürmek oldu. Ellerimi

boğazıma götürdüm, dişlerimle giysimi parçaladım, korkunç haykırışlarla vahşi hayvanlar gibi uluyordum. Kafamı duvarlara çarpa çarpa kan içinde kalmıştım. Kuvvetten düşünceye kadar kendimi hırpaladım. Sonunda gücüm kalmadı. O bodrumda bu halde üç gün geçirdim. Bütün bir ömür boyunca kalmıştım sanki. Artık bir daha buradan çıkamam diye düşünüyordum. Her sabah cellatlarımdan biri gelip «başrahibemize boyun eğersen buradan kurtulursun» diyordu. Her defasmda da şu yanıtı veriyordum:

- Hiçbir şey yapmadım ki, benden ne istediklerini bilmiyorum. Ah Soeur Sainte-Clément, Bir Tanrı var.

Üçüncü günün akşamı, saat dokúza doğru kapıyı açtılar. Beni buraya atmış olan rahibeler göründü. Başrahibenin iyiliklerini göklere çıkardıktan sonra, beni bağışladığını, artık serbest bırakacaklarını söylediler.

«Geç kaldınız dedim, bırakın beni burada ölmek istiyorum.»

Dinlemediler, tutup yerden kaldırdılar, sürükleyerek hücreme götürdüler, Başrahibe orada beni bekliyormuş.

- Ne olacağımız konusunda Tanrı'ya danıştım; kalbime size acımamı esinledi onun sesine uyarak sizi bağışlıyorum. Diz çökün ve Tanrı bağışını dileyin.

Diz çöktüm ve:

- Tanrım dedim, beni bağışlamanı diliyorum tıpkı senin çarmıha gerildiğin zamanki dileğin gibi.

- Bu ne kendini beğenmişlik böyle! diye haykırdılar; kendisini İsa'ya, bizi de onu çarmıha geren Yahudilere benzetiyor.

- Beni düşünmeyin, dedim; kendinize bakın ve hükmünüzü verin.

- Durun bakalım hepsi bu kadar değil dedi başrahibe. Şimdi Tanrı adına, kimseye bir şey söylemeyeceğinize yemin edin bakalım.

- Yaptığınız çok kötü bir şey olmalı ki bunu kimseye söylememem için benden yemin istiyorsunuz. O halde peki, yemin ediyorum. Bunları kimse, vicdanlarınızdan başka kimse bilmeyecek.

- Yemin ediyor musunuz?

- Evet ediyorum.

Bu iş de olup bittikten sonra sırtıma giydirdikleri şeyleri çıkardılar. Kendi giysimi giymeme izin verdiler.

Nemlilik vücudumda etkisini göstermekte gecikmemişti. Kendimi iyi hissetmiyordum. Bütün vücudum kırılıyordu. Günlerce bir parça ekmekle birkaç damla sudan başka bir şey geçmemişti boğazımdan. Bu işkencelerden sonra artık yaşayamayacağımı sanmıştım. Böyle şiddetli sarsıntılar genç varlıklarda doğanın ne büyük kuvvetler sakladığını meydana çıkarıyor. Her halde onun için olacak az zamanda kendime gelebildim. Ortaya çıktığım zaman herkesin beni hasta bildiğini öğrendim. Manastırdaki günlük işlerime başladım, tekrar kilisedeki yerimi aldım. Kâğıtlarımı ve bunları kendisine emanet etmiş olduğum rahibeyi unutmuş değildim. Ama şüphesiz bunu saklarken çok korku geçirmiştir. Zindandan çıktıktan birkaç gün sonra, koroda yine kâğıtları ona verdiğim dakikada (yani diz çöküp de rahlelerimiz içine gömüldüğümüz zaman) hafifçe eteğimin çekildiğini duydum; elimi uzattım arkadaşım elime bir kâğıt sıkıştırdı. Bunda sadece şu sözcükler vardı: «Bana ne kadar kaygı verdiğinizi bilemezsi-

niz. Bu korkunç kâğıtları ne yapayım?» Kâğıdı okuduktan sonra parmaklarımın arasmda yuvarlayarak yuttum. Bütün bunlar perhizin ilk günlerine rastlar. İlahi dinlemek meraklılarıyla her katmandan Parisli birçok kimsenin Longchamp'a akın edeceği günler yaklaşıyordu. Sesim çok güzeldi, pek boğulmamıştı. Bu manastırlar da küçük çıkarlar peşinde oldukları için beni az çok kollamışlardı. Bu nedenle çok serbestlik kazanmıştım. Benden şan dersi alan rahibeler hiçbir tepkiyle karşılaşmadan, korkmadan yanıma gelebiliyorlardı. Dilekçemi saklayan rahibe de bunlar arasındaydı. Dinlenme zamanını geçirdiğimiz bahçede onu bulur, bir köşeye götürerek şarkı söyletirdim. Yine böyle bir gün ona:

- Sizin birçok tanıdıklarınız var. Ben kimseyi tanımıyorum; bana yardım edebilirsiniz. Başınızı derde sokmak istemem elbet. Bana yardım ettiğinizden kuşkulanmalarına neden olmaktansa ölümü yeğlerim. Böyle bir şey sizi mahveder; üstelik ben de bir şey kazanmam. Hele sizin felaketiniz bahasına buradan kurtulmaya kesinlikle razı olmam.

- Bırakalım bunu, dedi, ne istiyorsunuz benden, onu söyleyin.

- Sizden istediğim şu: fikir danışmak için yazdığım o kâğıdı, kimseye farkettirmeden becerikli bir avukata göndermek. Ama hangi manastırdan geldiğini bilmemesi gerek. Onun yanıtını da bana yine kilisede ya da başka bir yerde verirsiniz.

- Aklıma gelmişken sorayım, elinize sıkıştırdığım kâğıdı ne yaptınız?

- Yüreğinizi ferah tutun, yuttum.

- Siz de yüreğinizi ferah tutun, istediğinizi yapmaya çalışacağım.

O konuşurken benim şarkı söylediğimi ben konuşurken de onun şarkı söylediğini farketmişsinizdir her halde. Böylece konuşmamız şarkı parçalarıyla yer yer kesiliyordu. Bu genç kız hâlâ manastırdadır. Mutluluğu sizin elinizdedir. Bana yardım ettiği anlaşılırsa çekmeyeceği eziyet kalmaz. Ona elimle zindan kapısını açmaktansa oraya kendim gireyim daha iyi. Bunun için bu mektupları yakmanızı rica ederim. Şayet sonumla olan ilginizi bu mektuplardan ayırıyorsanız saklamak zahmetine değmez.

İşte o zaman böyle demiştim, ama yazık ki artık o kız burada değil ve ben yalnızım.

Arkadaşım sözünü tutmakta gecikmedi.(*) Her zamanki yoldan bana haber verdi. Büyük perhizin son haftasına girmiştik. Karanlıkta(**) yapılan törenlerde ben de oldukça güzel şarkı söylemiştim. Hem de gürültülü, kepazece alkışlar toplayacak kadar. Hani tiyatro salonlarında, şu bizim oyuncularımıza koparılan rezilce alkışlardan. Oysa Tanrı'nın, hem de Oğlu'nun, insan türünün işlediği günahların kefareti için çarmıha gerilişinin anıldığı o yaslı ve büyük günlerde pek yakışıksız bir şeydi bu. Genç öğrencilerim iyi hazırlanmışlardı. Bir kaçının sesi pek güzeldi. İnce bir zevk ve anlatım gücü vardı hepsinde. Bana öyle geliyor ki, konuklar da onları hazla dinlemişlerdi. Manastırdakiler de çalışmalarımın başarıyla sonuçlanmasından memnundular.

Bilirsiniz efendim, o haftanın perşembesi Saint-Sacrement(***) , mihraptaki sandığından alınarak özel bir

(*) Eleştirmenler, buradaki mantıksızlığa işaret etmişlerdir. Suzanne kendisine yardım eden kızın öldüğünü söyledikten sonra arkadaşının sözünü tuttuğunu söylüyor. Değiştirmeye yetkim olmadığı için olduğu gibi aktardım. (Çev.)

(**) Katolik ayinleri bu haftanın ilk gecesinde karanlıkta yapılır.

(***) Ekmek ve Şarap. (Çev.)

kürsüye konulur ve cuma sabahına kadar orada bırakılır. Bu arada rahibeler birer birer ya da ikişer ikişer art arda gelerek ibadet ederlerdi. Bir levhada herkesin ibadet saati yazılıydı. Orada şunları okumak beni sevindirmişti: Soeur Sainte-Suzanne ile Soeur Sainte-Ursule sabah saat ikiden üçe kadar. Gösterilen saatte gittim; arkadaşım da oradaydı. Mihrabın basamakları üzerine yan yana diz çöktük. Beraberce secdeye kapandık. Yarım saat kadar Tanrı'ya dua ettik. Sonra genç arkadaşım elimi tutup sıktı ve şunları söyledi:

- Birbirimizle bu kadar serbest ve uzun konuşma fırsatını bir daha ele geçiremeyiz belki. Tanrı nasıl bir baskı altında yaşadığımızı biliyor. Bunun için yalnız kendisine vermemiz gereken bir zamanı paylaştığımız için her halde bağışlar bizi. Yazdığınız dilekçeyi okumadım. Ama içindekileri kestirmek güç değil. Çok geçmeden yanıtını alırım sanıyorum. Peki ama bu mektupta rahibe olmak dileğinizi geri almanız söyleniyorsa hukukçularla görüşmeniz gerekmez mi?

- Doğru.

- Bunun için de serbest olmanız gerekir.

- Bu da doğru.

- İyi hareket ederseniz, size bunu sağlayacak durumlardan yararlanabilirsiniz değil mi?

- Ben de böyle düşünüyorum.

- Bunu yapacak mısınız?

- Bakalım.

- Bir şey daha var: Sizin iş tekrar ortaya çıkarsa buradakilerin bütün öfkesini üstünüze çekeceksiniz. Size ne işkenceler yapacaklarını gözünüzün önüne getiriyor musunuz?

- Ne yaparlarsa yapsınlar, şimdiye kadar çektiklerimden fazlasını yapamazlar.

- Neler yaptıklarını bilmiyorum.

- Affedersiniz. Evvela özgürlüğümü elimden almaya cesaret edemezler.

- Neden edemesinler?

- Böyle yaparlarsa yasaların korumasına sığınabilirim. Durumumu anlatırım, duruşmamın yapılması gerekecek. Böylece manastırla dışarısı arasında bulunmuş olacağım. Ağzımı açacak, yakınma serbetliğine kavuşacağım. Sizleri tanık göstereceğim. Yakınacağım şeyleri yapamazlar artık. Bunun için kötü bir şeyin açığa vurulmasına pek yanaşmazlar. Benimle iyi geçinmemelerini pek isterdim. Ama yapamazlar bunu; tam tersi yolu tutacaklarına inanabilirsiniz. Bana ricada bulanacak kendime ve manastıra ne büyük zararlar vereceğimi anlatmaya çalışacaklar. Şuna da emin olunuz ki ancak yüzüme gülmekle kandıramıyacaklarını anladıktan sonra korkutma yoluna gidecekler, ama zor kullanmaktan çekineceklerdir.

- Bütün gerekliliklerini kolaylıkla ve titizlikle yerine getirdiğiniz rahibeliğe karşı bu kadar büyük bir nefret duymanız inanılır şey değil doğrusu.

- Evet nefret ediyorum. Doğuşumdan beri var bu nefret, hiçbir zaman da sönmeyecek. Sonunda kötü bir rahibe olup çıkacağım. Bu anı önlemek daha iyi.

- Peki ya yenilgiye uğrarsanız?

- Böyle bir şey olursa ya başka manastıra gönderilmemi isterim ya da burada ölür giderim.

- Ölünceye kadar insan neler çeker; ah sevgili arkadaşım, giriştiğiniz bu iş beni öyle ürkütüyor ki; dileğinizin reddedilmesini de kabul edilmesini de düşünerek

ürperiyorum. Eğer manastırdan çıkmak için gösterdiğiniz dilek kabul edilirse ne yaparsınız dışarda? Güzelsiniz, akıllı ve yetenekli bir insansınız. Ama erdemi elden bırakmadan işe yaramaz bunlar. Biliyorum erdemi hiçbir zaman elden bırakmazsınız.

- Bana hak verdiğinizi görüyorum: ama erdemin hakkını tanımıyorsunuz. Bir şey dünyada ne kadar azsa ona o oranda değer vermek gerekir.

- Evet bu meziyeti herkes över ama, uğrunda hiçbir şey yapmazlar.

- Bana cesaret veren ve tasarladıklarımı gerçekleştirebilmem için destek olan şey erdeme olan inancımdır. Beni ne kadar kusurlu göstermeye çalışırlarsa çalışsınlar her zaman ahlakım karşısında saygı duymak zorunda kalacaklardır. Hiç olmazsa başkaları hakkında söyledikleri gibi, beni bu rahibelikten soğutan şeyin dengesizce bir tutku olduğunu ileri süremeyeceklerdir. Ne kimseyi görüyorum, ne tanıdığım var. Serbest bırakılmamı istiyorum. Çünkü özgürlüğü kendi isteğimle feda etmiş değilim. Dilekçemi okumuş muydunuz?

- Hayır, önce verdiğiniz paketi açmıştım. Üstünde adres olmadığını görünce, bana ait olduğunu sanmıştım. Ama ilk satırlarda yanıldığımı anladım. Bu dilekçeyi bana vermekle ne iyi etmişsiniz. Yoksa üstünüzde bulacaklardı. Aman oturun, vakit dolacak neredeyse. Haydi secdeye varalım. Gelenler bizi o durumda görsünler. Sizi aydınlatması yol göstermesi için Tanrı'ya yalvarın. Ben de sizin için dua edeceğim.

Yüreğim bir parça ferahlamıştı. Arkadaşım oturduğu yerde dua ediyordu. Ben de secdeye vardım. Alnımı mihrabın son basamağına dayamış, kollarımı da üstteki basamaklara uzatmıştım. Tanrı'ya hiç bu kadar avutma

duygusu ve coşkunlukla yalvardığımı bilmiyorum. Yüreğim şiddetle çarpıyordu. Bir anda çevremdeki her şeyi unuttum. Bu durumda ne kadar kaldığımı bilmiyorum. Kimbilir daha ne kadar kalacaktım. Bu halim, hem arkadaşımın, hem de bizden sonra yerimizi alacak olan iki rahibenin pek içine dokunmuş olmalı. Ayağa kalktığım zaman kendimi yalnız sanmıştım. Aldanmışım. Üçü de sel gibi gözyaşları dökerek orada duruyorlardı. Beni duamdan ayırmaya cesaret edememişlerdi. Kendimden geçerek gömüldüğüm bu coşkudan kendiliğimden sıyrılmamı beklemişlerdi. onlardan yana döndüğüm zaman yüzümde çok etkili bir ifade okumuşlardı herhalde. Bunu gözlerinden okudum. Kendileri de yüzümün, eski rahibemizin bizi avuttuğu zamanlardaki ifadesine büründüğünü, bakışımın da onlara aynı ürpertiyi verdiğini söylemişlerdi. Eğer iki yüzlülüğe biraz eğilimim olsaydı da kendime manastırda üstün bir yer verdirmek isteseydim, benim için bunu elde etmek işten bile değildi. Duygularım çabucak coşup alevlenir. O iyi yürekli başrahibem, kaç kereler beni kucaklayıp, kimsenin, Tanrı'yı benim gibi sevemeyeceğini, yüreğimin etten ötekilerinkinin taştan olduğunu söylerdi. Gerçek olan bir şey varsa, onun coşkunluğunu, kendinden geçişini kolayca paylaşabildiğimdir. Kimi zaman o yüksek sesle dua ederken, sözü ben alır, onun düşüncelerinin izinde yürüyerek, adeta esinlenmiş gibi söyleyeceklerini söylerdim. Başkaları onu sessizce dinler, ya da izlerlerdi. Oysa ben sözünü keser ya ondan ileri geçer, veya onunla birlikte dua ederdim. Edindiğim bir izlenimi, uzun zaman saklayabilirdim. Başrahibeme de bunlardan bir şeyler veriyordum herhalde. Çünkü öteki rahibelerin onunla konuştukları anlaşılıyordu. Ama halinden de, onun ötekilerle değil benimle konuştuğu belli oluyordu. Bütün bunlardan ne çıkar? İnsanda, kendini dine verme

eğilimi olmadıktan sonra... Station(*) umuz sona ermişti. Yerimizi bizden sonra gelenlere bıraktık. Ayrılmadan önce genç arkadaşımla sevgiyle kucaklaştık.

Yukarıdaki sahne bütün manastırda duyulmuştu. Buna Vendredi Sainte(**) akşamı verdiğimiz müsameredeki başarımı da ekleyebilirsiniz: şarkı söyledim, org çaldım ve çok alkışlandım. Ne çılgın yaratıklardır bu rahibeler! Bütün cemaatla böyle yeniden uzlaşmak için hiçbir şey yapmış değildim. Başlarında başrahibe olduğu halde yanıma geldiler. Dışardan gelen çağrılılardan kimileri de benimle tanışmak istemişlerdi. Tasarladıklarımı gerçekleştirmek için elbet bu fırsatı kaçırmadım. Birinci başkan, Madama de Soubise, bunlarla birlikte daha birçok rahip, keşiş, subay ve yargıç gibi birçok namuslu insanları dindar kadınları, sosyeteden kadınları gördüm. Bunların arasında sizin, *les talons rouges* (***) dediğiniz budalalar da vardı. Çabucak bunları yanımdan uzaklaştırdım. Hakkımda dedikoduya yol açmayacak insanlarla ahbaplık etmeye dikkat ediyordum. Ötekileri öyle pek ince eleyip sık dokumayan rahibelere bırakmıştım.

Söylemeyi unuttum. Bana yaptıkları ilk iyilik tekrar eski hücreme yerleşmeme izin vermeleri oldu. Bundan cesaret alarak, eski başrahibemizin resmini istedim: karşı gelmediler. Bu resim, tekrar göğsümün üstündeki yerini aldı, ben sağ kaldıkça da orada duracak. Her sabah ilk işim Tanrı'ya dua etmek ikinci işim de bu resmi öpmektir.

Dua edeceğim zamanlar içimde bir isteksizlik duyarsam, bu resmi boynumdan çıkarır, karşıma koyarım; esinlenirim ondan. Ne yazık ki simgelerine karşı saygılarımı

(*) Perhiz zamanı yapılan ayin. (Çev.)

(**) İsa'nın öldüğü günün yortusu. (Çev.)

(***) Fransa'da krallık zamanında kibarların çevresinde bulunan ve kırmızı pabuç giyen kimseler. (Çev.)

zı sunduğumuz azizleri tanımamış bulunuyoruz. Onları yakından tanısaydık üzerimizde büsbütün başka bir etki bırakırlardı. Onların ayaklarının dibinde, ya da karşılarında bu kadar soğuk duramazdık.

Dilekçeme yanıt almıştım. Bu yanıt Monsenyör Manouri (*) adlı birinden geliyordu. Bu mektup ne iyi idi, ne de kötü... Bu mesele üzerinde fikir yürütmeden önce bir sürü noktanın aydınlatılması isteniyordu. Ama karşı karşıya gelmeden yapılması güç bir işti bu. Bunun üzerine adımı bildirdim ve Bay Manouri çıkageldi. Uzun uzun konuştuk. Aramızda bir haberleşme biçimi kararlaştırdık. O, bu yoldan bana gereken şeyleri soracak ben de öyle yanıt verecektim. O bir yandan işimi yürütürken, ben de öte yandan kimileriyle temasa geçerek onları, başıma gelenlerle ilgilendirecek, beni korumalarını sağlamaya çalışacaktım. Onlara kendimi tanıttım.

Manastırda yaptıklarımı, kendi evimde neler çektiğimi, manastırda bana neler yaptıklarını, Sainte-Marie'deki yakınmalarımı, Longchamp'da geçen günlerimi, rahibe giysisine bürünüşümü, rahibeliğe girme törenimi, rahibe olmayacağımı açıkladığım günden beri bana yapılan işkenceleri sayıp döktüm. Acıdılar, yardım vaadinde bulundular. Bana karşı gösterilen bu iyi niyetli tutumlarından gerektiği zaman faydalanacağımı söyledim. Bundan fazla bir şey de demedim. Manastırda bütün bu konuşmaların farkına varan olmadı. Papalıktan, rahibe olmak istemediğimi açığa vurma izni almıştım. Hiç vakit kaybetmeden dava açılacaktı. Artık büyük bir güvence içinde hissediyordum kendimi. Şimdi Soeur Marie Suzanne Simonin adına, rahibe olmak dileğini geri aldığı manastır giysisini sırtından çıkarıp bundan sonra istediği gibi yaşamak dileğinde olduğu kendisine bildirdiği zaman, başrahibenin nasıl şaşkınlık içinde olduğunu düşünebilirsiniz.

(*) O dönemin ünlü bir avukatı. (Çev.)

Çeşit çeşit engellerle karşılaşacağımı kestirmiştim. Yasalardan, manastırdan gelen engellerin yanı sıra, telaşa düşen kız kardeşlerimle eniştelerim de bana karşı koymaya başlamışlardı:. ailemizin varını yoğunu ele geçirdikleri için bir kere serbest kalırsam, başlarma çorap öreceğimden korkuyorlardı. Ablalarıma mektup yazdım. Manastırdan çıkmama şöyle ya da böyle engel olmamaları için yalvardım. Bu isteğimin küstahça bir şey olduğunu, ama beni bağışlamaları için vicdanlarına seslendiğimi söyledim, kendilerine, annemle babamm miraslarından payıma düşenlerden tamamen vazgeçtiğimi bildirir onaylı bir belge vermeyi önerdim. Manastırdan çıkmak isteyişimin nedeninin bir çıkar bir gönül işi olmadığına onları inandırmaya çalıştım. Bütün bunları yaparken de onların bana acıyacaklarına inanmıyordum. Onlara vermeyi önerdiğim belge rahibeliğe girmeyi ilk kabul ettiğim zaman yazılmıştı, ama artık geçersizdi. Bundan başka serbest kalınca bunu tekrar edeceğim de onlar için şüpheliydi. Hoş, önerimi kabul etmek işlerine de gelmezdi ya. Kardeşlerini nasıl yersiz, yurtsuz, aç, sefil bırakabilirlerdi? O böyle yaşarken malından faydalanabilirler miydi? Herkes buna ne derdi? Eğer gelir bizden ekmek isterse nasıl reddedebiliriz diye düşünüyorlardı. Ya sonra, evlenmeye da kalkarsa; kimbilir ne biçim bir adamın karısı olacaktı? Üstelik çocukları da olursa. Ne olursa olsun bu tehlikeli girişimi önlemeliyiz. İşte aralarında böyle konuşmuşlar ve düşündüklerini de yerine getirmişlerdi.

Başrahibe yasal dilekçemi alır almaz hücreme koştu.

- Nasıl Soeur Suzanne, dedi; bizden ayrılmak mı istiyorsunuz?

- Evet efendim.

- Yani rahibe olmak için ileri sürdüğünüz dileği geri almak istiyorsunuz öyle mi?

- Evet efendim.

- Bu dilekleri serbest olarak ileri sürmüş değil miydiniz?

- Hayır efendim.

- Peki sizi buna kim zorladı?

- Herkes.

- Babanız mı?

- Babam.

- Anneniz mi?

- Ta kendisi.

- Peki ama rahibeliğe giriş töreni yapıldığı gün neden bunu ileri sürmediniz?

- O zaman kendimde değildim. Böyle bir törende bulunduğumu bile anımsamıyorum.

- Nasıl söz bu?

- Gerçeği söyledim.

- Ne! Rahibin size: «Soeur Suzanne Simonin, boyun eğeceğinize, bakire ve yoksul kalacağınıza yemin ediyor musunuz?» diye sorduğunu da mı anımsamıyorsunuz?

- Anımsamıyorum.

- Buna, evet diye yanıt vermemiş miydiniz?

- Anımsamıyorum.

- Herkesin bu sözünüze inanacağını mı sanıyorsunuz?

- İster inansın ister inanmasınlar. Bu, söylediklerimin doğruluğunu değiştirmez.

- Yavrucuğum, böyle sudan bahanelere kulak asılsa, kötülük alır yürürdü! Sizin yaptığınız düşüncesizce bir iş.

Kendinizi öcalma kaygısına kaptırıyorsunuz; beni, size ceza verdirmeye zorladınız; bu cezalar içinize işlemiş olmalı. Bunun evvelce ileri sürdüğünüz dileği geri almanız için yeterli bir neden olduğunu sanıyorsunuz. Ne aldanış; insanların da, Tanrı'nın da beğeneceği bir şey değil bu yaptığınız. Düşünün ki, yeminden dönmek, günahların en büyüğüdür. Siz bunu kalbinizin içinde zaten bir kere yapmış bulunuyorsunuz. Şimdi de açığa vurdunuz.

- Yeminimi geri almış değilim. Kaldı ki hiçbir şey için yemin etmiş değilim.

- Size karşı herhangi bir haksızlıkta bulunulmuş olsa da, onarılmış değil mi?

- Beni bu harekete sürükleyen bu haksızlıklar olmadı.

- Nedir o halde?

- İçimde manastır hayatına karşı hiçbir istek duymayışım, rahibe olmak için dilekte bulunurken serbest olmayışım.

- Madem ki bu hayata karşı hiç isteğiniz yoktu, madem ki buna zorlanmıştınız, ne diye bunu vaktinde söylemediniz?

- Bu ne işime yarardı ki?

- Neden Saint-Marie'deki gibi direnmediniz?

- Direnmek her zaman insanın elinde mi? İlkinde bunu yapabilmiştim, ama ikincisinde sersemlemiş gibiydim.

- Niçin bir hukuk adamını çağırıp akıl danışmadınız? Neden protesto etmediniz? Pişmanlığınızı duymak için yirmi dört saat geçmesini beklediniz?

- Bu formaliteyi bilmiyordum ki, öğrendiğim zaman da yararlanacak durumda değildim. Nasıl olup da böyle

düşündüğünüze şaşıyorum. Benim yarı çılgın bir halde olduğumu görmemiş miydiniz? Sizi tanık göstersem o sırada aklımın başında olduğuma yemin edebilir misiniz?

- Ederim.

- O zaman, yemininden dönen ben değil siz olursunuz.

- Boşuna gürültü çıkaracaksınız, yavrum; kendinize gelin. Bunu hem sizin iyiliğiniz, hem de manastırın çıkarı adına rica ediyorum. Böyle işler birtakım rezilce tartışmalara yol açabilir.

- Eğer böyle bir şey olursa kabahat bende değil.

- Dış hayattaki insanlar kötü ruhlu olurlar. Sizin ruhunuz, zekanız, kalbiniz, ahlakınız hakkında yakışıksız hükümler verirler. Zannedecekler ki...

- Ne isterlerse söylesinler.

- Benimle açık yürekle konuşun. Hoşnut olmadığınız bir şey varsa söyleyin. Her derdin devası bulunur.

- Buradaki hayatımdan memnun değildim. Şimdi de değilim; kalırsam bütün ömrümce memnun olmayacağım.

- Çevrenizdeki ayartıcı düşünceli kimseler, yoksa son zamanlarda size verilen aşırı serbestlikten faydalanarak, bazı uğursuz eğilimler aşılamış olmasınlar?

- Hayır, efendim, öyle pek kolay yemin etmem; ama Tanrı tanıktır ki yüreğim temiz, içimden hiçbir zaman utanılacak duygu geçmiş değildir.

- Anlaşılır şey değil.

- Bundan daha kolay anlaşılabilecek bir şey olamaz. Herkesin bir huyu var. Benim de kendime göre bir huyum var. Siz manastır hayatını seviyorsunuz. Ben nefret

ediyorum. Siz, içinde bulunduğunuz bu hayatı hoş gösteren bir ilham duymuşsunuz içinizde; ben ise bundan yoksunum. Siz dışardaki hayatta mahvolursunuz. Sizin için iyilik buradadır. Ben ise kalırsam burada mahvolacağım. Bu yüzden, dışardaki hayata kavuşmak için can atıyorum. Hiçbir zaman iyi bir rahibe olamam.

- Peki ama neden görevlerinizi herkesten iyi yerine getiriyorsunuz?

- Bunu güçlükle ve istemeyerek yapıyorum.

- Övülmeye değer bir tutum bu.

- Kimse benim hangi işi iyi yapabileceğimi benden daha iyi bilemez. Şunu açıkça söyleyeyim ki, böyle her şeye boyun eğerek, hiçbir işe yaramaz hale geliyorum. Artık iki yüzlülük etmekten bıktım. Başkalarını iyiliğe eriştiren şeyleri yaptığım için, kendimden nefret ediyorum; nefsime lanetler ediyorum. Tek sözcükle size şunu söyleyeyim ki madam, bence gerçekten rahibe olanlar, buradaki yalnızlıktan hoşlanan ve çevrelerindeki duvarlar ve parmaklıklar kaldırılsa da yine burada kalmak isteyenlerdir. Ama ben bunlardan değilim. Vücudum burada ama, gönlüm değil. Dışarda olsam da bana, ya manastır ya ölüm deseler, duraksamadan ölümü yeğlerdim. İşte benim duygularım bunlar.

- Ne? Sizi İsa'ya adayan bu rahibe tülünü, bu kutsal giysiyi hiçbir vicdan azabı duymadan sırtınızdan atabileceksiniz öyle mi?

- Evet efendim. Çünkü bunlar, benim düşüncem alınmadan ve kararım olmadan sırtıma geçirilmişti.

Ona oldukça yumuşak yanıtlar veriyordum, aslında içimden şöyle diyordum: «Ah! neden bunları yırtıp, kendimden uzağa atacağım anda değilim.»

Yine de yanıtım onu afallattı. Yüzü sarardı, biraz daha konuşmak istedi. Ne söyleyeceğini de pek bilemiyor gibiydi. Ben odanın içinde, boydan boya geniş adımlarla dolaşırken, başrahibe de: «Tanrım!» diye haykırıyordu, «bütün bu hallere Soeur'ler ne diyecekler? Ey İsa: esin ver onun kalbine!»

- Soeur Sainte-Suzanne!

- Buyurun.

- Kararınız kesin mi? Onurumuzu lekelemek bizi herkesin diline düşürmek, mahvetmek mi istiyorsunuz?

- Buradan çıkmak istiyorum.

- Eğer bu manastırdan hoşlanmıyorsanız...

- Manastırdan da, rahibelikten de, din işlerinden de... Buraya da başka bir manastıra da kapatılmak istemiyorum artık...

- Yavrum, siz şeytanın pençesine düşmüşsünüz. Sizi böyle çırpındıran, böyle konuşturan, kendinizi kaybettiren hep o. İşte gerçek bu; bakın ne hallere düşmüşsünüz.

Dediğini yapıp kendime bakındım. Üstüm başım perişan bir haldeydi. Başımdaki sargı ters yüz olmuştu, tülüm omuzlarıma düşmüştü. Bu kötü başrahibenin konuşması canımı sıkıyordu. Benimle hep yapmacıklı bir tatlılıkla konuşuyordu. Bezgin bir halde:

- Hayır efendim, hayır, istemiyorum bu giysiyi artık, dedim.

Bunları söylerken de tülümü düzeltmeye çalışıyordum. Ellerim titrediği için de düzeltecek yerde büsbütün bozuyordum. Birden sabrım tükendi. Bu tülü şiddetle çekip çıkardım, yere fırlattım. Başrahibenin karşısında alnımdaki sargı ile saçlarım darmadağınık duruyordum. Bu sırada kadın, odamdan ayrılmaya bir türlü karar ver-

meden, şöyle söylenerek dolaşıyordu: «Ya İsa! şeytanın pençesine düşmüş; bu kız kesinlikle şeytanın pençesine düşmüş...»

İki yüzlü kadın bir yandan da büyük tesbihinin salibiyle, haç çıkarıyordu. Biraz sonra kendime geldim. Kıyafetimin biçimsizliğini, ne kadar ihtiyatsızca şeyler söylediğimi farkettim. Tülümü yerden alarak başıma taktım. Sonra başrahibeye dönerek:

- Ben ne deliyim, ne de şeytanın pençesindeyim. Yaptığım aşırı hareketlerden ötürü utanç duyuyorum. Bunun için özür dilerim sizden. Bütün bunlara bakarak, rahibelikle asla bağdaşamayacağımı ve olanak bulursam bu hayattan kurtulmakta ne kadar haklı olduğumu anlayabilirsiniz.

Kadın söylediklerime kulak asmıyor, boyuna:

- Herkes buna ne der? Soeur'lerimiz ne derler? diye söylenip duruyordu.

- Bakın efendim, dedim, gürültüden, rezaletten kurtulmak istiyorsanız, bunun bir tek yolu var: ben çeyiz peşinde koşmuyorum. Özgürlükten başka bir istediğim yok. Yapacağınız şey şu; bugünlerde manastır kapılarındaki denetimi gevşetin. Sonra kaçtığımı olabildiğince geç haber almış olmak da sizin elinizde olan bir şey.

- Kötü kız! Bana böyle bir öneride bulunmaya nasıl cesaret edebiliyorsun?

- Söylediğim, iyi ve aklı başında bir başrahibenin manastırını bir hapishane kabul edenlere karşı uygulaması gereken bir öğüttür. Bence manastır, en kötü insanların kapatıldığı hapishanelerden bin kat beter bir hapishanedir; ya buradan çıkmalıyım, ya ölmeliyim.

Ciddi ve kendine güvenen bir tavırla kadını süzerek:

- Dinleyin beni; dedim, eğer başvurduğum yasal yollardan beklediğim sonuç gecikir de şimdiye kadar başıma birkaç kere geldiği gibi derin bir kedere kapılırsam, hani biliyorsunuz ya, bahçede bir kuyu var... Sonra üst kat pencereleri... Her yanım duvaklarla çevrili bile olsa... giysilerimi yırtabilir, ellerimi kullanabilirim.

- Yeter kötü kız! Beni ürkütüyorsun; ne dedin? Demek bunu yapabilirsin ha?

- Evet, yaşamın acılarına son veren şeylerden hiçbirini yapamasam bile, bana verilen yemekleri geri çevirebilirim. İnsan, yiyip içmek, yahut hiçbir şey yapmamak iradesine sahiptir... Bütün bu söylediklerimden sonra eğer cesaret edebilirsem... Siz de cesaretsiz olmadığımı bilirsiniz, sonra kimi zaman yaşamak için, ölmekten daha çok cesaret gerekir. Tanrı'ya danışın ve sorun bakalım, başrahibe mi, yoksa rahibesi mi daha suçludur. Ailemden hiçbir şey beklemiyorum, beklemeyeceğim de... Beni bir angaryadan, kendinizi de vicdan azabından kurtarın. Buna birlikte karar verelim.

- Nasıl düşünebiliyorsunuz böyle şeyleri Soeur Sainte-Suzanne? Nasıl olur da, başlıca görevlerimden birini savsaklar, bir suça yardım eder, bir başkasının günahını paylaşabilirim!

- Ama, asıl günahı, ben sırtımda taşıdığım giysiyi hor görerek işliyorum. Alın bu giysiyi benden. Ona layık değilim. Çok yoksul bir köylü kadının paçavralarını getirin ve bırakın ben manastırdan çıkıp gideyim.

- Peki ama buradan daha iyi nereyi bulup da, gideceksiniz?

- Nereye gideceğimi bilmiyorum. İnsan ancak Tanrı'nın istemediği yerde kendisi tedirgin olur. Bana gelince, benim burada yaşamamı istemiyor.

- Elinizde avucunuzda bir şey yok.

- Orası öyle; fakat, dünyada en çok korktuğum şey değildir yoksulluk.

- Ama bunun insanı sürükleyeceği kötülükleri düşünün...

- Geçmiş, bana geleceğin ne olduğunu söylüyor... Eğer kötü yola sapmak isteseydim, özgürlüğümü kazanmış olurdum şimdi. Fakat bu manastırdan çıkacaksam, bu ya sizin bunu kabul etmenizle ya da yasal olarak gerçekleşecek. Artık en iyi yolu seçmek sizin...

Bu konuşma epey uzamıştı. Bunu anımsayarak söylediğim gülünç ve boşboğazca şeylerden yüzüm kızardı; ama iş işten geçmişti. Başrahibe hâlâ «Herkes buna ne der! Bizim soeur'ler ne der!» diye bağırıp duruyordu. Bu sırada dua çanı bizi ayırdı. Giderken:

- Soeur Sainte-Suzanne, dedi; kiliseye gidiyorsunuz. Tanrı'dan sizin kalbinize hidayet göndermesini ve size rahibeliği sevdirmesini dileyin. Vicdanınıza danışın. Onun sesine kulak verin: yaptığınız için pişmanlık duymamanız olanaksız. Size bugün izin veriyorum; ilahilerde bulunmayabilirsiniz.»

Hemen hemen yan yana aşağıya indik. Dua sona erdi. Bütün soeur'ler tam birbirlerinden ayrılacakları sırada, Başrahibe dua kitabına eliyle vurup onları durdurdu:

- Soeur'lerim, dedi, mihrapların önüne diz çökün ve Tanrı'nın kendisini bıraktığı, din sevgisini yitirmiş bir rahibeye acıması için dua edin. O, Tanrı'ya karşı günah, kullara karşı da ayıp sayılacak bir şeyler yapmak üzeredir.

Herkeste uyanan şaşkınlığı size anlatamam. Her rahibe bu sözlerin kimin için söylendiğini anlamak üzere

yanındakinin yüzüne bakıyordu. Sonra hep birden diz çöküp sessizce duaya başladılar. Epey sonra, başrahibe bas bir sesle Veni ve Creator dualarını okumaya başladı. Herkes bu duaları aynı sesle sürdürdü. Ardından ortalığı yeniden sessizlik kapladı. Başrahibe kürsüsüne vurdu, herkes dışarı çıktı.

Bu olay üzerine, bütün manastır halkı arasmda nasıl fısıldaşmalar başladığını gözünüzün önüne getirebilirsiniz. «Kim bu acaba? Ne yapmış? Ne yapmak istiyor ki?» Rahibelikten ayrılmak istediğim ortada çalkalanmaya başladı. Öteki rahibeler birbirinin ardından odama sökün ettiler. Kimileri bana çıkışıyordu. Kimileri de öğüt veriyordu. Davranışımı kötüleyenler olduğu kadar, beğenenler de vardı. Herkese kendimi haklı göstermek için elimde bir tek çare vardı: annemle babamın bana ettiklerini anlatmak. Ama bu nokta üzerinde ne kadar ihtiyatlı olmam gerektiğini bilirsiniz. Bana içtenlikle bağlı kalmış birkaç kişi ile işimi üstüne almış olan Monsieur Manouri'den başka kimseye açılamazdım. Beni korkutan azapları düşünürken, attıkları o zindan, bütün dehşetiyle hayalimde canlanıyordu. Rahibelerin nasıl öfkeye kapıldıklarını unutmamıştım. Bu korkularımı Bay Manouri'ye açtım, şöyle dedi:

- Sizi bütün bu azaplardan korumak elde değil. Bunların başınıza gelmesini bekleyebilirsiniz. Sabırlı olun. Bu çektiklerinizin sona ereceğini düşünerek güçlü olmaya çalışın. Zindana atılmayacağınız için size güvence verebilirim. Bu iş benim işim.

Gerçekten de birkaç gün sonra başrahibeye, beni her zaman temsil edebileceğini bildirir bir emir getirdi.

Ertesi gün bütün manastırdakilere benim için dua etmeleri söylendi. Sessizce dua edildi ve hafif bir sesle bir gün önceki ilahiler söylendi. Üçüncü gün de aynı tören

tekrarlandı. Yalnız şu farkla: bana koronun ortasında ayakta durmam emredildi. Bundan sonra can çekişenler için okunan dua ile, *Ora pro eâ*(*) nakaratıyla birlikte azizlerin ilahisini okudular. Dördüncü gün başrahibenin karakterindeki acaipliği açığa vuran gülünç bir tören yapıldı. İbadet bittikten sonra, beni koronun ortasına yerleştirilen bir tabutun içine yatırdılar; iki yanıma şamdanlar ve içinde okunmuş su bulunan bir kap koydular: üstüme de bir kefen örttüler. Bütün bunlar olup bittikten sonra ölüler için okunan dua başladı. Bunun sonunda da her rahibe üstüme biraz kutsal su serpip dışarı çıkıyordu ve *Requiescat'in pace*(**)diyordu.

Bu son sözcüklerin içinde ne çeşit bir tehdit gizli olduğunu anlamak için manastır dilini bilmek gerek. İki rahibe üzerimdeki kefeni kaldırıp mumları söndürdüler ve beni haince üstüme yağmur gibi serptikleri kutsal suyla sırsıklam ıslattılar. Giysilerim sırtımda kurudu. Bu alçaltıcı oyunun ardından bir başkası geldi. Bütün rahibeleri topladılar; bana lanetli bir yaratık gözüyle bakıyorlardı, rahibelikten ayrılmak için yaptığım girişim dinimi inkar ediyormuşum gibi kabul edilmişti. O günden sonra bütün rahibelerin benimle konuşması, bana yaklaşması, bana yardımda bulunması, dahası benim olan şeylere el sürmesi yasak edildi. Buna uymayanların itaatsizlikle suçlandırılacağı bildirildi. Bu emir harfi harfine yerine getiriliyordu. Manastırımızın koridorları dardır. Kimi noktalarda karşılaşan iki kişi güçlükle yan yana geçebilir. Ben koridordan geçerken karşımdan bir rahibe geliyorsa, ya hemen ters yüzü dönüyor, ya da bana sürünmesin diye tülünü ve elbisesini tutarak duvara yapışıyordu. Benden bir şey almaları gerekince, yere bırakırdım, sonra gelip bir bezle tutarak alırlardı. Birşey verecekleri zaman da

(*) Onun için dua ediniz.
(**) Huzur içinde yatsın (Çev.).

önüme atarlardı. Birisi bana dokunmak talihsizliğine uğrasa, kendisini kirlenmiş sayıyor ve hemen gidip başrahibeye söyleyerek kendini bağışlatıyordu. Dalkavukluğun çirkin ve aşağılık bir şey olduğu söylenir. Ama bu, yaranmak için birini alçaltıcı şeyler icadetmeye kadar varıldığı zaman daha ustaca ve zalimce oluyor.

Kaç kereler, benim melek başrahibem de Moni'nin şu sözlerini anmışımdır: «Çevremi saran şu yumuşak başlı, bu kadar masum, bu kadar tatlı yaratıklardan herhangi birini, evet hangisini istersen vahşi bir hayvan haline getirebilirim yavrum. Bu korkunç değişikliğe, genç yaşında hücreye kapanıp da, toplum yaşayışını az tanımış olanlar daha çok elverişli oluyor. Bu sözler sizi şaşırtır belki. Tanrı sizi bunların doğruluğunu nefsinizde hissetmekten korusun. Soeur Suzanne en iyi rahibeler, manastıra bazı büyük günahlarını bağışlatmak için girmiş olanlardır...

Elimden her iş alınmıştı. Kilisede oturduğum yerin her iki yanı boş bırakılıyordu. Yemekhanede tek başıma bir masada oturuyordum. Yemekte kimseler hizmetime bakmıyordu. Kendim mutfağa kadar gidip yemek istemek zorundaydım. İlk gittiğim gün aşçı rahibe:

- Girmeyin, uzaklaşın! diye bağırmıştı, dediğini yaptım.

- Ne istiyorsunuz? diye sordu.

- Yiyecek bir şey...

- Yiyecek ha: «yaşamaya layık değilsiniz siz...»

Kimi günler eli boş geri dönerdim. Günlerce ağzıma bir şey koymadığım olurdu. Kimi zaman diretiyordum. O zaman mutfak kapısının eşiğine, insanın hayvanlara bile vermekten utanacağı bir şeyler koyarlardı. Ağlayarak bunları alır giderdim. Koroya biraz geç kalırsam, kapıyı

kapalı bulur, oraya diz çökerek ibadetin sonunu beklerdim. Verilen besinin azlığı ve kötülüğü kadar insanlık dışı davranışlar yüzünden de güçsüzleşiyordum. Böyle hiç yakınmadan bana yapılanlara katlanacak olursam, davamın sona ermesini göremeyeceğimi hissetmeye başladım. Bunun üzerine başrahibe ile konuşmaya karar verdim. Yanma giderken korkudan bayılacak gibi idim. Böyle olduğu halde gidip kapısını vurdum. Kendisi açtı: beni görür görmez birkaç adım gerilerken:

- Dinsiz kız, çekil buradan, diye bağırdı.

Uzaklaştım.

- Daha uzağa, daha uzağa!

Biraz daha uzağa gittim.

- Ne istiyorsun?

- Tanrı da, insanlar da beni ölüme mahkûm etmiş olmadığına göre, yaşamama engel olmamalarını emretmenizi istiyorum, efendim, dedim.

- Yaşamak, dedi ve sonra aşçı rahibenin sözünü tekrar etti:

- Sen buna layık mısın?

- Bunu yalnız Tanrı bilir. Size şunu söyleyeyim ki bana yemek vermemekte devam edilirse, koruyucularıma bildireceğim. Burada, durumum hakkında bir karar verileceği güne kadar emanet olarak bulunuyorum.

Şu yanıtı verdi:

- Haydi git buradan. Bakışlarınla kirletme beni. Gereğini yaparım ben.

Çekildim. Arkamdan kapıyı şiddetle vurdu. Yanındakilere bu konuşmamdan sonra bazı emirler vermiş olma-

lıydı ama eskisinden daha iyi bakıldığım yoktu. Onun bu emirlerine uymamak bir meziyet sayılıyordu. Yine en kötü yiyecekleri fırlatıp önüme atıyorlar, dahası içine kül ve pislik bile karıştırıyorlardı.

Davam süresince işte böyle bir yaşantı sürüyordum. Konuşma odasına girmem, büsbütün yasak edilmemişti. Yargıçlara ve avukatımla görüşmeme engel olamıyorlardı. Bununla birlikte avukatım; benimle görüşebilmek için korkutma yoluna gitmek zorunda kalmıştı. Konuşmaya giderken yanımda bir rahibe bulunuyordu. Yavaş sesle konuştuğum zaman hemen söylenmeye başlar, fazla kalırsam sabırsızlanırdı. Sonra da başrahibeye karşı beni yalancı çıkarır, söylediğimin tersini anlatır, sözlerimi değiştirir, bozar, berbat ederdi. Dahası söylemediklerimi de söylemiş gibi anlattığı olurdu. Size daha neler anlatayım bilmem ki? İşi, beni soyup soğana çevirmeye kadar vardırmışlardı. İskemlelerimi, yatak örtülerimi, şiltemi aldılar. Temiz çamaşır da vermemeye başlamışlardı. Giysilerim paramparça olmuştu. Ayağımda hemen hemen ne çorap kalmıştı, ne de pabuç. Su bulmakta da güçlük çekiyordum. Birkaç kere kendim kuyuya kadar gidip su çekmek zorunda kaldım. Bu kuyudan size söz etmiştim. Kaplarımı kırdıkları için kuyudan çektiğim suyu hemen orada içmek zorunda kalıyordum. Pencerelerin altından geçerken, hücrelerin çöplerini kafama yememek için, kaçmam gerekiyordu.

Kimi rahibeler, yüzüme tükürecek kadar işi azıtmışlardı.

Korkunç bir pislik içindeydim. Papaza, halimden dert yanarım, diye korktukları için, günah çıkartmaya da göndermiyorlardı.

Büyük bir bayram günü idi; galiba *«Ascension»*(*) günü; kapımı kilitlediler, kiliseye gidemedim. Bay Manouri gelmemiş olsaydı, öteki ayinlerin hiç birinde de bulunmayacaktım. Ona önce ortadan kaybolduğumu, beni hiç görmediklerini, dinle bütün ilgimi kestiğimi söylemişler. En sonunda için de bulunduğum hale dayanamayarak, kilidi kırdım. Koronun kapısma gittim. Kapı kapalıydı. Zaten ne vakit biraz geciksem, hep böyle yapıyorlardı. Bir duvar dibine boylu boyunca uzandım, sırtımı ve başımı da duvara yasladım. Kollarımı göğsümün üstünde kavuşturdum.

Böylece yolu kapatmıştım. Ayin bittiği zaman rahibelerden ilk dışarı çıkan önüme gelir gelmez durdu. Ötekiler ise onun arkasında duruyorlardı. Başrahibe, ne oluyor diye sorduktan sonra:

- Basın geçin üstünden, artık o, bir cesetten başka bir şey değildir, dedi.

Rahibelerden bir kaçı bu emre uydu. Ayaklarının altında çiğnediler beni. Ötekiler bu kadar acımasızlığı göze alamadılar ama, hiçbiri de elini uzatıp beni yerden kaldırmak cesaretini gösteremedi. Hücremde bulunmayışımdan faydalanarak, dua rahlemi, manastırın kurucusu olan rahibenin resmiyle öteki dinsel resimleri ve haçımı kaldırmışlardı. Bende tesbihimin ucundakinden başka haç kalmamıştı. Çok geçmeden bunu da aldılar. Böylece dört çıplak duvar arasında kapısız, iskemlesiz bir odada yaşamaya başlamıştım.

Bütün gün ya ayakta duruyor, ya da bir saman yığının üstünde oturuyordum.

Doğal gereksinmeler için kullanılacak kap bile yoktu odamda. Bunun için geceleri dışarı gitmek zorunda

(*) Hıristiyanların İsa'nın göğe çekildiğine inandıkları gün. (Çev.)

kalıyordum. Sabahleyin, beni geceleri manastırın huzur ve sükununu bozmakla suçluyorlardı. Geceleri, orada burada avare dolaştığım, aklımı kaçırmaya başladığım söylenmeye başlanmıştı.

Hücremin kapısı artık kapalı durmadığı için geceleri gürültü yaparak içeri dalıyor, bağırıp çağırarak yatağımı sürüklüyor, pencerenin camlarını kırıyor, beni korkutmak için ellerinden geleni yapıyorlardı. Kopardıkları gürültü alt kattan üst kata kadar duyuluyordu. Bana karşı girişilen bu hareketlere karışmamış olanlar da, odamda korkunç bir şeyler olduğunu acaip sesler, gürültüler, zincir şakırtıları duyduklarını ve benim kötü ruhlarla, hortlaklarla konuştuğumu ileri sürüyorlardı. Bunlarla benim aramda anlaşma varmış. Bunun için de odamın bulunduğu koridor hep boş kalmalıymış.

Manastırdakiler arasında, bir sürü zayıf akıllı yaratıklar vardır. Bunlar kendilerine ne söylenirse inanırlar. Bu yüzden kapımın önünden geçmeğe cesaret edemez, beni bozuk kafalarında korkunç bir yaratık olarak canlandırır, nerede görseler: «Şeytan uzaklaş benden; Tanrım yetiş imdadıma!» diye haykırıp kaçarlardı. Bir gün çok genç bir rahibe koridorun ta dibinde duruyordu. Benden kaçmaya fırsat bulamadı. Müthiş bir korkuya kapıldı. Önce titrek bir sesle: «Ya İsa; ya Meryem!» diye mırıldandı. Bu sırada ona doğru yürümüştüm. Yanına yaklaştığımı hissedince, bana bakmaktan korkarak iki eliyle yüzünü kapadı. Bana doğru koştu, bütün kuvvetiyle kollarımın arasına atıldı. «Acı acı bana... mahvoldum ben; ne olur Soeur Sainte-Suzanne bana kötülük yapmayın.. Acıyın..» diye bağırmaya başladı. Bu sözleri söyledikten sonra da ölü gibi taşların üstüne boylu boyunca uzandı.

Bağırmalarını duyanlar koşuştular; kızı yerden kaldırıp götürdüler. Bu olayın sonradan ne şekle sokulduğunu size anlatmadım. Bu mesele üzerinde iğrenç hikâyeler uy-

durdular: sözde kötü bir ruh beni pençesine almıştı. Bana, burada söyleyemeyeceğim en kötü niyetleri, tasarıları ve hareketleri yordular. Genç rahibenin perişan halini bendeki kimi aykırı isteklere bağladılar. Erkek olmadığıma göre, bir kadınla başka bir kadın arasında hele yalnız bir kadın hakkında neler tasarlayabileceklerini kestiremiyordum. Bununla birlikte, yatağım perdesiz olduğu ve her saat odama girip çıktıkları için, beni kötü bir şey yaparken yakalamak ister gibi halleri vardı. Size nasıl anlatayım bilmem ki. Bütün o ciddi görünüşlerine, bakışlarındaki bütün o çekingenliğe, yüzlerindeki iffet ifadesine rağmen bu kadınların içleri çok fesat olmalı. Hiç olmazsa insanın tek başına birtakım hayasızca şeyler yapabileceğini biliyorlardı. Oysa ben böyle bir şey bilmiyordum. Bunun için de beni bu yolda suçlandırmalarının nedenini bir türlü anlayamıyordum. Sonra bunu öyle üstü kapalı laflarla dokunduruyorlardı ki ne yanıt vereceğimi bilemezdim.

Bu işkenceyi en küçük noktasına kadar anlatmaya girişsem sonunu getiremem. Ah, efendim, eğer çocuklarınız var da, bunlardan birini çok kuvvetli ve belirli isteği olmadan manastıra sokmak isterseniz benim başımdan geçenler size onun ne olacağını öğretecektir. Ne zalim insanlar var şu dünyada! Bir altmı bile istediği gibi harcamasına izin vermedikleri yaşta, bir çocuğun eline özgürlüğünü veriyorlar. Eğer kızınız istemiyorsa kendisini manastıra kapamaktansa öldürün daha iyi. Kaç kere, keşke annem beni doğar doğmaz boğsaydı demişimdir. Bu daha hafif bir zulüm olurdu inanın. Dua kitabımı da elimden alarak benim, Tanrı'ya dua etmeme engel olmak istediler. Buna boyun eğmediğimi anlarsınız elbet. Yazık ki bu benim biricik tesellimdi.

Ellerimi göğe doğru kaldırıyor, haykırıyor ve bu haykırışlarımın, benim içinde bulunduğum bütün mutsuzluğumu gören varlık tarafından duyulacağını umuyordum.

Odamın kapısından beni dinliyorlardı. Bir gün yüreğim bunalıma düştüğü bir sırada Tanrı'dan yardım dilerken, «Tanrı'yı boşuna yardımına çağırıyorsun dediler; senin Tanrın yok artık. Umutsuzluk içinde can ver de cehennemi boyla...» Bir kaçı da bu sözlere şunları eklemişlerdi: «Amin, canı cehenneme dönmenin!»

Bütün bu yapılanlardan daha acaip gelecek bir olayı anlatacağım. Bilmem onlara bunu düşündüren kötülükleri miydi, böyle mi sanmışlardı? Hiç te aklımdan zorum olduğunu gösterecek bir halim bulunmadığı ya da cehennem düşüncesine kapılmış bir insan olmadığım halde, başbaşa verip, içimden şeytanı kovmak gerekip gerekmeyeceği üzerinde birbirlerine danıştılar. Bunun sonunda da oy çoğunluğuyla, vaftizimi inkar ettiğim, kutsal yağı sürünmediğim sonucuna vardılar, şeytanın içime girdiğini ve beni Tanrı'ya tapınmaktan alıkoyduğunu ileri sürdüler. Rahibenin biri bazı, dualar sırasında dişlerimi gıcırdattığımı, kilisede titrediğimi ve haç kaldırılırken kollarımı çimdiklediğimi ileri sürdü.

Bir başkası da üzerinde İsa resmi bulunan haçı ayağımın altında çiğnediğimi ve artık tesbih taşımaz olduğumu (tespihimi çalmışlardı), size şimdi tekrarlamaktan çekindiğim küfürleri savurduğumu ortaya attı. Hepsi bende doğal olmayan bazı haller bulunduğunu, bunu piskopos yardımcısına bildirmek gerektiğini söylediler ve bunu da yaptılar.

B. Hébert adında biriydi bu piskopos yardımcısı. Yaşlı, görmüş geçirmiş, sert ama haktanır, uyanık adamdı. Ona manastırın içindeki kargaşalığı bütün olayları sayıp dökerek anlattılar. Bu karışıklığın büyük olduğunu, eğer nedeni ben isem, bunun çok masumca bir neden olduğunu da söylemekten geri kalmadılar. Gönderdikleri

raporda, gece gezintilerimi, koroda bulunmayışımı, odamdan duyulan gürültüleri, birinin gördüğünü, ötekinin işittiğini ileri sürdüğü olayları, kutsal şeylere karşı duyduğum tiksintiyi, ettiğim küfürleri, yaptığımı ileri sürdükleri hayasızca hareketleri ve şu genç rahibe macerasını da anlattıklarından şüphe etmezsiniz elbet. Bu son olayı da istedikleri biçime soktular. Suçlamalar o kadar kuvvetli ve o kadar çoktu ki, B. Hébert sağduyulu bir insan olduğu halde, bunların bir bölümüne kapılmaktan ve epey doğru yanları olduğuna inanmaktan kendini alamazdı.

Bu iş ona o kadar önemli görünmüştü ki doğrudan doğruya kendisi bilgi edinmeye karar verdi. Manastıra geleceğini bildirdi ve geldi de. Yanında da ağır görevinde kendisine yardımcı olan iki genç papaz vardı.

Onun gelişinden birkaç gün önce, geceleyin, odama yavaşça birinin girdiğini duydum. Hiç ses çıkarmadım. Girenin konuşmasını bekliyordum. Titrek ve hafif bir ses duyuldu. «Soeur Sainte-Suzanne, uyuyor musunuz?»

- Hayır, uyumuyorum. Kimsiniz siz?

- Benim.

- Kimsiniz siz?

- Korkudan ölen ve size, belki de boş yere, öğüt vermek için mahvolmayı göze alan arkadaşınız. Dinleyin beni, yarm ya da öbür gün başpiskopos yardımcısı gelecek. Suçlandıracaklar sizi. Kendinizi savunmaya hazırlanın. Allahaısmarladık. Metin olun; Tanrı yardımcınız olsun.

Bunu söyleyerek, bir gölge hafifliğiyle çekilip gitti. Görüyorsunuz ya, her yerde, manastırlarda bile, hiçbir şeyin körleştirmediği, iyi yürekli insanlar eksik değil.

Bu sırada davam da hararetle devam ediyordu: her

sınıftan, her tabakadan, kadın, erkek tanımadığım birçok kimseler başıma gelenlerle ilgileniyor ve beni kurtarmak için gereken yerlere başvuruyorlardı. Siz de bunlardan birisisiniz ve belki de davamın hikayesini benden iyi biliyorsunuzdur. Çünkü son zamanlarda M. Manouri ile görüşemez oldum. Hasta olduğumu söylemişler ona. Kendisini atlatmış olmalarından şüphelenmiş; piskoposluğa başvurmuş. Ama anlattıklarına kulak asan olmamış.

Başpiskoposluğa benim deli ya da daha beter bir şey olduğum söylenmişti. Oradan bir sonuç elde edemeyince yargıçlarıma başvurmuş, beni temsil etme yetkisini bildiren emrin yerine getirilmesini, benim ölü ya da diri kendisine gösterilmem için başrahibeye gerekli uyarının yapılmasını ısrarla istemişti; sivil yargıçlar bu işi kilise yargıçlarına gönderdiler, onlar da bu olayların başlarına birtakım işler çıkaracağını düşünerek başrahip yardımcısının manastıra gelişini çabuklaştırdılar. Çünkü manastırlardaki ardı arası kesilmeyen gürültülerden bıkan bu efendiler, çoğu kez böyle işlere karışmak için pek acele etmezlerdi. Çünkü otoritelerinin hep hiçe sayıldığını görmüşlerdi.

Arkadaşımın öğüdünü tutarak, bana yardım etmesi için Tanrı'ya dua ettim; ruhumu sükunete erdirmeye ve savunmamı hazırlamaya çalıştım. Tanrı'dan tek dileğim, bana sorguya çekilmek ve tarafsızca dinlenmek mutluluğunu vermesiydi. Buna da eriştim; ama bilseniz bu bana neye mal oldu. Yargıcın karşısına suçsuz, aklı başında bir insan olarak çıkmak ne kadar benim yararıma idiyse, aklını kaçırmış, şeytana yenilmiş suçlu ve kötü bir yaratık olarak görünmem de başrahibenin işine gelirdi.

Bunun için ben dinsel görevlerimi yerine getirmede çabamı arttırdıkça, onlar da kötülüklerini arttırdılar. Ba-

na ancak ölmeyecek kadar yiyecek veriyorlardı. Onurumu kıracak şeyler yaparak çileden çıkarmaya başlamışlardı. Çevremde beni korkutmak için yaptıkları şeyleri arttırdılar. Geceleri rahat yüzü göstermiyorlardı. Bir insanın sağlığını ve zihnini perişan etmek için ne yapılabilirse yapmaya başlamışlardı; zalimlikte öyle ustaca şeyler yapıyorlardı ki bunları ne kadar düşünseniz bulamazsınız. Artık şu anlatacaklarıma göre hükmünüzü verin: bir gün kiliseye ya da başka bir yere gitmek için hücremden çıkıp koridorda yürürken bir cımbız gördüm, yerden alıp görülecek bir yere koymak için eğildim. Aydınlık cımbızın kızıl dereceye kadar ateşte tutulmuş olduğunu anlamama engel oldu. Elime alır almaz bıraktım. Ama avucumun derisini de alıp götürmüştü. Geceleri geçeceğim yerlere, ayaklarıma ya da kafama çarpan engeller koyuyorlardı. Bu yüzden sık sık yaralanıyordum. Bilmem nasıl oldu da ölmedim. Karanlıkta tir tir titriyor, kollarımı uzatarak yürüyordum. Ayaklarımın altına cam kırıkları serpiyorlardı. Bütün bunları söylemeye yemin etmiştim. Sözümü de tuttum. Helanın kapısını kapalı buluyordum. Bu yüzden alt kata inip kapıyı açık bulursam giriyor, bulamazsam tâ bahçenin bir köşesine kadar koşmak zorunda kalıyordum. Kapı açık olmadığı zamanlarda ise... Ah efendim, bu manastırdaki kadınlar ne kötü yaratıklardır. Başlarmdakinin kinine hizmet edip sizi umutsuzluğa düşürerek Tanrı'ya hizmet ettiklerine inanırlar. Artık başpapaz yardımcısı gelmeliydi; davam sona ermeliydi.

İşte hayatımın en müthiş anı gelip çatmıştı. Müthiş diyorum, çünkü kestirebileceğiniz gibi adama beni nasıl gösterdiklerini bilmiyordum. O da herhalde manastıra, ya zır deli ya da kendisinin gözünü boyamaya çalışacak düzenbaz bir kızı görmek merakıyla gelmişti. Beni ona böyle bir kimlikle gösterebilmek için fena halde korkut-

maları gerektiği inancına varmış olmalıydılar. Bakın bunun için neler yaptılar:

Piskopos yardımcısının geldiği günün sabahı erkenden başrahibe hücreme geldi. Yanında üç soeur vardı. Birinin elinde kutsal bir su kabı, ikincisinde bir haç, üçüncüsünde de birtakım ipler vardı. Başrahibe bana sert ve korkutmak istercesine bir sesle:

- Kalk ayağa... diye bağırdı; diz çök ve ruhunu Tanrı'ya emanet et.

- Madame dedim... Size boyun eğmeden önce ne olacağımı, bana ne yapmaya karar verdiğinizi ve Tanrı'dan ne istemem gerektiğini sorabilir miyim?

Bütün vücudumu soğuk bir ter kaplamıştı. Dizlerim neredeyse bükülecekti. Dehşetle, karşımda duran o üç uğursuz yoldaşa bakıyordum. Üçü de ayakta bir sırada duruyorlardı. Suratları asık, dudakları kısılmış, gözleri kapalıydı. Korkudan, sorduğum sorunun her sözcüğü üstünde dura dura, ayrı ayrı söylemiştim. Susmalarından, söylediklerimi duymadıklarını sandım: bu sorunun son cümlesini tekrarlamaya başladım. Çünkü hepsini birden söylemeye gücüm yetmiyordu. Hafif ve gittikçe sönükleşen bir sesle:

- Tanrı'ya ne gibi bir dilekte bulunacağım? diye sordum.

Şu yanıtı verdiler:

- Ondan, bütün ömrünüzce işlediğiniz günahlarını bağışlamasını dile. Onun karşısına çıkacağınız son dakikadaymışsınız gibi konuşun.

Bu sözler üzerine başbaşa verip fısıldaşmaya koyuldular. Yok etmeye karar verdiklerini sanmıştım. Kimi erkek manastırlarında yargıladıklarını, cezaya çarptıktan

sonra işkenceye uğrattıklarını duyduğumu anımsıyorum. Ama bu insanlığa aykırı yargılamanın hiçbir kadın manastırında yapılmadığına inanıyordum. Ne var ki burada, daha böyle nice inanılmayacak şeyler olmuştu. Ölüme bu kadar yaklaştığımı düşünür düşünmez haykırmak istedim. Ama yalnız ağzımı açabilmiştim, sesim çıkmamıştı. Kollarımı yalvarırcasına uzatarak başrahibeye doğru yürürken sırt üstü yere yıkıldım. Ama düşmem pek şiddetli olmadı. Bu dehşetli korku anlarında, insanın gücü tükenir, farkma varmadan bütün organları gevşer, tamamıyla takatten düşerek, vücudu tam bir çöküntü haline gelir. Artık kendimi kaybetmiş, gibiydim, bir şey duymaz olmuştum. Sadece uzaktan uzağa karışık, uğultu halinde birtakım sesler duyuyordum. Bunlar ya onların konuşmalarıydı ya da kulaklarım çınlıyordu.

Ama ben hep bu çınlamadan başka bir şey duymuyordum. Böylece ne kadar kaldım bilmiyorum. Bundan bütün vücudumu ürperten bir serinlik duyarak ve derin bir iç çekişiyle ayıldım. Bütün vücudum su içindeydi. Sular giysimden yere sızıyordu. Kutsal kabın içindeki bütün suyu başımdan aşağı boşaltmışlardı. Yere sızan bu suyun içinde boylu boyunca uzanmış yatıyordum. Başım da duvara dayalıydı. Ağzım yarı açık, gözlerim ölgün ve yarı kapalıydı. Göz kapaklarımı açıp bakmak istedim ama yapamadım; bir kolumla yere dayanarak kalkmak istedim, ama kolum vücudumun ağırlığını taşıyamıyordu. Biraz doğruldum, ama ellerim yine suların içindeydi. Sırtımı duvara dayamıştım; başım göğsüme düşmüştü. Kesik kesik ve güçlükle inliyordum. Karşımdaki dört kadın, kararlarını kesinlikle yerine getireceklerini anlatan bakışlarla beni süzüyorlardı. Bu da, bende onlardan bana acımalarını istemem için hiçbir cesaret bırakmıyordu. Başrahibe:

- Ayağa kaldırın şunu, diye emir verdi. Kollarımdan tutup kaldırdılar. Sonra şunları söyledi:

- Madem ki Tanrı'ya teslim olmak istemiyor, kendisi bilir, siz ne yapacağınızı bilirsiniz. Haydi bitirin işini!

Getirdikleri iplerle beni boğacaklarını sanmıştım. Gözüm bunlara takıldı. Ağlıyordum; haçı öpmek istedim. Engel oldular. İpleri öpmek istedim. Engel oldular. İpleri öpmek isteyince bıraktılar. Eğildim, başrahibenin pelerininin ucunu tutup öptüm. Sonra:

- Acı bana Tanrım, acı bana: aziz Soeur'ler ne olur çok acı çektirmeyin, diyerek boynumu uzattım.

Ne hale geldiğimi, bana ne yaptıklarını size anlatmayacağım. Şuna inandım ki, işkenceye götürülenler, her halde öldürülmeden ölmüş olurlar.

Kendimi bana yatak diye verdikleri bir ot yığınının üstünde, ellerim arkamdan bağlı bir halde oturtulmuş olarak buldum. Dizlerimin üstünde de büyük bir demir haç vardı. M. le Marquis, size ne kadar sıkıntı verdiğimi anlıyorum. Bütün bunları uzun uzun anlatmamın nedeni sizin acımanıza layık olup olmadığımı öğrenmek isteğidir.

Kendimi bu ot yığınının üstünde bulduğum zaman Hıristiyan dininin bütün dinlere ne kadar üstün olduğunu anlamıştım.(*) Kör felsefenin haç çılgınlığı adını verdiği şeyde ne derin bir bilgelik varmış. İçinde bulunduğum o koşullarda o mutlu ve şanlı yol göstericinin hayalini ruhumda canlandırabilirdi. İsa'yı böğürleri delinmiş, acılar içinde can verirken görüyordum ve kendi kendime diyordum ki: «Aman Tanrım bir de ben halimden dert yanıyorum!» Bu fikre sımsıkı sarıldım. Kalbimde yeniden teselli doğduğunu duydum. Hayatın ne kadar boş olduğunu anlıyordum. Günahlarımı çoğaltmadan, öleceğimi düşünerek kendimi çok mutlu hissettim. Bir yandan da yaşımı hesabediyordum. Henüz yirmi yaşındaydım. İçimi çektim. O kadar çok zayıflamış, o kadar bitkin bir

(*) Diderot'nun bu satırlarının altında ince bir alay gizlidir, kendisi gerçekte athée'dir.

hale gelmiştim ki, ruhum ölümün karşısında sükunetini muhafaza edebilecek durumda değildi. Sağlıklı olsaydım daha dayanıklı, daha cesur olurdum her halde.

Bu sırada başrahibe ile yardakçıları geldiler. Aklımı umduklarından daha yerinde buldular. Ayağa kaldırdılar. Yüzüme tülümü taktılar. Rahibelerden ikisi kollarımdan tuttu. Biri de arkamdan itiyordu. Başrahibe yürümemi emretti. Nereye gittiğimi bilmeden yürüyordum. Ama işkenceye götürüldüğümü sanarak: «Tanrım acı bana, acı bana! Yardımcım ol! Beni yalnız bırakma. Eğer günah işledimse affet beni» diye dua ediyordum.

Kiliseye gelmiştim. Başrahip yardımcısı ayini idare ediyordu. Bütün cemaat oradaydı. Size şunu söylemeyi unuttum: tam kilisenin kapısına geldiğimiz zaman beni kollarımdan tutan iki rahibe vücudumu sıkmaya, büyük bir güçlük duyuyormuş gibi beni itip kakmaya, sürüklemeye başlamışlardı. Ötekiler de sanki kiliseden nefret ediyor da içeri girmemek için direniyormuşum gibi arkamdan itiyordu. Ama böyle bir şey yaptığım yoktu. Mihrabın basamaklarına kadar götürdüler. Güçlükle ayakta durabiliyordum, sanki karşı koyuyormuşum gibi, zorla diz çöktürdüler; kaçmamdan çekiniyorlarmış gibi de beni tutuyorlardı. *Veni Creator* duası okundu. Kutsal şaraplı ekmek dolaştırıldı. Kutsama ayini yapıldı. Tam bu ayin sırasında, saygı gereğince herkes eğilirken, kollarımı tutanlar, sanki çok büyük bir kuvvet harcıyormuş gibi yaparak sırtımı yere doğru eğdiler. Ötekiler de omuzlarıma abanıyorlardı. Bütün bu hareketleri hissediyordum; ama ne için yaptıklarına bir türlü akıl erdiremiyordum. Kutsama ayininden sonra başrahip yardımcısı cübbesini çıkardı. Beyaz ayin elbisesini giydi; atkısını taktı ve diz çökmüş olarak mihrabın basamaklarına doğru yürüdü. İki yanında birer rahip vardı. İçinde Saint Sacrement'ın gösterildi-

ği mihraba arkası dönüktü. Yüzünü benden yana çevirmişti. Yaklaşarak:

- Soeur Suzanne, ayağa kalkın, dedi.

Kollarımdan tutan rahibeler beni hoyratça ayağa kaldırdılar. Ötekiler de belime sarılarak çevremi sarmışlardı. Sanki hemen kaçacakmışım gibi bir halleri vardı. Başyardımcı:

- Çözün ellerini, dedi.

Bu emre aldırmadılar. Beni serbest bırakmamın sakıncalı, dahası, tehlikeli olduğunu anlatmak istiyorlardı. Ama size onun sert bir adam olduğunu söylemiştim. Bu sefer sert ve kesin bir sesle:

- Çözün ellerini, dedi.

Boyun eğdiler. Ellerim serbest kalır kalmaz öyle keskin ve acılı bir sesle haykırdım ki adamın yüzü sapsarı kesildi.

Yanımda iki yüzlü rahibeler de dehşete kapılmış gibi hemen uzaklaştılar.

Baş yardımcı, kendini topladı: Soeur'ler, ürkmüşler gibi titreşerek birbirlerine sokuldular. Ben kımıldamadan duruyordum.

- Neniz var? diye sordu.

Hiç yanıt vermeden, sadece kollarımı uzatarak gösterdim. Beni sımsıkı bağladıkları ip hemen tamamıyla etime gömülmüştü. Buralara kan oturduğu için mosmor kesilmişti. Adam, kanın birden harekete geçmesinden duyduğum acı yüzünden bağırdığımı anladı ve:

- Yüzünden tülü kaldırın, dedi.

Ben farkına varmadan tülü birçok yerinden dikmişlerdi; çıkarırken de hiç gerekmediği halde, büyük bir sıkıntı çekiyormuş gibi davranıyorlardı. Çünkü bu rahibin

beni bir saplantı hastası, cin çarpmış bir insan, ya da bir zırdeli halinde görmesi gerekirdi. Nihayet çekiştire çekiştire dikişi birkaç yerinden söktüler. Tülüm ve elbisem de birkaç yerinden yırtılmıştı. Böylece meydana çıkabildim. Yüzüm çektiğim acıdan değişmiş, ama ifadesinden bir şey kaybetmemişti. Sesim dokunaklıdır. Sözlerimin gerçek olduğu duyulur. Bütün bu özellikler bir araya toplanınca Başrahip yardımcısının genç yardımcıları üzerinde büyük bir etki yaparak bana acımalarına neden olmuştu. İhtiyar adama gelince, onun böyle duyguları yoktu. Bu adam erdemi, zevkine ermeden yerine getiren mutsuzlardandı. Bunlar iyilik yaparlarsa sırf her şeyin düzenli olmasını istediklerinden yaparlar; düşünceleri gibi.

Boynundaki iki ucu haçlı beyaz atkısını başımın üstüne koyarak:

- Soeur Suzanne, baba, oğul ve kutsal ruh olan Tanrı'ya inanıyor musunuz?

- İnanıyorum, diye yanıt verdim.

- Anamız olan kutsal kiliseye inanıyor musunuz?

- İnanıyorum.

- Şeytana ve yaptıklarına karşı koyuyor musunuz?

Yanıt verecek yerde birden ileri atıldım; derin bir çığlık kopardım. Atkısının ucu başımdan kaydı. Adam şaşırmıştı. Arkadaşlarının yüzleri sapsarı kesildi. Rahibelerden bazıları kaçıştılar. Dua kürsülerindekilerden bazıları da gürültü ile yerlerinden fırlamışlardı. Baş yardımcı işaretle herkesi susturdu. Bir yandan da beni inceliyordu. Olağanüstü bir şey yapmamı bekliyor gibiydi. Onu, şöyle diyerek yatıştırdım:

- Bir şey yok efendim, şu rahibelerden biri vücuduma birden bire sivri bir şey batırmıştı da... Ve yüzümü gök yüzüne kaldırarak, sel gibi akan göz yaşlarımın arasında:

- Bana, şeytana ve yaptığı şeylere karşı koyup koymadığımı sorduğunuz sırada canımı yaktılar; biliyorum bunu niçin...

Başrahibe hepsinin adına bana kimsenin dokunmadığını söyleyerek sözlerimi protesto etti.

Piskopos yardımcısı atkının ucunu, başımın üstüne koydu. Rahibeler yine yanıma sokulmaya çalışıyorlardı. Ama uzaklaşmalarını işaret etti ve bana şeytana ve yaptıklarına karşı olup olmadığımı sordu.

- Karşıyım, karşıyım, dedim.

Bir haç getirtti; öpmem için bana uzattı; İsa'nın ayaklarından, ellerinden ve böğründeki yara yerlerinden öptüm.

Yüksek sesle ona tapınmamı istedi; haçı yere koydum; diz çökerek:

«Tanrım, kurtarıcım, benim ve bütün insan oğullarının günahları uğrunda çarmıhta can veren sana tapınıyorum. Beni kendi acılarına layık gör. Akıttığın kanların bir damlacığını sıçrat üstüme de bütün günahlarım temizlensin. Bağışla beni Tanrım. Benim bütün düşmanlarımı bağışladığın gibi...»

Bundan sonra başyardımcı bana:

«Bir inanç duası okuyun» dedi. Okudum.

«Bir sevgi duası okuyun» dedi, okudum.

«Bir umut duası okuyun» dedi, okudum.

«Bir merhamet duası okuyun» dedi, okudum.

Bunları hangi deyimlerle söylediğimi bilmiyorum. Ama çok dokunaklı bir hava içinde söylediğimi sanıyorum. Çünkü birkaç rahibe hıçkırmaya başlamıştı. İki genç papaz da gözyaşlarını tutamamışlardı. Şaşkınlık içinde kalan başyardımcı, okuduğum bu duaları nereden öğrendiğimi sordu..

«- Kalbimin derinliklerinden» diye yanıt verdim ve şunu ekledim: «Kendi düşüncelerim, duygularım bunlar benim. Size her şeyi gören ve şu anda mihrabın üstünde hazır olan Tanrı tanık olsun ki, ben Hıristiyanım ve suçsuzum. Eğer bazı suçlarım varsa, bunu yalnız Tanrı bilir ve ondan başka bunların hesabını sormak; cezasını vermek kimsenin hakkı değildir.»

Bu sözlerim üzerine, Başyardımcı, Başrahibeye korkunç bir bakışla baktı. Böylece Tanrı'nın büyüklüğüne dil uzatıldığı, en kutsal şeylerin hakarete uğradığı, kilise temsilcisinin hiçe sayıldığı bu tören sona erdi ve bütün rahibeler çekildiler. Yalnız Başrahibe, ben ve o iki genç papaz kalmıştık. Başyardımcı oturdu, cebinden beni kötülemek için verilen raporu çıkararak yüksek sesle okudu ve içindekileri bir bir sordu:

- Niçin günah çıkartmıyordunuz?

- Engel oluyorlardı.

- Niçin Sacrement'lara yaklaşmıyordunuz?

- Engel oluyorlardı.

- Niçin hiçbir ayinde bulunmuyordunuz?

- Çünkü engel oluyorlardı.

Bu sırada Başrahibe bir şeyler söylemek istedi ama Başyardımcı sert bir sesle:

- Susunuz madame, dedi ve devamla:

- Geceleri niçin hücrenizden çıkıyordunuz?

- Su vermiyorlardı, testi vermiyorlardı ve doğal gereksinmeler için gerekli hiçbir kap vermiyorlardı da ondan.

- Neden yatakhanenizden ve hücrenizden gürültüler duyuluyordu.

- Gelip beni rahatsız ediyorlardı da ondan.

- Başrahibe yine konuşmak istedi; Başyardımcı:

- Madame size demin de susmanızı söylemiştim. Sorduğum zaman söylersiniz.

Yine bana dönerek

- Bir rahibeyi sizin elinizden kurtarmışlar. Onu sırt üstü yerde baygın yatarken bulmuşlar. Nedir bu olay?

- Onda, bana karşı yarattıkları müthiş korku yüzünden bu hale gelmişti.

- Arkadaşınız mıydı sizin?

- Hayır.

- Hiç hücresine girmiş miydiniz?

- Hiçbir zaman.

- Ona veya başka bir rahibeye karşı herhangi yakışıksız bir hareket yaptınız mı?

- Asla.

- Sizi niçin bağlamışlardı?

- Bilmiyorum.

- Hücrenizin kapısı niçin kapalı değil?

- Kilidini kırdım da ondan.

- Neden kırdınız?

- Kapıyı açabilmek ve Ascension günü ayinde bulunabilmek için.

- Demek o gün kiliseye gelmiştiniz öyle mi?

- Evet efendim.

- Başrahibe söze karışarak:

- Doğru değil efendim, dedi. Bütün rahibeler...

Sözünü kestim. «Rahibeler koro kapısının kilitli olduğunu, beni bu kapıda yere kapanmış olarak bulduklarını ve sizin, rahibelere üstüme basıp geçmeleri emrini verdiğinizi, içlerinden bir kaçının bunu yaptığını söyleyeceklerdir; ama onları ve bu emri vermiş olduğunuz için de si-

zi bağışlıyorum. Kimseyi suçlamak için değil kendimi savunmak için geldim buraya.»

- Neden peki, elinizde ne haç vardı, ne de tesbih?

- Bunları benden almışlardı da ondan.

- Dua kitabınız nerede?

- Aldılar.

- Nasıl dua ediyorsunuz öyleyse?

- Gönlümden ve aklımdan; her ne kadar dua etmeyi yasak ettilerse de bana.

- Kim yasak etti size bunu?

- Madame...

- Başrahibe daha da konuşacaktı..

«Madame, dedi Başpiskopos yardımcısı, ona dua etmeyi yasak ettiğiniz doğru mu, değil mi? Evet ya da hayır deyin.

- İnanmıyordum ve inanmamakta haklıydım ki...

- Söz konusu olan bu değil; ona dua etmeyi yasak ettiniz mi, evet ya da hayır?

- «Ettim, ama...» Sözüne devam edecekti.

«Ama, ama dedi başpiskopos yardımcısı», sonra bana:

«Neden yalınayak geziyordunuz Soeur Suzanne?» diye sordu.

- Bana ne çorap, ne de pabuç veriyorlardı da ondan.

- Neden çamaşırınız ve giysileriniz bu kadar partal ve kirli?

- Üç aydır çamaşır verdikleri yok bana, geceleri de giysilerimle yatağa girmek zorunda kalıyorum.

- Neden giysilerinizle yatıyorsunuz?

- Çünkü ne perdem var, ne yatağım ne yorganım, ne de geceliğim.

- Neden yok bunların hiç biri?

- Hepsini aldılar da ondan.

- Yiyecek veriyorlar mıydı?

- İstiyorum ama.

- Vermiyorlar mı yoksa?

Sustum; bunun üzerine şunları söyledi: «Hiçbir kabahatiniz olmadığı ve hak etmediğiniz halde size karşı bu kadar sert davranışları inanılmaz şey doğrusu.»

- Kabahatim rahibeliğe karşı hiçbir istek duymayışım ve serbest olmayarak vermiş olduğum sözü geri almam.

- Bunun hakkında karar vermek mahkemenin işi; bu karar ne olursa olsun, manastır hayatının ödevlerini yerine getirmeniz gerekir.

- Bu ödevleri yapmada kimse benim kadar titiz olamaz efendim...

- Bütün arkadaşlarınızın elde ettikleri haklardan sizin de yararlanmanız gerekir.

- Bütün isteğim de bu benim.

- Kimseden bir şikayetiniz yok mu?

- Hayır efendim, size söyledim bunu, buraya suçlamaya değil, kendimi savunmaya geldim.

- Gidebilirsiniz.

- Nereye gideyim efendim?

- Hücrenize.

Birkaç adım, attım, sonra geri döndüm. Başrahibe ile Başpiskopos yardımcısının ayaklarına kapandım.

Adam «E, ne var?» diye sordu. Ona başımdaki çürükleri, kanayan ayaklarımı, soluk ve sıska kollarımı, pis, kirli ve yırtık pırtık giysimi göstererek «Görüyorsunuz» dedim.

Sizin ve bu anılarımı okuyacak olanlardan çoğunun seslerini duyar gibi oluyorum, Monsieur le Marquis. «Bu nasıl şey böyle. Bir insana böylesine sürekli, çeşit çeşit işkence nasıl yapılabilir! Tanrı yoluna girmiş insanların bunca, zulmü işleyeceklerine nasıl inanılır» diyeceksiniz ve diyecekler. Hak veriyorum sizlere, ama gerçek bütün anlattıklarım. Eğer, anlattıklarımda kimseye en ufak bir iftirada bulundumsa Tanrı beni kahretsin, cehenneminde yaksın...» Bir Başrahibeye karşı duyulan tiksinti, insanın içindeki doğuştan kötülük etme isteğini iğnelemiyor değil hani. Hele bu kadının suçlarını bir meziyet sayıp başkalarına alkışlattığını ve kendini övdürdüğünü düşündükçe. Ama ona karşı duyduğum nefret hiçbir zaman beni doğruluktan ayırmayacak. Üzerinde düşündükçe başıma gelenin henüz başka kimsenin başına hiç gelmemiş hatta gelmeyecek olduğuna kendimi inandırıyorum. (Tanrı'ya şükürler bu ilk ve son olmuştu!) Nedense bu yüce varlık, sırrına erilmez buyruklarında bu manastırda yaşayan ve yaşayacak mutsuzlara dağıttığı işkence yığınını bunlardan birinin omuzlarına yüklemeyi istemiş. Acı çektim, çok acı çektim, ama bana işkence eden rahibelerin sonu benimkinden çok daha acıklı görünüyor bana. Bugünkü rolümden ayrılarak, onların yerinde olacaksam ölümü yeğlerim. İyiliklerinizin yardımıyla çektiklerim sona erecek umuyorum bunu; ama bana işkence edenlerin suçlarının, anısı, utancı ve iç sızısı son demlerine kadar kalacak yüreklerinde. Şimdiden kendilerini suçlamaya başlamışlardır bile. Şüpheniz olmasın bundan. Ömürleri boyunca da suçlayacaklardır kendilerini; ve içinde yaşadıkları büyük korkuyu mezarlarına götürecekler. Bununla beraber Monsieur le Marquis, benim halim berbat; yaşamak bir yük benim için. Ben de bir kadınım, benim cinsimden olanlar gibi zayıf ruhlu bir yaratığım.

Tanrı benden yardımını esirgeyebilir, artık, şimdiye

kadar katlandıklarıma, katlanabilmek için ne gücüm, ne cesaretim kaldı. Başıma bir felaket gelmesinden korkun M. le Marquis. O zaman uğradığım benim bu acı sonuma ağlaya ağlaya gözlerinizi harab etseniz, vicdan azabıyla yüreğiniz parça parça olsa da içine yuvarlandığım uçurumdan çıkamam. Bu uçurum bütün umudunu yitirmiş bir kızın üstüne, kapanmış olacaktır.

Başyardımcı bana:

- Gidiniz, dedi.

Genç rahiplerden biri beni ayağa kaldırmak için elini uzattı. Başyardımcı sözlerine şunları ekledi:

- Sizi sorguya çektim; şimdi başrahibenizin sorgusunu yapacağım. Bozulan düzen yeniden kurulmadan buradan bir yere gitmeyeceğim.

Çekildim. Bütün manastır telaş içindeydi. Rahibeler hücrelerinin kapısına çıkmışlardı. Koridorun bir ucundan öbür ucuna aralarında konuşuyorlardı. Ben görünür görünmez içeri çekildiler. Uzun süre birbiri ardından şiddetle vurularak kapanan kapıların gürültüsü duyuldu. Hücreme girmiştim. Yüzümü duvara dönerek diz çöktüm ve başrahip yardımcısıyla konuşurken soğukkanlılığımı korumama, ona suçsuzluğumu ve bütün gerçeği olduğu gibi anlatmama güç verdiği için Tanrı'ya dua ettim.

Ben böyle dua ederken Başrahip yardımcısı, arkadaşları ve başrahibe hücreme girdiler. Odamdan ne bir kilim, ne bir iskemle, ne bir rahle, ne perde, ne yatak, ne yorgan, ne çarşaf olmadığını, hiçbir kap bulunmadığını, hücremin kapısının kapanmadığını, dahası pencerelerdeki camların hepsinin de kırık olduğunu söylemiştim. Ayağa kalktım. Başyardımcı olduğu yerde mıhlanmış gibi duruyordu. Birden gözlerini nefretle Başrahibeye çevirdi.

- Ne buyurulur madam?

Başrahibe:

- Bilmiyorum, diye yanıt verdi.

- Bilmiyordunuz ha! Yalan söylüyorsunuz. Bir gün olsun buraya uğramadınız mı? Bu odaya girdikten sonra bir daha aşağıya inmediniz mi? Soeur Suzanne, söyleyin bana, madam bugün buraya gelmedi mi?

Hiç yanıt vermedim. O da diretmedi. Ama genç rahiplerin gördükleri manzara karşısında kolları yanlarına sarkmış, başları öne eğilmiş, gözleri bir noktaya dikilmişti. Böylece duydukları üzüntüyü ve şaşkınlığı yeter derecede açığa vuruyorlardı. Hep birlikte dışarı çıktılar. Başyardımcının başrahibeye şunları söylediğini duydum:

«Siz bulunduğunuz göreve layık değilsiniz. Uzaklaştırılmayı hak ettiniz. Sizi Kardinal'e şikayet edeceğim. Ben buradan ayrılmadan bütün bu düzensizlikler ortadan kalkmalı!.»

Yürürken de başını sallayarak şöyle diyordu:

«Korkunç şey, nasıl Hıristiyan, nasıl rahibe, nasıl insan bunlar? Korkunç şey, korkunç!»

O andan sonra artık bir şey söylendiğini duymadım. Ama hemen çamaşır, giysi, perde, çarşaf, kap getirdiler. Pencerelere hemen cam takıldı. Yani beni tekrar bütün öteki rahibelerin durumuna sokan her şey yapılmıştı.

Yeniden konuşma odasına girmeme izin verildi. Ama yalnız kendi işlerim için.

İşlerim kötü gidiyordu. Monsieur Manouri, bu konu hakkında ilk dilekçeyi yayınladıysa da, pek öyle bir ilgi uyandırmadı. Bu dilekçe çok ince fikirlerle doluydu, ama okuyanın duygularını etkileyecek kuvvette olmadığı gibi, içinde benim haklı olduğumu kanıtlayacak hiçbir kanıt yoktu. Ama bunun suçunu tamamıyla bu becerikli avukata yüklememek gerek. Annemle babamın ünlerini sarsacak şekilde saldırıya geçmesini istememiştim. Bundan başka rahibelik mesleğine ve içinde bulunduğum manastı-

ra dokunmamasını da tembih etmiştim. Ablalarımla, enişte lerimi de kötü göstermemesini istedim. Benim için daha önce bir protestoda bulunulmuştu. Bu protesto gerçekten resmi idi; ama başka bir manastırda yapılmıştı. O zamandan beri de bir daha ele alınmadı. İnsan savunmasını bu kadar dar sınırlar içine alırsa ve karşısında saldırılarına hiçbir sınır tanımayan, haklıyı da haksızı da ayaklar altına alan, bir şeyi aynı hayasızlıkla hem kabul hem inkar eden, suçlamalardan, insanı kuşku altına sokmaktan, dedikodudan, iftira etmekten yüzü kızarmayan düşmanları olursa, en önemli davaları kaybedebilir. Zaten alışkanlık ve bıkkınlık yüzünden en önemli davalarda bile hiçbir titizlik göstermeyen mahkemelerde böyle bir dava kaybolmaya mahkûmdur. Aynı zamanda bu çeşit bir isteği siyaset adamı hoş görmez. O dileğini geri alan bir rahibenin başarısı daha böyle pek çoklarına örnek olur da aynı yolu tutarlar diye, korkar, eğer bu hapishanelerden bir tanesinin kapısı, bir kızın önünde açılırsa, sonra böyle binlercesinin oradan kurtulup kaçmak için saldıracaklarını gizliden gizliye hissetmektedirler.

Bize almyazımızı değiştiremeyeceğimizi anlatarak, cesaretimizi kırarak, boyun eğdirmek istiyorlar. Ama iyi yönetilen bir Devlet'de bunun tam aksi olması gerektiğini düşünüyorum. Rahibeliğe girmek güç, ama çıkmak kolay olmalıdır. Böyle bir formalite eksikliğinin insana bir davayı kaybettirdiği başka halleri de söylemek gerek. Manastırlar, bir devletin varlığı için bu kadar gerekli midir? Keşişliği ve rahibeliği Hazreti İsa mı ortaya attı? Kilise bunlarsız olmaz mı hiç? İsa'nın bu kadar çılgın bakireye, insan türünün de bunca kurbana ne gereksinmesi var? Gelecek kuşakların içine yuvarlanıp mahvolacakları bu uçurumların ağızlarını daraltmak gerektiği hâlâ anlaşılmayacak mı? Buralarda göreneğe uyularak yapılan duaların topunun bir yoksula sadaka olarak verilen bir metelik

kadar değeri var mıdır? İnsanı toplum halinde yaşamak için yaratmış olan Tanrı böyle kapalı yaşamasına razı olur mu? Onu bu kadar değişken, narin yaratan Tanrı böyle aşırı dilekler ileri sürmesine izin verir mi? Bu istekler doğanın genel akışına o kadar aykırıdır ki ancak bozuk yaradılışlı insan buna uyabilir? Bu insanların yüreklerinde duygunun tohumu kurumuştur. Eğer bugünkü bilgilerimiz insanların dış yapıları kadar içlerini de öğrenmeye elverişli olsaydı, bu gibileri tanıyıp manastırlara doldurmak pek yerinde olurdu. Bir kadını manastır yaşamına veya mutsuzluğa atarken yapılan o kasvetli tören, insandan hayvansal işlevleri söküp atabilir mi? Tersine bu hayvansal eğilimler sessizlik içinde, baskı altında, aylakça ömür sürenlerde, birçok eğlence olanağına sahip olan dış dünyadakilerden bilmediği bir şiddetle uyanmaz mı?

Rezilce hayaletlerin saplantısıyla sürekli tedirgin kafalar başka nerede görülür? O derin can sıkıntısı, o soluk yüzler, o sıska bedenler, doğanın eriyip sönüşü başka nerede görülür? İniltilerle dinginliği bozulan geceler, nedeni bilinmeyen kederin ardından sürekli göz yaşlarıyla geçen gündüzler başka nerede görülür? Doğanın yasasına aykırı baskılar karşısında çılgına dönen, bütün engelleri yıkan, zincirlerinden boşanan hayvanca duygularla düzeni alt üst ederek baş kaldıranlar başka nerede görülebilir? Keder ve öfkenin tüm sosyal nitelikleri yok edişi başka nerede görülebilir? İnsanın, anasız, babasız, akrabasız, dostsuz oluşu başka nerede görülebilir? Kinin, nefretin, bunalımların böylesine yoğunlaştığı başka nerede görülebilir? Hırsların, sessizlik içinde için için kabarışı başka nerede görülebilir? Hiç sönmeyen kinler başka nerede görülebilir? Bunca zulüm ve gözaltı başka nerede görülebilir? Böylesine despotluk ve kölelik başka nerede görülebilir? Manouri, savunmamda bu manastırların tarihinin bilinmediğini söyleyerek şöyle diyordu: «Yoksulluğu

yeminle kabul etmek demek tembellik ve hırsızlık yolunu tutmaya yemin etmek demektir.. Bakire kalacağına yemin etmek ise Tanrı'ya, onun en bilgelikle kurulmuş, en önemli yasalarma durmadan karşı gelineceğine söz vermek demektir. Boyun eğeceğine yemin etmek, insanın özgürlüğünü bu elden bırakılmaz üstünlüğünü, inkar etmek demektir. Bütün bu dilekleri yerine getirirse insan suç işlemiş, getirmezse günahkar olmuş olur; manastır hayatı bir yobaza ya da iki yüzlü birine yakışır.»

Bir kız, anasından babasından bizim aramıza girmek için izin istemişti. Babası razı olduğunu, yalnız düşünmesi için üç yıllık bir süre verdiğini söyledi. Çok ateşli olan genç kıza bu koşul çok ağır gelmişti ama çaresiz boyun eğmek zorunda kaldı.

İçindeki istekten hiçbir şey eksilmediği halde bir gün babasına gitti ve üç yılın dolduğunu söyledi. «Pekala evladım, dedi. Kendinizi tanımanız için size üç yıl süre vermiştim. Şimdi umarım ki siz de bana karar verebilmem için üç yıl süre verirsiniz.» Bu koşul daha ağır göründü ve kız gözyaşları döktü. Ama babası dediğinden şaşmayan metin bir adamdı. Bu altı yılın sonunda kız manastıra girdi; rahibe oldu. Sade, sofu, bütün görevlerini yerine getiren bir rahibeydi bu. Ama günah çıkarttığı papazlar onun saflığını kötüye kullanarak, manastırın içinde olup bitenleri öğrendiler; manastırın başındakiler kuşkulandılar, kızı hapsettiler. Din ayinlerinden alıkonan kız çıldırdı. Sabahm ta ilk saatlerinden günün sonuna kadar elli kişinin eziyetlerine dayanabilir misiniz? Daha önce de annesine manastırdakilerin, ne pinti yaratıklar olduklarını gösteren bir tuzak kurmuşlardı. Kapalı tutulan kızın anasına, manastıra girip kızının hücresini görmek isteyişine olumlu yanıt vermişlerdi. Bunun üzerine kadm

piskoposluktan izin aldı, manastıra geldi, kızının hücresine koştu. Ama orada çıplak dört duvardan başka bir şey göremeyince şaşırıp kaldı. Odanın içinde ne varsa alıp götürmüşlerdi. Bu şefkatli ve duygulu ananın odayı bu halde bırakamayacağını biliyorlardı.

Gerçekten de kadın burayı yeniden döşedi; kızına giyecek getirdi. Ama bu merakının kendisine pek pahalıya mal olduğunu ve bir daha buraya ayak basmayacağını, yılda üç dört kez, daha gelirse öteki çocuklarına verecek bir şeyi kalmayacağını söylemekten de geri durmadı. Burası, iyi yaşama ve lüks uğruna ailelerin, kendilerinden bir parçayı, kalana daha iyi bir durum sağlamak için feda ettiği yerdir. Kimbilir benim annem gibi, bir günahın kefaretini başka bir günahla ödeyen kaç ana vardır!.

Bay Manouri, ötekinden biraz daha fazla etki yapan ikinci bir dilekçe yayınladı. Israrla ricalarda bulundular; bir kez daha annemle babamın miraslarından tamamıyla ve gönül rahatlığı içinde faydalanabilmeleri için bütün haklarımdan vazgeçtiğimi açıkladım. Öyle bir an olmuştu ki davam elverişli bir yola girer gibi göründü ve ben özgürlüğe kavuşacağımı umdum. Bu da acı bir hayal kırıklığından başka sonuç vermedi: Duruşmam yapıldı, davayı kaybettim. Daha ben öğrenmeden bütün manastır duymuştu bunu. Bir kaynaşma, bir sevinç aldı yürüdü.

Her yanım zangır zangır titriyordu; ne hücremde oturabiliyor ne dışarı çıkabiliyordum. Kendimi kollarının arasına atabileceğim bir tek dostum yoktu. Büyük bir dava hakkında hüküm verileceği günün sabahı ne kadar işkencelidir bilseniz! Dua etmek istiyordum, ama elimden gelmiyordu; diz çöktüm, bir duaya başlamak istedim, ama aklım, hakkımda hüküm verecek olan yargıçlara gitti. Bir bir gözümün önüne geliyordu hepsi. Avukatların

sesini duyar gibi oluyordum. Onlara seslendim. Kendi avukatımın sözünü kestim; davamı kötü savunuyordu. Yargıçların hiçbirini tanımıyordum ama, onları ayrı yüzler altında gözümün önüne getirmeye çalışıyordum. Bazıları anlayışlı, bazıları uğursuz suratlı, bazıları da kayıtsız görünüyorlardı: zihnim, bütün benliğim anlatılmaz bir sarsıntı içindeydi. Manastır derin bir sessizliğe gömülmüştü, hiçbir gürültü duyulmaz olmuştu. Rahibeler aralarında konuşmaz olmuşlardı artık. O gün koroda, sesleri bana her günkünden daha berrak gelmişti. Hiç olmazsa şarkı söyleyenlerinki. Kimisi de söylemiyordu. Ayinden çıktıktan sonra sessizce çekildiler. Bekleyişin onları da benim kadar kaygılandırdığına inanmıştım. Fakat öğleden sonra yine her tarafta bir kımıldanış, bir gürültü başladı. Kapıların açılıp kapandığı, rahibelerin gidip geldikleri, fısıldaştıkları duyuluyordu. Kulağımı kapının kilidine dayadım, ama bana öyle geliyordu ki, kapımın önünden geçerlerken susuyor, ayaklarının ucuna basarak yürüyorlardı. Davamı kaybettiğimi sezmiştim. Bundan bir an bile şüphe etmiyordum. Hiç kimseye bir şey söylemeden hücremin içinde dönüp dolaşmaya başladım. Boğuluyordum; yine de halimden kimseye yakınmıyordum. Kollarımı başımın üstünde kavuşturuyor; alnımı kah bir duvara, kah öteki duvara dayıyordum. Yatağıma uzanmak istiyordum ama kalbim öylesine çarpıyordu ki yapamıyordum. Kalbimin vuruşlarını duyuyordum, giysim kalkıp iniyordu. Gelip beni istediklerini söyledikleri zaman işte bu haldeydim. Aşağıya indim. Fakat ayaklarım geri geri gidiyordu. Beni çağıran rahibe o kadar keyifli görünüyordu ki, bundan da çok kötü bir haber alacağımı anlamıştım. İster istemez yürüdüm. Konuşma odasının kapısına gelir gelmez olduğum yerde durdum; duvarın köşesine yaslandım. Ayakta güç duruyordum. Ama yine de içeri girdim.

Kimse yoktu, bekledim. Beni çağırtan kimsenin benden önce görünmesine engel olmuşlardı. Gelenin avukatımın adamı olmasından kuşkulanmışlardı. Neler konuşacağımızı merak ediyorlardı herhalde. Bizi dinlemek için toplanmışlardı. Adam göründüğü zaman ben oturmuş bulunuyordum. Omuzuma düşen başımı parmaklıklara dayamıştım. İçeri giren adam:

- Beni M. Manouri gönderdi, dedi.

- Davamı kaybettiğimi bana bildirmek için mi?

- Ben bir şey bilmiyorum efendim; size şu mektubu gönderdi. Bana bu ödevi verdiği zaman kederli bir hali vardı. Onun salık verdiği gibi dört nala buraya geldim.

- Verin...

Mektubu uzattı. Yerimden kalkmadan ve adama bakmadan mektubu aldım. Dizimin üstüne koyarak, öylece durdum. Adam:

- Yanıt vermeyecek misiniz? diye sordu.

- Hayır, dedim; gidebilirsiniz.

Kalkıp gitti. Ben hep olduğum yerde ne yapacağıma karar veremeden oturuyordum.

Manastırda başrahibenin izni olmadan ne mektup alınabilir ne de yazılabilir. Giden ve gelen bütün mektupları önce ona verirler. Benim mektubumu da önce ona götürmek gerekiyordu.

Bu işi yapmak için kalktım yerimden. Başrahibenin odasına hiç ulaşamayacağım gibi geliyordu bana. Zindandan çıkıp, mahkûm olduğunu öğrenmeye giden bir çilekeş gibi bitkindim, ayağımı sürüyerek, yürüyordum. Böylece başrahibenin kapısının önüne kadar gelebildim. Rahibeler uzaktan beni seyrediyorlardı. Kederimi, düşkün-

lüğümü gözden kaçırmamak ister gibi bir halleri vardı. Kapıyı vurdum, açtılar. İçeride birkaç rahibe vardı. Bunların yalnız eteklerini görebiliyordum. Yukarıya kaldırmaya cesaret edemiyordum gözlerimi. Ellerim titreyerek mektubu uzattım. Aldı, okudu, geri verdi. Hücreme döndüm, kendimi yatağa attım! Mektubu kenara bıraktım, okuyamıyordum bir türlü. Yemeğe de gitmedim. Öğleden sonraki ibadete kadar öylece kımıldamadan yattım.

Üç buçuk çanı çaldı. Aşağıya inmem gerekiyordu. Birkaç rahibe, daha önce gelmişlerdi. Başrahibe koroya girilecek yerde duruyordu. Beni durdurdu, dışarıda diz çökmemi emretti. Bütün rahibeler içeri girmişlerdi, kapı kapandı. Ayinden sonra hepsi dışarı çıktı. Önümden geçen en son rahibenin ardından yürüdüm. O andan sonra ben de kendimi cezalandırmaya karar verdim. Kiliseye girmemi yasak etmişlerdi, ben de kendime yemekhane ve teneffüse inmeyi yasak ettim. İçinde bulunduğum durumu her yandan gözden geçiriyordum. Benim için tek çıkar yol yeteneklerime gereksinme duymalarından faydalanmak ve boyun eğmekti. Birkaç gün beni unutmuş gibi olmaları adeta hoşuma gitmişti. Bu arada beni görmeye gelenler oldu. Ama yalnız M. Manouri ile konuşmama izin verdiler.

Ben de onu, tıpkı adamının beni bulduğu gibi başı kollarının üstüne, kolları da parmaklığa dayalı buldum. Kendisini tanıdım, ama bir şey söylemedim. Yüzüme bakmaya ve konuşmaya cesaret edemiyordu.

Yerinden kalkmadan, «size yazmıştım; mektubumu okunuz mu?»

- Aldım, ama okumadım.

- O halde bilmiyorsunuz.

- Hayır efendim. Bilmediğim bir şey yok; başıma gelenleri önceden kestirmiştim ve kaderime boyun eğiyorum.

- Size nasıl davranıyorlar?

- Henüz beni düşünmüyorlar. Ama geçmiş, geleceğin nasıl olacağını anlatıyor bana. Bir tek tesellim var; o da şu: artık beni, ayakta tutacak hiçbir umudum kalmadığı için, eskisi gibi acıya katlanabileceğimi sanmıyorum. Öleceğim. İşlediğim kabahat, din bakımından bağışlanır kabahatlardan değil. Tanrı'dan, beni ellerine bıraktıklarının kalplerini yumuşatmasını dilemiyorum. Fakat ona, bana çileye katlanma gücü vermesi, umutsuzluktan kurtarması ve bir an önce yanına çağırması için yalvarıyorum.

- Sizin için, dedi ağlayarak, gerçek kız kardeşimmişsiniz gibi elimden geleni yaptım.

Çok duygulu bir adamdı.

- Eğer size yararlı birşeyler yapabilirsem, emrinizdeyim. Başkanı göreceğim. Hatırımı sayar. Piskoposu da görmek istiyorum.

- Hiç kimseye gitmeyin efendim. Her şey bitti artık.

- Hiç olmazsa başka manastıra gönderilmenize çalışsak...

- Birçok engel var buna.

- Ne gibi engeller?

- Yeniden izin alma güçlüğü, sonra buraya bıraktığım ödeneği geri almak, yahut yeni ödenek sağlamak. Hem sonra başka bir manastırda ne göreceğim sanki?

Yine duygularım olduğu gibi kalacak, yine karşıma acımasız başrahibeler, buradakinden daha iyi olmayan ra-

hibeler, yine aynı görevler, zahmetler çıkacak değil mi? Ömrümün burada sona ermesi daha iyi. Bu iş burada çok daha çabuk olur.

- Fakat, birçok namuslu insanlar size ilgi gösteriyor. İçlerinde çok zengin olanlar da var bunların. Buradan bir şey götürmezseniz sizi tutamazlar.

- Ben de öyle sanıyorum.

- Çıkan veya ölen bir rahibe geride kalanların daha iyi yaşamalarına neden olur.

- Ama bu namuslu insanlar, bu zengin adamlar düşünmezler artık beni; bana gereken parayı istemek için kendilerine başvurursanız sizi soğuk karşılayacaklardır. Dış dünyadaki adamların rahibe olmak istemeyen bir kızı manastırdan kurtarmasının, rahibe olmak için yaratılmış birini dindarların manastıra sokmalarmdan daha kolay olacağını nasıl düşünebiliyorsunuz? Bunlara kolayca çeyiz verirler mi? Eh! Bayım görüyorsunuz ki, davamı kaybettiğim günden beri herkes benden elini çekti, kimseyi görmüyorum artık.

- Bu işi bana bırakın. Beni çok mutlu etmiş olursunuz.

- Bir şey istediğim yok benim. Hiç umudum da yok. Son desteğim de yıkıldı artık. Biricik isteğim şimdi, ayrılmak umudunu kaybettiğim rahibelik için gerekli nitelikleri Tanrı'nın bana kazandırması. Ama olacak bir şey değil... Bu giysi derime, kemiklerime sarılmış gibi sıkıyor beni. Oh! ne kötü alın yazım varmış benim! Ölünceye dek rahibe kalmak, hem de hep kötü bir rahibe olduğumu hissederek! Bütün hayatımı, zindanımın demir parmaklıklarına başımı vurarak geçirmek!...

Bunları söylerken haykırmaktan kendimi alamadım,

boğmak istiyordum bu haykırışımı, ama elimden gelmiyordu. Monsieur Manouri şaşırarak:

- Size bir şey sorabilir miyim? dedi.

- Sorun efendim.

- Bu kadar şiddetli bir acının gizli bir nedeni yok mu acaba?

- Hayır efendim. İnsanlardan uzak yaşamaktan nefret ediyorum. Nefret ettiğim yerde yaşadığımı hissediyorum ve her zaman nefret edeceğim. Manastıra kapanmış bir kızın her gününü dolduran düşkünlüklere katlanamayacağım. Bunlar benim anlamsız bulduğum birtakım çocukça şeyler. Elimden gelse katlanırım. Belki yüz kere buraları benimsemeye zorladım kendimi.

Arkadaşlarımın o mutlu budalalıklarına imreniyor ve bana da böyle bir mutluluğu bağışlaması için yalvarıyorum Tanrı'ya. Ama bir türlü böyle olmak elimden gelmiyor. Her işimi kötü yapıyorum. Her şeyi yanlış söylüyorum. Rahibeliğe yaramadığım her halimden belli oluyor. Bu da kimsenin gözünden kaçmıyor elbet. Manastır yaşamını aşağılıyorum her an. Beceriksizliğime, kibirlilik diyorlar. Rahibeliğe yeteneksizliğim her hareketimde sırıtıyor. Bunun için beni ellerinden geldiği kadar küçültmeye çalışıyorlar. Günlerimi gözlerimle duvarların yüksekliğini ölçerek geçiriyorum.

Bay Manouri:

- Bu duvarları yıkmak elimden gelmedi ama, başka bir şey yapabilirim, dedi.

- Hiç zahmet etmeyin efendim.

- Manastırı değiştirmek gerek. Bunun için uğraşacağım. Sizi yine görmeye gelirim. Umarım ki göstermemez-

lik etmezler. Size sık sık haber göndereceğim. Şuna inanın ki, istediğiniz anda sizi buradan başka manastıra göndertebilirim. Size karşı çok sert davranırlarsa bana bildirin.

Bay Manouri gittiği zaman vakit epey gecikmişti. Hücreme döndüm. Biraz sonra da akşam çanı çalındı. Kiliseye ilk gelenlerdendim. İçeriye giren rahibelere yol verdim. Kendi kendime de kapıda durmam gerektiğini söyledim. Zaten başrahibe de kapıyı yüzüme çarpmıştı. Akşam yemekhaneye girerken bana oturacağım yeri gösterdi. Su ile ekmekten başka bir şey vermediler. Gözyaşlarımla ıslanan bu ekmekten iki lokma yedim. Ertesi gün hakkımda karar vermek için bütün manastırdakileri topladılar. Beni dinlenceye çıkmamaya, duaları bir ay koro kapısında dinlemeye, üç gün üst üste kabahatlerimi sayıp dökmeye, rahibeliğe giriş dileklerimi tazelemeye, kıldan gömlek giyme, gün aşırı oruç tutma, her cuma günü akşam ayininden sonra kendimi kırbaçlama cezasına çarptırdılar. Bu karar okunduğu sırada ben, yüzüm tülle örtülü yere diz çökmüş oturuyordum.

Başrahibe, hemen ertesi sabah hücreme geldi. Yanındaki rahibenin elinde kıldan bir gömlek, zindana kapatıldığım zaman giydirdikleri kaba giysi vardı. Bunun ne demek olduğunu anlamıştım. Soyundum. Daha doğrusu tülümü çekip koparark beni soydular. Verdikleri giysiyi geçirdim sırtıma. Yalınayak, başı kabak kalmıştım. Uzun saçlarım omuzlarıma dökülüyordu. Giysi olarak sırtımda bu kıl gömlek, üstünde çok sert başka bir gömlekle boğazımdan topuklarıma kadar inen bu entariden başka bir şey yoktu. İşte bütün gün bu kıyafetle dolaşıyor, bütün işlerimi bu kıyafetle yapıyordum.

Gece hücreme girdiğim zaman, ilahiler söyleyerek

yaklaştıklarını duydum. İçeri girdiler. Onları karşıladım. Boynuma bir ip geçirdiler. Bir elime bir meşale, ötekine de bir kırbaç tutuşturdular. Bir rahibe ipin bir ucundan tuttu ve beni iki sıra olup karşılıklı dizilmiş duran rahibelerin arasından çekerek yürütmeye başladı. Bu alay böylece Sainte-Marie'ye ayrılmış olan küçük bir dua odasının önüne kadar ilerledi, arada Tanrı'dan ve manastırdakilerden, çıkardığım rezalet için affedilmemi istediler. Buraya gelirken hafif sesle ilahiler söylemişlerdi. Dönerken sustular. Boynumdaki ipi çeken rahibe tekrarlamam gereken şeyleri yavaşça kulağıma söylüyor, ben de tekrar ediyordum. Bunlardan sonra ipi boynumdan çıkardılar. Beni yarı belime kadar soydular; omuzlarıma dağılmış saçlarımı yakaladılar. Sol elimle tuttuğum kırbacı sağ elime verdiler, sonra Miserere'yi söylemeye başladılar. Benden ne beklediklerini anlamıştım. İstediklerini yaptım. Miserere sona erince Başrahibe bana kısa bir vaazda bulundu. Işıkları söndürdüler, rahibeler çekildi giyindim.

Hücreme geldiğim zaman tabanlarımın fena halde sızladığını duyuyordum. Kötülük olsun diye yerlere serptikleri cam kırıkları ayaklarımın altını parçalamış, kan içinde bırakmıştı.

İki gün üst üste böyle kabahatlerimin bağışlanmasını diledim. Yalnız son gün Miserere'ye bir de *Mezamir*(*) eklemişlerdi. Dördüncü gün sırtıma rahibe elbisesi giydirildi. Bu iş dışarıdan gelen çağrılılar önünde büyük bir törenle yapılmıştı.

Beşinci gün dileklerimi tazeledim. Bir ay kadar zamanda da cezamın geri kalan bölümünü tamamladım ve bundan sonra hemen hemen manastırın genel yaşantısına karıştım. Koroda ve yemekhanede yeniden yerimi aldım ve nöbetim geldikçe manastırla ilgili işleri yapmaya başladım. Fakat gözlerimi benim sorumla ilgilenen o

(*) Davud Peygamberin İlahisi (Çev.).

genç arkadaşıma çevirdiğim zaman o kadar hayret içinde kaldım ki! Adeta benim kadar değişmiş göründü bana. İnsanı korkutacak kadar zayıflamıştı. Yüzü ölü benzi gibi sararmıştı. Dudakları bembeyaz olmuştu ve gözleri sönmüş gibiydi. Ona yavaşça:

«- Ursule, neniz var böyle?». «Nem mi var?» diye yanıt verdi. «Ben sizi bu kadar seveyim de, bana bunu sorun ha! İşkenceniz biraz daha sona ermeseydi ölecektim.»

Herkesin önünde kabahatlerimden ötürü bağışlanmamı istediğim son iki gün ayaklarım parça parça olmadıysa, bu, onun gizlice yerleri süpürerek, cam kırıklarını sağa sola atmış olmasındandı. Yalnız su ile ekmek verdikleri oruç günlerimde, yemeğinin bir bölümünü bir beze sararak hücremden içeri atıyordu. Beni boynumdaki ipten çekip yürütecek rahibeyi bulmak için kura çekmişlerdi ve ona rastlamıştı. Ama o, büyük bir cesaret göstererek gidip başrahibeye böyle alçakça ve zalimce bir işi yapmaktansa ölümü göze alacağını söylemişti. Bereket versin ki bu genç kız, hatırlı bir ailedendi; dolgun bir maaşı vardı ve bunu başrahibenin emrine bırakıyordu. Bir parça kahve ile şeker vererek kendi yerine bu işi yapacak başka bir rahibe bulmuştu. Bu aşağılık yaratığın Tanrı'nın gazabına uğradığını düşünmeye cesaret edemiyorum; delirdi, bir yere kapadılar; ama başrahibe hâlâ yaşıyor, sıhhati de yerinde yönetimini ve zulümlerini sürdürüyor.

Sağlığımın bu kadar ağır ve bu kadar uzun eziyetlere karşı koyabilmesi olanaksızdı. Hastalandım. İşte o zaman Soeur Ursule bütün dostluğunu gösterdi. Yaşamımı ona borçluyum. Yalnız bana yardım etmediğini de söylüyordu. Bununla birlikte hastahanede hizmet ettiği günlerde bana yapmadığı yardım yoktu. Öteki günlerde de yine onun ilgisi ve bana bakan rahibelere verdiği küçük hediyelerin etkisiyle yüzüstü bırakılmıyordum. Geceleri beni

beklemek isteğinde bulunmuştu. Ama başrahibe bunu reddetmişti. Bunun için bahane olarak kendisinin bu işe dayanamayacak kadar zayıf vücutlu olduğunu ileri sürmüştü. Bu onu çok dertlendirdi.

Onun böylesine üstüme titreyişi; hastalığımın ilerlemesini önleyememişti. Artık son dualar okundu. Bundan bir süre önce bütün manastırdakileri toplu halde görmek istediğimi söylemiştim, kabul ettiler. Rahibeler yatağımın etrafını aldılar. Başrahibe de ortalarında idi. Genç dostum, baş ucumda duruyor ve bir elimi tutuyordu. Bu elim onun gözlerinden inen yaşlarla ıslanmıştı. Bir şeyler söyleyeceğimi kestirip arkaya iki yastık dayayarak yatağımın içinde oturttular. O zaman, başrahibeden beni kutsamasını ve işlediğim kabahatlerimi unutmasını rica ettim. Bütün öteki arkadaşlarımdan çıkardığım rezaletten ötürü beni bağışlamalarını istedim. Yanıma bir sürü ıvır zıvır şey getirttim. Bunlar ya özel işlerimde kullandığım şeylerdi. Ya da odamı süsleyen şeylerdi. Başrahibeden izin aldıktan sonra, beni zindana attıkları zaman ona yamaklık eden rahibelere bunları verdim. Herkesin önünde, günahlarımın bağışlanmasını istediğim günlerde boynumdaki ipi tutan rahibeyi yanıma çağırdım ve kendisine tesbihimle haçımı hediye ederek onu kucakladım ve şunları söyledim:

«Aziz soeur, dualarınızda beni unutmayın ve inanın ki Tanrı katına çıktığım zaman sizi anımsayacağım.»

Neden Tanrı o zaman beni almadı yanına? Hiç tasasız ona gidecektim. Bu öyle bir mutluluk olacaktı ki.. Ama kim hayatında böyle bir anı iki defa elde edebileceğine emin olabilir? Kimbilir, son demlerimi yaşarken ne halde olacağım? Ama bir kere daha bunu yaşayacakmışım Tanrı'dan bana çektiklerimi yeniden tattırmasını, son demimde beni huzura kavuşturmasını diliyorum.

Gözlerimin önünde gökleri açılmış görüyordum. Şüphesiz ki bu böyleydi. Böyle zamanlarda insanın vicdanı yanılmaz. Artık sonsuz mutluluğa ereceğimi duyuyordum içimden.

Son dünya ödevi de yerine getirildi. Bundan sonra bütün benliğim derin bir uyuşukluğa gömüldü. O gece benden umudu kesmişlerdi. Gelip zaman zaman nabzımı yokladılar. Yüzümde bir elin dolaştığını duyuyor, ta uzaklardan işitir gibi olduğum şu sözler kulağıma çalınıyordu:

«Nabız yükseliyor.. burnu soğuk, yarına çıkmaz.. haçla tesbih size kalacak.» Sonra öfkeli, kızgın bir sesin: «Çekilin yanından, bırakın rahatça ölsün.. Ettiğiniz işkenceler yetmedi mi?» dediğini duydum.

Bu krizi atlatıp da gözlerimi açtığım zaman kendimi, sevdiğim arkadaşımın kolları arasında bulmak benim için pek tatlı olmuştu. Yanımdan hiç ayrılmamış, bütün gece bana bakmış, durmadan can çekişenlerin duasını okumuştu. Dudaklarıma haçı değdirmiş, sonra da kendi dudaklarına götürmüştü. Gözlerimi iri iri açıp, derin derin içimi çektiğimi görünce son nefesimi veriyorum sanıp haykırmaya başladı. Beni ne kadar sevdiğini söyleyerek:

- Tanrım ikimize de acı; ruhunu huzura kabul et.. Sevgili arkadaşım; Tanrı'nın katına çıktığınız zaman Soeur Ursule'ü unutmayınız.

Yaşlı ve kederli gözlerimle ona bakıp elini sıktım.

İşte B. Bouvard tam bu sırada gelmişti. Bu adam manastırın hekimidir. Usta bir doktordur, derler ama despot, kendini beğenmiş bir adam. Kabaca arkadaşımı yanımdan uzaklaştırdı. Nabzımı ve derimi yokladı. Yanında da Başrahibe ile gözdeleri vardı. Olup bitenleri tek heceli sorularla sordu:

- Kefeni yırtmış! dedi.

Bu haberin, Başrahibenin pek hoşuna gitmediğini sezmiş gibi yüzüne bakarak: «Evet madam, kefeni yırtmış.. Deri iyi, ateş düşmüş, gözlerine fer gelmeye başlıyor...»

Bu sözcüklerin her biri duyuldukça arkadaşımın yüzü sevinçle aydınlanıyordu. Ama Başrahibe ile yardakçılarının yüzlerinde ise, şaşkınlıkla karışık bir keder okunuyordu.

Doktora:

- Yaşamak istemiyorum efendim, dedim.

Monsieur Bouvard:

- Derdine yan öyleyse! diyerek oradakilere sağlığımla ilgili bazı emirler verip gitti. Dediklerine göre baygınlık geçirdiğim sırada birkaç kez:

«Aziz annem, kavuşuyorum size! Her şeyi anlatacağım» demişim. Besbelli eski Başrahibemi anmışımdır. Hiç şüphem yok buna. Onun resmini kimseye vermemiş, mezara beraber götürmek istemiştim.

M. Bouvard'ın tanımı doğru çıktı. Bol bol terlediğim için ateşim düşmüştü. Artık iyi olacağımdan kimsenin şüphesi kalmamıştı. Gerçekten de iyi oldum. Ama iyileşme dönemi uzun sürdü. Bu manastırda bir insanın başına gelebilecek bütün sıkıntılara katlanmam alnıma yazılmış. Hastalığım sırasında da kötülük yapmaktan geri kalmadılar. Soeur Ursule hemen hiç yanımdan ayrılmamıştı. Benim kuvvetim yerine geldikçe o gücünü yitiriyordu. Sindirim bozukluğuna uğramıştı. Her yemekten sonra baygınlık geçiriyor, bu hal bir çeyrek kadar sürüyordu. O zaman yarı ölü bir hal alıyor, gözlerinin feri kaçıyor, alnını kaplayan soğuk ter, damla damla yanaklarından süzülüyordu. Kolları da cansız, iki yanından sarkardı. Giysisini biraz gevşetip açmaktan başka bir şey yaptıkları yoktu.

Ama her zaman beni yanında görüyordu. Kendine gelir gelmez, gözlerini açmadan, elini çevresinde dolaştırırdı. Ne aradığı belliydi. Çünkü başka bir rahibe elini tutmak isterse hemen çekerdi. O zaman rahibeler:

«Soeur Suzanne, sizi istiyor, sokulun yanına» derlerdi. Bunun üzerine dizlerime sarılır elimi alnına yaslar ve baygınlığı geçirinceye kadar böylece kalırdım. Bu hal sona erince:

- Eh, görüyorsunuz ya Soeur Suzanne, ben sizden önce gidiyorum. Siz kalıyorsunuz. Annemizi daha önce göreceğim ben.. Ona sizden söz edeceğim. Söylediklerimi göz yaşlarıyla dinleyecek. Acı göz yaşları gibi tatlı olanları da vardır. Eğer öteki dünyada da sevmek diye bir şey varsa ağlamak neden olmasın?

Bunları söylerken başını boynuma dayayarak, bol bol gözyaşı dökerek: «Elveda, Soeur Suzanne, elveda dostum; ben gittikten sonra acılarınızı kim paylaşacak? Ah aziz dostum ne kadar üzülüyorum sizin için bilseniz.. gidiyorum.. mutlu olsaydınız öldüğüme öyle yanardım ki...»

Hali beni korkutmuştu. Başrahibeye söyledim. Onu hastahaneye kaldırmalarını, ayinlerde bulunmamasına, ağır işlerde çalışmamasına izin verilmesini sağlamak istemiştim. Bir doktor çağırmalarını söylemeyi de unutmadım. Ama hastalığının önemli olmadığını, kendi kendine iyileşeceğini söylediler. Zaten sevgili Ursule de ödevlerini yerine getirmekten ve manastırdakilerin yaşamına katılmaktan başka bir şey istemiyordu. Bir sabah duada hazır bulunduktan sonra bir daha ortalıkta görünmemişti. Daha fenalaştığını düşünerek, kiliseden çıkar çıkmaz, hücresine koştum. Yatağına giysisiyle boylu boyunca uzanmıştı, bana:

- Siz misiniz, sevgili dostum, dedi. Gecikmeyeceğinizi biliyordum zaten. Dört gözle sizi bekliyordum. Dinle-

yin beni, bu seferki baygınlığım o kadar derindi ve o kadar uzun sürdü ki sizi bir daha hiç göremeyecekmişim gibi geldi bana. Alın, bu dua odamın anahtarı. Oradaki dolabı açar alt gözü ikiye bölen tahtayı kaldırırsınız. Bu tahtanın arkasında bir kâğıt paketi bulacaksınız. Bunları sakladığım için başıma gelecek tehlike ne kadar büyük olursa olsun bu kâğıtlardan ayrılmak istemedim. Göz yaşlarımla okunmaz oldu. Ben öldükten sonra bunları yakarsınız.»

O kadar zayıf, o kadar bitkindi ki, iki sözcüğü üst üste söyleyemiyordu. Hemen her hecede duruyor, sonra yine işitilmez bir sesle bir şeyler mırıldanıyordu. Sesi o kadar zayıftı ki kulağımı ağzına yapıştırdığım halde güçlükle duyabiliyordum. Anahtarı aldım. Parmağımla dua odasını gösterdim; başıyla «evet» dedi. Onu kaybedeceğimi hissediyordum. Hastalığının, benim hastalığımın devamı olduğunu, ya da bana bakmak için didinmesi yüzünden hastalandığını düşünerek sarsıla sarsıla ağlamaya başladım. Çok kederlenmiştim. Alnını, yanaklarını, gözlerini, ellerini öptüm; kendisinden beni bağışlamasını diledim. Dalgındı, söylediklerimi işitmiyor gibiydi. Yalnız bir eliyle yüzümü okşuyordu. Beni görmüyordu herhalde. Dışarı çıktığımı sanmış olacaktı ki:

- Soeur Suzanne, diye seslendi.

- Buradayım..

- Saat kaç?

- On bir buçuk.

- On bir buçuk ha! Gidip yemeğinizi yiyin. Gidin, hemen gelirsiniz.

Yemek çanı çaldı. Ondan ayrılmak gerekiyordu. Kapıya geldiğim zaman yeniden beni çağırdı. Döndüm, yanaklarını uzatmak için epey uğraştı. Öptüm, elimi tuttu,

sıktı. Benden ayrılmak istemediği, ayrılamadığı anlaşılıyordu. Elimi bırakarak:

- Ama Tanrı böyle istiyor, gitmem gerek. Soeur Suzanne. Haçı bana veriniz. Haçı ellerinin arasına bırakıp dışarı çıktım.

Yemekhaneye girdiğim zaman herkes sofradan kalkmak üzereydi. Başrahibenin yanına gittim. Bütün rahibelerin yanında Soeur Ursule'ün durumunun kötü olduğunu, gidip bunu gözleriyle görmesini söyledim.

- Eh, peki, gidip görelim; dedi.

Yanına bir iki rahibeyi alarak yukarı çıktı. Ben de arkalarından gidiyorum. Soeur Ursule'ün hücresine girdik. Zavallı artık bu dünyaya gözlerini yummuştu. Giysisiyle yatağa serilmişti, başı yana sarkıyordu. Ağzı yarı açık, gözleri kapalıydı ve ellerinin arasında da haç vardı.

Başrahibe soğuk bir bakışla süzdükten sonra:

- Ölmüş, dedi. Kim, sonunun bu kadar çabuk geleceğini düşünebilirdi. Çok iyi bir kızdı... Onun için çanlar çalınsın!.

Başucunda bir ben kaldım. Duyduğum kederi size anlatamam. Ama bir yandan da onun sonuna imreniyordum. Yatağa yaklaştım. Göz yaşlarım üstüne dökülüyordu. Öptüm, öptüm, tekrar tekrar öptüm. Yatak örtüsünü yüzüne çektik. Çizgileri bozulmaya başlamıştı. Sonra son isteğini yerine getirmem gerektiğini anımsadım. Bu işi yarıda bırakmamak için herkesin kiliseye gitmesini bekledim. Dua odasını açtım. Dolabın gözündeki kilidi kırdım ve altından çıkan büyükçe bir kâğıt tomarını aldım. Hemen o akşam yaktım. Bu genç kızın daima kederli bir hali vardı. Güldüğünü hiç anımsamıyorum. Yalnız hastalığı sırasında bir kez gülmüştü.

İşte böylece manastırda ve bütün dünyada tek başı-

ma kalmıştım. Artık benimle ilgilenecek kimse yoktu. Avukat Manouri'den bir haber alamıyordum. Ya karşılaştığı güçlükler onu bu işten vazgeçirdi, ya da eğlencelere, işe güce dalarak bana ettiği yardım vaadlerini unuttu diye düşünüyordum. Ama, bunun için ona gücenmiş değildim.

Ben her şeyi hoş gören bir insanım. Haksızlık ve nankörlükten insanlık dışı davranışlardan başka her şeyi bağışlayabilirim. İşte bunun için, Avukat Manouri'yi de, görüldüğü sırada o kadar yakın ilgi göstermiş olan bazı kibar adamları da, hatta M. le Marquis sizi de, evet sizi de hoş görüyle karşılıyorum.

Bir gün yüksek rütbeli papazlar manastıra geldiler. Bütün hücreleri dolaştılar. Manastırdaki din ve dünya işleri üzerine, her biri görev konusundaki anlayışına göre düzensizliği ya biraz azalttı, ya da büsbütün artırdı. Şu namuslu ve asık suratlı M. Hébert'i o iki yufka yürekli çömezin arasında gördüm yine. Beni ilk gördükleri zamanki acıklı halimi anımsamış olacaklar ki, benimle karşılaşır karşılaşmaz gözleri yaşardı.

Yüzlerinden hem acıma hem de sevinç okunuyordu. Bay Hébert oturdu. Beni de tam karşısına oturttu. İki arkadaşı iskemlesinin arkasında ayakta duruyorlardı. Gözlerini bana dikmişlerdi. M. Hébert:

- Eh.. söyleyin bakalım, Suzanne, size karşı nasıl davranıyorlar şimdi? diye sordu.

- Unuttular beni, efendim, dedim.

- Daha iyi ya.

- Benim de bütün istediğim buydu zaten. Yalnız büyük bir dileğim var sizden, Başrahibemizi buraya çağırtmanızı dileyeceğim.

- Niçin?

- Size, kendisinden bir yakınma olursa, bunu benden bilecektir de ondan.

- Anlıyorum; ama onun için ne biliyorsanız söyleyin bana.

- Monsieur, yalvarırım size onu çağırtın buraya, sorduklarınızı ve benim yanıtlarımı duysun.

- Hele söyleyin bakalım.

- Monsieur, mahvedeceksiniz beni.

- Hayır, korkmayın, bugünden başlayarak, artık onun yönetiminde değilsiniz. Hafta sonundan önce Arpajon yakınındaki Sainte-Eutrope manastırına gönderileceksiniz. Candan bir dostunuz var sizin.

- Candan bir dostum mu dediniz? Böyle bir kimseyi tanımıyorum efendim.

- Avukatınız...

- M. Manouri mi?

- Ta kendisi!

- Beni çoktan unuttuğunu sanıyordum.

- Kız kardeşlerinizle görüşmüş. Başpiskoposu, Başkanı görmüş, sofuluğu ile tanınmış kimselerin hepsine başvurmuş ve böylece adını söylediğim manastır için size bir ödenek sağlamış. Yani burada pek kısa bir süre kalacaksınız. Bunun için de bir şeyden korkmadan, manastırda gördüğünüz yolsuzluklar varsa bunları bana anlatabilirsiniz. Bunu size kutsal görevim adına emrediyorum.

- Hiçbir yolsuzluk bilmiyorum.

- Eh, söyleyin öyleyse, davanızı kaybettikten sonra size bazı şeyler yapmadılar mı?

- Dileklerimi geri almakla bir suç işlediğimi sanıyor-

lardı. Bunun için Tanrı'dan bağışlama dileğinde bulunmamı istediler.

- İşte ben de bu «bağışlanmanın» ne gibi koşullar altında geçtiğini öğrenmek istiyorum...

Bu sözleri söylerken başını sallıyor, kaşlarını çatıyordu. Başrahibeye bana vurduğu kırbaçların birazını tattırmanın elimde olduğunu anlamıştım. Ama böyle bir şeye niyetim yoktu.

Başpapaz benden bir şey öğrenemeyeceğini anlayınca Arpajon'daki Sainte-Eutrope, manastırına gönderileceğimi bana söylediğini gizli tutmamı tembihleyerek odadan çıktı.

Babacan M. Hébert yalnız başına koridorda yürürken, iki arkadaşı geri dönerek beni şefkatli bir gülümseyişle selamladılar. Onların kim olduklarını bilmiyorum ama, Tanrı bu yumuşak ve iyi yürekli insanları bozmasın. Böylelerine bu meslekte pek az rastlanır. Ama insanların zayıflıklarını bilen Tanrı'nın rahmetine aracı olan bu adamlara da yakışan budur.

Şimdi M. Hébert bazı rahibeleri sorguya çekiyor, ya da gönüllerini alıyordur diye düşündüğüm sırada hücreme girdi, bana:

- M. Manouri'yi nereden tanıyorsunuz, diye sordu.

- Davam dolayısıyla.

- Kim tuttu size bu avukatı?

- Başkanın hanımı.

- İşiniz süresince onu birkaç kez görmüşsünüzdür herhalde.

- Hayır efendim. Çok az gördüm. M. Manouri'yi.

- Ona nasıl bir haber gönderdiniz?

- Bazı dilekçeler yazmıştım, bunları kendisine gönderdim.

- Bunların bir kopyası var mı elinizde?

- Hayır efendim.

- Ona kim verdi bunları?

- Başkanm hanımı.

- Peki siz onu nereden tanıyorsunuz?

- Yakını olan Soeur Ursule tanıtmıştı.

- Davanızı kaybettiğiniz zamandan beri hiç M. Manouri'yi gördünüz mü?

- Bir kez.

- Az. Size mektup göndermedi mi hiç?..

- Hayır efendim.

- Siz kendisine yazmadınız mı?

- Hayır efendim.

- Şüphesiz sizin için neler yaptığını anlatacaktır. Onu konuşma odasında görmemenizi emrediyorum. Eğer doğrudan doğruya veya bir aracı size mektup gönderirse açmadan bana vereceksiniz; anladınız mı, açmadan?

- Peki efendim, emrinizi yerine getireceğim.

M. Hébert'in güvensizliği beni ve koruyucumu gözetmek amacıyla da olsa, kırılmıştım.

M. Manouri o akşam Longchamp'a geldi. Başpapaza verdiğim sözü tuttum; onunla konuşmadım. Ertesi gün adamıyla mektup gönderdi. Açmadan M. Hébert'e yolladım: O gün salı olmalıydı. Başpapazın vaadinin ve

M. Manouri'nin girişiminin sonucunu sabırsızlıkla bekliyordum. Çarşamba, perşembe, cuma geçti. Hiçbir haber yok. Öyle uzun geliyordu ki günler... Her şeyi alt üst eden bir engel çıkar diye ödüm kopuyordu. Gerçekte özgürlüğüme kavuşacak değildim; hapishane değiştiriyordum. Bu da bir kazançtı. Mutlu bir olay, daha mutlu bir başka olayın umudunu yeşertir içimizde. Şu atalar sözü her halde bunun için söylenmiş olacak: «Bir mutluluk başka bir mutluluğu getirir..»

Ayrıldığım arkadaşların nasıl insanlar olduğunu anlatmıştım. Yeniden tanıyacağım kızlarla bir arada yaşamaktan bir şey kaybetmeyeceğimi de biliyordum. Bunlar eskilerden herhalde daha iyi veya daha kötü değillerdir.

Cumartesi sabahı, saat dokuz sularında manastırda büyük bir kaynaşma oldu. Bu kızların akıllarını havalandırmak için ufacık bir olay yeter de artar bile. Gidip gelmeler, fısıldaşmalar almış yürümüştü. Durmadan yatakhane kapıları açılıp kapanıyordu. Şimdiye kadar olup bitenlerden bunun, manastırda bir devrim belirtisi sayılabileceğini anlayabilirsiniz. Hücremde yalnızdım. Yüreğim çarpıyordu. Kapıya kulak veriyor, pencereden dışarı bakıyordum. Yerimde duramıyordum bir türlü. Sevinçten bütün vücudum titrerken kendi kendime:

- Beni arıyorlar, birazdan buradan gideceğim... diyordum.

Yanılmamıştım da.

Karşıma tanımadığım iki kişi dikildi. Bu gelenler bir rahibe ile, Arpajon manastırının dışarı işlerine bakan kadındı. Kısaca niçin geldiklerini anlattılar. Elim ayağım birbirine dolaşarak dağarcığımı topladım. Karmakarışık dışarı işlerine bakan rahibenin önlüğüne doldurdum. Kadın bunları paket yaptı. Başrahibeye görünmek aklıma

bile gelmemişti. Soeur Ursule de yoktu artık. Bunun için kendimi kimseden ayrılmış hissetmiyordum. Aşağıya indim. Götürdüğüm şeylere baktıktan sonra kapıyı açtılar. Bir arabayla bindik, yola koyulduk.

Başrahip, iki genç yardımcısı, başkanın karısı ve Bay Manouri, Başrahibenin odasında toplanmışlar ve gittiğimi orada öğrenmişlerdi. Yolda, rahibe yeni manastırı bana anlatmaya başlamıştı. Hizmetçi kadın da, öteki methettikçe her cümlenin ardından şu nakaratı tekrarlayıp duruyordu. «Çok doğru...» Beni alıp getirmek işini kendisine verdikleri için pek memnun görünüyor ve benimle dost olmak istediğini söylüyordu. Bunun için de bazı sırları çıtlatıp nasıl hareket etmem gerekeceği yolunda öğütlerde bulunuyordu. Kendisi böyle hareket ediyor olmalıydı. Ama bana uygun değildi bunlar. Arpajon manastırını gördünüz mü bilmem? Dört köşe bir yapı. Bir taraftan caddeye bakıyor, öteki cephesinden de kırlar ve bahçeler görünüyor. Birinci cephenin her penceresinde bir ya da üç rahibe vardı. Yalnız bu hal bana, yanımdaki rahibe ile arkadaşının anlattığından daha iyi, bu manastırın düzeni hakkında bir fikir vermeye yetmişti. Bizi getiren arabayı biliyorlardı her halde; çünkü gözaçıp kapayıncaya kadar bütün bu örtülü başlar pencerelerden kayboluverdi. Daha sonra yeni hapishanemin kapısına varmıştım. Başrahibe beni karşıladı. Kollarını açarak kucakladı, elimden tutarak toplantı salonuna götürdü. Burada da birkaç rahibe önüme düştüler; ötekiler de koştular.

Bu Başrahibenin adı Madame... idi. Daha başka şeylere geçmeden size onu anlatmak için duyduğum isteği yenemeyeceğim. Ufak tefek bir kadındı bu. Ama çevik ve hareketleri canlıydı. Başı omuzlarının üstüne bir türlü oturamıyor gibi bir hali vardı. Giysisinin bir tarafı kesinlikle kusurlu olmalı. Yüzünde, kötülükten çok iyilik oku-

nuyordu. Yüzü pek fena değildi. Sağ gözü hem daha büyük hem ötekinden daha yukarıdaydı. Ateşli ama dalgındı bakışları. Yürürken kollarını ileri geri sallıyordu. Konuşmak mı istiyor? Fikirlerine düzen vermeden önce ağzını açar; bundan ötürü de kekeler bir parçacık. Oturuyor mu? Sanki bir şeyler kendisini rahatsız ediyormuş gibi koltuğunun üstünde kıpırdar durur, bütün görgü kurallarını unutur. Kaşınmak için yakalığını açmaktan çekinmez. Ayak ayak üstüne atar, size, soru yöneltir, yanıt verirsiniz, dinlemez. Bir şeyler anlatır ama, birdenbire duruverir. Ne söyleyeceğini unutmuştur. Nerede kaldığını anımsatmazsanız, budala, mankafa, koca sersem diye çatar size, bazan senli-benli olur, bazan da pek azametli bir tavır takınır. Yüksekten bakar, ama uzun sürmez. Çok şefkatli görünür. Sonra birdenbire sertleşir. Durmadan değişen yüzü fikirlerindeki bağsızlığı ve karakterindeki hercailiği yaşatır. Bu yüzden de, manastırın içinde düzenle düzensizlik birbirini kovalar durur. Öyle günler olur ki, bir karışıklıktır gider. Pansiyonerler(*) adaylara adaylar da rahibelere karışmıştır; bunlar, ötekilerin odalarına girmişlerdir; hep birlikte, kahve, çay, kakao, ya da birtakım içkiler içmeye koyulmuşlardır; ibadet hiç yakışık almayan bir çabuklukla yapılır ve sona erer. Bu kargaşa içinde birdenbire Başrahibenin suratı karışır. Çan çalınır; herkes hücresine kapanır, bir köşeye çekilir, gürültünün ardından çok derin bir sessizlik kaplar ortalığı. Sanki herşey ölmüştür birdenbire. O vakit bir rahibe en küçük bir kusur işlemeye görsün? Başrahibe hücresine getirtir onu; ağır sözler söyler, soyunup vücuduna yirmi kırbaç vurmasını emreder. Rahibe boyun eğer, soyunur, kırbacı eline alır ve başlar kendisini dövmeye. Ama daha birkaç kez vurmuş vurmamışken, Başrahibe yumuşar,

(*) Rahibe olmadan bir manastırda kalan genç kızlar (Çev.).

acır, rahibenin elinden ceza aletini kapar, ağlamaya başlar, böyle ceza vermek zorunda kaldığı için çok mutsuz olduğunu söyler, alnından, gözlerinden, dudaklarından, omuzlarından öper kızın; sever, okşar; över onu.

«Ne de beyaz ve tatlı teni var! Bu ne güzel endam böyle! Bu ne güzel boyun! Ya şu ensesine toplanan saçlara bakın!. Ah! Soeur Saint Augustine... Ne deli şeysin sen!.. Ne var ki utanacak? Bırak gömleğin düşsün. Kadınım ve senin üstünüm. Ah! Ne o gerdan! Ne de gergin cildi var! Ah bunun sıyrıklar içinde kalmasına katlanır mıyım hiç! Hayır hayır, böyle şey olmaz...»

Kızı tekrar öper, yerden kaldırır, eliyle giydirir, çok tatlı şeyler söyler, ibadette bulunmamasına izin verip hücresine yollar. Bu çeşit kadınlarla geçinmek çok güçtür. Hoşlarına gidecek yahut gitmeyecek şeyi kestirmek zordur. Yaptıkları ipe sapa gelmez.

Sizi ya tıkabasa doyurur, yahut açlıktan öldürürler. Manastırın bütçesi dardır. Uyarıları ya fena karşılar ya da kulak asmazlar. Bu yaradılıştaki Başrahibelere insan kendisini ya çok uzak, ya çok yakın hisseder. Gözde iken birdenbire gözden düşersiniz. Hoşgörüldüğünüz bir sırada birdenbire yerin dibine sokulduğunuzu görürsünüz. Bu kadının yönetimi üzerine size küçük bir örnek vereyim mi? Yılda iki kez bütün hücreleri dolaşır, eline geçen bütün içki şişelerini pencereden dışarı fırlatır. Ama dört gün sonra yine kendisi bu rahibelerden çoğuna yeni şişeler gönderir. İşte resmen kendisine boyun eğeceğimi söz verdiğim kadın, böyle bir yaratıktı. Bu manastırda da yeminimi tazelemem gerekiyordu.

Başrahibe ile yan yana içeri girdik. Beni, belime sarılarak götürüyordu. Meyve, kurabiye ve reçelden oluşan hafif bir kahvaltı yaptık, ağırbaşlı başpapaz yardımcısı be-

ni övmeye başlamıştı, ama Başrahibe ikide bir: «Haksızlık etmişler, haksızlığa uğramış, biliyorum bunu...» diye sözünü kesiyordu. Ağırbaşlı papaz sözüne devam etmek istiyordu ama Başrahibe de: «Nasıl bu kadar kötülük yapabilmişler? Alçak gönüllülüğün, yumuşakbaşlılığın ta kendisi olan bu kızın çok da yetenekli olduğu söyleniyor...» diye sözünü kesti. Ağırbaşlı papaz ise sözüne devam etmek istiyordu. Bu sırada Başrahibe kulağıma eğildi.

- Sizi çılgınca seviyorum, dedi. Ah bu bilgiç adam bir çıkıp gitse, bütün Soeurleri buraya çağıracağım. Bize şarkı söylersiniz değil mi?, dedi.

Gülmem tutmuştu. Ağırbaşlı M. Hébert biraz bozulur gibi olmuştu. Yanındaki yardımcıları onun da, benim de sıkıldığımızı farketmişlerdi. M. Hébert, birdenbire her zamanki tavrını takınıp, kadma oturmasını ve susmasını sert bir dille emretti. Başrahibe oturdu ama bir türlü rahat edemiyordu. Durmadan kıpırdıyor, kafasını kaşıyor, hiçbir buruşukluk filan yokken giysisini düzeltiyor, esniyordu.

Bu sırada Başpapaz, ayrıldığım kurumda uğradığım kötülüklere, yeni girdiğim manastıra, bana yardım edenlere borçlu olduğum hizmetlere ilişkin akıllıca şeyler söylüyordu. Sözün burasında Bay Manouri'ye baktım. O, önüne bakıyordu. Artık konuşma genişlemişti. Başrahibe de böylece, öyle can sıkıntısı içinde, ses çıkarmadan oturmak zorundan kurtuldu. Bay Manouri'nin yanına sokuldum. Bana yaptığı yardımlardan ötürü teşekkür ettim. Bütün vücudum titriyordu, kekeliyordum. Duyduğum minneti nasıl anlatacağımı bilmiyordum. Perişanlığım, ne söyleyeceğimi bilemeyişim, yürekten gelen duygularımı bütün o sevinç ve gözyaşı kaynaşması, yani her halim

ona söyleyebileceklerimden daha iyi anlatıyordu. Onun yanıtı da benim sözlerimden daha düzenli değildi. O da benim kadar heyecanlıydı. Ne dediğini pek anımsamıyorum, ama bundan sonraki yaşamamın biraz daha iyi geçmesine yardım edebilmişse, bunun kendisi için çok büyük bir ödül olacağını ve yaptığı şeyi de, benden daha büyük bir zevkle anımsayacağını, Paris adliyesindeki işlerinin sık sık Arpajon'a gelmesine engel olduğu için çok üzüldüğünü, ama Başpapazın ve Sayın Başrahibenin izinleriyle, benim sağlığımdan ve durumumdan haber alacağını söylemişti.

Başpiskopos bu sözleri duymamıştı. Ama Başrahibe:

- İstediğiniz kadar efendim, diye yanıt verdi ve dedi ki:

- Canı ne isterse onu yapsın burada, ona verdikleri acıları unutturmaya çalışacağız.

Sonra kulağıma eğilerek bana yavaşça:

- Ne kadar acı çektin değil mi yavrum? Ama şu Longchamp'daki yaratıklar ne cesaretle sana bu kadar kötülük yapabildiler? Tanırım senin oradaki Başrahibeni Port Royal'de beraber öğrencilik etmiştik. Herkes ondan şeytan görmüş gibi korkardı. Oturup konuşacak bol vaktimiz var. Bütün bunları bana anlatırsın...

Sonra bir elimi avucunun içine aldı, hafif hafif üstüne vurmaya başladı. Genç rahipler de bana gönül alıcı birşeyler söylediler. Vakit gecikmişti. Bay Manouri bizden izin isteyerek gitti. Başpiskopos ile yanındakiler de Arpajon senyörünün evine gittiler. Oraya çağrılıydılar. Ben de Başrahibe ile yalnız kaldım. Ama pek uzun sürmedi bu. Bütün rahibeler, bütün adaylar ve bütün pansiyonerler birbirini ite kaka yanımıza koştular. Bir anda

belki yüz kişi çevremizi sarmıştı. Her kafadan bir ses çıkıyordu. Kimin ne söylediğini, kime ne yanıt vereceğimi bilemiyordum.

Çeşit çeşit yüzler ve türlü konuşmalar. Ama bu arada benden ve konuşmalarımdan hoşlandıklarını anlamıştım.

Bu tatsız toplantı epey uzadıktan ve herkes merakını giderdikten sonra kalabalık yavaş yavaş dağılmaya başladı. Kalanları da başrahibe uzaklaştırdı. Kendisi de beni yerleştirmek için hücreme kadar geldi. Kendine özgü övgülerde bulundu. Kürsüyü gösterdi ve:

- İşte benim minicik dostum burada dua edecek. Şu basamağa bir yastık koydurayım da dizciklerin incinmesin. Kapta da hiç kutsal su kalmamış. Bu Soeur Dorothe de her zaman birşey unutur. Oturun şu koltuğa rahat edecek misiniz bakalım?

Bunları söyleyerek beni yanına oturttu. Başımı arkaya aldı ve alnımdan öptü. Sonra pencereye gitti, camların kolay açılıp açılmadığına baktı, yatağımı gözden geçirdi. Perdeleri açıp kapadı.

Örtüyü gözden geçirdi.

- İyi bunlar, dedi.

Sonra eline küçük yastığı aldı, kabartırken:

- Sevgili baş çok rahat yatacak bunun üstünde. Bu örtüler pek yumuşak değil ama, bütün manastırlarda bunlar kullanılır. Bu şilteler de iyidir, dedi.

Sonra da yanıma geldi, beni öptü ve gitti. Bütün bunlar olup biterken içimden:

- Ne çılgın şey, Tanrım diyordum.

Artık iyi ve kötü günleri beklemeye başlamıştım.

Hücreme yerleştim. Akşam ibadetinde yemek ve yemekten sonraki dinlencede bulundum. Birkaç rahibe yanıma sokuldu. Bazıları da uzaklaşıyordu. Yanıma gelenler, kendilerini Başrahibenin yanında kayıracağımı umuyorlardı. Berikiler ise onun, şimdiden bana gösterdiği yakınlıktan telaşa düşmüşlerdi. Bu ilk anlar, karşılıklı birbirimizi övmekle, ayrıldığım kurum üzerine sorulan sorularla karakterimi, eğilimlerimi, zevkimi, zekamı anlamak için yapılan denemelerle geçti. Bunun için de yoklamadıkları yanım kalmadı. Birtakım ufak tefek tuzaklar kuruyor, bunlardan iyi sonuçlar elde ediyorlardı. Örneğin biri bana karşı bir sözcük söylüyor. Sonra da yüzüme bakıyorlardı. Bir hikayeye başlıyor, sonra durup alt yanını sizin söylemenizi bekliyorlardı. Ya da olduğu yerde bırakmanızı. Ağzınızdan bir sözcük çıksa, hiç de böyle olmadığını bildikleri halde, bunu çok güzel bulduklarını söylüyorlardı.

Sizi kâh övüyor, kâh eleştiriyor, böylece gizli düşüncelerinizi okumaya çalışıyorlardı. Din kitaplarıyla birlikte, bazı dinle ilgisi olmayan kitapları da veriyor, bunlardan hangilerini seçeceğinize dikkat ediyorlardı. İnsanı ufak tefek kural dışı hareketler yapmaya kışkırtıyor, sırlarını açıyor, Başrahibenin sapıklıkları hakkında laf arasında bir şeyler sokuşturuyorlardı. Arada bir susuyor, sonra yeniden sizi ele alıyorlardı. Töreler, sofuluk, din, manastır yaşamı ve her şey hakkındaki duygularınızı anlamaya çalışıyorlardı. Bütün bu deneylerden sonra sizi nitelendiren bir sıfat uydurup bunu adınıza ekliyorlardı. İşte böylece ben «ihtiyatlı Sainte-Suzanne» olmuştum.

Başrahibe, ilk akşam hücreme geldi. Tam ben soyunurken içeri girmişti. Tülümü ve pelerinimi çıkardı, saçlarıma gece tuvaleti yaptı, beni soydu. Durmadan tatlı söyler söylüyor, bir yandan da okşayıp öpüyordu beni. Bü-

tün bunlar oldukça canımı sıkmıştı. Bir şey de anladığım yoktu bunlardan. O ne anlıyordu bilmem?

Şimdi düşünüyorum da hâlâ bir anlam veremiyorum. Ama günahımı çıkarttığım papaza Başrahibenin bu hallerini anlattım. Bana zararsız gibi görünen bu sululukları o çok ciddi bir tavırla karşıladı ve bunlara bir daha izin vermememi tembih etti.

Kadın boynumu, omuzlarımı, kollarımı öpüp güzelliğimi göklere çıkardıktan sonra beni yatağıma yatırdı, yorganımı sıkıştırdı, gözlerimden öperek perdemi kapadı ve gitti. Söylemeyi unuttum: yorgun olduğumu sandığı için istediğim kadar yatmama da izin vermişti.

Bu izninden faydalandım. Sanırım bu da, bu manastırda geçirdiğim biricik iyi gece oldu. Saat dokuza doğru hafifçe kapımın vurulduğunu duydum. Henüz yatakta idim. Seslendim. İçeri bir rahibe girdi. Oldukça ters bir sesle vaktin geciktiğini, Başrahibenin beni çağırdığını söyledi: kalktım; çabucak giyindim; başrahibenin yanına gittim.

- Günaydın yavrum, dedi. Geceyi iyi geçirdiniz mi? Kahveniz sizi bekliyor bir saattir. Herhalde iyi gelir. Haydi çabuk için de konuşalım.

Bunları söyleyerek masanın üstüne bir peçete yaydı. Bir tane de göğsüme koydu. Kahveyi fincana boşalttı, şekerini eliyle karıştırdı. Öteki rahibeler de, bu sırada birbirlerinin hücresinde kahve içiyorlardı. Ben kahvaltı ederken, o da bir yandan arkadaşlarımdan söz açıyor, hoşlanıp hoşlanmadığına göre anlatıyor, durup dinlenmeden bana övgüler yağdırıyor, ayrıldığım manastır üzerine bir sürü sorular soruyor; annem ve babamla aramda geçen kırgınlıkları anlamaya çalışıyor, aklına estiği gibi övüyor, ya da kötülüyor ve yanıtlarımdan bir tekini bile sonu-

na kadar dinlemiyordu. Zekamdan, anlayışımdan ve sıkı ağızlı oluşumdan hoşlanmıştı. Bu sırada yanımıza bir rahibe geldi. Bunun arkasmdan, öteki oradaki bir Soeur'ün tiklerinden, bir başkası da aramızda bulunmayanların ufak tefek gülünç taraflarından söz açtı. Böylece toplantı pek şenlenmişti.

Hücrelerden birinin bir köşesinde bir klavsen vardı. Dalgınlıkla parmaklarımı üstüne koyuvermiştim. Çünkü buraya geldiğim ve kimlerle alay ettiklerini bilmediğim için bütün anlattıkları şeyler beni hiç de eğlendirmiyordu. Öğrendikten sonra da hoşuma gitmiş değildi bu laflar. İyi alay edebilmek için bir insanın zeki olması gerek. Kaldı ki, gülünç yanı olmayan bir insan var mıdır?

Ötekiler böyle konuşup gülüşürken ben de akort yapıyordum. Başrahibe yanıma geldi. Eliyle hafifçe omuzuma vurarak:

- Haydi Soeur Sainte-Suzanne, eğlendir bizi; önce çalar sonra da söylersin.

Çok iyi bildiğim birkaç parçayı çaldım. Aklıma ne eserse onu çalıyordum. Sonra Mondonville'in «Mezamir»inden birkaç parça okudum. Başrahibe:

- Bu söylediğin çok iyi, dedi, yalnız şu var ki ağır ve dinsel şeyleri kilisede istediğimiz kadar söylüyoruz. Sen bize şöyle neşeli bir şeyler söyle bakalım. Burada yabancı yok, hepsi senin ve benim dostlarımızdır.

Rahibelerden bazıları:

- Bundan başka bir şey bilmiyor olmalı, demişlerdi. Sonra daha yol yorgunluğunu da üstünden atamadı. Kendi haline bırakalım, bu kadar yeter.

Başrahibe:

- Hayır, hayır dedi, klavsen çalarken çok güzel söylü-

yor. Dünyada duyulmamış, eşsiz bir sesi var. (Gerçekten de sesim fena değildi. Yalnız kuvvet ve yükseklikten çok, doğruluk, tatlılık ve akıcılık vardı sesimde). Bize bir şarkı daha söylemeden bırakmam onu.

Rahibelerin söyledikleri biraz onuruma dokunmuştu. Başrahibeye soeurlerin bundan hoşlanmadığını söyledim. «Ama ben hoşlanıyorum.» Böyle diyeceğini kestirmiştim. Hafif bir türkü söyledim. Dinleyenlerin hepsi el çırptılar, övdüler, kucakladılar, okşayıp öptüler ve bir parça daha söylememi istediler. Bütün bu yaltaklanmalar, Başrahibenin isteğine uymak için yapılıyordu. Yoksa ellerinden gelse hepsi, sesimi kısar parmaklarımı da kırarlardı. Belki de ömürlerinde hiç müzik dinlememiş oldukları için, kimileri söylediğim şarkı hakkında öyle gülünç ve can sıkıcı laflar ettiler ki. Başrahibe dayanamadı:

- Susun, dedi, melekler gibi çalıp söylüyor. Artık her gün buraya gelmesini istiyorum. Ben vaktiyle bir parça klavsen öğrenmiştim, beni çalıştırsın...

- Ah madame dedim. Vaktiyle, bildiğinize göre tamamıyla unutmamışsınızdır, çalsanız...

- Sevinirim, ver yerini bana...

Bir prelüdden sonra, delice, acaip, tıpkı fikirleri gibi kopuk kopuk bir şeyler çaldı. Ama çalışındaki bütün yanlışlara karşı elinin, benimkinden son derece hafif olduğunu görmüştüm. Bunu kendisine söyledim. Bir şeyi övmek çok hoşuma gider çünkü. Bunu yerinde yapmak fırsatını da pek az kaçırmışımdır. Çok tatlı şeydir bu.

Rahibeler birbiri ardından çekilip gittiler. Başrahibeyle ikimiz hemen hemen yalnız kalmıştık, müzikten söz ettik. O, oturmuştu. Ben ayakta idim. Ellerimi tutup sıktı ve:

- Hem iyi çalıyor, hem de dünyanın en güzel parmaklarına sahip. Bakın Soeur Therèse...

Bu rahibe önüne bakıyordu. Yüzü kızarmıştı. Kekeliyordu. Peki ama bu rahibeye de ne oluyordu böyle? Benim parmaklarım ister güzel, ister çirkin olsun. Başrahibe doğru ya da yanlış söylemiş olsun, bundan ona ne? Başrahibe belime sarılmıştı. Endamımın da çok güzel olduğunu söylüyordu. Beni kendine doğru çekti, dizlerinin üstüne oturttu. Elleriyle başımı yukarıya doğru kaldırarak kendisine bakmamı söyledi. Yine gözlerimi, ağzımı, yanaklarımı, tenimin rengini övdü. Hiç cevap vermiyordum. Onun bütün bu okşayışlarına budala bir kız gibi kendimi bırakmıştım. Soeur Therèse dalgındı; tasalı görünüyordu. Sağa, sola gidip geliyor, hiç de gereği yokken her şeye dokunuyor, ne yapacağını bilemiyor, pencereden dışarı bakıyor, kapıya vurulduğunu duymuş gibi yapıyordu. Sonunda Başrahibe:

- Soeur Therèse, dedi, sıkılıyorsan gidebilirsin.

- Sıkılmadım madame.

- Bu çocuğa soracağım bazı şeyler var da...

- Öyle görünüyor.

- Hikayesini olduğu gibi öğrenmek istiyorum. Bunları bilmezsem kendisine çektirilen eziyetleri nasıl unuttura bilirim? İstiyorum ki, hiçbir noktasını bırakmadan bana anlatsın. Eminim ki bunları dinlerken yüreğim parça parça olacak, gözlerimden yaşlar boşanacak. Ama zararı yok. Sainte-Suzanne, ne vakit anlatacaksın bütün bunları bana?

- Ne vakit emredersiniz madame.

- Birazdan rica edeceğim senden. Vakit bulursak.. Saat kaç acaba?

Soeur Therèse yanıt verdi:

- Saat beş madame. İkindi çanları çalınmak üzere...

- Çalınırsa çalınsın.

- Ama efendim, ikindi ibadetinden önce beni biraz avutacağınızı vaadetmiştiniz. Kafamda birçok tasalı düşünceler var. Anneme içimi açmak istiyorum. Bunu yapmadan kiliseye gidersem dua edemem, dalgınlaşırım.

Başrahibe:

- Hayır, hayır, dedi. Bahse girerim kafandan yine bir sürü çılgınca şeyler geçiyordur. Bunu yarın konuşuruz Soeur Therèse.

- Ah sevgili annem, dedi ve Başrahibenin dizlerine kapanarak:

- Ne olur şimdi olsun, dedi.

Ben hemen Başrahibenin dizlerinden kalkarak:

- Madame, dedim, bu kardeşimin dileğini yerine getirin, üzüntüsünü uzatmayın. Bana gösterdiğiniz ilgiye yanıt verecek vakit bulabilirim. Soeur Therèse'i dinleyin de üzüntüsünden kurtulsun.

Bu sözleri söyleyerek, kapıya gitmek üzere davranmıştım. Başrahibe eliyle beni tuttu. Soeur Therèse yere diz çökmüş, Başrahibenin öteki elini yakalamış öpüyor ve ağlıyordu.

Başrahibe de ona:

- Hani şu hallerin çok sıkıcı olmaya başladı. Sana önceden söyledim ya bunlar hoşuma gitmiyor. Rahatsız edilmek istemiyorum.

- Biliyorum ama, duygularımı susturamıyorum. İstiyorum ama elimden gelmiyor ki.

Onlar böyle konuşurken oradan çekildim ve Başrahibeyi Soeur Therèse ile bıraktım. Üstünde büyük bir çöküntü vardı, kederliydi. Gözlerimiz birkaç kez karşılaştı. Bakışıma güçlükle dayanıyor gibi görünüyordu. Başrahibe ise kürsüsünde uyukluyordu.

İbadet, göz açıp kapayıncaya kadar sona erivermişti. Bana öyle geliyordu ki, koro yeri, manastırda kimsenin hoşlanmadığı bir yerdi. Rahibeler, oradan, kafeslerinin kapısını açık bulmuş bir kuş sürüsü halinde, fıkırdaşarak dışarıya uğradılar. Koşuşarak, gülüşüp konuşarak birbirlerinin odalarına dağıldılar. Başrahibe hücresine kapandı. Soeur Therèse ise kendi hücresinin kapısında duruyor, benim ne yapacağımı gözetliyordu. Odama girdim, Sainte Therèse'in kapısı birkaç dakika sonra yavaşça kapandı. Bu genç kızın bizi kıskanmış olacağını ve Başrahibenin yanındaki yerini ve onun sevgisini elinden alacağımdan korktuğunu düşündüm. Birkaç gün ona dikkat ettim. Nihayet ufak tefek öfkelerine, çocukça telaşına, durmadan beni göz altında tutuşuna, Başrahibe ile arama girişine, konuşmalarımızı kesişine, meziyetlerimi inkar edip, kusurlarımı göstermeye çalışmasına ve bütün bunlardan çok yüzünün gittikçe soluşuna, kedere gömülmesine, ağlamalarına bakıp sağlığının, dahası aklının bozulmakta olduğunu anlayarak gidip onu buldum ve:

- Neniz var dostum? dedim.

Yanıt vermedi. Bu gelişim onu sıkmış ve şaşırtmıştı. Ne söyleyeceğini, ne yapacağını bilemedi. Sözümü sürdürdüm:

- Bana karşı pek haklı davranmıyorsunuz; doğru söyleyin, Başrahibenin bana gösterdiği yakınlığı kötüye kullanmamdan, sizi onun gönlünden uzaklaştırmamdan mı korkuyorsunuz? Ama içinizi ferah tutun. Ben, bunu yapa-

cak yaradılışta değilim. Bütün isteğim, onun fikirlerine biraz etki yapabilmek.

- İstediğinizi elde edebilirsiniz. Sizi seviyor. Başlangıçta bana yaptıklarını size de yapıyor.

- Peki öyleyse; bana gösterdiği yakınlığı tamamıyla, sizi daha çok sevdirmek için kullanacağım.

- Bu sizin elinizde mi?

- Neden olmasın?

Yanıt verecek yerde boynuma atıldı ve içini çekerek:

- Bunda sizin suçunuz yok, dedi. Biliyorum, kendi kendime hep bunu söylüyorum zaten. Yalnız bana söz verin.

- Ne için söz vereyim?

- Şey...

- Bitirin sözünüzü canım. Elimden gelen her şeyi yapacağım.

Durakladı, elleriyle gözlerini kapadı ve işitilir işitilmez bir sesle:

- Elinizden geldiği kadar onu az görür müsünüz?

Bu istek bana o kadar acaip geldi ki, şöyle demekten kendimi alamadım:

- Başrahibemizi sık ya da seyrek görmemin sizin için ne önemi var ki? Ben sizin, onu her an görmenize kızmıyorum. Siz de bunun için bana darılmamalısınız. Ne size, ne de başkasına, ona yakınlığımdan ötürü bir zarar verdirmemem yetmez mi?

Yanıt vermedi, yanımdan ayrıldı, kendini yatağına atarken, şu acılı sözcüğü söyledi:

- Mahvoldum!

- Mahvolmak mı? Neden sanki? Yoksa siz beni dünyanın en kötü yaratığı mı sanıyorsunuz?

Tam bu sırada içeriye Başrahibe girdi. Hücreme uğramış, beni göremeyince, boşuna, bütün manastırın altına üstüne getirmişti. Sainte-Therèse'de olabileceğim aklına gelmemiş. Bunu, beni arattığı bir rahibeden öğrenince hemen koşmuş. Gözlerinde ve yüzünde şaşkınlık vardı. Ama pek az rastlanır bir şekilde kendine hakimdi. Sainte-Therèse, sessizce yatağına oturmuştu. Ben ayaktaydım. Başrahibeye:

- Sevgili annem, dedim, sizden izin almadan buraya geldiğim için bağışlayın beni.

- Doğru, ama sorsaydınız daha iyi olurdu.

- Bu sevgili Soeur'ün hali içime dokundu; üzüntülü olduğunu görmüştüm de...

- Peki nedenmiş üzüntüsü?

- Size söylesem mi? Niye söylemeyecekmişim? Bunun nedeni, onun ruhunu çok yükselten ve size olan bağlılığının belirtisi olan çok ince bir duygu. Bana karşı gösterdiğiniz iyilik, onun yüreğine bir telaş düşürmüş. Gönlünüzde ondan daha üstün bir yer tutmamdan korkuyor. Aslmda o kadar temiz, o kadar doğal, sizin için o kadar hoşa gidecek olan bu kıskançlık duygusu, bana öyle geliyor ki kardeşimi yiyip bitiriyor. Bunun için ona güvence vermek istemiştim.

Başrahibe beni dinledikten sonra sert ve ezici bir sesle:

- Soeur-Therèse, dedi, sizi sevmiştim, hala da seviyorum, sizden bir şikayetim de yok. Sizin de benden olma-

dığı gibi. Ama böyle tekelci hallerinize dayanamam. Size olan ilgimi büsbütün kaybetmek istemiyorsanız, bundan vazgeçin ve Soeur Agathe'in sonunu gözünüzün önüne getirin.

Sonra da bana dönerek:

- Şu koroda, tam karşımda duran esmer, iri kız (Başkalarıyla o kadar az temas ediyordum ve manastıra geleli o kadar az zaman geçmişti ki, bu yüzden arkadaşlarımın hepsinin adını bilmiyordum.)

Biraz durduktan sonra, Başrahibe sözlerine şunları ekledi:

- Soeur Therèse, buraya geldiği zaman, Agathe'i seviyordum. Bunu da sevdiğimi görünce, o da aynı tasalara kapılmış, aynı çılgınlıkları yapmıştı. Bu haline dikkatini çektiğim halde vazgeçmedi. Bunun üzerine ben de daha sert yollara başvurdum ve bu sürüp gitti. Ama bunlar benim yaradılışıma uygun değil. Size ne kadar iyi olduğumu, her zaman istemeyerek ceza verdiğimi hep söylesinler.

Daha sonra Sainte Therèse'e dönerek:

- Kesinlikle rahatsız edilmek istemiyorum. Bunu önce de söylemiştim size. Beni tanırsınız. İstemediğim şeyleri yaptırmayın bana.

Bunun üzerine bir eliyle omuzuma dayanarak:

- Gelin Soeur Suzanne, götürün beni, dedi.

Dışarı çıktık. Soeur Therèse peşimizden gelmek istedi. Ama, Başrahibe omuzumun üstünden başını, önemsemeyerek şöyle biraz geri çevirip despotça bir sesle:

- Hücrenize girin... Ben izin vermeden oradan çıkmayacaksınız...

Deyince kız boyun eğdi, kapısını vurarak kapadı. İçeri girerken de, Başrahibeyi titreten bir şeyler söyledi. Ne olduğunu anlayamadım. Çünkü bu sözlerin bir anlamı yoktu. Öfkelendiğini görerek dedim ki:

- Aziz Anne, benim hakkımda eğer iyi bir şeyler düşünüyorsanız, rica ederim Soeur Therèse'i bağışlayın. Aklını kaçırmış, ne dediğini, ne yaptığını bilmiyor.

- Onu bağışlamayı ben de istiyorum. Ama siz bunun için bana ne vereceksiniz?

- Ah anneciğim, hoşunuza gidecek ve size huzur verecek bir şeyim olsaydı, ne kadar mutlu olurdum.

Önüne baktı, kızardı ve içini çekti. Tıpkı bir âşık hali vardı onda. Sonra kendini, sanki bir fenalık geçiriyormuş gibi benim üstüme bırakarak:

- Alnınızı uzatın öpeyim, dedi.

Eğildim, alnımdan öptü. O günden sonra suç işleyen bir rahibeyi, ufak tefek masumca şeyler karşılığı bağışlatabileceğime inanıyordum. Bunun için de Başrahibe beni alnımdan, gözlerimden, yanaklarımdan, boynumdan, kollarımdan, çoğu kez de ağzımdan öpüyordu. Nefesimin çok güzel kokulu, dişlerimin bembeyaz, dudaklarımın da çok kırmızı olduğunu söylerdi. Onun beni övdüğü gibi olsaydım, çok güzel sayılırdım. Ona göre alnım dümdüz, beyaz ve sevimliydi. Gözlerim parlaktı, yanaklarım da çok tatlı ve pembeydi. Ellerim minnacık ve yumuk yumuktu. Gerdanım ise mermerden yapılmış gibiydi ve çok güzeldi. Kollarıma gelince, bundan daha biçimli kol olamazdı dünyada. Boynumun güzelliği, hiçbir rahibede yoktu; o kadar nefisti. Bana söylediklerinin hepsini size nasıl anlatayım bilmem? Bu sözlerin bir doğru yanı da vardı. Çoğu yerindeydi. Bazan da beni, başka hiçbir kadında

görmediğim derin bir hazla tepeden tırnağa kadar süzerken:

- Yo.:. doğrusu, bunun böyle toplum yaşammdan uzaklaştırılması pek isabetli olmuş. Bu güzellikle kendisini gören bütün erkekleri perişan eder, onlarla birlikte o da perişan olurdu. Tanrı yaptığını iyi yapar... derdi.

O bunları söylerken, hücresine doğru yürüyerek, tam ayrılacağım sırada elimden tuttu ve:

- Sainte-Marie ve Longchamp'da başınızdan geçenleri anlatmak için vakit geç oldu. Ama girin de biraz klavsen dersi verin bana...

Peşinden yürüdüm. Çabucak klavsenin kapağını açtı, bir nota koydu, sonra bir iskemle getirdi. Çok çevikti. Oturdum, soğuk alacağımı düşünerek iskemlenin üstündeki yastığı aldı. Sonra yere eğilerek ayaklarımı bu yastığın üstüne koydu. Ona Couperin'den, Rameau'dan, Scarlatti'den birkaç parça çaldım. Ben çalarken, Başrahibe gömleğimin yakasını çözdü, elini sokarak omuzuma dayadı; parmaklarının uçları gerdanıma deyiyordu. Sık sık içini çekiyordu. Yüreği daralıyormuş gibi bir hali vardı, sık sık solumaya başladı. Önce omuzlarımı kuvetle sıkarken, birdenbire canı çekilmiş, tükenmiş gibi elini bırakıverdi. Sonra başını başıma dayadı. Bu çılgın kadın, gerçekten inanılmaz derecede duyguluydu.

Müzikten çok derin bir haz duyuyordu. Başka kimsede, müziğin bu kadar acaip etkiler yaptığını ömrümde görmedim.

Biz böyle kendi kendimize, tatlı tatlı eğlenirken, birden kapı şiddetle açıldı; fena halde korkmuştum.

Başrahibe de korkmuştu. Bu gelen şu kaçık Sainte Therèse'di. Üstü başı perişandı. Gözleri dönmüştü. Bizi

gayet acaip bakışlarla seyretmeye başladı. Dudakları titriyordu, konuşmuyordu. Biraz sonra kendine geldi. Başrahibenin ayaklarına kapandı, ben de araya girerek bu sefer de bağışlattırdım. Ama Başrahibe, ona, çok kesin bir şekilde, bunun son olmasını, bir daha böyle şeylere göz yummayacağını söyledi. Sonra ikimiz birlikte dışarıya çıktık. Hücrelerimize dönerken ona:

- Sevgili Soeur'üm dedim, dikkat edin kendinize, annenizi rahatsız ediyorsunuz, sizi yalnız bırakacak değilim. Ama beni, onun yanında küçük düşürüyorsunuz. Sonra ne siz ne de bir başkası için elimden bir şey gelmezse çok üzülürüm. Maksadınızın ne olduğunu bana söyleyin.

Yanıt yok.

- Neye korkuyorsunuz benden?

Yine yanıt yok.

- Yoksa sizce, annemiz ikimizi de aynı şekilde sevemez mi?

- Hayır, hayır, diye şiddetle cevap verdi. Bu olamaz, yakında benden bıkacak. İşte o zaman kahrımdan ölürüm. Ah niçin buraya geldiniz? Burada mutluluğunuz uzun sürmez. Buna eminim. Bana gelince, bundan sonra mutsuz bir kız olarak yaşayacağım.

- Biliyorum, insanın Başrahibesinin gözünden düşmesi büyük bir talihsizlik. Ama en büyük mutsuzluk bunu hissetmektir. Oysa sizin hiçbir kusurunuz yok.

- Oh, çok şükürler olsun Tanrı'ya.

- Kendinizde bazı hatalar görüyorsanız bunları düzeltebilirsiniz. Bunun için de en iyi çare sabredip katlanmaktır.

- Hayır yapamam bunu, yapamam. Hem bana ceza vermeye ne hakkı var onun?

- Bu hak yalnız onun Sainte Therèse. Hiç Başrahibe hakkında böyle şey söylenir mi? İyi bir şey değil bu. Kendiniz kaybediyorsunuz. Bence bu sizin kendinize bulduğunuz kabahatlerden daha büyük bir kabahattir.

Yeniden:

- Ah çok şükür, çok şükür Tanrı'ya dedi.

Bundan sonra birbirimizden ayrıldık. O dertleriyle başbaşa kaldığı için hücresine çekildi. Ben de kadın kafasının acaipliği üzerine düşüncelere dalmak için kendi hücreme kapandım.

İşte dünyadan el etek çekmenin sonucu. İnsan toplum yaşamı için yaratılmıştır. Onu öteki insanlardan ayırın, yalnız bırakın, düşünceleri karma karışık olmaya, karakteri bozulmaya başlar. Kalbinde binlerce gülünç ilgi belirir, kafasında acaip düşünceler filizlenir, tıpkı boş bir tarladaki dikenler gibi... bir adamı ormanda bırakın, yabani olur. Bir manastırda ise gereksinme düşüncesi, kölelik düşüncesiyle birleşerek insanı daha kötüleştirir. Bir ormandan çıkılır, manastırdan çıkılmaz. Ormandaki adam özgürdür, manastırdaki ise köle. Yalnızlığa katlanmak için, yoksulluğa katlanmaktan daha büyük ruh kuvveti gerekir herhalde. Delirmek mi, yoksa iğrenç bir şekilde mi yaşamak daha iyi, buna yanıt vermeye pek cesaret edemeyeceğim. Ama ikisinden de sakınmak gerek.

Başrahibenin bana karşı beslediği sevginin, günden güne arttığını görüyordum. Ya ben onun hücresindeydim, ya da o benimkinde. En küçük bir rahatsızlığımı görse beni hemen hastaneye yatırıyor, ibadetlerde bulunmamaya izin veriyor, erkenden yatmaya gönderiyordu. Üstelik de sabah vaazlarında bulunmamı yasak etmişti. Koroda, yemekhanede, dinlencede her zaman, bana dostluğunu gösterecek bir fırsat bulurdu. Koroda, tatlı ve gönül

okşayan bir parça geçerse, bunu bana doğru söyler, yahut da söyleyen başkası ise bana bakardı. Yemekhanede kendisine ikram edilen nefis şeylerden daima bana da gönderirdi. Dinlencede kolunu belime dolar, çok tatlı övgülerle dolu şeyler söylerdi. Ona verilen hiçbir hediye yoktu ki benimle paylaşılmasın: çukulata, şeker, kahve, likörler, tütün, çamaşır, mendil ne olursa olsun. Odasından birçok resimler, öteberi bir sürü eşya ve daha nice işe yarar güzel şeyleri benim hücreme taşımıştı. Bir an ayrılsam odamın yeni bir hediye ile zenginleştiğini görüyordum.

Teşekkür etmek için hücresine gidince, son derece seviniyor, sevincini sözle anlatamayınca, bana sarılıyor, okşuyor, dizlerinin üstüne oturtuyor, manastırın en gizli işlerini bana açıyor, sonra kendisini seversem, dışardaki yaşamdan bin kat daha mutlu olacağımı söylüyordu. Böyle zamanlarda birden durur, acındırmak isteyen bakışlarla bana bakarak:

- Soeur Suzanne, beni seviyor musunuz? diye sorardı.

- Nasıl sevmem sizi? Bunun için çok nankör ruhlu bir insan olmalıyım.

- Doğru söylediniz.

- Bana o kadar iyiliğiniz var ki..

- Size eğilimim deyiniz.

Bunları söyleyerek önüne bakar, beni kollarının arasında daha kuvvetle sıkar, kendine doğru çeker, yanağını yanağıma dayardı. Bu sırada derin derin içini çekiyor, sandalyesinde arkaya doğru kendini bırakıyor, bütün vücudu titriyordu. Bana söyleyeceği bir şeyler vardı da söyleyemiyordu sanki. Gözyaşları içinde:

- Ah Soeur Suzanne, dedi, siz beni sevmiyorsunuz!...

- Sizi sevmiyor muyum sevgili annem?

- Evet.

- Peki, bunu size nasıl isbat edebilirim? Bana söyleyiniz.

- Bunu kendiniz bulun daha iyi.

- Arıyorum ama bulamıyorum.

Bunu söyleyerek yakasını çözdü. Elimi tutup gerdanının üstüne koydu. O susuyordu, ben de susuyordum. Derin bir haz içinde gibiydi. Alnını, yanaklarını, gözlerini, ağzını öpmemi istedi. Dediğini yaptım. Bunda bir kötülük görmüyordum. Onun ise keyfi artıyordu. Çok masum bir hisle onu daha fazla mutlu etmek istediğim için, bol bol alnından, yanaklarından, gözlerinden ve ağzından öpüyordum. Dizlerimin üzerinde duran eli, elbisemin her yanmda dolaşıyor ta ayaklarımdan başlayarak, kemerime çıkıyor, oramı, buramı sıkıyor, kekeleyerek boğuk bir sesle okşamalarımı arttırmamı söylüyordu. Ben de daha fazla okşayıp öpüyordum. Sonunda öyle bir an geldi ki, zevkinden mi, acısından mı bilmem, birden yüzü ölü benzi gibi sarardı, gözleri kapandı, bütün vücudu şiddetle gerildi. Önce dudakları kısıldı. Ağzında hafif bir köpük var gibiydi. Sonra dudakları aralandı, öyle derin bir soluk salıverdi ki, can verdi sandım. Derhal ayağa kalktım. Fenalık geçiriyor sandığım için dışarı çıkıp başkalarını çağırmak istedim. Hafifçe gözlerini aralayarak ölgün bir sesle:

- Masum yavru; bir şey değil... ne yapacaksınız? durun.. diye inledi. Şaşkın şaşkın ona bakıyor, içerde mi kalsam yoksa dışarı mı çıksam diye bir türlü karar veremiyordum. Yeniden gözlerini açtı. Artık büsbütün konuşa-

maz olmuştu. İşaretle yanına sokulmamı ve dizlerinin üstüne oturmamı söyledi. İçimde neler oldu bilmiyorum, korkuyor, titriyordum, kalbim şiddetle çarpıyordu, güçlükle nefes alabiliyordum. Alt üst olmuş hissediyordum kendimi. İçim daralıyor, duygularım karışıyor, korkuyordum. Vücudumdan bütün kuvvetim çekiliyor gibi geliyordu bana. Nerede ise yere çökecektim. Ama, duyduğum şeyin ıstırap gibi bir şey olduğunu söyleyemem. Başrahibenin yanına gittim. Yeniden işaret etti dizlerine oturmam için. Oturdum. Ölü gibiydi. Ben de nerede ise ölecektim sanki.. İkimiz de böylece bu garip durumda uzun bir süre kaldık. Eğer herhangi bir rahibe gelseydi, gerçekten dehşete kapılırdı, ya bizim fenalık geçirdiğimizi ya da uyuduğumuzu sanırdı. Bu sıra iyi Başrahibe, - çünkü bence hem bu kadar hisli, hem de iyi olmamak olanaksızdı, - kendine gelir gibi oluyordu. Hep sandalyesinde arkasma devrilmiş durumdaydı ve gözleri de kapalıydı hep. Ama yüzü pembe pembe olmuştu. Elimi tutup öpmeye başlamıştı yine. Ona; «Ah! sevgili anne çok korkuttunuz beni...» dedim gözlerini açmadan gülümsedi.

- Rahatsız mısınız yoksa?

- Hayır.

- Öyle zannettimdi de ben.

- Masum yavru; Ah kuzucuk, ne de hoşuma gidiyorsun!

Bunları söyleyerek doğruldu, sandalyesinde oturdu, beni kollarının arasına alarak yanaklarımdan, daha kuvvetle öptü. Sonra; «Kaç yaşındasın?» diye sordu.

- Daha yirmiye basmadım.

- İnanılmaz şey bu.

- Anneciğim gerçekten böyle.

- Bütün yaşamını öğrenmek istiyorum, bana anlatır mısın?

- Evet anneciğim.

- Bütün yaşamını?

- Evet bütün...

- Ama bir gelen olur belki, hadi klavsenin yanına gidelim de ders verin bana.

Gittik; ama ne oldu bilmiyorum ellerim titriyor, önümdeki kâğıtlar karmakarışık bir yığın nottan başka bir şey görmüyordum, çalamadım hiç. Ona söyledim bunu. Gülmeye başladı, benim yerime geçti. Ama o daha kötü bir haldeydi. Kollarını güç kımıldatabiliyordu.

«Yavrum, dedi, görüyorum ki, ne sen öğretecek haldesin, ne de ben öğrenecek. Yorgunum biraz, dinlenmem gerek, hadi güle güle. Yarın hiç gecikmeden, senin o minicik sevgili ruhunda saklı olanları öğrenmek istiyorum. Adyö..»

Başka zamanlar giderken, odasının kapısında durur ben, ta hücremin önüne gelinceye kadar bakardı arkamdan. Eliyle bana bir öpücük yollar ve ben hücreme girdikten sonra odasına dönerdi. Bu sefer yerinden kalktıktan sonra, ancak yatağının yanındaki koltuğa kadar gidebilmişti. Oturdu, başını yastığa yasladı ve bana elleriyle öpücük yolladı, gözlerini kapadı. Ben de çıkıp gittim.

Hücrem Sainte-Therèse'inkinin hemen hemen karşısındaydı. Kapısı açıktı, beni bekliyormuş, durdurdu:

«Ah! Sainte-Suzanne, annemizin yanından mı geliyorsunuz?»

- Evet, dedim.

- Çok kaldınız mı orada?

- Onun istediği kadar.

- Ama bana söz vermiştiniz...

- Size hiçbir şey söz vermedim.

- Orada ne yaptığınızı bana söylemeye cesaret edebilir misiniz?

Kötü bir şey yapmadığım için vicdanım rahat olmakla birlikte, M. le Marquis, size itiraf edeyim ki, onun bu sorusu beni sarstı biraz; bunun farkına vardı, diretti ben de şu yanıtı verdim: «Sevgili soeur, belki bana inanmazsınız, ama herhalde sevgili annemize inanırsınız; ona rica edeyim de ne yaptığımızı anlatsın size.»

- Sevgili Sainte-Suzanne'im diye atıldı, sakın yapmayın bunu, beni mutsuz etmek istemezsiniz değil mi? Beni asla bağışlamaz sonra. Onu tanımazsınız siz: Çok şefkatli iken birdenbire zalim oluverir. Artık Tanrı bilir o zaman başıma geleceği. Söz verin ona bir şey söylemeyeceğinize.

- Bunu istiyor musunuz?

- Önünüzde diz çökerek yalvarırım size. Ne yapacağımı bilmiyorum, ama karar vermem gerektiğini de anlıyorum. Vereceğim de. Ama ona bir şey söylemeyeceğinize söz verdiniz değil mi?

Onu yerden kaldırdım, söz verdim. İnandı ve aklını başına topladı. İkimiz de hücrelerimize kapandık.

Odama girince, beni bir düşüncedir almıştı. Dua etmek istedim olmadı. Bir şeylerle oyalanayım, dedim, bir işi bırakıp ötekine el atıyordum. Ellerim kendiliğinden duruveriyordu. Sersemlemiş gibiydim. Hiç böyle olmamıştım. Gözlerim kendiliğinden kapanıyordu. Biraz kestirdim. Oysa gündüzleri uyumazdım. Uyandıktan sonra,

başrahibe ile aramda geçen şeyleri düşündüm. Kendimi yokladım. Olan bitenleri aklımdan geçirdikçe bir şeyler sezer gibi olmuştum. Ama öyle karışık, öyle çılgınca, öyle gülünç düşüncelerdi ki bunlar, hepsini kafamdan söküp attım. En sonunda şu sonuca vardım; bu kadın herhalde hastaydı. İyi olmaz bir hastalıktı bu. Herhalde Sainte-Thérèse de buna tutulmuştu. Ben de yakalanacaktım.

Ertesi gün, sabah ibadetinden sonra Başrahibemiz bana:

- Sainte-Suzanne, dedi umarım ki bugün başınızdan geçenleri bana anlatırsınız. Gelin... dedi.

Gittim. Beni yatağının yanındaki koltuğa oturttu. Kendisi de daha alçak bir iskemleye yerleşti. Daha uzun boylu olduğum ve biraz da yüksekte oturduğum için, ona tepeden bakıyordum. Bana o kadar sokulmuştu ki, dizlerim, onun dizlerinin arasına giriyordu. Dirseğini yatağa dayamıştı. Ona:

- Yaşıma göre çok çile çektim. Yakında dünyaya geleli yirmi yıl olacak. Bu yirmi yıl hep çileyle geçti. Bilmem hepsini size anlatabilecek miyim, bunları dinlemeye yüreğiniz katlanacak mı? Babamın evinde çok acı çektim. Sevgili anne, nereden başlamamı istiyorsunuz?

- Ta başlangıçtan.

- Ama, söyledim size, sevgili anneciğim. Bu hem çok uzun sürer, hem de çok kederli bir hikaye. Sizi uzun uzun üzmek istemem.

- Hiçbir şeyden çekinme, ağlamayı severim ben. Duygulu bir insan için göz yaşı dökmek tatlı bir şeydir. Sen benim gözyaşlarımı silersin, ben de seninkilerini. Böylece acı anılarını dinlerken ikimiz de mutlu oluruz. Bu şekilde kalplerimizden doğan duygular bizi kimbilir nerelere götürür?

Bunları söyleyerek beni, yaşarmaya başlayan gözleriyle tepeden tırnağa süzdü. Ellerimi tuttu. Bana daha çok sokuldu. O kadar ki vücutlarımız birbirine değiyordu.

- Anlat yavrum, dedi, seni dinliyorum. Kendimi coşkun duygulara bırakmak için, içimde sabırsızlık var. Ömrümde kendimi bu kadar şefkatli ve duygulu hissetmemiştim.

Bunun üzerine, aşağı yukarı, size yazdıklarımı anlatmaya başladım. Anlattıklarımın onun üzerinde bıraktığı etkiyi derin iç çekişlerini, döktüğü göz yaşlarını, zalim annem ve babama, Sainte-Marie'deki korkunç kızlara ve Longchamp'dakilere karşı duyduğum derin nefreti ve bunları nasıl açığa vuruyor onlara lanetler yağdırıyordu. Bunların hepsini size anlatamam. Bunların birinin yerine gelmesini istemem. En zalim düşmanımın bile saçının teline zarar gelmesini istemezdim. Zaman zaman beni durduruyor, ayağa kalkıyor, geziniyor, sonra tekrar yerine oturuyor, arada bir, gözlerini ve ellerini gök yüzüne doğru kaldırıyor ve en sonunda başını dizlerimin arasına gömüyordu. Beni zindana attıkları sahneyi, nasıl herkesten uzaklaştırıldığımı, nasıl herkesin önünde bağışlanmamı dilettirildiğimi anlatırken feryatlar koparmıştı. Hikayemi bitirip de sustuğum zaman vücudu yatağına sarkmıştı. Yüzünü yorganın içine saklayarak, kollarını başmın üstünden uzatmıştı. Uzun süre böylece kaldı. Ona:

- Aziz anneciğim, size üzüntü verdiğim için bağışlayın beni. Ama bunu önceden söylemiştim; siz istediniz...

Şu yanıtı verdi:

«Kötü yaratıklar! Canavarlar! İnsanlık bu derecede ancak manastırlarda alçaltılabilir. Kinle, bu insanların huysuzlukları birleşince artık ne kötülükler yapılabileceği-

ni kimse kestiremez. Bereket versin ben yumuşak huylu bir insanım. Bütün rahibelerimi severim. Onlar da az çok bana benzemişlerdir; birbirlerini severler. Ama senin bu zayıf vücudun bunca eziyete nasıl katlandı? Bu minnacık eller, ayaklar nasıl oldu da kırılmadı? Nasıl oldu da bu körpe vücut harap olmadı? Bu gözlerin feri ağlaya ağlaya sönmedi? Zalimler! Bu kolları halatlarla sıktılar demek!»

Kollarımı yakalayarak öpmeye başladı ve sürdürdü sözünü:

«Nasıl kıydılar da, bu gözleri yaşa boğdular?» diyerek bu sefer gözlerimden öpüyordu...

- Kimbilir bu ağızdan ne iniltiler, ne iç çekişleri çıkmasına neden olmuşlardı? dedi ve ağzımdan öptü. «Bu sevimli, bu tatlı yüzün hep keder bulutlarıyla kaplanmasına nasıl razı oldular? Bu gül yanakları nasıl soldurdular?» diyerek, yanaklarımdan, ellerimi överek, ellerimden öptü durdu. «Bu başı hırpalamak, saçlarını yolmak, bu alnı kederle buruşturmak ha?» diye söylenerek başımdan, alnımdan, saçlarımdan öpüyordu. «Bu boyna ip taktılar, bu omuzları sivri tırnaklarıyla yırttılar demek?» diyerek gömleğimi çözdü, giysimin üst yanını açtı. Saçlarım darmadağınık, çıplak omuzlarıma dökülmüştü. Göğsüm de yarı açıktı. Boynumda açılan omuzlarımdan başlayarak, yarı çıplak göğsüme kadar öptü, öptü, öptü.

O zaman bütün vücudunun titremesinden, dilinin dolaşmasından, gözlerinin kayışından, ellerinin dolaşmasından, bana ateşli ateşli sarılışından, kollarının kuvvetle boynuma dolanmasından, dizlerimi dizleriyle gittikçe daha fazla sıkıştırmasından yine hastalık nöbetinin, tutmak üzere olduğunu anlamıştım. İçimde nelerin geçtiğini pek anlayamıyordum. Yalnız büyük bir korku almıştı beni. Müthiş bir titremeye kapılmış, yarı baygın bir hale gel-

miştim. Bundan da Başrahibenin hastalığının bulaşıcı bir hastalık olduğu hakkındaki şüphemin yerinde olduğu meydana çıkıyordu. Ona:

«Sevgili annem, dedim, bakın beni ne perişan hale getirdiniz? Ya biri gelirse...»

«Dur dur, diye boğuk bir sesle inledi, kimse gelmez...»

Bir yandan kalkmaya, kendimi ondan kurtarmaya çabalarken:

«Anneciğim, dedim, dikkat edin, yine fenalaşıyorsunuz. İzin verin de gideyim ben.»

Yanından ayrılmak istiyordum. Ama elimden gelmiyordu. Hiç gücüm kalmamıştı. Dizlerim bükülüyordu. O oturmuştu, ben ayaktaydım. Beni kendine çekti. Üstüne yuvarlanıp onu incitmekten korktum.

Yatağının kenarına ilişerek:

«Sevgili anneciğim, ne olduğumu bilmiyorum, bir fenalık var içimde.»

- Bende de, dedi. Ama dinlen biraz. Geçer, bir şey değil.

Gerçekten de Başrahibe sükunet bulmuştu. Ben de kendime gelmiştim. Ama ikimiz de bitkindik. Başımı yastığına bıraktım. Onun başı dizime yaslanmıştı. Alnını da ellerime dayamıştı. Bir süre böylece kaldık. Bilmem neler düşünüyordu. Bana gelince, bir şey düşündüğüm yoktu. Kaldı ki düşünemiyordum da. Bütün kuvvetim vücudumdan çekilmiş gibiydi. İkimiz de susuyorduk. Önce Başrahibe bu sessizliği bozdu:

«Suzanne, bana anlattığınıza bakılırsa, ilk Başrahibenizi çok seviyordunuz?»

- Çok.

- O sizi benden çok sevmiyordu ama, siz onu benden çok seviyordunuz, değil mi? yanıt vermiyorsunuz.

- Mutsuzdum, o benim çektiğim acıları hafifletiyordu.

- Peki ama rahibeliğe karşı duyduğunuz bu nefret neden ileri geliyor? Bana hepsini söylemediniz Suzanne?

- Bağışlayın beni madame.

- Ne! Bu kadar sevimli olduğunuz halde, size bunu kimsenin söylememiş olmasına imkan yok.

- Söylemişlerdi.

- Peki, size bunu söyleyenden hoşlanmıyordunuz herhalde?

- Hayır.

- Ondan hoşlanmamış mıydınız?

- Kesinlikle hayır!

- Ne! Kalbinizde hiçbir duygu uyanmadı mı?

- Hiç.

- Ne! Sakın manastıra karşı duyduğunuz tiksinti, annenizle, babanıza karşı duyduğunuz açık veya kapalı bir kinden ileri gelmiş olmasın. Bana söyleyin her şeyi, hoş görürüm.

- Anlatabileceğim bir şey yok, aziz anneciğim.

- Bir kez daha soruyorum. Manastır yaşamına karşı duyduğunuz nefret neden ileri geliyor?

- Bu hayatın kendisinden. Böyle birtakım görevlere, işlere katlanmaktan, dünyadan el etek çekmekten, zor altında yaşamaktan hoşlanmıyorum. Başka bir yaşayış için yaratılmışım gibi geliyor bana.

- Neymiş bu?

- Beni bunaltan can sıkıntısı. Canım sıkılıyor.

- Burada mı?

- Evet aziz annem, bana gösterdiğiniz bütün iyiliklerle birlikte.

- Ya peki kendinizde birtakım istekler, içinizde kımıldanmalar duymuyor musunuz?

- Hiçbir şey duymuyorum.

- Ben de böyle düşünüyorum. Durgun bir karakteriniz var gibi geliyor bana.

- Eh, oldukça.

- Dahası soğuk bile denilebilir.

- Bilmem.

- Toplum yaşamını biliyor musunuz?

- Pek az.

- O halde sizi çeken nesi var bu yaşamın?

- Bu, pek belli değil ama, herhalde birşey olmalı.

- Özgürlüğünüzü kaybetmiş olmanıza mı üzülüyorsunuz?

- Belki buna ve belki daha birçok şeylere.

- Ya bu öteki şeyler ne? Bana kalbinizi açın dostum, evlenmek mi istiyorsunuz?

- Elbetteki şimdiki yaşamıma yeğlerdim bunu. Şüphe yok.

- Neden yeğlerdiniz?

- Bilmem ki.

- Bilmiyor musunuz? Peki söyleyin bana, bir erkeğin yanmda neler duyardınız?

- Hiçbir şey, ince fikirli ve iyi düşünen bir adamsa zevkle dinlerdim onu. Güzel yüzlü ise bunu da farkederdim.

- Peki, kalbiniz sakin mi dururdu o zaman?

- Şimdiye kadar heyecansızdı.

- Ne! Ateşli gözlerle gözlerinizin içine baktıkları zamanda mı bir şey duymazdınız?

- Kimi zaman sıkılır, önüme bakardım.

- İçinizde hiçbir şeyler olmaz mıydı?

- Hiç.

- Ya peki duyularınız size hiçbir şeyler söylemiyor mu?

- Bunların dilinden anlamıyorum.

- Ama bir dili vardır bunların.

- Olabilir.

- Demek anlamıyorsunuz bu dilden?

- Hiç anlamıyorum.

- Ne!.. Siz.. Ama bilseniz ne tatlı bir dildir bu. Öğrenmek ister misiniz bu dili?

- Hayır sevgili anneciğim, ne işime yarayacak ki?

- Can sıkıntınızı gidermeye.

- Belki daha çok arttırır. Hem sonra, hiç başkasıyla konuşmadan bu duyguların dili neye yarar ki?

- İnsan her zaman, başka biriyle konuşur, bu denli kendine söylenmekten daha iydir, bu da büsbütün keyifsiz bir şey olmamakla birlikte.

- Söylediğinizden bir şey anlamıyorum.

- İstersen daha açık konuşayım yavrucuğum.

- Hayır, sevgili annem hayır. Bir şey bilmiyorum ben. Öğrenmek de istemiyorum. Yalnız, halimden daha çok yakınmama yarayacak şeyleri öğrenmek istiyorum. Hiçbir dileğim yok. Doyuramayacağım hiçbir isteğin peşinden koşmak istemiyorum.

- Peki neden doyuramayacakmışsınız?

- Nasıl edebilirim?

- Benim gibi.

- Sizin gibi mi? Ama bu manastırda biri yok ki?

- Ben varım, sevgili dostum ve siz varsınız...

- Peki ama, benden size, sizden bana.. ne olabilir?

- Ah! Ne masum şey Tanrım!

- Doğru sevgili anneciğim, çok masumum ve böyle olmamaktansa ölümü yeğlerim.

Son sözlerimde onu darıltacak ne vardı bilmiyorum. Bunları söyler söylemez, yüzü birden değişti, ciddileşti, canı sıkılmış gibi bir hal aldı. Önce eliyle dizimi sıkmaktan vaz geçti. Sonra da büsbütün çekti. Önüne bakıyordu.

Ona, «Aziz anneciğim, ne yaptım ben? Yoksa ağzımdan sizi kıracak bir şey mi kaçırdım? Bağışlayın beni. Gösterdiğiniz hoşgörüye güvenerek böyle konuştum. Söyleyeceklerimi önceden hesaplamadım. Ama hesaplasam da başka türlü konuşamazdım. Belki de daha fena konuşurdum böyle yapsaydım. Konuştuğumuz şeyler bana o kadar aykırı görünüyor ki.. bağışlayın beni..»

Bunları söyleyerek kollarımı boynuna doladım, başımı omuzuna yasladım. O da bana sarıldı; büyük bir şefkatle kollarının arasında sıktı. Bir süre böylece kaldıktan sonra yine tatlı ve sakin bir sesle:

- İyi uyuyabiliyor musunuz Suzanne? diye sordu.

- Çok iyi, dedim.

- Yatar yatmaz hemen uykunuz geliyor mu?

- Çoğu kez.

- Ya peki, hemen uyumadığınız zamanlar ne düşünürsüz?

- Geçmiş yaşamımı, geleceğimi, ya da dua ederim, ağlarım. Başka bir şey yapıyor muyum bilmiyorum.

- Peki, sabahları erken uyandığınız zamanlar?

- Kalkarım.

- Hemen mi?

- Hemen.

- Hulyaya dalmaktan hoşlanmaz mısınız?

- Hayır.

- Yastığınıza yaslanıp dinlenmekten?

- Hayır.

- Yatağın tatlı sıcaklığının keyfini çıkarmak istemez misiniz?

- Hayır.

- Hiç mi?

Bu kelimeyi söyler söylemez durdu; iyi de etti. Çünkü bana iyi bir şey sormuyordu. Yanıtım belki de onu daha çok üzecekti. Ama ne düşündüğümü gizleyecek değildim.

Bununla birlikte susuşu uzun sürmedi:

- Ne kadar güzel olduğunuzu şöyle zevk duyarak hiç farketmediniz mi?

- Hayır, aziz annem, bilmem söylediğiniz kadar güzel miyim. İnsanın güzelliği başkaları içindir, kendisi için değil.

- Ellerinizi, bu güzel gerdanda, bu butlarda, bu karında o kadar sıkı, o kadar beyaz ve tatlı olan etlerde gezdirmek isteğini duymadınız mı?

- Oh! duymadım böyle bir şey, günahtır böyle şeyler. İçimden böyle bir şey gelseydi, günah çıkartırken bunu nasıl söyleyebilirdim?

Daha neler konuştuk, şimdi anımsayamıyorum. Başrahibeyi konuşma odasından çağırdılar.

Bana öyle geldi ki, bu ziyaret onun fena halde canını sıkmıştı. Benimle oturup konuşmayı, konuştuğumuz şeyler hiç özlenecek şeyler olmamakla birlikte yeğlediğini anlıyordum. Ama çaresiz birbirimizden ayrıldık.

Manastırdakiler ben gelinceye kadar hiçbir zaman böyle mutlu olmamışlardı. Başrahibenin hercailiği geçmişti. Onu düzelttiğimi söylüyorlardı. Dahası şerefime, birkaç gün tatil bile vermişti. Herkes bunun için bayram ediyordu. O günlerde her zamankinden daha iyi yemek verilmiş, ibadetler daha kısa sürmüş ve aradaki bütün zamanlar eğlenceye ayrılmıştı. Ama bu mutlu günler yakında, hem benim için, hem de ötekiler için tarihe karışacaktı.

Aramızda, yukarıda anlattığıma benzeyen daha birçok sahneler geçti. Ama bunların hepsini size anlatamam. İşte şimdi de yukarıdaki sahnenin sonu.

Başrahibeyi bir tasadır almaya başlamıştı. Neşesini, tazeliğini, huzurunu kaybetmişti. Ertesi gece herkes uyuyup el ayak çekildikten ve yatağından kalkıp koridorlarda bir süre avare dolaştıktan sonra hücreme geldi. Uy-

kum hafiftir. Onun geldiğini hissettim. Kapının önünde durdu. Herhalde başını kapıma dayamıştı. Beni uyandırmak için epey gürültü etti. Hiç ses çıkarmadım. Yakınan bir ses duyuyor gibiydim. Önce zayıf bir ürperti duydum. Sonra*«Ave»*(*)yi söylemeye karar verdim. Bana yanıt verecek yerde, hafif adımlarla uzaklaştı. Sonra yeniden kapının önüne geldi. Yakınmalar ve iniltiler yeniden başladı. Tekrar «Ave»yi söyledim. Adımları yine uzaklaştı. Bir şey olmadığına kanaat getirerek uyudum.

Ben uyurken biri girip, karyolamın yanına oturmuş, yatağımın perdeleri yarı açıktı. İçeri girenin elinde tuttuğu ufak bir mumun ışığı yüzümü aydınlatıyordu. Gözlerimi açtığım zaman Başrahibeyi gördüm. Elindeki mumun ışığında beni seyrediyordu.

Derhal yatağımdan kalktım. Ürktüğümü gördü. Bana: «Suzanne, rahat tutun içinizi; benim...» dedi. Başımı tekrar yastığa koydum ve ona; «Aziz annem, ne yapıyorsunuz, bu saatte burada? Buraya neden geldiniz? Niçin uyumuyorsunuz?» dedim.

- Uyuyamıyorum, diye yanıt verdi; uzun süre de uyuyamayacağım. Birtakım fena rüyalar alt üst ediyor beni. Daha gözlerimi kapar kapamaz sizin çektiğiniz çileler hayalimde canlanıyor, sizi o canavarların elinde görüyorum; saçlarınız yüzünüze dağılmış, ayaklarınız kan içinde. Boynunuzda bir ip. İşte böyle görüyorum. Canınıza kıyacaklarmış gibi geliyor bana. Tirtir titriyorum; sizin imdadınıza koşmak istiyorum; feryatlar koparıyorum, uyanıyorum. Sonra artık, boş yere uyumaya çalışıyorum, uyanıyorum. İşte bu gece de böyle oldu. Sakın, Tanrı bu şekilde bana dostumun başına gelen bir felaketi haber vermiş olmasın, diye korktum, kapınızın önüne geldim,

(*) Meryem Ana'ya yaptıkları yakarı duası (Çev.).

kulak verdim; uyuyorsunuz gibi gelmişti bana. Konuştunuz, çekildim; yeniden geldim, yine konuştunuz, yine uzaklaştım. Üçüncü bir defa daha geldim. Artık uyuduğunuzu düşünerek içeri girdim. Epeydir yanınızdayım, sizi uyandırmaya çekindim. Önce duraksamıştım, acaba perdelerinizi kapasam mı diye. Gitmek istedim. Sizi uyandırmamak için. Ama benim sevgili Suzanne'ım, rahat mı bakayım? diye duyduğum isteği yenemedim. Sizi seyrettim. Uyuduğunuz zaman bile size bakmak ne tatlı şey!

- Ne kadar iyisiniz sevgili annem.

- Üşüdüm. Yavrum için korkulacak bir şey olmadığını gördükten sonra, artık uyuyabilirim sanırım. Elinizi verin bana. Uzattım elimi.

- Nabzınız ne kadar sakin, ne, kadar düzenli atıyor.

- Uykum oldukça rahattır.

- Ne kadar mutlusunuz.

- Aziz annem üşüyeceksiniz böyle.

- Hakkınız var, hoşça kalın. Güzel dostum, hoşça kalın, . gidiyorum.

Böyle diyordu ama yerinden kımıldadığı yoktu. Hep bana bakıyordu. Gözlerinden iki damla yaş döküldü. «Aziz annem dedim; neniz var? Ağlıyorsunuz, size çektiklerimi anlattığım için o kadar kızıyorum ki kendime!..» O anda hücremin kapısını kapadı, mumu söndürdü ve üstüme atıldı. Bana sarılarak, yorganımın üstüne uzanmıştı. Yüzünü yüzüme yapıştırmıştı. Göz yaşları yanaklarımı ıslatıyordu. İçini çekiyor, yalvaran ve kesik bir sesle: «Sevgili dostum acıyın bana!» diyordu.

- Aziz anneciğim; neniz var? Bir fenalık mı hissediyorsunuz kendinizde? Ne yapmam gerekir?

- Titriyorum, dedi; ürperiyor bütün vücudum. Birden fena halde soğuk almışım.

- İsterseniz kalkayım da siz yatın.

- Hayır, dedi, kalkmanıza gerek yok. Yorganı azıcık aralayın, size sokulayım, biraz ısınırsam iyileşirim.

- Aziz annem, yasaktır bu, dedim. Duyulursa herkes ne der? Ben bundan çok daha hafif şeyler için cezaya çarptırılan rahibeler gördüm. Saint-Marie manastırında bir gece bir rahibe arkadaşının odasına gitmişti. Onun için ne kötü şeyler söylediklerini anlatamam size. Günahımı çıkaran papaz bana kaç kere, geceleri koynumda yatmak isteyen olup olmadığını sordu ve kesinlikle böyle bir şeyi kabul etmememi söyledi.

Beni nasıl sevip okşadığınızı ona anlatmıştım. Ben bunlara pek masumca şeyler buluyorum, ama o hiç böyle düşünmüyor, onun öğütleri aklıma geliyor hep. Size bundan söz etmeyi istiyordum.

- Sevgili dost, dedi, herkes uyuyor, kimse bir şeyin farkında olmaz. Burada başkalarına ödül ya da ceza veren benim. Günahınızı çıkartan papaz ne derse desin; iki dosttan birinin, kaygıya kapılıp uykusu kaçan ve sevgili dostumun bir tehlike içinde olup olmadığını merak ederek geceleyin, kışta kıyamette odasma gelen öteki dostunu yanına almasında bir kötülük görmüyorum ben. Suzanne, hiç anneniz, babanız ya da kızkardeşlerinizden biriyle koyun koyuna yatmadınız mı?

- Hayır, hiçbir zaman.

- Eğer bir fırsat çıksaydı, her halde aklınızdan bir şey geçirmeden yapardınız bunu değil mi? Eğer kız kardeşiniz bir şeyden korkarak, soğuktan titreye titreye yanınıza gelseydi de yatmak isteseydi geri çevirir miydiniz?

- Çevirmezdim sanırım.

- Ben de sizin sevgili anneniz değil miyim?

- Evet, öyle; ama yasak bu.

- Sevgili dost; bunu başkalarına yasak eden ben, sizden isteyen ve size bunun için izin veren de yine benim. Azıcık ısınayım, kalkıp gideceğim. Verin elinizi bana...» Elimi uzattım. «Bakın nasıl titriyorum, ürperiyorum... Buz kesildi bütün vücudum.» Doğru söylüyordu. «Oh! Aziz anne, dedim, hasta olacaksınız; ama, durun biraz, ben şöyle kenara çekileyim; siz yatağın sıcak yerine girersiniz.» Kenara yerleştim, yorganı açtım, girdi, benim yerime yattı. Ama öyle berbat bir haldeydi ki, eli ayağı zangır zangır titriyordu. Benimle konuşmak, bana sokulmak istiyor fakat sözcükleri çıkaramıyor, kımıldayamıyordu. Hafif sesle: «Suzanne, dostum, sokulun biraz bana...» dedi. Kollarını uzatmıştı. Ona sırtımı döndüm; beni kendisine çekti. Sağ koluyla arkamdan, ötekiyle de göğsümden sardı beni ve: «Dondum, her tarafım o kadar soğuk ki, hasta ederim diye size dokunmaktan korkuyorum» diyordu.

- Sevgili annem, korkmayın hiç...»

Bunun üzerine bir elini göğsüme, ötekini de belime koydu. Ayaklarını da ayaklarımın altına sokmuştu. Ben de ayaklarımla onun ayaklarını ısıtmak için sıkıyordum. Sevgili annem de: «Ah! sevgili dostum, bakın ayaklarım nasıl ısındı. Sizin ayaklarınıza değiyor da ondan.»

- Ama, dedim, bütün vücudunuzu böyle ısıtmanıza bir engel var mı?

- Hayır. Elbet siz isterseniz... dedi. Geceliğini çıkarmıştı. Ben de geceliğimi çıkaracağım sırada hızlı hızlı ka-

pıya vuruldu. Korkuyla, kendimi yatağın bir yanına attım. Başrahibe de öteye fırlamıştı, kulak verince, birinin ayaklarının ucuna basa basa, bitişik hücreye gittiğini duyduk. «Ah! dedim, şu bizim Soeur Sainte-Therèse. Sizin koridordan geçip odama geldiğinizi görmüş olmalı! Her halde konuştuklarımızı da dinlemiştir. Neler söyler kim bilir şimdi?.. Korkudan, yarı ölü gibiydim. Başrahibe öfkeli öfkeli: «Evet odur, dedi, şüphem yok. Ama bu küstahlığının neye mal olacağını görür o...»

- Ah, aziz annem, dedim, ona bir şey yapmayın. İzin veriyorum size. Sabah vaazına gelmeyebilirsiniz. Şimdi, doğru bu ahmağın odasına gidiyorum. Elinizi verin bana.

Elimi uzattım; kolumu sıyırdı, içini çekerek parmaklarımın ucundan, omuzuma kadar öptü ve kendisini böyle rahatsız eden saygısıza vereceği cezayı unutamayacağını söyleyerek odamdan çıktı. Hemen yatağımın, kapıdan taraftaki kenarına geçtim, kulak verdim. Başrahibe, Soeur Sainte-Therèse'in odasına girmişti. İş büyürse kalkıp aralarına girmeyi düşünüyordum. Ama öyle perişan bir haldeydim, kendimi o kadar fena hissediyordum ki, yatağımdan çıkmamayı yeğledim. Ama gözüme uyku girmiyordu. Artık bütün manastırdakilerin diline düşecektim. Aslında pek basit bir şey olan bu macera, kim bilir ne berbat şekillere sokulacak, Longchamp'dakinden daha kötü şeyler olacaktı. Başrahibe ile işlediğimiz kabahati üstlerimiz duyacak, annemiz işinden atılacak, ikimiz de şiddetle cezalandırılacağız, diye tirtir titriyordum. Bir yandan da Başrahibenin Sainte - Therèse'in odasından çıkışını duymak için kulak kabartıyordum. Sorunu çözmek epey güç olmalıydı ki bütün geceyi orada geçirdi. O kadar acıyordum ki bu kadına! Tek bir gecelikle, yarı çıp-

lak bir halde, soğuktan ve öfkeden zangır zangır titriyordu. Sabahleyin bana verdiği izinden faydalanarak yatmayı çok istiyordum, ama yatmasam daha iyi olur diye düşündüm. Çabucak giyindim ve ilk koroda bulundum. Başrahibe de, Sainte-Therèse'de yoktu. Bu da çok hoşuma gitti. Çünkü bu rahibe orada oldukça çok sıkılacaktım. Sonra bulunmadığına bakılırsa Başrahibe onu bağışlamış demekti, bu da yüreğime su serpti. Doğru bilmişim, ibadet biter bitmez Başrahibe beni çağırttı. Gidip kendisini buldum: Daha yataktaydı. Bitkin bir hali vardı. Bana: «Çok rahatsızım, hiç uyuyamadım. Bu Sainte-Therèse kaçık. Bir daha böyle yaparsa bir yere kapatacağım.»

- Ah, aziz annem böyle bir şey yapmayın sakın.

- Bu, onun gidişine bağlı. Artık düzeleceğine söz verdi. Ben de kabul ettim. Ya peki siz nasılsınız, sevgili Suzanne?

- İyiyim, aziz annem.

- Dinlenebildiniz mi bari?

- Azıcık.

- Sizin koroda olduğunuzu söylediler. Niçin yatağınızdan çıktınız?

- Rahat edemedim. Sonra bulunmam daha iyi olur diye düşünmüştüm de.

- Yoo, çekinilecek bir şey yoktu. Uykum var biraz. Hadi siz gidip uyuyun. Ana isterseniz yanıma uzanın.

- Çok sağ olun, aziz annem, ama yalnız yatmaya alışığım. Başka biriyle yatarsam uyuyamam.

- Haydi, gidin öyleyse. Ben yemeğe inmeyeceğim. Buraya getirecekler. Bugün kalkmak istemiyorum. Bir

kaç rahibe ile siz de buraya gelirsiniz. Haber yolladım onlara.

- Soeur Sainte - Therèse de var mı aralarında?

- Hayır.

- Üzülmedim buna doğrusu.

- Neden?

- Bilmem. Onunla karşılaşmaktan korkuyor gibiyim.

- Yüreğinizi ferah tutun yavrum; şunu söyleyeyim ki o daha çok korkuyor sizden.

Yanından ayrıldım, odama dinlenmeye gittim.

Öğleden sonra Başrahibenin odasına gittiğim zaman, ötekiler çoktan gelmişlerdi. En genç ve en güzel rahibelerden oldukça kalabalık bir grup vardı içeride. Ötekiler Başrahibeyi ziyaret edip çekilmişlerdi. Resimden anlayan bir insansınız M. le Marquis; inanın bana, çok güzel bir tabloydu bu. İçinde on, on iki kız bulunan bir atölye düşünün. En küçüğü on beş, en büyükleri de yirmi üçünde olsun. Başlarında, kırkına girmiş ama, henüz tazeliğini canlılığını yitirmemiş bir kadın var. Yatağının içinde hafifçe doğrulmuş. Kendisine pek yakışan, tombul gerdanı, tornadan çıkmış gibi yuvarlak kolları, çukurcuklarla bezenmiş iğ şeklinde parmakları var. Tatlı bakışlı, iri siyah gözleri, açarsa yorulacakmış gibi hep yarı kapalı. Gül kırmızısı dudaklar, süt gibi beyaz dişler, çok güzel yanaklar. Bütün bu güzellikleri toplayan baş da yumuşak bir yastığa gömülü. Kollarını gevşek gevşek iki yanına salıvermiş. Dirseklerinin altında küçücük yastıklar.

Yatağının kenarına iliştim. Hiçbir şey yapmadan oturuyordum. Rahibelerden biri koltuğa oturmuştu, dizlerinin üstünde nakışı vardı. Ötekiler, pencerenin önüne oturmuşlar dantela örüyorlardı. Birkaç kız da, yerde,

minderlere oturmuş dikiş dikiyor, çıkrıkla yün eğiriyor, iş işliyorlardı.

Kimi sarışın, kimi esmerdi bu kızların. Hepsi de birbirinden güzeldi. Huyları da yüzleri kadar değişikti. Bazıları sakin, bazıları şen, içlerinde ciddi olanları, mahzun, melankolik duruşlu olanları vardı. Benden başka hepsi çalışıyordu. Bunların arasında dost olanları kayıtsızlardan, birbirine düşman olanlardan ayırt etmek güç değildi. Hem çalışıyor, hem konuşuyorlardı. Arada bir kaçamaktan bakışanlar oluyor, ya da bir iğne veya makas almak bahanesiyle birbirlerinin parmaklarını sıkıyorlardı. Başrahibe gözlerini kızların üstünde gezdirerek, birine kendisini fazla yorduğu, bir başkasına avareliği, yahut mahzun hali için çıkışıyor; işleri istiyor, beğendiğini ya da beğenmediğini söylüyor. Bazısının başındaki örtüyü düzeltiyor, her birine bir şey söylüyor, ya sitem ediyor, ha hafifçe okşuyordu.

İşte herkes böyle bir şeyle uğraşırken hafifçe kapıya vuruldu. Hemen kalktım, çıkarken Başrahibe: «Sainte--Suzanne yine gelin...» dedi. «Gelirim» dedim. «Gelmemezlik etmeyin sakın. Söyleyecek önemli bir şeyim var size..» «hemen geleceğim.»

Gelen şu zavallı Sainte-Therèse'di.

Hiçbir şey söylemeden durdu. Ben de durdum.

«Beni mi, görmek istiyordunuz» dedim.

- Evet, diye yanıt verdi.

- Ne gibi bir hizmette bulunabilirim size?

- Söyleyeceğim. Sevgili annemizin gözünden düştüm. Beni bağışladığını sanıyordum. Nedensiz değildi böyle düşünmemem de. Ama hepinizi odasına çağırdı. Ben yokum aranızda. Üstelik de hücremden çıkmamamı emretti.

- İçeri girmek mi istiyordunuz?

- Evet.

- Size de izin vermesini söylememi ister misiniz?

- Evet.

- Durun da söyleyeyim.

- Sahi mi? Benim için onunla konuşacaksınız demek?

- Elbette. Hem niçin konuşmayayım? Söz verdikten sonra.

Gözleri sevinçle parlayarak:

- Ah, dedi, size karşı duyduğu ilgi için bağışlıyorum onu. Öyle hoş yanlarınız var ki. Vücudunuz kadar ruhunuz da güzel.

Ona küçük bir yardımda bulunabileceğim için çok sevinmiştim. İçeri girdim. Yokluğumda başka bir kız, Başrahibenin yanma ilişmiş, dirseğini kadının bacaklarının arasına dayayarak elindeki işi gösteriyordu. Başrahibe, gözleri hemen hemen kapalı, evet ya da hayır diyordu. Yaklaştım, yanında durdum. Farkına varmadı. Biraz sonra dalgınlığından kurtuldu. Yatağa oturan kız, bu sırada yeniden yerimi vermişti bana. Oturdum. Sonra hafifçe eğilerek Başrahibenin gözünün içine, kendisinden, bir lütufta bulunmasını yalvaran bir bakışla baktım. Yastığına dayanarak hafifçe doğruldu: «E, ne var bakalım? Söyleyin ne istiyorsanız... çekinmeyin. İstediğiniz şeyi yapmamazlık edebilir miyim ki...»

- Şey. Soeur Sainte-Therèse...

- Anladım. Hiç hoşnut değilim ondan. Ama madem ki, Sainte-Suzanne araya giriyor bağışlıyorum, söyleyin gelsin.

Koştum. Zavallı küçük Soeur kapıda bekliyordu. İçeri girebileceğini söyledim. Titreye titreye yaklaştı. Hep önüne bakıyordu. Daha ilk adımda elindeki, bir patrona iliştirilmiş ipekli kumaş parçasını yere düşürdü. Eğilip aldım. Kızı kolundan tutarak Başrahibeye götürdüm. Diz çöktü. Derin derin içini çekerek Başrahibenin elini tuttu, öptü; sonra benim elimle onunkini birleştirdi ve ikisini birden öptü. Başrahibe, işaretle ayağa kalkmasını anlattı. Kalktı. Kahvaltı getirdiler. Başrahibe yatağından kalktı. Bizimle oturmadı. Manastırın çevresinde gezinmeye başladı. Geçerken kah birimizin başını okşuyor, kah alnından öpüyordu. Ya da kızlardan birisinin yakasını aralıyor, elini boynuna koyarak bir süre duruyordu. Sonra bir başkasına geçerek elini yanaklarında gezdiriyor, ağzını okşuyor, kendisine ikram edilen şeyleri dudaklarının ucuyla tadarak kızlara dağıtıyordu. Bir süre böylece dolaştıktan sonra karşımda durdu. Sevgi ve şefkat dolu gözlerle süzdü beni. Bu sırada ötekiler önlerine bakıyorlardı. Onu kızdırmaktan, dalgınlaştırmaktan korkuyor gibiydiler. Hele pek süklüm püklüm oturuyordu Sainte-Therèse.

Kahvaltı bitince klavsene oturdum. Usül bilmeyen iki güzel sesli rahibe de şarkı söylediler. Başrahibe klavsenin yanına bir kanapeye oturmuştu. Beni dinlemekten, seyretmekten büyük bir zevk duyduğu belliydi. Öteki kızlar, ya iş işleyerek, ya da hiçbir şey yapmadan konseri dinliyorlardı. Böylece çok tatlı bir akşam geçirmiştik. Konser bitince hepsi çekilip gittiler.

Ötekilerle birlikte odadan çıkacağım sırada Başrahibe «saat kaç?» diye sordu.

- Altıya gelmek üzere.

- Sırdaş (*) rahibelerimizden birkaçı neredeyse gelir şimdi. Longchamp'dan çıkışınız hakkında bana söylediklerinizi düşündüm. Onlara, düşündüklerimi söyledim. Onlar da iyi buldular. Size bir öneride bulunmaya karar verdik. Başarı elde edecek gibiyiz de. Eğer bu işi yapabilirsek, hem manastıra ufak yardım, hem de size bir gelir sağlamış olacağız..»

Saat altıda sırdaşlar geldiler. Bu din kurumlarında ruhani meclisler pek köhne şeylerdir. Ben kalktım, gelen rahibeler oturdu. Başrahibe bana:

- Soeur Sainte-Suzanne, dedi. Burada size verilen ödeneği, M. Manouri'nin iyiliğine borçlu olduğunuzu söylemiştiniz değil mi?

- Evet, aziz annem.

- Geldiğiniz manastırdaki kadınlar size bir şey vermemişlerdi öyle mi?

- Evet, aziz annem.

- Bu haksızlıktır. Buradaki rahibelere işi açtım, onlar da benim gibi, Longchamp'dakilere karşı dava açabileceğimizi söylediler. Size hakkınızı verirler, bizim manastırın hesabına irat kaydolunur, gelirinden de siz faydalanırsınız. M. Manouri bundan oradakiler faydalansın diye uğraşmış değildir.

- Ben de böyle düşünüyorum ama bunu sağlamak için en kısa yol durumu M. Manouri'ye yazmaktır.

- Şühpesiz; ama ondan istediğimiz yanıtı alabilmemiz için size şu önerilerde bulunacağız: Sizin namınıza Longchamp manastırına karşı dava açacağız, masrafları bizim manastır yapacak. Pek fazla bir şey tutmaz. M.

(*) Başrahibelik kurulundan bir rahibe (Çev.).

Manouri'nin bu işi üstüne almaması için ortada hiçbir neden yok. Eğer davayı kazanırsak, manastırımız sizinle, ya bütün ödeneği, ya da gelirini yarı yarıya paylaşır. Ne düşünüyorsunuz, daldınız.

- Şunu söylüyorum. Longchamp'daki bu Soeur'ler bana çok kötülük ettiler. Şimdi kendilerinden öc almak istediğimi sanmaları bana çok üzüntü verecek.

- Öc almak diye bir şey yok ortada. Hakkınız olan şeyi istiyorsunuz.

- Bir kere daha olay çıkarmak istemiyorum.

- Eğer bundan çekiniyorsanız, değmez. Çünkü hemen hemen hiç adınız geçmeyecek sizin. Sonra bizim manastır fakirdir. Longchamp'daki ise zengin. Bize iyilik etmiş olacaksınız. Hiç olmazsa yaşadığınız sürece. Sizi korumak için şüphesiz böyle bir çıkar aramış değiliz. Burada herkes sizi o kadar çok seviyor ki..

Öteki rahibeler de bir ağızdan onayladılar: «Çok iyi bir kızdır...»

Başrahibe sözünü sürdürerek.

- Ben her an ölebilirim. Başka bir Başrahibe, sizin için benim duyduklarımı duymayabilir. Ah; elbette duyamaz. İnsanın, bir tarafında kendi gereksinmesini gidermek, başkalarına da yardım edebilmek için üç beş kuruşu bulunmalıdır.

- Aziz annem, dedim, bu söylediklerinize kayıtsız kalamam. Sizden istediğim biricik iyilik bu işe M. Manouri'ye danışmadan başlamamanızdır.

- Çok yerinde bir öneri, isterseniz ona siz yazın.

- Siz bilirsiniz...

- Ona yazın bu meseleyi. Böyle işlerin üstünde iki kez durmaktan hoşlanmam. Hemen yazıverin.»

Kalem, kâğıt verdiler. Ben de M. Manouri'ye mümkün olduğu kadar çabuk Arpajon'a gelmesini rica ettim, oldukça önemli bir iş için kendisinin yardımına ve öğütlerine muhtaç olduğumu yazdım. Toplantı halindeki rahibeler kurulu bu mektubu uygun buldu, bunun üzerine hemen gönderdim.

M. Manouri birkaç gün sonra geldi. Başrahibe kendisine meseleyi anlattı. Avukatım, onun düşüncesini derhal kabul etti. Benim kılı kırk yarışımı gülünç buldular. Ertesi gün Longchamp'daki rahibelere dava açıldı. Hiç istemediğim halde, adım yine layihalarda, zabıtlarda, duruşmalarda filan geçmeye başladı. Bununla kalsa iyi. Karşı tarafın yargıçlarda şüphe halkta nefret uyandıracak yalanlar ile birlikte bir sürü ayrıntı, varsayım filan da sıralanıyordu. Size şunu sormak istiyorum M. le Marquis, avukatlar insana istedikleri gibi iftira edebilirler mi? Adalet onlara karşı harekete geçmez mi? Bu işin bana vereceği bütün acıları evvelden görebilseydim, sizi temin ederim ki başlanmasına razı olmazdım. Bana karşı uydurdukları belgelerin suretlerini bizim manastırdaki bazı rahibelere de göndermekten geri kalmamışlardı.

Bu kızlar, sık sık gelip gerçekle zerrece ilgisi olmayan korkunç olaylar hakkında benden açıklama istiyorlardı. Bilmediğimi söyleyince de suçlu olduğuma inanıyorlardı. Çünkü ne bir şeyi açıklayabiliyor, ne de itirafta bulunuyordum, hepsini inkar ediyordum.

Bıyık altından gülüyor, üstü kapalı ağır şeyler söylüyor masum olduğuma inanmadıklarını omuz silkerek anlatıyorlardı. Perişan bir haldeydim, durmadan ağlıyordum.

Bir keder, hiçbir zaman tek başına gelmez. Günah çıkartma zamanı da gelmişti. Başrahibenin ilk sevip okşamalarını itiraf etmiştim. Papaz, bir daha bunlara kendi-

mi bırakmamı kesin olarak yasak etmişti. Ama insanın bağlı olduğu birisine çok zevk veren, kendisinin de bir kötülük görmediği şeyi yapmamasına olanak var mı?

Anılarımın bundan sonraki bölümünde büyük bir yer tutacak olan bu papazı size tanıtmamın sırasıdır, sanırım.

Cordeher tarikatından(*) Adı P. Gemorn. Kırk beş yaşlarında ömrümde bu kadar güzel yüzlü erkek az görmüşümdür. Öyle tatlı, sakin, açık kalpli, güler yüzlü bir insan ki. Buna dikkat edildiğini hissettiği zaman alnı kırışır, kaşları çatılır, önüne bakar, asık suratlı bir adam oluverir. Mihraptaki Pere Leomonia'yla, özel yaşamındaki P. Lemoin arasındaki kadar birbirinden farklı olabilen başka birini tanımıyorum. Zaten din adamları hep böyledirler ya. Ben bile, kiliseye giderken birdenbire durup, tülümü, başımın sargısını düzeltir, yüzüme, gözlerime, ağzıma, ellerime, gidişime, yürüyüşüme çeki düzen veririm, konuşacağım adama göre az veya çok devam eden alçak gönüllü bir hal alırım. P. Lemoin, iri yarı, sağlam yapılı, şen, kendini unuttuğu zaman çok sevimli bir insandır. Çok güzel konuşur, bulunduğu manastırda büyük bir din bilgini olarak ün salmıştır.

Toplum yaşamında da büyük bir vaiz olarak tanınır. Onu dinleyenler sözlerinden büyük bir zevk alıyorlar. Mesleğindekilerin çoğunun bilmediklerini bilir, güzel seslidir; müzikten anlar; birkaç dil bilir, derin bir tarih bilgisi vardır, Sorbonne'dan doktorluk almış, genç yaşında mesleğinin en onurlu yerine ulaşmıştı. Entrika nedir bilmez hırslı değildir. Arkadaşları da çok severler kendisini. Başladığı bazı etüdlere sükunet içinde devam edebilmek için Etampes manastırının Başrahipliğini istemişti, kabul edildi. Rahibelerin bulunduğu bir manastırın

(*) Saint - François d'Assin tarikatından Katolik din adamı. (Çev.)

önemli bir yönetiminin bir günah çıkartma papazına verilmesi şeydir. Zaten manastırdakiler de, onu aralarına almak amacıyla ellerinden geleni yapmışlardı, ummadıkları halde başardılar da.

Büyük yortulardan önceki günlerde onu manastırın arabasıyla getirtiyorlardı. Yolunu gözlerken manastırdaki kaynaşma görülecek şeydi. O ne sevinç, ne hazırlık! Bütün rahibeler, kendilerini ona beğendirmek için ne yapacaklarını bilemiyor, onu ellerinden geldiği kadar çok konuşturmak için planlar kuruyorlardı. Pentecote (*) yortusundan bir gün önceydi. Onu bekliyorduk. Ben tasalıydım. Başrahibe bu halimi farketti, bana bunun nedenini sordu. Söyleyince o benden daha fazla tasalanmaya başladı. Ama bunu gizlemeye de çalışıyordu. P. Lemoin'in gülünç bir adam olduğunu söyledi, benim korkumla alay etti. Duygularımızın temizliğinden emin olduğumuzu adamın bunu vicdanımızdan daha iyi bilemeyeceğini anlattı; yoksa içimde suçlu olduğum konusunda bir duygu mu var diye sordu. Hayır, dedim. «Pekala, öyleyse. Ben sizin amirinizim, boyun eymeye mecbursunuz bana. Bu budalaca şeylerden ona hiç bahsetmeyeceksiniz, emrediyorum size. Böyle olunca da, gidip ona günah çıkartmanıza gerek yok.»

Bu sırada P. Lemoin geldi. Ben günah çıkartmaya hazırlanırken elini çabuk tutanlar sıramı kapmışlardı. Benim nöbetim yaklaştığı sırada, Başrahibe yanıma geldi, beni bir köşeye çekerek: «Sainte-Suzanne, bana söylediklerinizi üzerine düşündüm. Günah çıkartmanızı istemiyorum, hücrenize dönün» dedi.

- Peki ama neden, aziz annem, dedim, yarın büyük bir gün, genel vaftiz günü. Kutsal masaya yaklaşmayan bir ben olursam herkes ne der?

(*) Paskalyadan altı gün sonra kutlanan yortu. (Çev.)

- Önemi yok; ne derlerse desinler, gitmeyeceksiniz günah çıkartmaya!

- Aziz, sevgili anneciğim beni sahiden seviyorsanız, yapmaym bu işkenceyi bana, bu lütfu diliyorum sizden.

- Hayır, hayır olmaz dedi; bu herifle başıma bir iş açacaksınız. Böyle bir şey istemiyorum.

- Hayır sevgili annem böyle bir şey yapmam.

- O halde söz verin bana gereksiz bir şey bu. Eğer kesinlikle gerekliyse gelir yarın sabah, odamda kendinizi suçlandırırsınız. Bağışlayamayacağım hiçbir kabahatiniz yok sizin. Sonra giden ötekilerle birlikte vaftiz ayinlerine katılırsınız. Haydi, gidin şimdi.

Bunun üzerine hücreme çekildim. Kederliydim; hülyalara dalarak bir köşeye büzülüp oturdum. Ne yapacağımı bilemiyordum. Başrahibeyi dinlemeyerek P. Lemoin'a mı gitsem, yoksa ona günah çıkartmaya mı razı olsam, öteki rahibelerle birlikte ibadete katılsam mı, yoksa ne derlerse desinler kiliseye gitmesem mi hiç? bir türlü karar veremiyordum. Başrahibe bir aralık odama geldi. Günah çıkartmaktan dönüyormuş. P. Lemoin benim neden hiç görünmediğimi, hasta mı olduğumu sormuş. Ne yanıt verdiğini pek iyi anlayamadım ama, rahibin beni, beklediği anlamını çıkardım.

Başrahibe:

- Haydi, gidin bakalım; madem ki böyle gerekiyormuş. Ama ağzınızı sıkı tutacağınıza söz verin bana.

Kararsızdım. O diretiyordu: «Ne deli şeysin ortada kötü birşey olmadığına göre, susmakta ne fenalık var sanki!»

- Peki söylemekte ne kötülük var o halde?

- Hiç, ama bu adamın bunları büyütmeyeceği nereden belli. Haydi, söz verin bana.

Hâlâ duraksıyordum. Sonunda birşey sormazsa, söylemeyeceğime söz verdim.

Günah çıkartma hücresine girince kısaca bir şeyler söyleyip, sustum. Ama P. Lemoin sorguya çekmeye başladı. Hiçbir şeyi gizlemedim. Bana bin bir acaip sual sordu. Bunların ne anlama geldiğini şimdi bile anlamış değilim. Söylediklerimi dinledi, beni suçlu görmedi. Ama Başrahibe hakkında çok ağır bir dil kullandı: Hayasız, yırtık, kötü rahibe, düşkün kadın, fesat ruhlu yaratık gibi. Onunla asla başbaşa kalmamamı, en ufak bir okşamasına bile izin vermememi emretti, yoksa çok büyük bir günah işlemiş olacağımı söyledi.

- Ama mon Père, dedim; Başrahibemdir o; istediği gibi odama girebilir; odasına çağırabilir beni...

- Biliyorum, biliyorum, diye yanıt verdi, işte buna fena halde canım sıkılıyor ya; çok şükür, Tanrı korumuş sizi. Düşüncelerimi daha fazla açıklamaya cesaret edemiyorum. Çünkü o hayasız Başrahibenize suç ortağı olmaktan çekinirim. Kendime rağmen, ağzımdan çıkacak zehirli bir nefesle tazeliği bu yaşa kadar ancak Tanrı'nın lutfuyla korunmuş nazik bir çiçeği soldurmaktan korkarım. Tekrar emrediyorum size; tekrar sevip okşamaya kalkarsa bütün gücünüzle karşı koyun ona. Odasına asla yalnız girmeyin. Odanızın kapısını özellikle geceleri kapayın. Eğer istemediğiniz halde odanıza girerse, başkalarını çağırın. Yalınayak mihrapların önünde diz çökün, manastırı haykırışlarınızla çınlatın! Sanki şeytan peşinize düşmüş gibi, kaçın ondan. Tanrı sevgisi, günah korkusu, mesleğinizin kutsallığı neyi esinliyorsa onu yapın! Evet yavrum; bu kadını ancak şeytana benzetebilirim. O, günah uçuru-

muna yuvarlanmıştır. Sizi de sürüklemek istiyor. «Tanrım! Masumluğunuz önlemiş olmasaydı, çoktan siz de yuvarlanmış olacaktınız.»

Bunları söyledikten sonra gözlerini gökyüzüne dikerek: «Tanrım!» diye haykırdı, «bu çocuğu sen koru! Haydi benimle birlikte satana, satana vade retro apaye satana(*) deyin bakayım. Eğer bu kötü kadm sizi sorguya çekerse, söylediklerimi tekrar edin ona. Dünyaya hiç gelmeseydi daha iyi olurmuş. Korkunç bir ölümle cehennemin dibini boylasın!»

- Mon Père dedim, biraz önce onu dinlemiştiniz.

Yanıt vermedi ama derin derin içini çekerek, büyük bir ıztırap duyan bir insan haliyle bir kolunu itiraf hücresinin bölmelerinden birine uzattı, başını dayadı. Bir süre böylece durdu. Zihnim durmuş gibiydi. Hiçbir şey düşünemiyordum, dizlerim titriyordu. Anlatılmaz bir perişanlık içindeydim. Tıpkı uçurumlarla çevrili bir yolda, gecenin zifiri karanlığında yürürken, çevreden «artık işin bitti!» diye sesler duyan bir yolcu gibiydim. P. Lemoin, şefkatle beni süzerek:

- Sağlığınız yerinde mi? diye sordu.

- Evet, mon Père.

- Bir gece uyumazsanız rahatsız olur musunuz?

- Hayır, mon Père.

- «Peki öyleyse;» dedi «bu gece gözünüzü kırpmayacaksınız. Akşam kahvaltınızı yapar yapmaz, kiliseye gidin, mihrabın önünde secdeye varın; bütün geceyi orada dua ederek geçirin. Nasıl bir tehlikeye sürüklendiğinizi bilmiyorsunuz. Sizi koruduğu için Tanrı'ya şükretmelisiniz. Yarın da bütün öteki rahibelerle birlikte «*Sainte*

(*) Şeytan, şeytan, defol git şeytan.

Table»a(*) yaklaşırsınız. Size yalnız bu cezayı veriyorum: Başrahibenizden uzak duracak ve onun zehirli okşayışlarını red edeceksiniz. Gidin artık; ben dua edeceğim sizin için. Bana ne kadar kaygı verdiğinizi bilemezsiniz. Size verdiğim öğüdün ne gibi sonuçlar doğurabileceğini biliyorum. Ama, hem size, hem kendime karşı bunu yapmak zorundayım. Her şeye egemen Tanrı'dır ve bizim tek bir yasamız vardır.»

Bana söylediklerini şimdi yarım yamalak anımsıyorum, Monsieur. Onun sözlerinde, size anlattıklarımla, bunları işittiğim zaman bende bıraktıkları etkiyi karşılaştırıyorum da, aradaki farka şaşıyorum. Ama bu anımsadıklarımın kopuk olmasından ileri geliyor, bu sözlerden çoğu aklımda kalmadı. Ama hâlâ onun bazı şeyleri niye bu kadar büyüttüğünü bir türlü anlayamıyorum. Örneğin, şu klavsen sahnesinde doğal görmediği şey neydi? Müziğin çok şiddetli etkisi altında kalan insanlar yok mudur? dahası bazı havaların bazı nağmelerin beni de etkilediği yüzümün değiştiğini söyleyenler olmuştur. Böyle anlarda kendimden geçerim, ama bundan dolayı masumluğumu yitirmiş olacağımı sanmıyorum. Başrahibem için de öyle olmasın? Bütün çılgınlıklarına ve acaipliklerine karşın çok duygulu bir kadın. Biraz dokunaklı bir hikaye anlatsalar, gözlerinden yaşlar boşanır. Yaşamımı anlatırken, üzüntüsünden acınacak bir hale gelmişti. P. Lemoin, onun bu kadar duygulu oluşunu neden suç sayıyordu acaba? Sonra onun için dilediği cehennemli gece sahnesi.. Oh, çok sert adam bu P. Lemoin..

Ama ne olursa olsun, benden istediklerini harfi harfine yerine getiriyordum. O, bunların derhal ne sonuç doğuracağını kestirmiş bulunuyordu, şüphesiz. Günah

(*) Mihrabın üst bölümü.

çıkartma hücresinden çıkar çıkmaz, kiliseye gidip mihrapların önünde diz çöktüm. Korkudan zihnim alt üst olmuştu. Akşam yemeğine kadar orada kaldım. Başrahibe beni ortalıkta göremeyince merak ederek çağırtmış. Duada olduğumu söylemişler. Bir kaç kere koronun kapısında göründü. Ama ben kendisini görmezlikten geldim. Yemek çanı çalınmıştı. Yemekhaneye gittim. Çabucak yemeğimi yedim, yemek sona erince hemen kiliseye döndüm. Akşam dinlencesine çıkmadım. Gece epey ilerlemişti. Manastırın içinde çıt yoktu. El ayak çekildiği zaman Başrahibe yanıma geldi. Onu şimdi P. Lemoin'in anlattığı şekilde görüyordum karşımda. Bir titremedir almıştı bütün vücudumu. Ona bakmaya cesaret edemiyordum. Bakarsam P. Lemoin'in anlattığı iğrenç bir yüz, alevlerle kavrulan bir insan görecekmişim gibi geliyordu bana.

İçimden de «satana, vade retro, apage, satana» diyor, «Tanrım koru beni, uzaklaştır bu şeytanı benden» diye dua ediyordum.

Başrahibe diz çöktü; bir zaman dua ettikten sonra bana: «Sainte-Suzanne ne yapıyorsunuz burada?» diye sordu.

- Görüyorsunuz madame.

- Saat kaç biliyor musunuz?

- Evet, madame.

- Neden içeri girme saatinde hücrenize çekilmediniz?

- Yarınki büyük kutlama törenine hazırlanıyorum.

- Amacınız geceyi burada mı geçirmek?

- Evet, madame.

- Kimden izin aldınız bunun için?

- Père Lemoin emretti.

- Papaz Lemoin, manastır düzenine aykırı olarak, hiçbir şey emredemez. Şimdi hemen hücrenize gitmenizi emrediyorum ben!

- Bana bunu ceza olarak verdi, madame.

- Bu cezayı başka türlü yerine getirirsiniz.

- Bu benim keyfime bırakılmış bir şey değil ki.

- Hayır, yavrum, gelin, kilisenin içi serin. Üşütürsünüz kendinizi. Hücrenizde dua edersiniz.

Bunları söyleyerek elimden tutmak istedi. Hızla uzaklaştım.

- Benden kaçıyor musunuz, dedi.

- Evet, madame kaçıyorum.

İçinde bulunduğum yerin kutsallığına, Tanrı'nın yardımına, yüreğimin temizliğine güvenerek yüzüne bakmak cesaretini gösterdim. Ama gözlerim, gözlerine ilişir ilişmez, ağzımdan bir feryat koptu, çılgın gibi: «Çekil şeytan, uzaklaş benden!» diye haykırarak koşmaya başladım.

Arkamdan gelmedi, olduğu yerde durarak, yavaşça kollarını bana doğru uzattı. Çok tatlı, dokunaklı bir sesle: «Neniz var kuzum, neden korkuyorsunuz benden? Ben şeytan değilim, Başrahibe ve dostunuzum» dedi.

Durdum, başımı tekrar ona doğru çevirdim, kuruntu ile kafamda canlanan hayaletten korktuğumu anladım. Bunun nedeni şuydu: Kadın kilisenin içindeki büyük lambanın tam altında durmuştu. Yalnız yüzüyle parmaklarının ucu aydınlanmıştı, vücudunun öteki kısımları karanlıkta kalarak görünmez olmuştu. Acaip bir manzaraydı. Biraz aklımı başıma toplayınca, rahleme attım kendimi.

Başrahibe de gelip yanımdaki rahleye oturacağı sırada, kalktım, bir başka rahleye atladım. O da peşimden geldi. Böylece sonuncu rahleye varınca, aramızda boş bir rahle bırakması için yalvardım.

«Peki, öyle olsun» dedi. İkimiz de oturduk. Aramızda boş bir rahle vardı. Başrahibe:

- Söyler misiniz, Sainte-Suzanne, dedi; beni görünce, niçin dehşete kapıldınız?

- Aziz annem, kendiliğimden yapmadım, P. Lemoin söylemişti böyle yapmamı. Ben hiçbir kötülük görmemiştim beni sevip okşamanızda. Ama o çok çirkin buluyor bunları. Sizden kaçmamı, odanıza yalnız girmememi, hücreme girerseniz kendimi dışarı atmamı emretti. Sizin şeytan olduğunuzu söyledi. Daha neler söyledi, anımsayamıyorum şimdi.

- Demek ki her şeyi anlattınız.

- Hayır, aziz annem, ama sorduklarına yanıt verememezlik edemedim.

- Demek gözünüzde korkunç bir insan oldum artık?

- Hayır, sevgili annem, sizi sevmemek elimde değil. İyiliklerinizi unutamam. Bana karşı hep böyle olmanızı diliyorum sizden. Ama ona da boyun eğmek zorundayım.

- Demek artık beni görmeye gelmeyeceksiniz?

- Evet, aziz annem.

- Odanıza da almayacak mısınız beni?

- Evet aziz annem.

- Sizi okşamak istersem beni itecek misiniz?

- Çok zor olacak benim için bu. Sevilip okşanmaktan hoşlanırım. Böyle yaratılmışım, ama ona söz verdim; mih-

rabın önünde and içtim. Neler düşündüğümü anlatamam size. Çok sofu, uyanık bir adam o. Eğer bir tehlike olmasaydı, böyle söylemekle ne kazanacaktı? Bir rahibenin kalbini Başrahibesinden ayırmakla eline ne geçecek ki? Ama, çok masum olduğuna inandığımız şeylerde o, sizde hayli ilerlemiş, bende de başlamak üzere bulunan bir fenalığın tohumunu sezmiş olmalı. Bazen hissettiğim şeyleri sizden saklamayacağım sevgili annem.. Yanınızdan ayrıldığım zamanlar, neden öyle çarpıntılıydım, hülyalara dalıyordum. Hiç bilmediğim bir can sıkıntısına kapılıyordum. Gündüzleri uyumak adetim değilken, gözlerime uyku bastırıyordu. Anlamıştım ki sizdeki hastalık bana da geçmişti. P. Lemoin buna büsbütün başka anlamlar verdi.

- Ne gibi?

- Bu hareketleri suç sayıyor, o. Sizin felakete yuvarlandığınızı, benim de aynı yolu tutmak üzere olduğumu söyledi. Kimbilir?

- Haydi oradan... Sizin P. Lemoin'inizin gözüne hayaletler gözükmüş. Bana karşı yaptığı ilk haksız hücum değil bu zaten. Birine içten bir sevgi ile bağlandığımı hissetmesin, hemen onun fikrini çelmeye, benden soğutmaya çalışır. Ama bu iş canımı sıkmaya başladı. Başımdan atacağım bu adamı. Üstelik buradan da fersah fersah uzakta oturuyor. İstendiği zaman buraya getirtmek bir mesele. Ama bunları başka zaman konuşuruz. Yukarıya çıkmayacak mısınız?

- Hayır, aziz annem, yalvarırım size, bu gece burada bırakın beni. Bu ödevi yerine getirmezsem, yarınki ayinlere katılamam. Ya siz, aziz annem, ayinde bulunacak mısınız?

- Elbette.

- Ama P. Lemoin bir şey söylemedi mi?

- Hayır.

- Nasıl olur?

- Söyleyecek durum olmadı da ondan. İnsan günah çıkartmaya ancak kendinde günah görürse gider. Kendi hesabıma Sainte-Suzanne kadar tatlı bir yavruyu sevmekte hiçbir fenalık görmüyorum. Manastırdakilerin hepsine aynı derecede beslemem gereken bir duyguyu, yalnız onun için hissetmem bir kabahat olurdu belki. Ama elimde değil, en meziyetli olanı görüp yeğlememek elimden gelebilir miydi? Bunun için Tanrı beni bağışlasın. Nasıl oluyor da şu sizin P. Lemoin, böyle haklı olarak sizi kayırdığım için çok günah işlemiş bir yaratık olduğum sonucunu nasıl çıkartabiliyor, anlayamıyorum. Herkesi elimden geldiği kadar mutlu etmeye çalışıyorum. Ama ötekilerden daha değerli ve daha sevimli oldukları için, daha çok değer verdiklerim ve sevdiklerim var. İşte sizinle birlikte işlediğim bütün suç bu. Yoksa sizin gözünüzde de mi suçluyum Sainte-Suzanne?

- Hayır, aziz annem.

- Haydi yavrucuğum, birer ufak dua okuyup gidelim.

Tekrar bu geceyi orada geçirmeme izin vermesi için Başrahibeye yalvardım. Bir koşulla razı oldu: bir daha böyle bir şey olmayacaktı. Beni yalnız bırakarak çekilip, gitti.

Başrahibenin bana söylediklerini düşündüm. Tanrı'ya beni aydınlatması için yalvardım ve şu sonuca vardım ki, iki insan cinsiyetleri bir olsa bile, dostluklarını birbirlerine gösterişlerinde çirkin haller bulunabilir. P. Lemoin, sert bir adam olduğu için işi çok büyütmüş olabilirdi ama, Başrahibenin aşırı yakınlıklarından çekinmem

için verdiği öğütler yerindeydi. Ben de bunları tutmaya söz vermiştim kendime.

Sabahleyin, rahibeler koroya geldikleri zaman beni yerimde buldular. Hepsi de Sainte-Table'e yaklaştılar. Önlerinde de Başrahibe vardı, kararımdan ayrılmamakla beraber onun suçsuz olduğu kanısına vardım. Onu ilk rahibemle karşılaştırmaktan kendimi alamadım. Ne büyük fark vardı aralarında. Bunda, ne ondaki dindarlık ne ondaki ağırlık, ne ondaki soyluluk, ne ondaki ateşlilik, ne ondaki ince fikirlilik ne ondaki düzen anlayışı vardı.

Pek az ara ile bugünlerde iki olay oldu: biri Longchamp'daki rahibelere karşı açtığım davayı kazanışım: Sainte-Eutrope manastırına onlara bıraktığım ödeneğe uygun bir ödenek vermeye mahkûm oldular.

İkinci olay da: P. Lemoin'in değiştirilmesi. Bunu bana Başrahibe haber verdi.

Odasına, yine, yanımda biri olmadan gitmiyordum. O da bana yalnız gelmiyordu. Ama her zaman peşimdeydi. Ben de hep uzak durmaya çalışıyordum. Bunu farkedince sitemlere başladı. Bu kadının içinde neler vardı bilmem ama, herhalde çok acaip bir şeyler vardı. Geceleri koridorlara çıkıyor, hücremin önünde dolaşıyordu. Kapımın önünden geçerken iniltilerini, ah çekişini duyuyordum. Bütün vücudum titiriyor, yatağımın içine gömülüyordum. Gündüzleri gezinirken ya da çalışma odasında, dinlence yerinde, nerede olursa olsun kendini bana göstermeye çalışarak saatlerce beni seyrediyor, hareketimi gözlüyordu: aşağıya insem onu merdivenin alt basamağında buluyordum. Yukarı çıkınca da, merdiven başında karşıma çıkıyordu. Bir gün yolumu kesti, durdu, hiçbir şey söylemeden baktı, baktı... Gözlerinden sel gibi yaşlar boşanıyordu. Sonra birden kendini yere attı. Dizimi elleri-

nin arasına alıp sıkarak: «Acımasız kız! Canımı iste vereyim. Ama nolur, kaçma benden. Sensiz yaşayamam!...» diye inledi. Haline acıdım. Gözlerinin feri sönmüş, eski tombulluğu kalmamıştı, yüzü de solmuştu.

Ayaklarıma kapanan bu kadın benim Başrahibemdi. Başını dizlerime dayamıştı, ona ellerimi uzattım. Coşkuyla sarıldı, öptü, sonra yine gözlerimin içine baktı. Yerden kaldırdım, sallanıyordu, güçlükle yürüyebiliyordu. Hücresine götürdüm. Kapıyı açınca elimden tuttu, beni de içeri sokmak için hafifçe çekti ama bana bakmıyor ve bir şey söylemiyordu.

«Hayır, sevgili annem,» dedim, «girmemeye söz vermiştim. Böylesi ikimiz için de daha hayırlı. Gönlünüzde bana gereğinden çok yer vermişsiniz. Böyle bir şey size Tanrı sevgisini unutturur. Bütün gönlünüzle ona bağlanmalısınız.»

- Sizi bu kadar sevdiğim için beni suçluyorsunuz öyle mi?

Konuşurken bir yandan da elimi elinden kurtarmaya çalışıyordum.

- Demek gelmek istemiyorsunuz.

- Evet aziz annem, evet, dedim.

- Beni istemiyorsunuz demek Sainte-Suzanne ama bunun ne sonuç vereceğini bilmiyorsunuz. Evet bilmiyorsunuz. Öldüreceksiniz beni...

Bu son sözcükler, kadının umduğundan büsbütün başka bir etki yaptı üstümde. Elimi şiddetle çekerek kaçtım. Başını çevirdi, birkaç adım gidinceye kadar arkamdan baktı, sonra kapısı açık duran hücresine girdi, keskin feryatlarla haykırmaya başladı. Haykırışları ta yüreğime saplanıyordu. Bir an yanına dönsem mi, diye düşündüm;

ama anlayamadığım bir tiksinti beni ondan çok uzaklaştırıyordu. Onu bu halde bıraktığım için de çok üzülüyordum bir yandan. Odama kapandım.

Bütün huzurum bozulmuştu. Ne yapacağımı bilemiyordum. Dalgın, zihnim perişan, odamın içinde uzun zaman dolaştım durdum. Dışarı çıktım, içeri girdim. Sonra gidip komşum Sainte-Therèse'in kapısını vurdum. Bir arkadaşıyla başbaşa konuşuyordu. Ona: «Sevgili kardeşim,» dedim, «konuşmanızı yarıda bıraktığıma üzülüyorum ama bir dakika beni dinlemenizi rica ederim.» Odama kadar arkamdan geldi. «Başrahibemizin nesi var bilmem, pek perişan bir halde. Gidip bir baksanız ona; belki avutabilirsiniz onu» dedim.

Yanıt vermedi, arkadaşının üstüne kapısını kapayarak Başrahibenin yanma koştu.

Gün geçtikçe kadının hastalığı artıyordu. Durgun ve kederli bir hal almıştı. Geldiğimden beri manastırın hiç eksilmeyen neşesi birdenbire kesilivermişti. Her şey yeniden çok sıkı bir düzene girdi. Ayinler gereken saygınlıkla yapılmaya başlandı. Yabancılar konuşma odasına alınmaz oldu, rahibelerin birbirinin odasma girmesi yasak edildi, bütün işler büyük bir titizlikle yapılmaya başlandı. Artık Başrahibenin odasındaki toplantılar, kahvaltı söyleşileri sona ermişti. En ufak kabahatlar şiddetle cezalandırılıyordu. Rahibelerden, arada sırada böyle cezaları bağışlattırmam için bana başvuranlar vardı; ama ben kabul etmiyordum. Bu değişikliğin nedeni kimsenin gözünden kaçmamıştı. Eskiler bundan yakınmıyorlardı ama, gençler çileden çıkıyor çok içerliyorlardı bana. Ama ben hiç istifimi bozmadan surat etmelerine, sitemlerine kulak asmadan yolumda yürüyordum. Başrahibe bir süre büyük bir kedere gömüldükten sonra kendini ibadete vermişti.

Ama çok geçmeden delilik belirtileri göstermeye başladı. Bu kadının, çılgınlığındaki ilerleyişi izleyemeyeceğim. Bu beni sonu gelmeyen ayrıntılara gömülmeye götürür. Size yalnız şunu söyleyeceğim:

Başlangıçta bazan beni arıyor, bazan da gördüğü yerden kaçıyordu. Arada bir eski güleryüzlülüğüyle bana yahut öteki rahibelerden birine tatlılıkla davranıyor ama çok geçmeden birdenbire sertleşip aksileşiyordu. Dinlencedeyken bir emir verip herkesi içeri sokuyor, sonra bundan vaz geçiyor, koroya gidilmesini istiyor, herkes gitmeye hazırlanırken ikinci bir çanla hepimizi hücrelerimize tıkıyordu. Artık nasıl kararsız, çalkantılı bir yaşantı geçirdiğimizi anlatmaya gerek yok.

Günler, odamıza girip çıkmak, dua kitabını alıp tekrar yerine koymak, bir emirle aşağı inip ikinci bir emirle yukarı çıkmakla geçiyordu. Gecelerimizin de gündüzlerden farkı yoktu. Bazı rahibeler Başrahibeye biraz yüz verirsem her şeyin yoluna gireceğini söylemişlerdi. Onlara üzülerek şu yanıtı verdim: «Çektiklerinize üzülüyorum, ama açıkça söyleyin ne yapabilirim ki...?» Bazıları başlarını önlerine eğerek yanımdan uzaklaşıyor, bazıları da P. Lemoin'in hiçe saymadan yapamayacağım şeyleri yapmamı salık veriyorlardı.

Başrahibe geceleri odasından çıkmıyordu artık. Haftalarca kilisede, koridorlarda, dinlencede, yemekhanede görünmez olmuştu. Sonra yeniden ortaya çıkıyor, koridorlarda avare dolaşıyor, kiliseye iniyor ya da rahibelerden birinin kapısına vurarak: «Soeur, dua edin benim için» diye yalvarıyordu. Genel bir günah çıkartmaya hazırlandığını söyleyenler vardı.

Bir gün, herkesten önce kiliseye inmiştim. Parmaklığın perdesine iğneyle tutuşturulmuş bir kâğıt parçası gör-

düm, yaklaşıp okudum: aziz Soeur'ler, yoldan çıkan bir rahibeye yardım etmesi için Tanrı'ya yalvarınız.» Kâğıdı koparıp almak geldi içimden, ama bıraktım. Birkaç gün sonra yeni bir kâğıt iliştirilmişti bunda da: «Aziz Soeur'ler yoldan çıkmış ve bunu kabul eden bir rahibe için Tanrı'dan merhamet dileyiniz; çünkü günahı büyüktür onun.» Bir başka gün de şöyle bir çağrı okunuyordu: «Aziz Soeur'ler, sizden Tanrı'nın merhametine güvenini yitirmiş bir rahibeyi umutsuzluktan kurtarması için Tanrı'ya dua etmeniz dileniyor...»

Azap içinde kıvranan bir ruhun acı çırpınışlarının yankısı olan bu çağrılar beni derinden derine kederlendiriyordu. Bir gün bu çağrılardan birini okurken «doğru yoldan çıkmak»la ne anlatmak istediğini düşündüm. Bu kadar dehşete kapılmasının nedeni ne olabilirdi? Nasıl bir suç buluyordu kendinde? P. Lemoin'ın öfkeli konuşması, Başrahibe hakkında söyledikleri aklıma geliyordu. Bunları düşünerek Başrahibenin çılgınlıklarının nedenini anlamaya çalıştım. Sonunda da hiçbir anlam veremeyerek bunaldım. Rahibeler bana bakarak fısıldaşıyorlardı. Bakışlarından akıllarından geçeni okuyor gibiydim: Yakında ben de aynı sona uğrayacaktım onlara göre.

Başrahibe yüzünü tülle örterek ortalarda dolaşır olmuştu. Artık manastırın işlerini yüzüstü bırakmıştı, kimseyle de konuşmuyordu. Yalnız yeni gelen günah çıkartma papazının yanına gidip sık sık onunla konuştuğu görülüyordu.

Bu adam genç bir bénedictin(*) papazıydı. Başrahibenin kendine çektirdiği bütün işkenceleri o mu yaptırıyordu bilmem. Kadın haftanın üç günü oruç tutuyor, kendini kırbaçlıyor, ayinlerde aşağı rahlelerde oturuyordu.

(*) Saint - Benoit tarikatinden (Beneditten okuyunuz) (Çev.).

Kiliseye gitmek için kapısının önünden geçerken onu hep, hücresinde, yere diz çökmüş görürdük. Yerden herkes geçtikten sonra kalkardı. Geceleyin bir gömlekle, yarı çıplak aşağılara kadar iniyordu. Bana ya da Sainte-Thérèse'e rastlayınca hemen arkasını dönüp yüzünü duvara yapıştırıyordu. Bir gün hücremden çıkarken yine onu yere kapanmış gördüm. Kollarını uzatmış, yüzünü yere yaslamıştı: «Yürüyün, koşun! Ayaklarınızın altında çiğneyin beni! Buna layıkım ben!» diye bağırdı.

Bu hastalık aylarca sürüp gitti. Bu zaman içinde bütün rahibeler anlaşıp bana karşı birleşmişlerdi. Yaşadığı manastırda kendisinden nefret edilen bir rahibenin başına neler gelebileceğini tekrar anlatacak değilim size. Bunu biliyorsunuz.

Kendimden bir tiksinti duymaya başlamıştım. Günah çıkartma sırasında bunu yeni papaza anlattım. Adı Dom Morel olan bu papaz ateşli bir adamdı. Kırk yaşlarında vardı. Beni dikkatle, ilgiyle dinler görünmüştü. Başımdan geçenleri öğrenmek istedi; ailem eğilimlerim, karakterim, şimdiye kadar bulunduğum manastırlarla, Başrahibe ile aramda geçenler üzerinde en ince ayrıntılara kadar sorular sordu. Başrahibenin bana yaptıklarına, P. Lemoin kadar önem vermez gibi görünmüştü. Bunlar hakkında bana sadece bir iki şey söyledi. Bu meseleye artık kapanmış gözüyle bakıyordu. Ona en çok dokunan şey, rahibeliğe karşı beslediğim duygulardı. Ben açıldıkça, onun da bana güveni artıyordu. Ben ona itiraflarda bulundukça o da bana kendi sırlarını açıyordu. O da tıpkı benim çektiklerimi çekmişti. Zorla papaz olmuştu. Mesleğine karşı benim duyduğum tiksintiyi duyuyordu; benim kadar acınacak haldeydi. Ama kaderine boyun eğmiş görünüyordu: «Elimizden ne gelir ki aziz soeur, dedi, biricik çaremiz durumumuzu elimizden geldiği kadar

zararsız hale getirmektir.» Sonra bana bir takım öğütler verdi. Akla yakın şeylerdi bunlar. Böyle yapmakla insan üzüntülerden kurtulmaz ama bunlara katlanmaya alışırdı.

Din adamları ancak Tanrı'nın önünde imanlarıyla kıvanç duyarlarsa mutluluğa ererler: İşte o zaman sevinç içindedirler ve her çeşit işkenceye katlanırlar; bunlar ne kadar acı ve sık olursa o kadar kutlarlar kendilerini. Böylece bugünkü mutluluklarını gelecekteki mutluluklarına değişmiş olurlar. Böylece şimdiki mutluluklarını feda ederek gelecektekini sağlamış olurlar. Çok acı çektikleri zaman Tanrı'ya şöyle derler: *Amplius, Domine...* Tanrım arttır bu acımı... Ve bu öyle bir dilektir ki Tanrı da bunu yerine getirmekten hiç geri kalmaz. Her ne kadar bütün bu eziyetler onlar kadar sizin ve benim içinse de onların tadacakları mükâfatı umamayız biz. Çektiklerimize değer kazandıran tek şeyden yoksunuz biz: Gönül hoşluğuyla katlanmak: Hazin bir şeydir bu. Heyhat! Bende de bulunmayan bir erdemi nasıl aşılayabilirim size? Ama bunsuz bu dünyada iyice bahtsız olduktan sonra ötekinde de mahvolmak tehlikesiyle karşı karşıya bulunuruz. Çileler için'de yaşarken, dışarda zevk ve eğlence içinde yaşayanlar kadar günah işlemiş oluyoruz. Biz bu zevklerden yoksun kılıyoruz kendimizi, onlar tadıyorlar. Bu yaşayıştan sonra da onlarla aynı işkenceler bekliyor bizi... «İstemeyerek din yoluna giren bir insanın durumu ne kadar berbattır! İşte ikimiz de bu durumdayız. Bizi ağır zincirlere vurmuşlar; bunları hiçbir zaman kırmak umudu olmadan şangırdatıp duruyoruz... Sürüklemeye çalışmaktan başka bir şey yok elimizde. Haydi aziz Soeur'üm gidin artık, yine gelir sizi görürüm...»

Birkaç gün sonra konuşma odasında yine buluştuk. Onu tanımaya çalışıyordum. İkimiz de birbirimizin yaşamını dolduran olayları sayıp döktük. Bunlar, aramızdaki anlaşma ve benzerlik noktalarıydı. O da aile ve rahiplik

yaşamında hemen hemen benim katlandığım bütün işkencelere katlanmıştı. Mesleğine karşı duyduğu nefreti anlatması benim de bu yaşama duyduğum nefreti azaltacak gibi gelmiyordu bana. Bununla birlikte böyle bir etki olmuştu üstümde. Öyle sanıyorum ki ben de manastır yaşamına olan nefretimi anlatırsam onun üstünde böyle bir etki meydana gelecekti. Sözleri üstümde büyük bir etki bırakmaya başlamıştı. Başımızdan geçen şeylerin ve karakterlerimizin benzerliğini farkedince birbirimizi daha çok görüyor, birbirimizden daha çok hoşlanıyorduk. Onun geçmiş günlerinin hikâyesi, benim yaşamış olduğum günlerin hikâyesiydi. Duygularının hikâyesi benim duygularımın hikâyesiydi. Ruhunun hikâyesi benim ruhumun hikâyesiydi. Kendimize ait şeyleri anlattıktan sonra sözü başkalarına ve en çok Başrahibeye getiriyorduk. Dom Morel'in görevi, temkinli konuşmasını gerektiriyordu. Fakat söylediklerinden, kadının bu halinin hep böyle sürüp gitmeyeceğini anlatmak istediğini sezmiştim. Ona göre Başrahibe nefsiyle boşuna savaşıyordu. Mutlaka iki şeyden biri olacaktı; ya yine eski arzuları canlanacak ya da büsbütün aklını kaybedecekti.

Daha fazla bir şeyler öğrenebilmek için pek merak duyuyordum. Kendi kendime yanıtlayamadığım sorular üzerinde aydınlatabilirdi beni ama ona sormaya cesaret edemiyordum bunları. Sadece bir gün laf arasında P. Lemoin'ı tanıyıp tanımadığını sormuştum.

- Evet, dedi, tanırım, çok değerli bir adamdır.

- Günün birinde kaybediverdik onu.

- Evet.

- Nasıl oldu bu iş, bana anlatmaz mısınız?

- Etrafa sızmasından korkarım.
- Güvenebilirsiniz bana. Ağzım sıkıdır.

- Sanırım piskoposluğa, kendisini kötüleyen bir şeyler yazmışlar?

- Ne yazmışlar acaba?

- Manastırdan çok uzakta oturduğunu, istenildiği zaman getirtilemediği, çok sert bir ahlakçılığı olduğu, yenilikçi duyguları olduğundan şüphe edildiği, manastırda ayrışıklık yarattı ve rahibeleri Başrahibeden soğuttuğu gibi şeyler...

- Bütün bunları nereden biliyorsunuz?

- Kendisi söyledi.

- O halde onu gördüğünüz oluyor?

- Evet görüyorum. Birkaç kere bana sizden bahsetmişti.

- Neler anlattı?

- Çok acınacak bir halde olduğunuzu, bunca eziyetlere nasıl katlanabildiğinizi aklına sığdıramadığını, sizi bir iki kere görmüş olmakla birlikte, rahibelik hayatına kendinizi hiçbir zaman uyduramayacağınıza inanmış olduğunu söyledi. Sizin için bir şeyler tasarlıyormuş.

Sözünün burasında birdenbire durdu. Ben de; «Ne tasarlamış?» diye sordum. Dom Morel:

- Bunu bana çok gizli bir sır olarak söyledi, anlatamam.

Israr etmedim. Yalnız; «Şurası doğrudur ki, beni Başrahibemden uzaklaştıran P. Lemoine oldu.» dedim.

- İyi etmiş.

- Niçin?

Ciddi bir tavır takınarak:

- Ma Soeur, dedi. Onun öğütlerini tutun ve ömrünüz boyunca bunun nedenini araştırmayın.

- Ama tehlikeyi öğrenirsem, daha iyi korurum kendimi?

- Belki de tersi olur.

- O halde benim hakkımda çok kötü şeyler düşünüyorsunuz?

- Sizin ahlakınız ve masumluğunuz hakkında düşünmem gereken şeyi düşünüyorum. Ama bana inanın, öyle uğursuz bilgiler vardır ki, siz benliğinizi yitirmeden bunları elde edemezsiniz. Başrahibeyi de bu kadar saymanızın nedeni masumluğunuz oldu. Daha bilgili olsaydınız ona karşı bu kadar saygı göstermezdiniz.

- Ne demek istediğinizi anlayamıyorum.

- Daha iyi ya.

- Peki ama, bir kadının başka bir kadını sevip okşamasında ne kötülük olabilir ki?

Dom Morel'de hiçbir yanıt yok.

«Artık buraya girdiğim zaman insan değil miyim ben?»

Yanıt yok.

«Yine aynı insan olarak kalmayacak mıyım? O halde sevişmekte bunu kendi kendine söylemekte bunu açığa vurmakta ne kötülük var? Öyle tatlı bir şey ki bu!»

- Doğru, dedi Dom Morel ve konuştuğum süre önüne bakarken gözlerini bana çevirdi.

- Acaba, bu hal, bütün manastırlarda bu kadar yaygın bir şey mi? Zavallı Başrahibem, ne hallere düştü!

- Acıklı bir hal. Fakat daha da beter olmasından korkulur. Ama er geç böyle olması yazılmıştı alnına. Rahibe olmak için yaratılmamış bu kadın. Doğanın verdiği eğilimlere karşı konulduğu zaman bu baskı, bu eğilimleri öl-

çüsüz, şiddetli, çığırından çıkmış duygular haline getirir. Bir çeşit deliliktir bu.

- Deli mi şimdi o?

- Evet, öyle. Daha da artacak deliliği.

- İstemedikleri bir yaşama katlanmak zorunda olanların sonlarının bu olduğunu söylemiştiniz değil mi?

- Hayır, hepsi değil. Daha önce ölenler de vardı. Karakterlerinin sağlamlığı sayesinde daha çok dayananlar olduğu gibi, gizli bir umudun ayakta tuttukları da vardır.

- Bir rahibe için ne umut olabilir ki?

- Rahibe olmak için yaptığı dileği geri alma umudu gibi.

- Peki bir insan bu umudu da kaybetmiş olursa...

- O vakit, bir gün kapıların açılacağına, insanların, genç yaratıkları diri diri mezara gömdüklerine pişman olacaklarına, manastırın yakılacağına, binayı alevlerin saracağına, zindanın duvarlarının yıkılacağına inanırlar, birinin imdatlarına koşacağı umudu doğar içlerinde. Bütün bunlar insanın kafasından geçer, bunun üzerinde konuşulur. Bahçede dolaşırken farkına varmadan, duvarların çok yüksek olup olmadığına göz gezdirir insan. Bazen hücresinin penceresindeki parmaklıkları tutar, dalgınlıkla yavaşça sarsar. Aşağıda sokak varsa, oraya bakar, biri geçse yüreği çarpmaya başlar; gürültüsüz manastıra kadar gelen bir kargaşalık olsa umuda kapılır insan, bir kurtarıcı gelse diye derin derin içini çeker, bir hastalığa bel bağlarız; bir insan gelir yanımıza, bir kaplıcaya filan gönderirler belki diye.

- Ne kadar doğru söylüyorsunuz; ne kadar doğru! diye haykırdım. Kalbimin içini okuyorsunuz. Şimdiye kadar hep bu hülyalarla avuttum kendimi. Şimdi de yine hep bunları kuruyorum.

- Ve düşüne düşüne bütün bu umutlar sönüp gidince, -sanki bu sağlıklı duygular zaman zaman erir dağılırinsan içinde bulunduğu mutsuzluğu bütün derinliğiyle görür, kendinden nefret eder, başkalarından nefret eder. Ağlar, inler, feryad eder, umutsuzluğun yaklaştığını duyar. O vakit bu hale düşenlerden bazıları, başlarındaki büyüğe koşar, dizlerine kapanıp ondan teselli umar. Bazıları da ya hücrelerinde ya mihrapların önünde secdeye varıp Tanrı'dan yardım diler. Derin bir kuyu, yüksek bir pencere, yahut kalın bir ip arar, çoğu kez bulur bu aradıklarını. Daha başkaları uzun zaman nefislerine eza ettikten sonra âdeta aptallaşır ve öylece sürünüp giderler, öyleleri de vardır ki, kafaları alt üst olur, çılgına dönerler. Bunların içinde en mutluları aynı umutları tekrar besleyen ve ta mezara kadar bunlarla avunabilenlerdir. Yaşam, aldanışla umut arasında bocalar, durur.

- Ve en mutsuzları da dedim, derin derin içimi çekerek; bütün bunların hepsini duyarak yaşayanlardır... Ah! Ne fena oldu sizi dinlediğim...

- Neden?

- Kendimi tanımıyordum, tanıdım şimdi. Hülyalarım çok sürmeyecek artık. Öyle anlarım olacak ki...

Sözümü tamamlayamadım. İçeriye bir rahibe girdi, sonra arkasından bir başkası, sonra bir üçüncü, dördüncü, beşinci, altıncı ve böylece bir sürü kız daldı odaya; kimileri Dom Morel'i seyrediyor, kimileri önlerine bakarak onu dinliyor kimileri de hep bir ağızdan sorular soruyor, hepsi de verdiği yanıtların ne büyük bir bilgelikle dolu olduğunu hep bir ağızdan onaylıyordu. Bu sırada ben bir köşeye çekilip derin bir hülyaya dalmıştım. Herkesin kendini, en meziyetli tarafını gösterip bu mübarek adama beğendirmeye çalıştığı sırada, birinin yavaş yavaş geldiği, arada bir durarak derin derin içini çektiği duyuldu.

Herkes kulak kabarttı ve bir fısıldaşma oldu: «Başrahibe...» Odadakilerin hepsi susarak halka biçiminde oturdular. Gerçekten de oydu. İçeri girdi, tülü beline kadar sarkıyordu. Kollarını göğsünün üstünde kavuşturmuş, başını eğmişti. İlk gözüne çarpan ben oldum. Hemen elini tülünün altından sokup gözlerini kapattı. Öteki eliyle de hepimizin dışarı çıkmamızı işaret etti. Sessizce çıktık. Başrahibe, Dom Morel'le yalnız kaldı.

- Hakkımda fena bir fikir edineceğinizi tahmin ediyorum, M. le Marquis. Ama yaptığım şeyden utanç duymadığıma göre, bunu anlatırken niye yüzüm kızarsın? Hem, sonra, bir sürü sonuçlar doğuran bir olayı nasıl anlatmamazlık edebilirdim? Kafam çok acayip biçimde işliyor, diyelim. Anlattığım şeyler beğeninizi ya da acımanızı arttırabilir sanıyorum, iyi ya da kötü ama inanılmaz bir kolaylık ve hızla yazıyorum. Gönlü sevinç dolu söyleyeceklerim zahmetsizce geliyor kalemimin ucuna-, tatlı göz yaşları döküyorum. Karşımdasınız, beni görüyor, dinliyorsunuz sanki. Kendimi gözünüzde kötülemek zorunda kaldığım zaman, aksine güçlükle düşünebiliyor, düşüncelerimi açıklayamıyorum, kalemim yürümüyor.

Yazımda bile bunun etkisi oluyor ve ancak, buraları okumazsınız diye kendimi avutarak devam edebiliyorum. İşte size bir örnek: «Bütün Soeur'ler çekilip gittikten sonra» «Ne yaptınız» Keşfettiniz mi? «Hayır». Çok namuslu insansınız da anlamazsınız bunu: Ayaklarımın ucuna basarak aşağıya indim. Yavaşça konuşma odasının kapısına geldim, içerde konuşulanlara kulak verdim. Çok kötü bir şey yapmışsınız diyeceksiniz. Oh! Evet çok fena bir şey. Ben de kendime bunu söylüyorum. Yüreğimin çarpıntısı, görülmemek için çırpınışım, vicdanımın her an oradan çekilmemi emreden sesi bana fena bir şey yaptığımı duyuruyordu. Ama merakım baskın çıktı, karşı koyamadım, kapının önüne kadar gittim. Kendilerini yalnız sa-

nan iki kişinin konuştuklarını dinlemek kötü ise, bunları size anlatmak daha kötü olmaz mı? Şimdi size kulağıma çalınanların bazı yerlerini yazacağım. Çünkü bunları okumayacağınızı umuyorum. Aslında bu pek doğru değil ama kendimi buna inandırmam gerek.

Uzun bir sessizlikten sonra duyduğum ilk sözcükler beni ürpertti.

«Mon Père, ben cehennemlik bir kadınım.»

Heyecanımı bastırırak dinledim. O zamana kadar üstüne yürüdüğüm tehlikeyi örten perde birden sıyrılıvermişti. O sırada beni çağırdılar. Çaresiz gitmek gerekiyordu. Oradan ayrıldım. Fakat yazık! Gerektiğinden daha çoğunu dinlemiş bulunuyordum. Ne kadınmış meğer, ne iğrenç kadınmış!

Soeur Suzanne'ın anıları kesiliyor, bundan sonra gelenler, kimi ayrıntılardan çıkardıklarımdır, işte bunları yazdım. Anlaşıldığına göre Başrahibesi delirmiştir. Kopya edeceğim parçalar kadının mutsuzluğu ile ilgili görülüyor.

Başrahibenin Dom Morel'e yaptığı itiraftan sonra birkaç gün huzura kavuştuk. Manastırdakilerin neşesi yerine geldi. Bunu benden bilerek, övmeye kalkışanları tersledim. Başrahibe benden kaçmıyordu artık. Bakıyordu da. Varlığım onu rahatsız etmiyordu, herhalde. Bana verdiği korkuyu kendisine göstermemeye çalışıyordum. Çünkü çok yerinde ya da kötü bir meraka kapıldığımdan beri onu daha yakından tanıyabilmiştim.

Az zaman sonra sesi sadası kesildi. Artık evet ya da hayırdan başka söz çıkmaz oldu ağzmdan. Yalnız başına dolaşıyordu; yemeden içmeden de kesilmişti. Bütün vücudu yanıp tutuşuyor, ateşi yükseliyor, ardından da çılgınlıkları başlıyordu.

Yapayalnız yatağına uzanmış olduğu halde beni görünce yanına çağırır çok tatlı şeyler söylerdi. Odasının yanından birinin geçtiğini duysa hemen: «İşte o geçiyor, ayaklarının sesinden tanıdım. Çağırın bana onu! Hayır... Hayır... Rahat bırakın,» diye bağırmaya başlardı.

Şaşılacak şey. Hiç yanılmıyordu, başkasını ben zannettiği olmuyordu. Arada bir kahkahalarla gülüyor, sonra birden gözlerinden yaşlar boşanarak ağlıyordu. O zaman Soeur'ler çevresinde toplanıyorlardı. İçlerinde onunla birlikte ağlayanlar da vardı.

Birdenbire şöyle haykırdığı da oluyordu: «Kiliseye gitmedim hiç. Tanrı'ya dua etmedim hiç... Çıkmak istiyorum bu yataktan, giyinmek de istiyorum. Giydirsinler beni!» Eğer buna karşı dururlarsa şöyle derdi: «Hiç olmazsa dua kitabımı verin bana...» Verirlerdi. Kitabı açar, parmaklarıyla yaprakları çevirir, durmadan çevirir... Hatta kitabın yaprakları bittikten sonra bile... Bu sırada gözleri dalar gider.

Bir gece tek başına kiliseye indi. Rahibelerden bazıları da ardından gittiler. Mihrabın basamaklarında secdeye vardı, inlemeye, yüksek sesle dua etmeye başladı. Sonra dışarı çıkıp tekrar girdi. Çevresindekileri: «Gidip onu bulun, o, dünyanın en temiz ruhlu insanıdır! Ne masum şeydir o! Ne olur o da benimle birlikte dua etseydi!..» diye bağırdı. Sonra bütün oradakilere seslenmek istiyormuşcasına bomboş rahlelere dönerek haykırdı: «Çıkın dışarı! Hepiniz çıkın, gidin buradan. O benimle yalnız kalsın! Ona yaklaşmaya layık değilsiniz sizler!.. Sesiniz karışmasın onun sesine. İki yüzlülüğünüz Tanrı'nın huzurunda onun sesindeki tatlılığı bozar...» Sonra benim Tanrı'dan yardım ve bağışlama dilememi istiyordu. Tanrı'yı gördüğünü söylüyordu. Şimşekler çakıyor, gök yarılıp başının üstünde gürüldüyor gibi geliyormuş kendisine. Gözüne gazaplı melekler görünüyor. Tanrı'nın bakışları onu

ürpertiyormuş. Oraya, buraya koşuyor manastırın, kilisenin en karanlık köşelerine sığınıyor, merhamet diliyor, yüzü koyun yerlere kapanıyor, öylece uzun zaman dalıp kalıyordu.

Bütün vücudu nemden kaskatı kesilmiş bir halde ölü gibi hücresine götürülüyordu.

Bu korkunç gece sahnelerinin ertesi günü hiçbir şeyi anımsamıyordu. «Soeur'leriniz nerede?» diyordu; «Kimseyi görmüyorum artık, bu manastırda yapayalnızım, hepsi beni bırakıp gitmişler. Sainte-Therèse de gitmiş. İyi etmişler. Sainte-Suzanne yok madem ki, odamdan çıkabilirim artık; rastlamam ona artık. Ah! Onu bir görsem! Ama burada değil ki o. Ne mutlu yerdir şimdi onun gittiği manastır!.. Yeni Başrahibesine her şeyi anlatacak; kimbilir neler düşünür o kadın benim için? Sainte-Therèse öldü mü yoksa? Bütün gece cenaze çanlarının çalındığını duydum. Zavallı kızcağız. Onu sonsuza dek kaybettik. Ve ben? Ben? Bir gün onunla yüzleştirecekler beni... Ona ne söyleyeceğim? Ne yanıt vereceğim? Ne felaket onun için! Ne faleket benim için...»

Bir an sonra da «Soeur'leriniz geldi mi? Çok hasta olduğumu söyleyin onlara... Yastığımı yükseltin... Göğsümü açın... Bunalıyorum... Başım ateşler içinde yanıyor. Çözün saçlarımı. Yıkanmak istiyorum. Su getirin bana. Dökün, bol bol dökün... Saçlarım bembeyaz. Ama ruhumdaki leke olduğu gibi duruyor. Ölmek istiyorum artık, keşke hiç dünyaya gelmemiş olsaydım! Onu görmezdim hiç,» diyordu.

Bir sabah onu yalınayak, gecelikle, saçı başı birbirine karışmış, ağzından köpükler saçıp uluyarak hücresinin önünde oraya, buraya koşarken gördük. Elleriyle kulaklarını tıkamış, gözlerini kapamıştı, gidip duvara yaslandı.

«Uzaklaşın bu uçurumdan. Feryatları duyuyor musunuz? Cehennemin uçurumlarından geliyor bu çığlıklar... Bu derin uçurumlardan ateşler fışkırıyor... Ateşlerin ortasından geliyor, beni çağırıyor bu sesler... Tanrım acı bana!.. Koşun, çanlar çalınsın!.. Bütün rahibeleri toplayın... Herkes dua etsin benim için. Ben de dua edeceğim. Gün doğdu... Bizim Soeur'ler hâlâ uykuda. Bu gece gözümü kırpmadım hiç... Uyumak istiyorum... Uyuyamıyorum...»

Soeur'lerden biri: «Madame bir derdiniz var sizin... Bana açın, içiniz ferahlar belki o zaman...» demişti.

- Soeur Agathe dinleyin; sokulun bana... Daha yakına gelin, her şeyi söyleyeceğim... Her şeyi, her şeyi... Ama bu sırrımı söylemeyin kimseye. Onu gördünüz mü?

- Kimi Madame?

- Kimse onun kadar tatlı olamaz değil mi? O ne yürüyüştü, ne kibarlıktı ondaki!.. Ne alçak gönüllü kızdı o! Gidin, söyleyin ona... Yo! Hayır bir şey söylemeyin; gitmeyin. Ona yaklaşamazsınız. Gökteki melekler korudu onu. Onun çevresinde dolaşıyorlar, gördüm ben siz de göreceksiniz, siz de benim gibi korkacaksınız. Durun. Giderseniz, ne diyeceksiniz ona? Öyle şeyler söyleyin ki yüzü kızarmasın...

- Günah çıkaran rahiple bir konuşsanız iyi olur Madame.

- Evet; sahi. Hayır, hayır; bana ne söyleyeceğini biliyorum: Onu o kadar çok dinledim ki... Niçin konuşacak mışım?.. Ah! Unutabilsem! Yok olsam, ya da yeniden dünyaya gelsem ne iyi olurdu... Rahibi çağırmayın sakın. Bana İsa Efendimizin çektiği azapların hikâyesini okuyun daha iyi. Okuyun. Nefes almaya başlıyorum. Beni temizlemek için bir damla kan yeter. Bakın böğründen kanlar fışkırıyor. Bu kutsal yarayı başımın üstünde tutun. Kanı üstüme akıyor ve durmadan akıp gidiyor... Mahvoldum ben!.. Çekin bu haçı. Hayır getirin...»

Haçı verdiler. Kollarının arasında sıktı, her tarafını öptü, sonra: «İşte onun gözleri bunlar, işte ağzı, onu bir daha ne zaman göreceğim? Soeur Agathe, ona kendisini sevdiğimi söyleyin, halimi iyice anlatın ona; ölmek üzere olduğumu söyleyin.»

Kan aldılar, banyolara soktular, ama bunlar Başrahibenin hastalığını azaltacak yerde arttırıyor gibiydi. Size, yaptığı yakışıksız hareketleri, hezeyanı esnasında ağzından çıkan hayasızca sözleri anlatamayacağım. Her an, elini alnına götürüyor, münasebetsiz birtakım düşünceleri, birtakım hayalleri uzaklaştırmak ister gibi. Bilmem nasıl şeylerdi bu hayaller! Kovmak istiyor gibi bir hali vardı.

Başını yatağının içine gömüyor, yüzünü örtüsünün altına gizliyordu. «İşte şeytan» diyordu, «ta kendisi! Ne acayip bir şekil almış! Kutsal sudan getirin; üstüme serpin... Durun, durun. Gitti artık.»

Sonunda onu bir yere kapattılar ama kapısı pek iyi kapatılmadığı için günün birinde kaçtı oradan. Üstünü başını parçaladı, çırılçıplak koridorlarda koşmaya başladı; iki kolundan, kopmuş bir ipin uçları sarkıyordu. Durmadan: «Sizin başınızım ben; hepiniz beni böyle tanıyacağınıza yemin ettiniz. İtaat edin bana. Alçaklar beni hapsettiniz! İşte iyiliklerimin mükâfatı! Bana hakaret ediyorsunuz, çok iyi olduğum için; artık iyi bir insan olmayacağım. Yangın var! Adam öldürüyorlar! Hırsız var! Soeur Therèse, Soeur Suzanne yetişin. İmdat.»

Onu tuttular, yine hapsettiler. «Hakkınız var diyordu, hakkınız var. Heyhat! Anlıyorum, delirdim ben.»

Bazen gözüne bir sürü işkence sahneleri görünüyordu. Boynuna ip takılmış, ya da elleri arkasından bağlı kadınlar görüyordu: Kimileri de ellerinde meşaleler tutuyorlardı. Herkesin önünde günahlarını itiraf edenlere o da katılıyor, kendisini öldürmeye götürdüklerini sanıyor-

du. Cellada: «Bu sona layığım ben. Evet layığım, hiç olmazsa bu son işkence olsun. Ama sonsuza dek tutuşan alevler var.»

Buraya kadar söylediklerimin hepsi doğru, bundan sonra söyleyeceklerim de doğru olacaktı ama, ya bunların bazıları aklıma gelmiyor, bazılarıyla da bu kâğıdı kirletmekten utandığım için yazmıyorum.

Bu acıklı halde birkaç ay yaşadıktan sonra Başrahibe öldü. Ama ne ölüm M. le Marquis! Onu umutsuzluk ve bir günah hayaleti halinde son nefesinde gördüm; çevresini cehennem zebanileri sarmış sanıyordu, bunlar onun ruhunu kabzetmek için gelmişlerdi. Boğuk bir sesle: «İşte geliyorlar!..» diye haykırıyor ve onları kovmak için elindeki haçı sağa sola sallıyordu. Uluyordu. «Tanrım! Tanrım!» diye haykırıyordu. Sainte-Therèse ondan biraz sonra öldü. Yerine yaşlı, ters, çok kuruntulu bir yeni Başrahibe geldi.

Beni öteki Başrahibeyi büyülemekle suçlandırdılar, yeni gelen de buna inandı ve yine üzüntülerim başladı. Dom Morel de aynı şekilde âmirlerinin hışmına uğradı, bütün bunlardan sonra beni manastırdan kaçmaya kandırdı.

Kaçmam için gerekli hazırlığı yapmıştım. Geceleyin sabah on birle on iki arasında bahçeye çıktım. Duvardan ip attılar, belime bağladım; yarı yolda ip koptu, yere düştüm; bacaklarım sıyrıldı, böbreklerim de çok şiddetli zedelenmişti. İki üç kez daha denedikten sonra kendimi duvarın üstünde buldum, öbür tarafa indim. Ama hayretten donakaldım. Bir posta arabasında yer bulacağımı umarken, beni kötü ve âdi bir araba bekliyordu. Sonunda genç bir benedikten keşişiyle birlikte Paris yoluna koyuldum. Ama biraz sonra, bu adamın benimle konuşmasındaki senlibenlilik ve hareketlerindeki küstahlık ve serbestlik,

bana karşı hiçbir kurala saygı gösterilmediğini anlatmıştı. Bu hal karşısında manastırdaki hücremi aradım ve ne korkunç bir durumda olduğumu hissettim.

Şimdi size arabada geçen sahneyi anlatacağım. Meğer ne adammış bu yanındaki! Neler yapmadı bilseniz! Feryat ettim; arabacı imdadıma koştu. Keşişle arabacı fena halde dövüştüler.

Paris'e vardım. Araba dar bir sokakta küçük bir kapının önünde durdu. Bu kapı karanlık ve pis bir bahçeye açılıyordu. Ev sahibi kadın beni karşıladı ve en üst katta, içinde benim için gerekli olan eşyalar bulunan küçük bir odaya yerleştirdi. Alt katta oturan kadın ziyaretime geldi. «Gençsiniz siz mademoiselle, canınız sıkılınca bana gelin; orada kadınlı erkekli iyi ahbaplar bulacaksınız. Sizin kadar sevimli olmasalar da hepsi de genç insanlar. Konuşup gülüşerek, dans edip şarkı söyleyerek hoşça vakit geçiriyorlar; çok eğleniyoruz.»

«Bütün kavalyelerimizin başını döndürseniz emin olun ki mademoiselle, bunu bizim bayanlar ne kıskanır, ne de kınarlar. Geliniz mademoiselle...» Bana bunları söyleyen kadın oldukça yaşlıydı, şefkatli bakışları, tatlı bir sesi vardı insanın damarına girebilecek bir tonla konuşuyordu.

Bu evde on beş gün geçirdim. Bu süre içinde, beni kaçıran sırnaşık adamın üstüme düşmeleri ve bu şüpheli yerdeki gürültülü sahneler arasında, her an kaçma fırsatını gözleyerek yaşadım.

En sonunda, bu fırsatı geçirdim elime, gecenin ilerlemiş bir saatiydi; yakında olsaydı, manastırıma dönecektim. Nereye gittiğimi bilmeden koşuyordum. Bazı adamlar beni durdurdular. Birden büyük bir korkuya kapıldım. Yorgunluktan bir mumcu dükkânının kapısının önünde yığılıp bayılmışım; yardımıma koştular. Ayıldı-

ğım zaman pis bir yatakta buldum kendimi. Kim olduğumu sordular, bilmem ne yanıt verdim. Bana yol göstermesi için evin hizmetçisini yanıma kattılar, koluna girerek yürüyordum. Epey yol almıştık ki bu kız bana: «Mademoiselle, dedi, nereye gittiğinizi biliyorsunuzdur herhalde?»

- Hayır yavrum, hastaneye belki.

- Hastaneye mi? Evinizden dışarıda mı kalacaksınız?

- Ne yazık ki, evet.

- Ne yaptınız da bu saatte evden kovdular sizi? İşte Sainte-Catherine'in önüne geldik. Bakalım kapıyı açtırabilecek miyiz, ne olursa olsun korkmayın, sokakta kalmazsınız, benimle yatarsınız.»

Mumcunun evine döndüm. Hizmetçi kız, manastırdan kaçarken yere düştüğüm sırada derisi sıyrılan bacaklarımı görünce çok korktu. Geceyi orda geçirdim. Ertesi akşam Sainte-Catherine'e döndüm. Orada üç gün kaldım. Bu sürenin sonunda ya genel hastaneye gitmemin ya da, karşılaşacağım ilk durumu kabullenmemin gerektiğini söylediler.

Sainte-Catherine'de kadınlardan ve erkeklerden gelecek tehlike karşısındayım. Çünkü, sonradan bana dediklerine göre şehrin hovardalarıyla, zevk tellalı kadınlar av aramaya buraya gelirlermiş. Yoksulluğa düşme tehlikesi, bir de o, kabaca zevklerle dalma-gücü bırakmamıştı. Pılımı pırtımı sattım ve durumuma uygun yolu kabullendim.

Şimdi bulunduğum çamaşırcı dükkânına girdim. Gelen çamaşırları ütülüyorum; işim zahmetli, karnım iyi doymadığı gibi yattığım yer de rahat değil. Ama insanca davranıyorlar bana karşı. İşim çamaşırları ütülemekti. Evin erkeği binek arabacılığı yapıyor; karısı biraz sert

ama, iyi bir kadın aslında. Günlerimi rahatça geçirebileceğimi umsam halimden memnun olacaktım.

Beni kaçıran adamı polisin yakalayıp manastırıma teslim ettiğini öğrendim. Zavallı adam! Onun hali benimkinden de acıklı; yaptığı iş ortalıkta çalkalanıyordu. Papazların bu gibi açığa vurulan suçları ne kadar zalimcesine cezalandırdıklarını bilemezsiniz, ömrünün geri kalanını bir zindanda geçirecek artık. Ele geçirilirsem benim de sonum böyle olacak. Ama bu adam, orada benden çok yaşar.

Düşmemin acıları duyulmaya başlamıştı. Bacaklarım şişti, adım atamaz oldum. Ayakta duramadığım için, oturarak çalışıyordum. Ama bir yandan da iyileşeceğim diye korku vardı içimde? O vakit dışarı çıkmamak için ne bahane bulacaktım? Çıkarsam kimbilir nasıl bir tehlike ile karşılaşacaktım? Bereket versin daha önümde epey vakit vardı. Paris'te olduğumdan hiç şüphesi olmayan ailem, akla gelen her türlü araştırmaya başvuruyordu herhalde. Kaldığım tavan arasına M. Manouri'yi çağırarak ondan öğüt istemeye ve onun salık vereceği şeyi yapmaya karar verdim. Ama o bu dünyada değilmiş artık.

Hep diken üstünde oturuyor gibiydim. Evin içinden, merdivenlerden, sokaktan bir gürültü işitsem tirtir titriyordum. Dizlerim bükülüyor, elimdeki işi yere düşürüyordum. Geceleri hemen hemen gözümü kırpmıyordum. Azıcık dalsam bile sık sık uyanıyordum. Uykumun içinde de sayıklıyor bağırıp çağırıyordum. Bilmem nasıl olmuştu da çevremdekiler kim olduğum anlayamamışlardı.

Kaçışım her tarafta duyulmuştu besbelli. Bunu da bekliyordum zaten. Dün bunu bir arkadaşım en iğrenç bir şekle bürünmüş olarak ve insanı çileden çıkaran düşüncelerle anlattı. Bereket versin ev sahibi kadın, çama-

şırları ipe asıyordu ve arkası lambaya dönüktü de, benim bunları dinlerken ne hale girdiğimi görmedi, ama ağladığımı görerek sordu: «Mari neniz var?»

- Hiç, diye yanıt verdim.

- Amma da yaptınız ha, bu kadar ahlaksız, dinsiz imansız, bayağı bir keşişle aşıkdaşlık edip onun peşine takılarak manastırından kaçan bir rahibeye acıyacak kadar budala değilsiniz herhalde? dedi. Merhametinizi başka şeylere saklarsanız daha iyi edersiniz. Yiyip içip Tanrı'ya şükretmeliydi. Pekâlâ bir yerdi bulduğu yer. Nesini beğenmemişti acaba? Şu havada bir iki kere nehre kadar gidip gelse aklı başına gelir de eski haline can atardı. Buna karşılık:

- Kimbilir ne derdi vardı, dedim.

Hiç ses çıkarmasam daha iyi ederdim. Çünkü kadının şu sözünü işitmemiş olurdum: «Bırak şu kaltağı! Tanrı cezasını versin.» Bu lakırdılar üzerine masamın üstüne kapandım. Kadın, «kuzum Mari neye daldın öyle? Uyuklamakla iş yürümez,» deyinceye kadar öylece kaldım.

Manastır hayatına bir türlü alışamamıştım; her hareketimle bu belli oluyordu. Ama rahibeliğim sırasında makine gibi yaptığım bazı işleri benimsemiştim. Mesela bir çan mı çalınıyor? Hemen ya istavroz çıkarır, ya da yere diz çökerdim. Kapıya mı vuruluyor? Hemen Ave'yi okumaya başlardım. Birisi bana bir şey mi soruyor? Yanıtlarımın sonu daima ma mere, ma soeur'le biterdi. Yabancı biriyle karşılaşırsam reverans yapacağım yerde kollarımı göğsümün üstünde kavuşturur eğilirim. Bu halime arkadaşlarım güler rahibe taklidi yaparak eğlendiğimi sanırlardı. Ama uzun süre yanılmaları olanaksızdı, ergeç bir budalalık yapıp kendimi ele verecek ve böylece mahvolacaktım.

Monsieur, elinizi çabuk tutup bana yardım edin. Si-

zin için ne yapabileceğimi bildirin bana diyeceksiniz belki. Benim bütün istediğim şundan ibaret: Gelip gideni çok olmayan taşralı bir aile yanında oda hizmetçisi, orta hizmetçisi ya da sadece bir hizmetçi olmak. Verecekleri aylığın önemi yok. Karnım tok, sırtım pek ve başım dinç olsun yeter bana.

Hizmetimden mennun kalacaklarından emin olabilirsiniz. Babamın evinde iş görmeye, manastırda da boyun eğmeye alıştım. Gencim, yumuşak başlıyım, ayaklarım da iyi olunca fazlasıyla işimin hakkından gelirim. Dikiş, örgü, nakış, çamaşır gelir elimden. Evimde iken, dantelalarımı kendim örerdim. Az zamanda bunu yeniden yapabilirim. Hiçbir işte beceriksiz değilimdir. Hiçbir işi de hor görmem. Sesim güzeldir, müzikten de anlarım, zevk sahibi ev hanımlarının hoşuna gidecek kadar klavsen çalarım. Hatta çocuklarına ders de verebilirim ama bütün bunların benim iyi bir eğitim ve öğretim görmüş olduğumu açığa vurmasından da korkmuyor değilim. Eğer saç tuvaleti öğrenmem gerekirse bir ustanın yanında bir süre çalışarak bunu da elde edebileceğime inanıyorum, zevkim vardır. İşte Monsieur bütün istediğim, dayanabileceğim bir iş, ya da ne olursa olsun herhangi bir iş bulmaktır. Bundan fazla dileğim yok. Ahlakıma güvenebilirsiniz; her şeye karşın ahlaklı bir insanım. Hatta oldukça dindar da sayılırım.

Ah! Monsieur bilseniz, Tanrı beni o kuyunun başucunda durdurmamış olsaydı, şimdiye kadar insanlardan hiçbir korkum kalmayacak, bütün çektiklerim sona erecekti. Bahçenin bir köşesindeki o kuyunun başına kaç defa gitmiştim! Fırlatıp kendimi içine atmamamın nedeni, manastırdakilerin beni bunun için serbest bırakmış olmalarıdır.

Alnıma daha neler yazılı bilmiyorum, ama bir gün tekrar bir manastıra, hangisi olursa olsun, bir manastıra

girmem gerekirse, hiç duraksamayacağım, her yerde nasıl olsa bir kuyu bulunur. Monsieur acıyın bana, çok geç kalmış olacaksınız sonra.

P. S. yorgunluktan bitkin bir haldeyim, bütün varlığımı korku kapladı. Zerre kadar huzurum yok. Şimdi, dinlenmiş bir kafa ile çabucak yazdığım bu anıları gözden geçirdim. Gördüm ki hiç istemeden, her satırda kendimi gerçekte olduğum kadar mutsuz fakat olduğumdan fazla sevimli göstermişim. Acaba bu, insanların güzelliğimize, felaketlerimizden daha fazla ilgi gösterdiklerini düşünmemizden ve yüreklerine dokunabileceğimizden daha kolay başlarını döndürebileceğimize inandığımızdan mı? İnsanları pek az tanıyorum, öğrenmek için de pek çaba harcamış değilim. Ama o kadar ince sezişli bir adam olduğu söylenen Marquis, kendisinin iyiliğinden ziyade, zaaflarına hitabettiğimi sanırsa, neler düşünmez benim için? Bu düşünce canımı sıkıyor. Gerçekte bütün kadınlara özgü olan bir iç güdüsünü benim kişisel bir halim gibi düşünürse, haksızlık etmiş olur. Sonunda ben de kadınım. Dahası ne bileyim biraz da oynak bir kadın. Özenmiyorum, içimden geldiği için böyleyim.

DIDEROT

RAHİBE

Diderot bu romanında 18. yüzyıldaki bir manastırın içyüzünü anlatır. Bir çeşit kadınlar zindanıdır bu manastır. Baştan sona insan doğasına aykırı din baskısına yöneltilmiş bir yergidir bu roman. Ama bireysel özgürlüğe ateşli bir övgüdür de.

Diderot, yaşamlarını kalın taş duvarlar arasında sürükleyen mutsuz kadınların yaşlandıkça ne denli acımasız, doğal duygularından yoksunlaştığını canlı tablolarla betimler. Erkeklerden uzak yaşamaya mahkûm edilen yaşlı kadınlar ve genç kızlardan çoğu, eşcinselliğin sapıklığına sürüklenir.

Diderot kadınlar arasındaki sevişme sahnelerini anlatır çağdaş psikolojinin
manın önde gelen
den kurtulmak içi
keşişin yardımıyla
kavuşur.